

Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

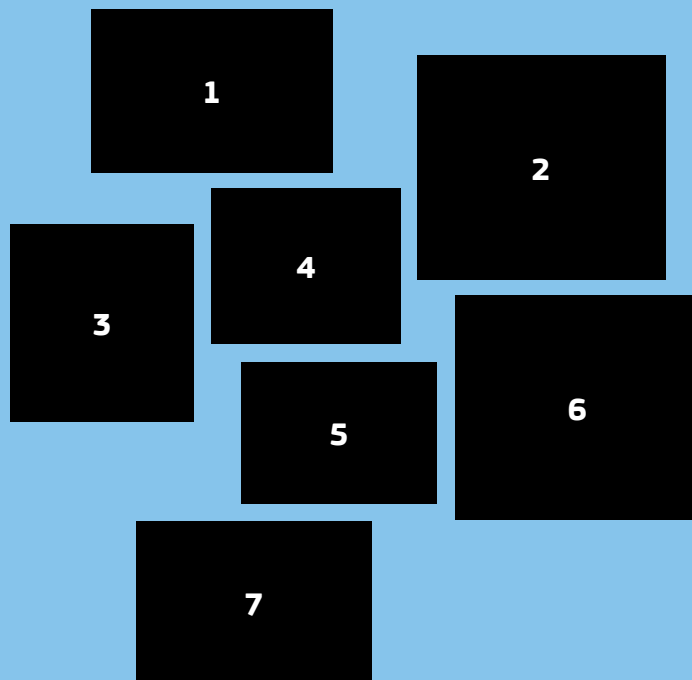
Η ΕΕ ΤΟ

2023

ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Στο εξώφυλλο

1. Στις 9 Μαΐου 2023, Ημέρα της Ευρώπης, η κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (αριστερά), ταξίδεψε στο Κίεβο της Ουκρανίας, όπου συναντήθηκε με τον κ. Βολοντίμιρ Ζελένσκι, πρόεδρο της Ουκρανίας (δεξιά).
2. Στις 9 Αυγούστου 2023 η κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ταξίδεψε στη Λιουμπλιάνα της Σλοβενίας για να εκφράσει την αλληλεγγύη της και να δει από κοντά την καταστροφή που προκλήθηκε από τις πλημμύρες που έπληξαν τη χώρα.
3. Η κ. Κριστίν Λαγκάρντ, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (αριστερά), καλωσορίζει την κ. Ρομπέρτα Μέτσολα, πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (δεξιά), στην τελετή για την 25η επέτειο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, Φρανκφούρτη, Γερμανία, 24 Μαΐου 2023. (© AFP)
4. (© Adobe Stock)
5. Ο κ. Σαρλ Μισέλ, πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, προήδρευσε της συνόδου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 14 και 15 Δεκεμβρίου 2023 στις Βρυξέλλες, Βέλγιο. Κατά τη σύνοδο αυτή, οι ηγέτες της ΕΕ συζήτησαν για τις εξελίξεις στη Μέση Ανατολή, τη συνεχιζόμενη στήριξη προς την Ουκρανία στο πλαίσιο του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας, τον μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της ΕΕ, τη διεύρυνση, την ασφάλεια και την άμυνα, καθώς και για τις εξωτερικές σχέσεις.
6. Η κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (δεύτερη από αριστερά), ο κ. Γενς Στόλτενμπεργκ, γενικός γραμματέας του NATO (τρίτος από αριστερά), και ο κ. Γίννας Γκαρ Στέρε, πρωθυπουργός της Νορβηγίας (αριστερά), κατά τη διάρκεια επίσκεψης σε μια από τις πλατφόρμες εξόρυξης φυσικού αερίου της νορβηγικής εταιρείας Equinor, που βρίσκονται στα ανοικτά των δυτικών ακτών της Νορβηγίας, 17 Μαρτίου 2023
7. Πολλοί επιζώντες του σεισμού στην Τουρκία πασχίζουν να ξεπεράσουν το ψυχολογικό τραύμα που τους προξένησε. Με την ανθρωπιστική βοήθεια της ΕΕ, η Unicef δημιούργησε σε όλες τις πληγείσες περιοχές κέντρα στα οποία τα παιδιά και οι φροντιστές τους μπορούν να λάβουν μέρος σε συνεδρίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης. Τα κέντρα αυτά προσφέρουν στα παιδιά έναν ασφαλή χώρο όπου μπορούν να μάθουν και να παίξουν, και όπου τα τραύματά τους μπορούν να επουλωθούν. Αύγουστος 2023.

Η ΕΕ το 2023

ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η δημοσίευση έγινε σύμφωνα με το άρθρο 249 παράγραφος 2
της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Διαδραστική έκδοση της παρούσας δημοσίευσης, η οποία περιέχει συνδέσμους προς διαδικτυακό περιεχόμενο, είναι διαθέσιμη σε μορφότυπο PDF και HTML: <http://europa.eu/general-report/el>.

Η ΕΕ το 2023 — Γενική Έκθεση για τη Δραστηριότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας
Συντακτική υπηρεσία & στοχευμένη προβολή
1049 Βρυξέλλες
ΒΕΛΓΙΟ

Η ΕΕ το 2023 — Γενική Έκθεση για τη Δραστηριότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκδόθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 7 Μαρτίου 2024 με στοιχεία εγγράφου C(2024) 1633.

Print	ISBN 978-92-68-11555-8	ISSN 1608-7267	doi:10.2775/974045	NA-AD-24-001-EL-C
PDF	ISBN 978-92-68-11569-5	ISSN 1977-3439	doi:10.2775/041375	NA-AD-24-001-EL-N
HTML	ISBN 978-92-68-11581-7	ISSN 1977-3439	doi:10.2775/489428	NA-AD-24-001-EL-Q

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση της παρούσας έκδοσης.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2024

Η πολιτική της Επιτροπής για την περαιτέρω χρήση διέπεται από την απόφαση 2011/833/ΕΕ της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 2011, για την περαιτέρω χρήση εγγράφων της (ΕΕ L 330 της 14.12.2011, σ. 39, ELI: <https://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>). Εάν δεν ορίζεται διαφορετικά, η περαιτέρω χρήση του παρόντος εγγράφου επιτρέπεται βάσει της άδειας Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Αυτό σημαίνει ότι επιτρέπεται η περαιτέρω χρήση εφόσον αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι τυχόν αλλαγές.

Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή στοιχείων τα οποία δεν ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενδέχεται να απαιτείται άδεια απευθείας από τους κατόχους των σχετικών δικαιωμάτων.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Όλες οι φωτογραφίες © Ευρωπαϊκή Ένωση, εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά.

Πρόλογος

Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν

πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Το 2023 ήταν μια σημαντική χρονιά, μια χρονιά κατά την οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση ανταποκρίθηκε και πάλι στις προσδοκίες των πολιτών της, αντιμετωπίζοντας παράλληλα τις προκλήσεις τη στιγμή που παρουσιάζονταν. Δεν παρεκκλίναμε καθόλου από την υλοποίηση των έξι προτεραιοτήτων που είχαμε θέσει κατά την έναρξη της θητείας μας, ενώ παράλληλα βρήκαμε τολμηρές και φιλόδοξες λύσεις για κάποιες από τις μεγαλύτερες δοκιμασίες που έχει βιώσει ποτέ η Ευρώπη.

Σηκώσαμε τα μανίκια και αναμετρηθήκαμε κατά μέτωπο με πρωτοφανείς δυσκολίες, όπως αποδεικνύεται από την αντίδραση στον βάνουσο επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, από τη διαχείριση της χειρότερης ενεργειακής κρίσης εδώ και δεκαετίες, από την ανταπόκριση στη φρενήρη ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης (TN) και από την αντιμετώπιση της επιδεινούμενης κλιματικής κρίσης. Αποδείξαμε ότι η Ένωσή μας σημειώνει τις μεγαλύτερες επιτυχίες όταν είμαστε τολμηροί.

Για δεύτερη συνεχή χρονιά η Ευρώπη υπερασπίστηκε την Ουκρανία με ενότητα, δύναμη και αποφασιστικότητα σε κάθε βήμα. Ανοίξαμε τον δρόμο για τη φιλοξενία άνω των 4 εκατομμυρίων Ουκρανών προσφύγων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και οργανώσαμε αποφασιστικά την παροχή οικονομικής, ανθρωπιστικής και στρατιωτικής βοήθειας —η οποία ξεπερνά αυτή τη στιγμή τα 88 δισ. ευρώ. Και δείξαμε ότι σκοπεύουμε να σταθούμε στο πλευρό της Ουκρανίας για όσο διάστημα χρειαστεί. Μέσω της νέας διευκόλυνσης για την Ουκρανία, θα χορηγήσουμε άλλα 50 δισ. ευρώ την επόμενη τετραετία, για να συμβάλουμε στην παροχή βασικών υπηρεσιών —για να μείνουν τα σχολεία ανοικτά και να πληρωθούν μισθοί και συντάξεις—, την ώρα που ο λαός της θα εξακολουθεί να μάχεται κατά του εισβολέα. Το 2023 θα μείνει χαραγμένο στη μνήμη του

ουκρανικού λαού ως η χρονιά κατά την οποία τα όνειρά του έφτασαν πιο κοντά στην πραγματοποίησή τους. Η Ένωσή μας, αναγνωρίζοντας την τεράστια πρόοδο της Ουκρανίας και ανταποκρινόμενη στις προσδοκίες του ουκρανικού λαού, έλαβε την ιστορική απόφαση να αρχίσει ενταξιακές διαπραγματεύσεις με τη χώρα, με βάση σύσταση της Επιτροπής.

Ταυτόχρονα, η Ένωσή μας συνέχισε σταθερά τον μετασχηματισμό της οικονομίας μας. Πρώτον, έδωσε ώθηση στην ψηφιοποίηση. Η ευρωπαϊκή πράξη για τα μικροκυκλώματα έχει ήδη αποφέρει προγραμματισμένες —δημόσιες και ιδιωτικές— επενδύσεις άνω των 100 δισ. ευρώ σε ολόκληρη την αξιακή αλυσίδα. Με την πράξη για την τεχνητή νοημοσύνη, η Ευρώπη έγινε η πρώτη ήπειρος που νομοθέτησε ειδικά γι' αυτό τον τομέα, δίνοντας έμφαση στις χρήσεις υψηλού κινδύνου. Η πράξη αυτή είναι κάτι περισσότερο από ένα εγχειρίδιο κανόνων· αποτελεί το εφαλτήριο για τις επιχειρήσεις μας ώστε να πρωτοστατήσουν στην ανάπτυξη αξιόπιστης ΤΝ.

Η Ένωσή μας προώθησε επίσης τη μετάβαση σε μια καθαρή οικονομία. Θέσαμε σε εφαρμογή ένα πλαίσιο για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα κατά τουλάχιστον 55 % έως το τέλος της τρέχουσας δεκαετίας, με στόχο να μείνει η Ευρώπη σε τροχιά επίτευξης της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Επίσης, με την πράξη μας για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών, ενισχύουμε την παραγωγική ικανότητα της ΕΕ στον τομέα της καθαρής ενέργειας, ώστε να αυξήσουμε τη βιομηχανική ανταγωνιστικότητα και ανθεκτικότητά μας. Θα στηρίξουμε τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις για να πραγματοποιήσουν τη μετάβαση διατηρώντας παράλληλα το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα, έτσι ώστε η Ευρώπη, με την ισχυρή βιομηχανική βάση της, να παραμείνει

βασικός προορισμός για επενδύσεις που θα προσφέρουν σταθερές, ποιοτικές και ανθεκτικές στις μελλοντικές εξελίξεις θέσεις εργασίας.

Με στόχο να προσαρμοστεί στις μεταβαλλόμενες γεωπολιτικές εξελίξεις, η Ευρώπη παρουσίασε την πρώτη στρατηγική της για την οικονομική ασφάλεια. Επίσης, λάβαμε συγκεκριμένα μέτρα για να αυξήσουμε την ανθεκτικότητά μας, μειώνοντας τις εξαρτήσεις και ελαχιστοποιώντας τους κινδύνους για την οικονομία μας. Με τον τρόπο αυτό θα διασφαλίσουμε την κυριαρχία, την ασφάλεια και την ευημερία μας για τα επόμενα χρόνια. Τον στόχο αυτό υπηρετεί επίσης το σχέδιο ανάκαμψης NextGenerationEU, αξίας άνω των 800 δισ. ευρώ, το οποίο δίνει ώθηση στις οικονομίες μας μέσω συνδυασμού επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων. Το σχέδιο συνέχισε να χρηματοδοτεί εκατοντάδες πράσινα και ψηφιακά έργα στην Ευρώπη, με απτά αποτελέσματα για τους Ευρωπαίους και τις Ευρωπαίες, από υπεράκτια αιολικά πάρκα έως ηλεκτρικά τρένα, και από κορυφαίες ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες μέχρι νοσοκομεία παγκόσμιας κλάσης.

Όσον αφορά το μέλλον, το 2024 θα είναι μια ιδιαίτερη χρονιά για την ήπειρό μας, καθώς οι Ευρωπαίοι και οι Ευρωπαίες θα κληθούν στις κάλπες για να εκλέξουν μια νέα γενιά ηγετών. Θα είναι μια ευκαιρία να συλλογιστούμε πώς η δημοκρατία μάς επιτρέπει να κάνουμε τις κοινωνίες μας πιο δίκαιες, τις βιομηχανίες μας πιο ανταγωνιστικές και τις οικονομίες μας πιο ανθεκτικές. Είμαι πεπεισμένη ότι η Ένωσή μας θα συνεχίσει να ορθώνει το ανάστημά της. Επειδή η Ευρώπη είναι πάντα πιο δυνατή όταν οι προκλήσεις είναι μεγάλες.

Ζήτω η Ευρώπη!

Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν

Περιεχόμενα

- 1.** Η απάντηση της ΕΕ στον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας — **8**
- 2.** Ενίσχυση της οικονομίας και της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ — **23**
- 3.** Δημιουργία μιας κλιματικά ουδέτερης και ευημερούσας Ευρώπης — **48**
- 4.** Διασφάλιση οικονομικά προσιτής, ασφαλούς και βιώσιμης ενέργειας για την Ευρώπη — **68**
- 5.** Μια Ευρώπη έτοιμη για την ψηφιακή εποχή — **79**
- 6.** Οικοδόμηση μιας δίκαιης και κοινωνικής Ευρώπης — **96**
- 7.** Προστασία των πολιτών και των ελευθεριών — **113**
- 8.** Προώθηση των ευρωπαϊκών συμφερόντων και αξιών στον κόσμο — **130**
- 9.** Θεσμικές εξελίξεις και ενίσχυση της δημοκρατίας — **150**

1. Η απάντηση της ΕΕ στον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας

Εισαγωγή

Συνιστώντας απειλή για την ίδια την ουσία της δημοκρατίας, ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας υπενθυμίζει στην παγκόσμια κοινότητα τους κινδύνους του αυταρχισμού. Η αμέριστη στήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την Ουκρανία αποτελεί κάτι περισσότερο από αλληλεγγύη σε μια γειτονική χώρα που δέχεται παράνομη και αδικαιολόγητη εισβολή· αντικατοπτρίζει την κοινή προσήλωση στις αρχές της δημοκρατίας και στη διασφάλιση της —βασισμένης σε κανόνες— διεθνούς τάξης και της ειρήνης στην Ευρώπη. Το 2023 η ΕΕ συνέχισε να στηρίζει την Ουκρανία όσον αφορά τον απρόκλητο και αδικαιολόγητο επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας, καθώς και την παράνομη προσάρτηση από τη Ρωσία τμημάτων του ουκρανικού εδάφους. Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται οι διάφοροι τρόποι με τους

Ρώσοι στρατιώτες επιχείρησαν να ανακρίνουν την Οξάνα σχετικά με τον εγγονό της, που υπηρετούσε στον ουκρανικό στρατό. Μόλις αποχώρησαν, το σπίτι της καταστράφηκε από βολές του πυροβολικού. Η ανθρωπιστική χρηματοδότηση της ΕΕ βοηθά ανθρώπους όπως η Οξάνα, παρέχοντάς τους τροφή, νερό, βασικά οικιακά είδη, υγειονομική περίθαλψη —που περιλαμβάνει φροντίδα ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνική στήριξη—, καθώς και στέγαση έκτακτης ανάγκης. 21 Μαρτίου 2023.

οποίους η ΕΕ στέκεται στο πλευρό της Ουκρανίας. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται η παροχή οικονομικής βοήθειας, πολιτικής προστασίας και ανθρωπιστικής βοήθειας, η καταπολέμηση της παραπληροφόρησης, η υποδοχή Ουκρανών προσφύγων, η παροχή στρατιωτικής βοήθειας και εκπαίδευσης, η συνδρομή στην άμυνα και την ανασυγκρότηση της Ουκρανίας, καθώς και η διασφάλιση ότι η Ρωσία θα βρεθεί αντιμέτωπη με τις συνέπειες των εγκλημάτων της μέσω κυρώσεων και διώξεων.

Αλληλεγγύη προς την Ουκρανία

Χρηματοδοτική συνδρομή και στρατιωτική στήριξη

Από την έναρξη του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας έως το τέλος του 2023 η ΕΕ και τα κράτη μέλη της είχαν διαθέσει περίπου 85 δισ. ευρώ σε συνολική βοήθεια προς την Ουκρανία και τον λαό της. Ειδικότερα, στο ποσό αυτό περιλαμβάνεται μακροοικονομική χρηματοδοτική συνδρομή ύψους 25,2 δισ. ευρώ, καθώς και δέσμη στήριξης ύψους 18 δισ. ευρώ για την Ουκρανία το 2023 από το μέσο μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής+. Η μακροοικονομική χρηματοδοτική συνδρομή είναι ένα είδος χρηματοδοτικής βοήθειας που παρέχεται από την ΕΕ με στόχο να βοηθήσει τις χώρες-εταίρους που αντιμετωπίζουν σοβαρές οικονομικές δυσκολίες να σταθεροποιήσουν τις οικονομίες τους και να προβούν στις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις. Τα συγκεκριμένα κονδύλια επιτρέπουν στην Ουκρανία να συνεχίσει να καταβάλλει μισθούς και συντάξεις, να διατηρεί σε λειτουργία βασικές δημόσιες υπηρεσίες —όπως νοσοκομεία, σχολεία και στέγαση για τα εκτοπισμένα άτομα— και να αποκαθιστά κρίσιμες υποδομές. Επίσης, βοηθούν τη χώρα να πραγματοποιήσει θεσμικές

μεταρρυθμίσεις, όπως για παράδειγμα μεταρρυθμίσεις στους τομείς της καταπολέμησης της διαφθοράς και της δικαιοσύνης.

Η συνδυασμένη στρατιωτική βοήθεια που έχει παρασχεθεί μέχρι σήμερα από την ΕΕ και τα κράτη μέλη της στην Ουκρανία ανέρχεται σε περισσότερα από 27 δισ. ευρώ, συμπεριλαμβανομένων 5,6 δισ. ευρώ που έχουν διατεθεί μέσω του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού για την Ειρήνη. Στη βοήθεια αυτή περιλαμβάνεται η κοινή προμήθεια και άμεση παράδοση πυρομαχικών στην Ουκρανία που συμφωνήθηκε τον Μάρτιο του 2023, στο πλαίσιο της οποίας διατέθηκαν στο τέλος του έτους περίπου 313 600 φυσίγγια πυρομαχικών και 3 315 πύραυλοι. Με κονδύλια ύψους 362 εκατ. ευρώ υπό τη διαχείριση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός για την Ειρήνη συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των ικανοτήτων των ουκρανικών ενόπλων δυνάμεων μέσω της αποστολής για τη στρατιωτική συνδρομή της ΕΕ με σκοπό τη στήριξη της Ουκρανίας. Το μεγαλύτερο μέρος της υπόλοιπης στρατιωτικής βοήθειας προς την Ουκρανία παρέχεται και χρηματοδοτείται σε διμερές επίπεδο από τα κράτη μέλη.

→ Συνάντηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με την ουκρανική κυβέρνηση στο Κίεβο, Ουκρανία, 2 Φεβρουαρίου 2023

Στρατιωτική στήριξη

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός για την Ειρήνη —ο οποίος χρηματοδοτείται από τα κράτη μέλη— αποτελεί ένα μέσο χρηματοδότησης εξωτερικής δράσης, η οποία έχει στρατιωτικές ή αμυντικές συνέπειες, καθιστώντας εφικτή την παροχή βοήθειας σε χώρες-εταίρους στο πλαίσιο ειρηνευτικών επιχειρήσεων.

Ο μηχανισμός διαδραμάτισε κεντρικό ρόλο στην παροχή στρατιωτικής στήριξης στην Ουκρανία. Από την έναρξη της απρόκλητης και αδικαιολόγητης στρατιωτικής επίθεσης της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, η ΕΕ έχει εγκρίνει επτά δέσμες μέτρων στήριξης μέσω του μηχανισμού. Η στήριξη —συνολικού ύψους 5,6 δισ. ευρώ— παρέχεται με τη μορφή αμυντικού στρατιωτικού εξοπλισμού προς τις ουκρανικές ένοπλες δυνάμεις και συνδυάζεται με την πρωτοβουλία τριών σκελών για τα πυρομαχικά, με σκοπό τη στήριξη των ουκρανικών ενόπλων δυνάμεων.

Επίσης, στο πλαίσιο του μηχανισμού, η ΕΕ χρηματοδοτεί την εκπαίδευση των ουκρανικών ενόπλων δυνάμεων μέσω της αποστολής για τη στρατιωτική συνδρομή της ΕΕ, η οποία έχει στρατηγεία στην Πολωνία και τη Γερμανία. Έτσι, για πρώτη φορά στην ιστορία της, η ΕΕ παρέχει στρατιωτική εκπαίδευση σε εμπόλεμη χώρα. Μέσω της αποστολής, έως το τέλος του 2023 είχαν εκπαιδευθεί περίπου 39 000 Ουκρανοί στρατιώτες.

Ανταποκρινόμενη στην επείγουσα έκκληση του Συμβουλίου για παράδοση πυρομαχικών στην Ουκρανία, τον Μάιο του 2023 η Επιτροπή πρότεινε την πράξη για τη στήριξη της παραγωγής πυρομαχικών. Στόχος της συγκεκριμένης πράξης, η οποία εγκρίθηκε τον Ιούλιο, είναι να ενισχυθεί η δυνατότητα ανταπόκρισης της αμυντικής βιομηχανίας της ΕΕ, καθώς και η ικανότητά της να εγγυάται την έγκαιρη προμήθεια πυρομαχικών και πυραύλων στην Ευρώπη. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή διέθεσε 500 εκατ. ευρώ, χρησιμοποιώντας επιχορηγήσεις που θα διατεθούν το 2024 για την ενίσχυση και την επιτάχυνση της παραγωγής (βλ. κεφάλαιο 8 για λεπτομέρειες σχετικά με τις ενισχυμένες αμυντικές δυνατότητες της ΕΕ).

Το πιο πάνω ποσό —συνολικού ύψους σχεδόν 85 δισ. ευρώ— περιλαμβάνει επίσης τα 17 δισ. ευρώ που διατέθηκαν στα κράτη μέλη για την υποδοχή και τη στήριξη των προσφύγων. Η ΕΕ παρέχει προσωρινή προστασία σε σχεδόν 4,2 εκατομμύρια Ουκρανούς πρόσφυγες που ζουν αυτή τη στιγμή στην ΕΕ.

Η ΕΕ, μαζί με τα κράτη μέλη της, έχει επίσης δεσμεύσει περίπου 3 δισ. ευρώ για ανθρωπιστική βοήθεια στην Ουκρανία. Από το ποσό αυτό, η Επιτροπή έχει χορηγήσει άμεσα περίπου 800 εκατ. ευρώ (βλ. ενότητα «Ανθρωπιστική βοήθεια και βοήθεια πολιτικής προστασίας για την Ουκρανία» παρακάτω για περισσότερες λεπτομέρειες).

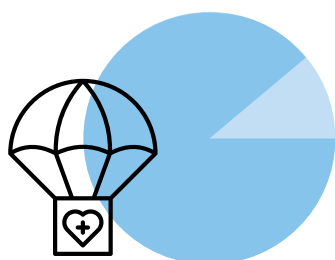
←

Ο κ. Βολοντίμιρ Ζελένσκι, πρόεδρος της Ουκρανίας (σε πρώτο πλάνο, δεξιά), και ο κ. Τζουζέπ Μπορέλ, ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας και αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αρμόδιος για μια Ισχυρότερη Ευρώπη στον Κόσμο (σε πρώτο πλάνο, αριστερά), πριν από τη συζήτηση στοργυλής τραπέζης στο έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις Βρυξέλλες, Βέλγιο, 9 Φεβρουαρίου 2023

Τον Ιούνιο η Ουκρανία απέκτησε πρόσβαση στο πρόγραμμα της ΕΕ για τη χρηματοδότηση υποδομών —τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη». Αυτό σημαίνει ότι η Ουκρανία μπορεί πλέον να υποβάλει αίτηση προκειμένου να εξασφαλίσει ενωσιακή χρηματοδότηση για έργα υποδομών που θα βελτιώνουν την ενεργειακή, μεταφορική και ψηφιακή σύνδεσή της με την ΕΕ. Επίσης, το 2023 λήφθηκε η ιστορική απόφαση της ΕΕ για έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την Ουκρανία, αναγνωρίζοντας τις σημαντικές προσπάθειες που έχει καταβάλει

η χώρα όσον αφορά την ευθυγράμμισή της με τα ενωσιακά πρότυπα (βλ. κεφάλαιο 8).

Τέλος, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους η ΕΕ στήριξε επίσης τους γείτονες της Ουκρανίας, και ιδίως τη Μολδαβία η οποία έλαβε ανθρωπιστική βοήθεια ύψους 58 εκατ. ευρώ και αύξηση της μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής, ενώ απέκτησε και πρόσβαση στο πρόγραμμα της ΕΕ για τη χρηματοδότηση υποδομών.

Το 89 % των ατόμων στην ΕΕ συμφωνεί ότι η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να παρέχει ανθρωπιστική στήριξη σε όσους πλήττονται από τον πόλεμο στην Ουκρανία.

Το **85 %** των ατόμων στην ΕΕ συμφωνεί ότι η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία καταδεικνύει πως η ΕΕ οφείλει να θωρακίσει την ενεργειακή και οικονομική της ασφάλεια.

Το **77 %** των ατόμων στην ΕΕ συμφωνεί ότι οι ρωσικές αρχές θα πρέπει να λογοδοτήσουν για την τρέχουσα κατάσταση στην Ουκρανία.

Το **79 %** των ατόμων στην ΕΕ συμφωνεί ότι η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία καταδεικνύει πως η ΕΕ οφείλει να ενισχύσει τη στρατιωτική συνεργασία μεταξύ κρατών μελών.

Το **71 %** των ατόμων στην ΕΕ συμφωνεί ότι η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να επιδεικνύει αλληλεγγύη προς την Ουκρανία.

Πηγές: Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 533, Σεπτέμβριος 2023· Τακτικό Ευρωβαρόμετρο 100, Δεκέμβριος 2023.

Κυρώσεις της ΕΕ

Εκτός από την οικονομική βοήθεια, και τη λοιπή έμπρακτη υποστήριξη προς την Ουκρανία και τον λαό της, η ΕΕ έχει επιβάλει πρωτοφανείς και εκτεταμένες κυρώσεις στη Ρωσία ως απάντηση στον επιθετικό της πόλεμο κατά της Ουκρανίας.

Οι κυρώσεις είναι ένα από τα μέσα αντίδρασης της ΕΕ σε αυτόν τον άδικο και παράνομο πόλεμο. Στόχος των κυρώσεων είναι να περιοριστούν οι οικονομικές δυνατότητες της Ρωσίας και η ικανότητά της να

χρηματοδοτεί τον επιθετικό της πόλεμο. Από αυτή την άποψη, οι κυρώσεις επιτυγχάνουν τον βασικό στόχο της ΕΕ, ο οποίος είναι να συνεχίσει να εργάζεται για μια δίκαιη και διαρκή ειρήνη. Από τις 23 Φεβρουαρίου 2022 η ΕΕ έχει επιβάλει συνολικά 12 δέσμες κυρώσεων κατά της Ρωσίας. Εκτός από συγκεκριμένα πρόσωπα και οντότητες, οι κυρώσεις στοχεύουν τους τομείς των χρηματοοικονομικών, της βιομηχανίας, των μεταφορών και της ενέργειας.

Τον Φεβρουάριο και τον Ιούνιο του 2023 η ΕΕ ενέκρινε τη 10η και την 11η δέσμη κυρώσεων κατά της Ρωσίας, μέσω των οποίων προστέθηκαν 225 φυσικά πρόσωπα και οντότητες στον κατάλογο κυρώσεων της ΕΕ. Τα πρόσθετα μέτρα περιλάμβαναν νέες απαγορεύσεις στην εξαγωγή κρίσιμων τεχνολογικών και βιομηχανικών προϊόντων στη Ρωσία, ιδίως τεχνολογίας με δυνητικές στρατιωτικές εφαρμογές. Επιπλέον, οι συγκεκριμένες δέσμες κυρώσεων στόχευαν πρόσθετες ρωσικές πηγές παραπληροφόρησης και διέδυναν τον κατάλογο των απαγορευμένων εισαγωγών από τη χώρα. Ακόμη, προέβλεπαν μέτρα για την αποτροπή της καταστρατήγησης των εν λόγω κυρώσεων, συμπεριλαμβανομένων προσπαθειών για ευρύτερη συνεργασία με βασικές τρίτες χώρες με σκοπό την καλύτερη παρακολούθηση, τον έλεγχο και την παρεμπόδιση των επανεξαγωγών.

Η 12η —και πλέον πρόσφατη— δέσμη εγκρίθηκε στις 18 Δεκεμβρίου. Με τη συγκεκριμένη δέσμη προστέθηκαν άλλα 140 φυσικά πρόσωπα και εταιρείες στον κατάλογο κυρώσεων. Επίσης, θεσπίστηκαν απαγορεύσεις εισαγωγών και εξαγωγών, όπως η απαγόρευση της εξαγωγής ρωσικών διαμαντιών στην ΕΕ, οι οποίες θα εφαρμοστούν σε στενή συνεργασία με τους εταίρους της G7. Επιπλέον, η συγκεκριμένη δέσμη κυρώσεων αυστηροποίησε την εφαρμογή της ανώτατης τιμής του πετρελαίου, εισάγοντας νέα μέτρα για στενότερη παρακολούθηση της χρήσης δεξαμενόπλοιων για παράκαμψη της ανώτατης τιμής. Επιπρόσθετα, περιλάμβανε αυστηρότερες υποχρεώσεις εντοπισμού περιουσιακών στοιχείων και σκληρά μέτρα κατά των εταιρειών τρίτων χωρών που καταστρατηγούν τις κυρώσεις.

Η ΕΕ έχει καταρτίσει —από κοινού με τους εταίρους της— κατάλογο προτεραιότητας για τα είδη πεδίου μάχης στα οποία έχουν επιβληθεί κυρώσεις. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να εφαρμόζουν μέτρα δέουσας επιμέλειας όσον αφορά τα συγκεκριμένα είδη και οι τρίτες χώρες δεν πρέπει να τα εξάγουν στη Ρωσία. Επιπλέον, η ΕΕ έχει εντοπίσει οικονομικώς κρίσιμα εμπορεύματα στα οποία παρατηρούνται μη φυσιολογικές εμπορικές ροές. Τα συγκεκριμένα εμπορεύματα παρακολουθούνται κατά τη μεταφορά τους στη Ρωσία μέσω ορισμένων τρίτων χωρών.

Τα μέτρα δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων είναι ένα από τα πιο προβλεπόμενα και πολιτικά σημαντικά είδη κυρώσεων. Στην παρούσα φάση, σχεδόν 1 950 οντότητες και φυσικά πρόσωπα συνολικά υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα, ενώ έχουν δεσμευθεί περιουσιακά στοιχεία άνω των 28 δισ. ευρώ που ανήκουν σε Ρώσους και Λευκορώσους ολιγάρχες και εταιρείες. Επίσης, τα κράτη μέλη ανέφεραν ότι έχουν δεσμευθεί περιουσιακά στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Ρωσίας ύψους άνω των 200 δισ. ευρώ στην ΕΕ.

Ο ίδιος ο πόλεμος σε συνδυασμό με τα περιοριστικά μέτρα ασκούν σημαντική πίεση στην οικονομία της Ρωσίας. Συμβάλλουν στην ταχεία αύξηση των δαπανών, στην υποτίμηση του νομίσματος της χώρας, στην αύξηση του πληθωρισμού και στη συρρίκνωση

της αγοράς εργασίας από την απώλεια εργαζομένων. Το ρούβλι έχει χάσει περίπου το 40 % της αξίας του από το καλοκαίρι του 2022, όταν και έφτασε την υψηλότερη τιμή του. Το γεγονός αυτό ανάγκασε την Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας να αυξήσει τα επιτόκια από το 8 % στο 16 % και να αυστηροποιήσει τους ελέγχους κεφαλαίων. Το 2023 τα έσοδα του προϋπολογισμού από το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο μειώθηκαν κατά 40 % χάρη στην ανώτατη τιμή του πετρελαίου που συμφωνήθηκε με τους εταίρους της G7. Με την πάροδο του χρόνου, αυτές οι επιπτώσεις μόνο θα εντείνονται, καθώς τα μέτρα έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να έχουν μακροπρόθεσμο αντίκτυπο στον προϋπολογισμό της Ρωσίας, καθώς και στη βιομηχανική και τεχνολογική βάση της.

Επίσης, κυρώσεις επιβάλλονται στη Λευκορωσία, η οποία αποτελεί σύμμαχο της Ρωσίας. Στις 3 Αυγούστου 2023, ως απάντηση στις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στην καταστολή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών εντός της χώρας, το Συμβούλιο ενέκρινε 7η δέσμη κυρώσεων. Η ΕΕ δεν επιβάλλει γενικευμένες κυρώσεις σε ολόκληρη τη χώρα, αλλά στοχεύει στρατηγικούς τομείς της λευκορωσικής οικονομίας, όπως το εμπόριο όπλων και τεχνολογιών με δυνητική στρατιωτική χρήση, καθώς και το εμπόριο αγαθών που χρησιμοποιούνται στις αεροπορικές και διαστημικές βιομηχανίες.

Καταπολέμηση της παραπληροφόρησης

Μέσω των κρατικών ειδοσεογραφικών πρακτορείων της και των συνεργαζόμενων ραδιοτηλεοπτικών σταθμών, η Ρωσία μεταδίδει διαστρεβλωμένες πληροφορίες και πολεμική προπαγάνδα. Με τον τρόπο αυτό επιχειρεί να δικαιολογήσει τις επιθετικές ενέργειές της κατά της Ουκρανίας, και να μετατοπίσει την ευθύνη στην Ουκρανία και τη Δύση. Με στόχο την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης, η ΕΕ στηρίζει τις επαφές της Ουκρανίας με παγκόσμιους εταίρους σε διεθνή φόρα και συζητήσεις, μεταξύ άλλων. Προκειμένου να προσεγγίσει όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους, η ΕΕ ενεργεί σε πολλά επίπεδα, στηρίζοντας κυβερνητικούς φορείς, την κοινωνία των πολιτών, οργανισμούς μέσων ενημέρωσης και διαδικτυακές πλατφόρμες σύμφωνα με τον επικαιροποιημένο κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση.

Στο πλαίσιο των κυρώσεων κατά της Ρωσίας, η ΕΕ ανέστειλε τις ραδιοτηλεοπτικές δραστηριότητες πολυάριθμων ρωσικών —κρατικών και φιλικών προς το Κρεμλίνο— μέσων παραπληροφόρησης. Γενικότερα, το 2023 σηματοδότησε μια σημαντική αλλαγή στην καταπολέμηση της παραπληροφόρησης στην ΕΕ. Μετά την έναρξη ισχύος της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες, οι πάροχοι πολύ μεγάλων διαδικτυακών πλατφορμών και διαδικτυακών μηχανών αναζήτησης πρέπει πλέον να αξιολογούν συστηματικά δυνητικούς κοινωνικούς κινδύνους που πηγάζουν από τις υπηρεσίες τους. Στους συγκεκριμένους κινδύνους περιλαμβάνονται οι απειλές κατά της ελευθερίας της έκφρασης και ο κίνδυνος χρήσης των υπηρεσιών τους για εκστρατείες παραπληροφόρησης.

Τον Ιούλιο η Επιτροπή δημοσίευσε πρόσκληση υποβολής προτάσεων ύψους 1,2 εκατ. ευρώ για έργα που μπορούν να αποκρυπτογραφήσουν τον τρόπο με τον οποίο εμφανίζονται εντός και εκτός διαδικτύου τα παραπλανητικά αφηγήματα σχετικά με τον πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, τις εκλογές και την κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ, καθώς και τον τρόπο κατάρτισής τους μόλις εμφανιστούν. Τα έργα αυτά θα αποτελέσουν μέρος των ευρύτερων προσπαθειών —όπως η πλατφόρμα EUvsDisinfo και το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης— για την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης.

Οι στοχευμένες επικοινωνιακές δραστηριότητες και εκστρατείες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με σκοπό την αποκάλυψη της ρωσικής παραπληροφόρησης σχετικά με τις κυρώσεις και την επισιτιστική και ενεργειακή ασφάλεια συνεχίστηκαν και το 2023. Τέλος, με στόχο να διασφαλιστεί ότι τα εκτοπισμένα άτομα από την Ουκρανία θα γνωρίζουν τα δικαιώματά τους, η Επιτροπή διεξήγαγε εκστρατεία ευαισθητοποίησης για τη σημασία που έχει η χρήση επίσημων πηγών πληροφόρησης.

Ανθρωπιστική βοήθεια και βοήθεια πολιτικής προστασίας για την Ουκρανία

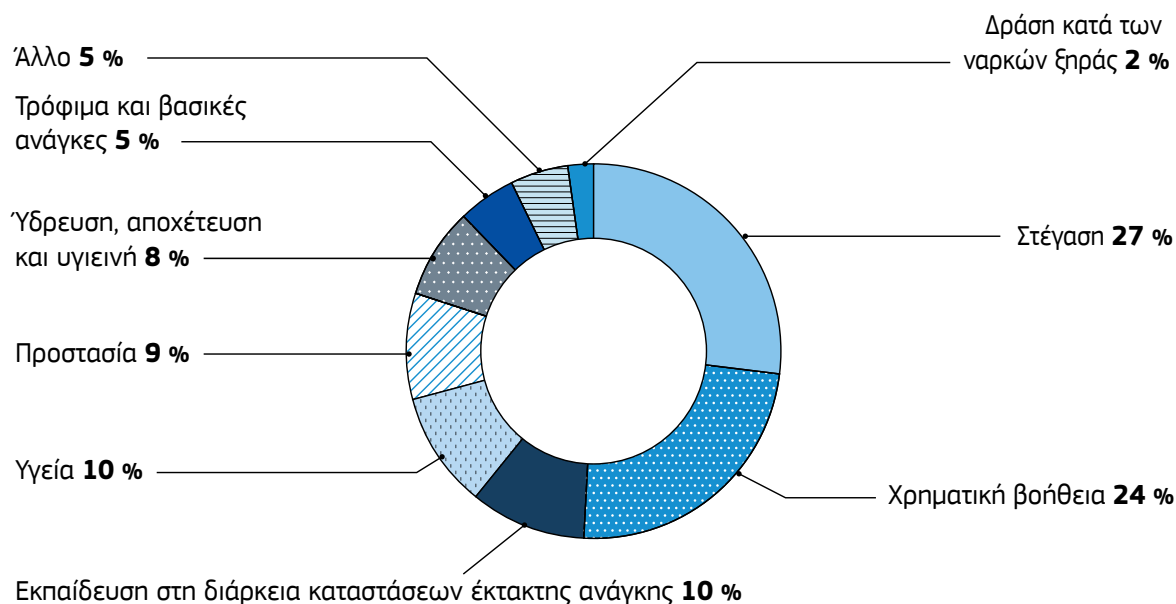
Η ενωσιακή χρηματοδότηση της πολιτικής προστασίας και της ανθρωπιστικής δράσης βοηθά τους ανθρώπους στην Ουκρανία μέσω πολλαπλών μορφών στήριξης. Συνολικά, η συγκεκριμένη βοήθεια ανέρχεται σε περίπου 1,6 δισ. ευρώ (περίπου 800 εκατ. ευρώ σε ανθρωπιστική βοήθεια και 800 εκατ. ευρώ σε προσφορές πολιτικής προστασίας σε είδος). Στην ανθρωπιστική βοήθεια περιλαμβάνεται η παροχή τροφίμων, νερού, βασικών ειδών οικιακής χρήσης, υγειονομικής περίθαλψης, στήριξης της ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνικής στήριξης, καθώς και καταλύματος σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Επιπρόσθετα, η βοήθεια της ΕΕ προς την Ουκρανία περιλαμβάνει τη στήριξη των νεαρών Ουκρανών για να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους, καθώς και την παροχή χρηματικής βοήθειας με στόχο την κάλυψη βασικών αναγκών. Η ΕΕ συντονίζει την ανθρωπιστική και αναπτυξιακή της βοήθεια μέσω μιας συνδυαστικής προσέγγισης, διασφαλίζοντας ότι όχι μόνο θα καλύπτει τις άμεσες ανάγκες, αλλά θα είναι και βιώσιμη μακροπρόθεσμα.

Η ψυχοκοινωνική στήριξη στα άτομα που έχουν εκτοπιστεί στα κράτη μέλη φτάνει μέσω του προγράμματος EU4Health («Η ΕΕ για την υγεία») και —σε μεγάλο βαθμό— μέσω της συνεργασίας με τη Διεθνή Ομοσπονδία Συλλόγων του Ερυθρού Σταυρού και της Ερυθράς Ημισελήνου. Επιπλέον, η ΕΕ συντονίζει διακομιδές Ουκρανών ασθενών που χρειάζονται επείγοντως θεραπεία, μεταφέροντάς τους σε νοσοκομεία σε όλη την Ευρώπη, ώστε να τους παρασχεθεί εξειδικευμένη περίθαλψη. Σχεδόν 3 000 τέτοιοι ασθενείς μεταφέρθηκαν επιτυχώς σε 22 κράτη μέλη ή χώρες του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου μεταξύ Μαρτίου 2022 και 19 Δεκεμβρίου 2023.

←
PODCAST Ακούστε ή διαβάστε αυτό το άρθρο, που δημοσιεύτηκε στον ιστότοπο EUvsDisinfo, σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η Ρωσία διαστρεβλώνει την αλήθεια.

Ανθρωπιστική χρηματοδότηση της ΕΕ προς την Ουκρανία το 2023 ανά τομέα

Μέσω του Κέντρου Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών, η ΕΕ συντονίζει τη μεγαλύτερή της μέχρι σήμερα επιχείρηση πολιτικής προστασίας για παροχή βοήθειας έκτακτης ανάγκης σε άτομα που τη χρειάζονται (βλ. κεφάλαιο 8).

Και τα 27 κράτη μέλη —μαζί με την Ισλανδία, τη Βόρεια Μακεδονία, τη Νορβηγία, τη Σερβία και την Τουρκία— έχουν προσφέρει βοήθεια σε είδος μέσω του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της ΕΕ. Σε αυτή τη βοήθεια περιλαμβάνονται από ιατρικά εφόδια, είδη για καταλύματα έκτακτης ανάγκης και οχήματα έως πυροσβεστικός και ενεργειακός εξοπλισμός. Η ΕΕ έχει ανοίξει πρόσθετους υλικοτεχνικούς κόμβους στην Πολωνία, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία, με στόχο τη διοχέτευση αυτών των ειδών έκτακτης ανάγκης στην Ουκρανία. Έως το τέλος του 2023 είχαν παραδοθεί στην Ουκρανία σχεδόν 100 000 τόνοι σχετικής βοήθειας.

→

Η Ρωσία στοχεύει τις ενεργειακές υποδομές της Ουκρανίας. Η ΕΕ, για να εξασφαλίσει την τροφοδοσία των ουκρανικών υπηρεσιών και να παράσχει θέρμανση σε συνθήκες ψύχους, έχει δωρίσει πάνω από 5 500 ηλεκτρογεννήτριες και πάνω από 6 εκατομμύρια τεμάχια ηλεκτρικού εξοπλισμού. Αυτός ο μετασχηματιστής, αξίας άνω των 2 εκατ. ευρώ, ήταν προσφορά της Litgrid, λιθουανικής εταιρείας ηλεκτρικής ενέργειας, στο πλαίσιο της μεγαλύτερης επιχείρησης εφοδιαστικής που συντόνισε ποτέ ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της ΕΕ. 24 Ιανουαρίου 2023.

Επίσης, η ΕΕ έχει προσφέρει στήριξη από το rescEU —το απόθεμα ευρωπαϊκών ικανοτήτων, το οποίο χρηματοδοτείται πλήρως από την ΕΕ. Το rescEU περιλαμβάνει στόλο πυροσβεστικών αεροσκαφών και ελικοπτέρων, αεροσκαφών διακομιδής ασθενών, καθώς και απόθεμα ιατρικών ειδών και κινητών νοσοκομείων που μπορούν να ανταποκριθούν σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Για την Ουκρανία, η ΕΕ έχει προσφέρει ηλεκτρογεννήτριες και ιατρικό εξοπλισμό και έχει αναπτύξει μονάδες προσωρινής

στέγασης. Επιπλέον, μεταφέρθηκαν στην Ουκρανία σταθμοί επεξεργασίας νερού μετά την καταστροφή του φράγματος στη Νόβα Καχόβκα. Παράλληλα, παρασχέθηκε εξειδικευμένος εξοπλισμός —όπως απολυμαντικά, προστατευτικές στολές και χάπια ιωδίου— για την αντιμετώπιση κινδύνων που σχετίζονται με τη δημόσια υγεία, όπως αυτοί που προκύπτουν από χημικές, βιολογικές, ραδιολογικές και πυρηνικές απειλές.

Τον Δεκέμβριο του 2022 η ΕΕ δρομολόγησε την εκστρατεία «Σχολικά λεωφορεία για την Ουκρανία», ώστε να βοηθήσει τους Ουκρανούς μαθητές και μαθήτριες να επιστρέψουν στο σχολείο. Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έστειλαν στην Ουκρανία περισσότερα από 380 λεωφορεία.

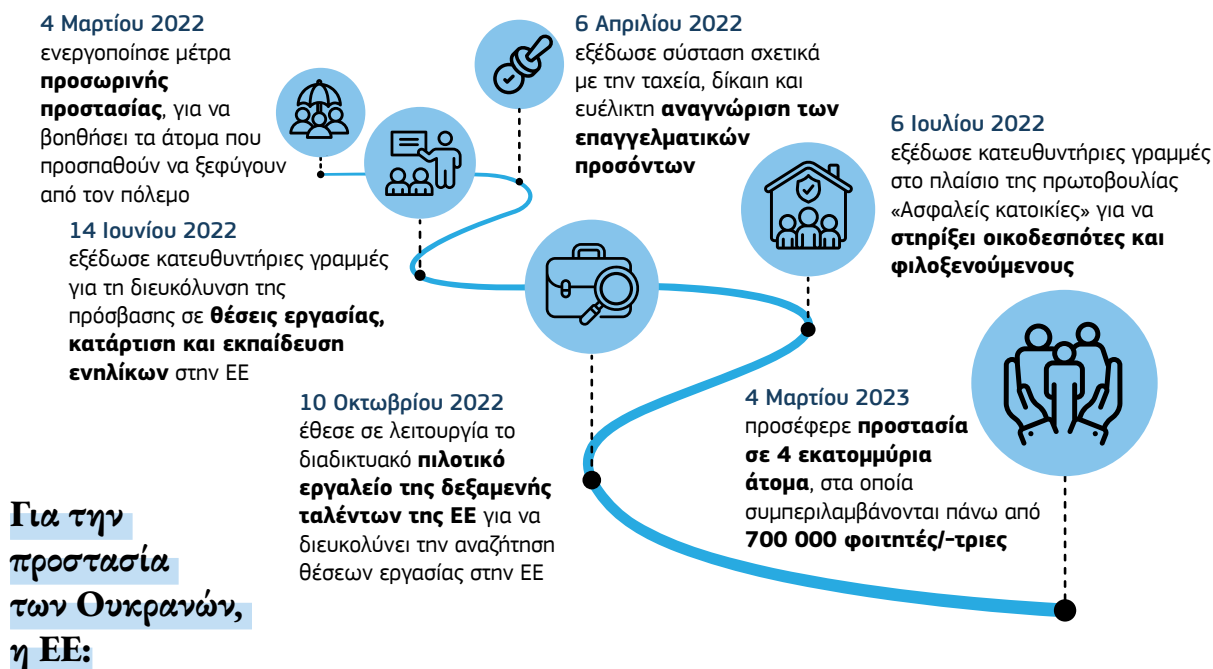

Λεωφορείο που δώρισε η πόλη του Λουξεμβούργου μεταφέρεται έξω από τον εφοδιαστικό κόμβο του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της ΕΕ, Σουτσεάβα, Ρουμανία, Ιούλιος 2023.

Υποδοχή όσων προσπαθούν να ξεφύγουν από τον πόλεμο

Ο απρόκλητος και αδικαιολόγητος επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας προκάλεσε τον μεγαλύτερο αναγκαστικό εκτοπισμό ανθρώπων στην Ευρώπη μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Με στόχο την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία για την ΕΕ, τέθηκε άμεσα σε εφαρμογή από την ΕΕ η οδηγία για την προσωρινή προστασία. Έως το τέλος του 2023 σχεδόν 4,2 εκατομμύρια άτομα από την

Ουκρανία απολάμβαναν το δικαίωμα διαμονής, στέγασης, υγειονομικής περίθαλψης, εκπαίδευσης και εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τον Οκτώβριο η συγκεκριμένη προσωρινή προστασία παρατάθηκε έως τον Μάρτιο του 2025. Η πλατφόρμα αλληλεγγύης βοήθησε τα κράτη μέλη να συντονίσουν την υποδοχή προσφύγων από την Ουκρανία, ενώ εξακολουθεί να συμβάλλει στην εφαρμογή της οδηγίας.

Η εξασφάλιση ταχείας και αποτελεσματικής ένταξης στην αγορά εργασίας αποτελεί έναν ακόμη τρόπο με τον οποίο η ΕΕ υποδέχεται όσους προσπαθούν να ξεφύγουν από την ένοπλη αυτή σύγκρουση. Τα μέτρα που εγκρίθηκαν το 2022 στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή, όπως η δράση συνοχής για τους πρόσφυγες στην Ευρώπη και οι δέσμες μέτρων ευέλικτης βοήθειας για εδάφη, δημιούργησαν την αναγκαία ευελιξία στους κανόνες χρηματοδότησης της πολιτικής για τη συνοχή, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν αυτή τη χρηματοδότηση για την υποδοχή προσφύγων από την Ουκρανία. Αυτά τα μέτρα επέτρεψαν τη συνέχιση της χρηματοδότησης το 2023 για προγράμματα κοινωνικής ένταξης, υγειονομική περίθαλψη, τρόφιμα, βασική βοήθεια και προσανατολισμό για την αγορά εργασίας. Ο τελευταίος τομέας περιλαμβάνει μαθήματα γλωσσών, εκπαίδευση, κοινωνικές υπηρεσίες και παιδική φροντίδα. Η απασχόληση βοηθά τους ανθρώπους να ξαναφτιάσουν τη ζωή τους, να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους και να συμβάλουν στις κοινότητες υποδοχής τους, στηρίζοντας τελικά την ανασυγκρότηση της Ουκρανίας.

Πάνω από 1,5 εκατομμύρια Ουκρανοί εργάζονται πλέον στην ΕΕ.

Πηγή: Έρευνα του ευρωπαϊκού δικτύου δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης.

Η ΕΕ βοηθά τους Ουκρανούς να ενταχθούν στην αγορά εργασίας, καθιστώντας εφικτή τη γρήγορη επικύρωση των δεξιοτήτων τους, καθώς και την αναγνώριση των επαγγελματικών και ακαδημαϊκών προσόντων τους. Δημιούργησε το πilotικό πρόγραμμα «Δεξαμενή ταλέντων της ΕΕ», ένα διαδικτυακό εργαλείο αναζήτησης εργασίας που αντιστοιχίζει τα άτομα που έχουν διαφύγει από τον πόλεμο στην Ουκρανία με κατάλληλες δουλειές και κενές θέσεις εργασίας. Επιπλέον, οι δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης των κρατών μελών συνδέουν τα άτομα που αναζητούν εργασία με εργοδότες σε εθνικό επίπεδο. Τον Ιούλιο το ευρωπαϊκό δίκτυο δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης εξέδωσε κοινές

κατευθυντήριες γραμμές για την περαιτέρω στήριξη της ένταξης στην αγορά εργασίας.

Επίσης, η ΕΕ είναι αποφασισμένη να εγγυηθεί την πρόσβαση των εκτοπισμένων παιδιών της Ουκρανίας σε υψηλής ποιότητας εκπαίδευση. Έχει κινητοποιήσει διάφορα εργαλεία —κυρίως εντός του στρατηγικού πλαισίου του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης—, όπως κατευθύνει τις πολιτικές για τη μάθηση από ομοτίμους, διαδικτυακές πλατφόρμες και χρηματοδότηση. Το χρηματοδοτικό πρόγραμμα Erasmus+ χρησιμοποιείται επίσης για τη στήριξη της εκπαίδευσης των προσφύγων φοιτητών. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση υποστηρίζεται περαιτέρω μέσω του προγράμματος υποτροφιών MSCA4Ukraine. Χάρη στη χρηματοδότηση και τη στήριξη που παρέχει η συγκεκριμένη πρωτοβουλία, έως το τέλος του 2023 συνολικά 124 Ουκρανοί ερευνητές μπόρεσαν να συνεχίσουν το έργο τους στην ΕΕ και σε διάφορες τρίτες χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη».

Επιπλέον, η Επιτροπή δρομολόγησε τρεις νέες πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ ΕΕ και Ουκρανίας στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας. Πρόκειται για το νέο γραφείο του προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη» στο Κίεβο, τη νέα πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας για τη στήριξη της ουκρανικής κοινότητας υπερπροηγμένης τεχνολογίας και έναν νέο κοινотικό κόμβο του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας.

Τέλος, η ΕΕ έχει επίγνωση της αξίας της πολιτιστικής έκφρασης στη διαχείριση τραυματικών γεγονότων, καθώς και στη δημιουργία μιας αίσθησης κοινότητας και αμοιβαίας κατανόησης. Το 2022 το ενωσιακό πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» είχε δημοσιεύσει πρόσκληση υποβολής έργων με στόχο τη στήριξη καλλιτεχνών και πολιτιστικών οργανώσεων εκτός Ουκρανίας. Τον Μάιο του 2023 ανακοινώθηκαν οι νικητές: οι κοινοπραξίες ZMINA, Culture Helps και U-RE-HERIT θα στηρίξουν Ουκρανούς καλλιτέχνες και θα συμβάλουν στην ανασυγκρότηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ουκρανίας.

Ενσωμάτωση στην ενιαία αγορά και άλλες συμφωνίες

Τον Απρίλιο του 2023 η Ουκρανία προσχώρησε στον μηχανισμό πολιτικής προστασίας της ΕΕ. Τον Αύγουστο —και ενώ βρισκόταν ακόμη στη διαδικασία επίσημης προσχώρησης στον μηχανισμό— η Ουκρανία συνεισέφερε 51 άτομα ως προσωπικό πρώτης επέμβασης και 19 οχήματα, προκειμένου να συμβάλει στις προσπάθειες διάσωσης μετά τις καταστροφικές πλημμύρες στη Σλοβενία. Ως πλήρως συμμετέχον κράτος, η Ουκρανία θα είναι σε θέση να αποστέλλει βοήθεια μέσω του μηχανισμού, μαζί με άλλα μέλη, όταν μια άλλη χώρα αντιμετωπίζει κάποια κρίση, επιδεικνύοντας έτσι και η ίδια αλληλεγγύη. Επίσης, η προσχώρηση της Ουκρανίας στον μηχανισμό αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς την ένταξή της στην ΕΕ και διευρύνει την Ανατολική Γειτονία του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της ΕΕ.

Από τα αριστερά προς τα δεξιά: ο κ. Ίχορ Κλίμενκο, υπουργός Εσωτερικών της Ουκρανίας, η κ. Όλχα Στεφανίσινα, αντιπρόεδρος της κυβέρνησης αρμόδια για την Ευρωπαϊκή και Ευρωατλαντική Ολοκλήρωση της Ουκρανίας, και ο κ. Γιάνες Λέναρτς, Ευρωπαίος επίτροπος Διαχείρισης Κρίσεων, κατά την υπογραφή συμφωνίας για την πλήρη συμμετοχή της χώρας στον μηχανισμό πολιτικής προστασίας της ΕΕ, Κίεβο, Ουκρανία, 20 Απριλίου 2023

Η Ουκρανία ενσωματώθηκε περαιτέρω στην ενιαία αγορά της ΕΕ με την προσχώρησή της στο πρόγραμμα για την ενιαία αγορά. Η υπογραφή της συμφωνίας σύνδεσης πραγματοποιήθηκε σε συνάντηση μεταξύ των Ευρωπαίων επιτρόπων και της ουκρανικής κυβέρνησης στο Κίεβο στις 2 Φεβρουαρίου 2023. Η συμφωνία επιτρέπει στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις στην Ουκρανία, αφενός, να επωφελούνται από ειδικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων που μπορούν να οδηγήσουν σε χρηματοδότηση και, αφετέρου, να συμμετέχουν σε πρωτοβουλίες όπως το πρόγραμμα Erasmus Νέοι Επιχειρηματίες και το Enterprise Europe Network.

Με στόχο ειδικά τη στήριξη της ένταξης ουκρανικών μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στην ενιαία αγορά, δρομολογήθηκαν δύο προσκλήσεις υποβολής προτάσεων συνολικού προϋπολογισμού 7,5 εκατ. ευρώ. Επιπλέον, προχώρησαν με ταχείς ρυθμούς οι διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνίας σχετικά με τη διαπίστωση της συμμόρφωσης και την αποδοχή βιομηχανικών προϊόντων με την Ουκρανία. Μόλις τεθεί σε ισχύ, η συγκεκριμένη συμφωνία θα προωθήσει την οικονομική ολοκλήρωση, βοηθώντας έτσι την ουκρανική οικονομία και τις ουκρανικές επιχειρήσεις να ανακάμψουν.

Δείτε πώς το πρόγραμμα «Erasmus Νέοι Επιχειρηματίες» στήριζει Ουκρανούς επιχειρηματίες.

Δείτε πώς η ΕΕ και το «Enterprise Europe Network» στήριζουν την Ουκρανία.

Επιπρόσθετα, η Ουκρανία επωφελείται και από ένα άλλο σημαντικό χαρακτηριστικό της ενιαίας αγοράς. Τον Απρίλιο του 2022 η ΕΕ συνεργάστηκε με ευρωπαϊκούς και ουκρανικούς παρόχους κινητής τηλεφωνίας με στόχο την προσφορά οικονομικά προσιτών ή δωρεάν υπηρεσιών περιαγωγής στο πλαίσιο της επικοινωνίας μεταξύ των δύο περιοχών. Με τους παρόχους να μειώνουν περαιτέρω το κόστος σύνδεσης, η συμφωνία —η οποία ανανεώθηκε τον Ιούλιο του 2023 για ένα ακόμη έτος— βοηθά τα εκτοπισμένα άτομα από την Ουκρανία να διατηρούν διασυνοριακές επαφές.

Επισιτιστική ασφάλεια

Η Ρωσία οξύνει την παγκόσμια κρίση επισιτιστικής ασφάλειας, εμποδίζοντας εσκεμμένα τις εξαγωγές σιτηρών μέσω του Εύξεινου Πόντου, στοχεύοντας τις σιταποθήκες και τις γεωργικές υποδομές στην Ουκρανία και περιορίζοντας τις εξαγωγές γεωργικών προϊόντων και λιπασμάτων.

↑
Εκφόρτωση ουκρανικών σιτηρών από φορτηγίδα στον Δούναβη, Μολδαβία, 12 Δεκεμβρίου 2022

Ταυτόχρονα, η Επιτροπή εργάζεται με στόχο την ενσωμάτωση της συγκεκριμένης συμφωνίας περιαγωγής στη συμφωνία σύνδεσης ΕΕ-Ουκρανίας. Μόλις οριστικοποιηθεί, θα εξασφαλίσει δωρεάν χρήση κινητής τηλεφωνίας τόσο για τους Ουκρανούς επισκέπτες στην ΕΕ όσο και για τους ταξιδιώτες της ΕΕ στην Ουκρανία. Ο ρυθμός ενσωμάτωσης της Ουκρανίας στην αγορά περιαγωγής της ΕΕ θα εξαρτηθεί από τη θέσπιση και την εκτέλεση της σχετικής ενωσιακής νομοθεσίας.

Το 2022 η ΕΕ, τα κράτη μέλη της, η Ουκρανία και η Μολδαβία δημιούργησαν τις λωρίδες αλληλεγγύης ΕΕ-Ουκρανίας προκειμένου να ανοίξουν τον δρόμο στα σιτηρά που είχαν παγιδευτεί στην Ουκρανία και να μπορέσουν να φθάσουν στον υπόλοιπο κόσμο. Αυτές οι εναλλακτικές οδοί —που περιλαμβάνουν τις σιδηροδρομικές, τις οδικές και τις θαλάσσιες μεταφορές— διευκολύνουν τόσο τις εξαγωγές από την Ουκρανία όσο και τις ζωτικής σημασίας εισαγωγές στην Ουκρανία, όπως η ανθρωπιστική βοήθεια και τα λιπάσματα.

Λωρίδες αλληλεγγύης: ο καθοριστικός ρόλος τους στην παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια

Συνολικά, το 2022 και το 2023, χάρη στις λωρίδες αλληλεγγύης, η Ουκρανία μπόρεσε:

- να εξαγάγει πάνω από 65 εκατομμύρια τόνους γεωργικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων σχεδόν 61 εκατομμυρίων τόνων σιτηρών, ελαιούχων σπόρων και συναφών προϊόντων, μέρος των οποίων κατευθύνθηκε προς τις χώρες που πλήττονται περισσότερο από την έλλειψη τροφίμων·
- να εξαγάγει πάνω από 51 εκατομμύρια τόνους μη γεωργικών προϊόντων, όπως μεταλλεύματα, σίδηρο, χάλυβα και ξύλο·
- να δημιουργήσει έσοδα περίπου 44 δισ. ευρώ για τους Ουκρανούς αγρότες και τις επιχειρήσεις· και
- να εισαγάγει πάνω από 43 εκατομμύρια τόνους (αξίας 88 δισ. ευρώ) κρίσιμων εμπορευμάτων, όπως τα καύσιμα.

Τον Ιούνιο του 2023 η ΕΕ ανακοίνωσε ότι επενδύει 250 εκατ. ευρώ σε εννέα διασυνοριακά έργα με στόχο τη βελτίωση των συνδέσεων της Ουκρανίας και της Μολδαβίας με τους γείτονές τους στην ΕΕ —την Ουγγαρία, την Πολωνία, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία. Τα έργα περιλαμβάνουν μελέτες και εργασίες σε σιδηροδρομικά και οδικά σημεία διέλευσης των συνόρων με σκοπό την επέκταση και την αναβάθμιση των υποδομών και τη βελτίωση τόσο των χώρων στάθμευσης όσο και των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού μεταφόρτωσης.

Τέλος, το 2023 δημιουργήθηκε κοινή πλατφόρμα συντονισμού με σκοπό τη βελτίωση των εμπορικών ροών μεταξύ της ΕΕ και της Ουκρανίας. Οι προσπάθειες της πλατφόρμας εντάθηκαν μετά τον τερματισμό από τη Ρωσία της Πρωτοβουλίας για τα Σιτηρά στον Εύξεινο Πόντο στις 17 Ιουλίου, κάτι το οποίο είχε ως αποτέλεσμα τη διακοπή των εξαγωγών σιτηρών μέσω της οδού του Εύξεινου Πόντου.

Στήριξη των κρατών μελών

Οι επιπτώσεις του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας γίνονται αισθητές και πέρα από τα σύνορα της Ουκρανίας. Ως γείτονες της Ουκρανίας, τα κράτη μέλη πλήττονται με τη σειρά τους, ιδίως στους τομείς της ενέργειας και των αγορών τροφίμων (για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ αντιμετωπίζει την ενεργειακή κρίση, βλ. κεφάλαιο 4).

Το 2023 η ΕΕ ενέκρινε κρατικές ενισχύσεις ύψους 487 δισ. ευρώ με στόχο τη στήριξη των κρατών μελών στο πλαίσιο του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας.

Το προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης, το οποίο εφαρμόζεται από τις 9 Μαρτίου 2023, είναι ένα από τα εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα κράτη μέλη ώστε να μετριάσουν τις επιπτώσεις του πολέμου στις οικονομίες τους.

Επιπλέον, μετά την αναστολή των προγραμμάτων συνεργασίας με τη Ρωσία και τη Λευκορωσία σύμμαχο της Ρωσίας, η ΕΕ μετέφερε το 2023 πρόσθετο ποσό ύψους 135 εκατ. ευρώ —το οποίο αρχικά προβλεπόταν να διατεθεί για έργα που θα υλοποιούνταν με τις δύο αυτές χώρες— σε άλλα προγράμματα που θα ενισχύσουν τη συνεργασία των κρατών μελών με τη Μολδαβία και την Ουκρανία.

Επίσης, κατά τη διάρκεια του έτους η ΕΕ διασφάλισε ότι όλες οι περιφέρειες της Εσθονίας, της Λετονίας, της Λιθουανίας, της Πολωνίας και της Φινλανδίας οι οποίες επρόκειτο να συμμετάσχουν σε προγράμματα συνεργασίας με τη Ρωσία και τη Λευκορωσία θα μπορούσαν να συμμετάσχουν σε άλλα υφιστάμενα προγράμματα διαπεριφερειακής συνεργασίας.

Το προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης παρέχει στα κράτη μέλη την ευελιξία που χρειάζονται ώστε:

να χορηγήσουν περιορισμένη ενίσχυση σε επιχειρήσεις που πλήττονται από την τρέχουσα κρίση ή από τις σχετικές κυρώσεις και τα αντίμετρα

να διασφαλίσουν επαρκή ρευστότητα για τις επιχειρήσεις

να αποζημιώσουν τις επιχειρήσεις για τις πρόσθετες δαπάνες με τις οποίες επιβαρύνθηκαν λόγω των εξαιρετικά υψηλών τιμών αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας

© AFP

Συγκομιδή σιταριού στην περιφέρεια Ντονέτσκ, Ουκρανία, 4 Αυγούστου 2023

Στήριξη των γεωργών της ΕΕ

Δεδομένης της σημασίας που έχουν η Ρωσία και η Ουκρανία για τον παγκόσμιο εφοδιασμό με σιτηρά και ελαιούχους σπόρους, ο συνεχιζόμενος πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας έχει δημιουργήσει μεγάλη αβεβαιότητα και αστάθεια στις αντίστοιχες αγορές.

Λόγω του αποκλεισμού ή του σοβαρού περιορισμού των συνηθισμένων εξαγωγικών διαύλων της Ουκρανίας μέσω λιμένων του Εύξεινου Πόντου, οι εξαγωγές δεν φθάνουν στον προορισμό τους τόσο εύκολα όσο στο παρελθόν. Αντίθετα, τα σιτηρά και οι ελαιούχοι σπόροι της Ουκρανίας συσσωρεύονται όλο και περισσότερο στις αγορές των γειτονικών κρατών μελών, δημιουργώντας υλικοτεχνικά εμπόδια.

Το 2023, στο πλαίσιο του κανονισμού σχετικά με τα αυτόνομα εμπορικά μέτρα για την Ουκρανία, η ΕΕ θέσπισε δύο δέσμες μέτρων στήριξης και μία προσωρινή απαγόρευση των εισαγωγών σίτου, αραβοσίτου, κραιμάρων και ηλιανθόσπορων από την Ουκρανία στη Βουλγαρία, την Ουγγαρία, την Πολωνία, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία. Τα συγκεκριμένα μέτρα συνέβαλαν στον μετριασμό των υλικοτεχνικών εμποδίων και στην κάμψη των ανησυχιών των γεωργών στα συγκεκριμένα κράτη μέλη, ενώ παράλληλα επέτρεψαν στην ΕΕ να συνεχίσει την παροχή οικονομικής στήριξης στην Ουκρανία με τη μορφή μηδενικών δασμών σε όλες τις ουκρανικές εισαγωγές.

Συνολικά, έχουν διατεθεί περισσότερα από 156,3 εκατ. ευρώ από το γεωργικό αποθεματικό της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) για τη στήριξη των παραγωγών που πλήττονται περισσότερο στα πέντε κράτη μέλη που συνορεύουν με την Ουκρανία. Επιπρόσθετα, τα συγκεκριμένα κράτη μέλη είχαν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν εθνικά μέσα στήριξης για την παροχή πρόσθετης αντιστάθμισης —σε περίπτωση που κρινόταν αναγκαίο— μέσω συμπληρωματικής ή ειδικής κρατικής ενίσχυσης. Επιπλέον, στο πλαίσιο της τρίτης δέσμης μέτρων στήριξης, η Επιτροπή κινητοποίησε πρόσθετη χρηματοδότηση ύψους 330 εκατ. ευρώ, η οποία θα διατεθεί σε Ενωσιακούς γεωργούς σε άλλα κράτη μέλη που επηρεάζονται από το υψηλό κόστος εισροών και τα ιδιαίτερα προβλήματα που σχετίζονται με τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας. Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Ετοιμότητας και Αντιμετώπισης Κρίσεων Επισιτιστικής Ασφάλειας, ο οποίος θεσπίστηκε πρόσφατα, κατέστησε δυνατή τη γρήγορη κινητοποίηση εμπειρογνομosύνης και επέστησε την προσοχή των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων σε προβλήματα και σημεία συμφόρησης σε πρώιμο στάδιο. Τα αποτελέσματα των συζητήσεων μεταξύ των πιο πάνω ενδιαφερόμενων μερών λήφθηκαν άμεσα υπόψη στη διαμόρφωση της ανταπόκρισης της ΕΕ.

Διερεύνηση και δίωξη των εγκλημάτων πολέμου

Από την έναρξη του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, οι ρωσικές αρχές παραβιάζουν συνεχώς τα διεθνή ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς υπάρχουν πολυάριθμες αναφορές για εγκλήματα πολέμου και επιθέσεις κατά αμάχων. Έως το τέλος του 2023 η Ουκρανία και 16 κράτη μέλη της ΕΕ είχαν αρχίσει έρευνες για διεθνή εγκλήματα που είχε διαπράξει η Ρωσία στην Ουκρανία.

Έξι ημέρες μετά την έναρξη του πολέμου, ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Ποινικής Δικαιοσύνης (Eurojust) συνέβαλε στη σύσταση κοινής ομάδας ερευνών με σκοπό τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων και τη διερεύνηση εγκλημάτων πολέμου και εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας. Σήμερα η ομάδα αποτελείται από την Ουκρανία, έξι κράτη μέλη, το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο και τον Οργανισμό της

Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιδολής του Νόμου.

Λόγω της πολυπλοκότητας από την οποία χαρακτηρίζεται η συλλογή αποδεικτικών στοιχείων για διεθνή εγκλήματα (π.χ. συλλογή μαρτυριών από άτομα σε διάφορες χώρες), το 2023 η Eurojust δημιούργησε επίσης βάση δεδομένων, στην οποία διατηρούνται και αποθηκεύονται αποδεικτικά στοιχεία για τα εγκλήματα αυτά (βάση δεδομένων με αποδεικτικά στοιχεία για βασικά διεθνή εγκλήματα). Η Eurojust θα προσφέρει την εμπειρογνομosύνη της στη συγκεκριμένη βάση δεδομένων, αναλύοντας τα αποδεικτικά στοιχεία. Παράλληλα, θα παρέχει πρακτική καθοδήγηση στις εθνικές δικαστικές αρχές για τον εντοπισμό αποδεικτικών στοιχείων που βρίσκονται σε άλλες χώρες και ενδέχεται να είναι σημαντικά για τις δικές τους έρευνες.

Επίσης, η Eurojust φιλοξενεί το νεοσύστατο Διεθνές κέντρο για τη δίωξη του εγκλήματος της επίθεσης κατά της Ουκρανίας, το οποίο εγκαινιάστηκε τον Ιούλιο του 2023. Το κέντρο αποτελείται από ανεξάρτητους εθνικούς εισαγγελείς, οι οποίοι προέρχονται από τα μέλη της κοινής ομάδας ερευνών, καθώς και έξι Ουκρανούς εισαγγελείς, και δημιουργήθηκε με σκοπό να προετοιμάσει και να συμβάλει σε οποιαδήποτε μελλοντική δίωξη του εγκλήματος της επίθεσης της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Έγκλημα επίθεσης αποτελεί ο σχεδιασμός, η δρομολόγηση ή η εκτέλεση μεγάλης κλίμακας επιθετικών πράξεων μέσω κρατικής στρατιωτικής δύναμης από υψηλόβαθμους πολιτικούς και στρατιωτικούς αξιωματούχους. Είναι η πρώτη φορά στην ιστορία που ένα τέτοιο έγκλημα διερευνάται τη στιγμή που διαπράττεται.

Στο συγκεκριμένο κέντρο, οι εισαγγελείς θα είναι σε θέση να συνεργάζονται επιτόπου, ανταλλάσσοντας γρήγορα αποδεικτικά στοιχεία και καθορίζοντας από κοινού τον τρόπο με τον οποίο θα υλοποιήσουν τη διερευνητική και διωκτική στρατηγική τους. Η βάση δεδομένων με αποδεικτικά στοιχεία για βασικά διεθνή εγκλήματα θα διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στο έργο του, και τα αποδεικτικά στοιχεία που συλλέγονται από το κέντρο μπορούν να χρησιμοποιηθούν ενώπιον άλλων δικαιοδοσιών, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών και διεθνών δικαστηρίων.

Έναρξη λειτουργίας του Διεθνούς κέντρου για τη δίωξη του εγκλήματος της επίθεσης κατά της Ουκρανίας, Χάγη, Κάτω Χώρες, 3 Ιουλίου 2023. Στο βάθος, από τα αριστερά προς τα δεξιά: ο κ. Κένεθ Πολάιτ, βοηθός γενικός εισαγγελέας των ΗΠΑ για το ποινικό τμήμα, ο κ. Αντρέι Κοστίν, γενικός εισαγγελέας της Ουκρανίας, η κ. Ντιλάν Γεζιλγκόζ-Ζεγκέριους, υπουργός Δικαιοσύνης και Ασφάλειας των Κάτω Χωρών, ο κ. Λαντισλάβ Χαμράν, πρόεδρος της Eurojust, ο κ. Ντιντιέ Ρεντέρς, Ευρωπαίος επίτροπος Δικαιοσύνης, και ο κ. Καρίμ Ασάντ Αχμάντ Χαν, εισαγγελέας του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου.

Επιπρόσθετα, μέσω της ειδικής ομάδας «Δέσμευση και κατάσχεση», η Eurojust εγγυάται την ορθή εφαρμογή των κυρώσεων της ΕΕ. Η ειδική ομάδα διερευνά πιθανές διασυνδέσεις μεταξύ εγκληματικής δραστηριότητας και Ρώσων και Λευκορώσων φυσικών προσώπων και επιχειρήσεων. Επίσης, εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο μέτρα ποινικού δικαίου —όπως η δήμευση περιουσιακών στοιχείων— μπορούν να συμβάλουν στην ανασυγκρότηση της Ουκρανίας.

Ανασυγκρότηση της Ουκρανίας

Η ΕΕ έχει δεσμευτεί ότι η Ρωσία θα πληρώσει για τη βλάβη που προκάλεσε στην Ουκρανία. Συνεπώς, διερευνά επιλογές με στόχο τη στήριξη της ανασυγκρότησης της Ουκρανίας —σύμφωνα με το ενωσιακό και το διεθνές δίκαιο— με τα έκτακτα έσοδα από τη διαχείριση των αποθεμάτων της Κεντρικής Τράπεζας της Ρωσίας, τα οποία επί του παρόντος έχουν δεσμευτεί στην ΕΕ λόγω των κυρώσεων. Για τον σκοπό αυτό, τον Δεκέμβριο η Επιτροπή ενέκρινε προτάσεις για τη δέσμευση των έκτακτων απροσδόκητων εσόδων από περιουσιακά στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Ρωσίας.

Επίσης, η ΕΕ συντονίζει με τους διεθνείς εταίρους της την ανασυγκρότηση της Ουκρανίας. Τον Ιανουάριο του 2023 η ΕΕ, η Ουκρανία και οι εταίροι της G7 δημιούργησαν την πλατφόρμα της G7 για τον συντονισμό των δωρητών από πολλαπλές πηγές. Η πλατφόρμα συμβάλλει καθοριστικά στον συντονισμό της στήριξης για τις άμεσες χρηματοδοτικές ανάγκες της Ουκρανίας, καθώς και για τη μελλοντική οικονομική ανάκαμψη και ανασυγκρότησή της με την αξιοποίηση διάφορων πηγών και καθιερωμένων χρηματοδοτικών μέσων.

Τον Φεβρουάριο, κατά την επίσκεψη του Σώματος των επιτρόπων στην Ουκρανία, η ΕΕ ανακοίνωσε δέσμη βοήθειας ύψους 1 δισ. ευρώ στο πλαίσιο της συνολικής υποστήριξης προς τη χώρα, με στόχο την ενίσχυση των προσπαθειών ανασυγκρότησης. Επιπλέον, οι επιτροπικοί και η κυβέρνηση της Ουκρανίας εξέτασαν τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ θα μπορούσε να βοηθήσει τη χώρα να ανοικοδομήσει τις πόλεις της

με βιώσιμο και συμπεριληπτικό τρόπο. Τον Μάρτιο εγκαινιάστηκε η πρωτοβουλία Phoenix (έργο για έναν ολιστικό προσανατολισμό προς νέες περιβαλλοντικές υποδομές στις ουκρανικές πόλεις). Η πρωτοβουλία θα δώσει στις ουκρανικές πόλεις τη δυνατότητα να αποκτήσουν πρόσβαση σε τεχνολογίες αιχμής και εμπειρογνωμοσύνη από την κοινότητα του Νέου Ευρωπαϊκού Μπάουχαους. Επίσης, θα συνδέσει ουκρανικές πόλεις με πόλεις της ΕΕ με παρόμοια χαρακτηριστικά με σκοπό την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και ορθών πρακτικών σχετικά με τον τρόπο οικοδόμησης κλιματικά ουδέτερων και ενεργειακά αποδοτικότερων πόλεων. Θα συνδυάσει χρηματοδότηση από την αποστολή του προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη» για κλιματικά ουδέτερες και έξυπνες πόλεις και από το πρόγραμμα LIFE, με την άμεση κινητοποίηση τουλάχιστον 7 εκατ. ευρώ.

Τέλος, στη διάσκεψη για την πράσινη ανάκαμψη της Ουκρανίας, η οποία πραγματοποιήθηκε από τις 28 Νοεμβρίου έως την 1η Δεκεμβρίου στο Βίλνιους της Λιθουανίας, η ΕΕ επιβεβαίωσε τη συνεχή στήριξή της προς τους ουκρανικούς δήμους και παρουσίασε την υπό εξέλιξη εφαρμογή και τα πρώτα αποτελέσματα της πρωτοβουλίας Phoenix. Παράλληλα, η αποστολή για την κυκλική οικονομία έφερε τις εταιρείες της ΕΕ και τα ενδιαφερόμενα μέρη της βιομηχανίας που επικεντρώνονται στην κυκλική οικονομία σε επαφή με επιχειρήσεις και αγοραστές του δημόσιου τομέα που εδρεύουν στην Ουκρανία, ενισχύοντας την επιχειρηματική διάσταση της πράσινης ανάκαμψης της Ουκρανίας.

Στη διάσκεψη για την ανάκαμψη της Ουκρανίας, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο τον Ιούνιο, η ΕΕ παρουσίασε έναν νέο μηχανισμό που προτείνει επιχορηγήσεις και δάνεια ύψους έως και 50 δισ. ευρώ με στόχο την ενίσχυση της ανάκαμψης και του εκσυγχρονισμού της Ουκρανίας από το 2024 έως το 2027.

Το συγκεκριμένο μέτρο κατέδειξε την αταλάντευτη στήριξη της ΕΕ προς την Ουκρανία εν μέσω του συνεχιζόμενου επιθετικού πολέμου της Ρωσίας και επιβεβαίωσε τη δέσμευσή της όσον αφορά την πορεία της Ουκρανίας προς την ένταξη στην ΕΕ.

Επιπλέον, η ΕΕ υπέγραψε συμφωνίες ύψους άνω των 800 εκατ. ευρώ για την κινητοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων με σκοπό την ανάκαμψη και την ανασυγκρότηση της ουκρανικής οικονομίας.

Η κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατά την ομιλία της στη διάσκεψη για την ανάκαμψη της Ουκρανίας, Λονδίνο, Ηνωμένο Βασίλειο, 21 Ιουνίου 2023

© AFP

2. Ενίσχυση της οικονομίας και της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ

Εισαγωγή

Το 2023 η Ευρωπαϊκή Ένωση συνέχισε να επικεντρώνεται στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας και στην προσπάθεια για μια οικονομία πράσινη, ψηφιακή, συμπεριληπτική και ανθεκτική. Με το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας, το οποίο προτάθηκε το 2023, η ΕΕ αποσκοπεί στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών και στη στήριξη της γρήγορης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα. Παρουσίασε επίσης στρατηγική για την οικονομική ασφάλεια στην ΕΕ και καθόρισε βασικούς δείκτες για την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας της. Επιπλέον, επικαιροποίησε το πλαίσιο βιώσιμης χρηματοδότησης και έλαβε μέτρα για τη μεταρρύθμιση της τελωνειακής ένωσης. Το 2023 σηματοδότησε επίσης την 30ή επέτειο της ενιαίας αγοράς, και κατά τη διάρκεια

↑

Εργαζόμενοι συναρμολογούν ηλεκτρικό όχημα στο εργοστάσιο Nearco Europe στο Ντίρεν, Γερμανία, 22 Αυγούστου 2023.

του έτους η ΕΕ εισήγαγε το ενιαίο σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και μέτρα για τη διευκόλυνση των διασυνοριακών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Για να διασφαλιστεί ότι η ενωσιακή οικονομία θα ωφελείται από την ψηφιοποίηση, η Επιτροπή πρότεινε νομικό πλαίσιο για το ψηφιακό ευρώ —το οποίο θα συμπληρώσει τη χρήση μετρητών, που θα συνεχιστεί κανονικά— και δημιούργησε έναν τελωνειακό κόμβο δεδομένων. Επιπλέον, υπέβαλε διάφορες νομοθετικές προτάσεις που θα ενισχύσουν την ένωση κεφαλαιαγορών, καθιστώντας την ασφαλέστερη για επενδύσεις ιδιωτών. Τέλος, η ΕΕ εισήγαγε νομοθεσία για την αντιμετώπιση των στρεβλωτικών επιπτώσεων των ξένων επενδύσεων στις αγορές της και προέβη στη μεταρρύθμιση και την καθιέρωση πλαισίων για να καταστήσει τις τράπεζες πιο ανθεκτικές σε περιόδους οικονομικών κλυδωνισμών.

Συνεχιζόμενη ανάκαμψη και μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα

Τάσεις

Το 2023 η οικονομία της ΕΕ εξακολούθησε να αναπτύσσεται, αν και με μειωμένη δυναμική λόγω των ισχυρών κλυδωνισμών που είχε βιώσει. Ο πληθωρισμός μειώθηκε κατά τη διάρκεια του έτους, χάρη στην πτώση των τιμών της ενέργειας και στην αποκλιμάκωση της πληθωριστικής πίεσης από τα τρόφιμα και τα βιομηχανικά προϊόντα.

Η οικονομία της ΕΕ υποστηρίζεται από μια εξαιρετικά ισχυρή αγορά εργασίας, στην οποία παρατηρούνται πρωτόγνωρα χαμηλά ποσοστά ανεργίας, συνεχιζόμενη επέκταση της απασχόλησης και αύξηση των μισθών. Η υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας παραμένει καθοριστικής σημασίας για τη διατήρηση της οικονομίας της ΕΕ σε ανοδική τροχιά.

Όσον αφορά το μέλλον, η συνέχιση του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και οι ευρύτερες γεωπολιτικές εντάσεις εξακολουθούν να εγκυμονούν κινδύνους για τις προοπτικές ανάπτυξης της οικονομίας της ΕΕ.

Η επιτυχία του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας

Το 2023 η εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ο οποίος βρίσκεται στο επίκεντρο του σχεδίου ανάκαμψης NextGenerationEU ύψους 800 δισ. ευρώ, συνέχισε να αποτελεί μοχλό οικονομικής ανάκαμψης. Το μέσο αυτό τόνωσε την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα των κρατών μελών και στήριξε το σχέδιο REPowerEU, την πρωτοβουλία της ΕΕ που έχει ως στόχο να βοηθήσει τα κράτη μέλη να επιταχύνουν την απομάκρυνσή τους από τα ορυκτά καύσιμα, εν μέσω της απρόκλητης εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία (βλ. κεφάλαιο 4 για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την πρωτοβουλία REPowerEU).

Ο μηχανισμός είναι μοναδικός λόγω του χαρακτήρα του καθώς βασίζεται στις επιδόσεις. Για να επωφεληθούν από τον μηχανισμό, τα κράτη μέλη

πρέπει να υποβάλουν σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας στην Επιτροπή. Στα σχέδια αυτά περιγράφονται οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που προτίθενται να ολοκληρώσουν τα κράτη μέλη έως το τέλος του 2026, για τις οποίες μπορούν να λάβουν χρηματοδότηση μέχρι ένα προσυμφωνημένο ποσό. Η Επιτροπή εκταμιεύει ποσά τα οποία εξαρτώνται από την επιτυχή ολοκλήρωση των προκαθορισμένων οροσήμων και στόχων που σκιαγραφούνται στα σχέδια των κρατών μελών. Σκοπός των μέτρων αυτών είναι η διαχείριση των βασικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη και η ευθυγράμμιση με τους στόχους της ΕΕ.

Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας αποτελεί κινητήριο μοχλό μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σε έξι τομείς πολιτικής: α) πράσινη μετάβαση· β) ψηφιακό μετασχηματισμό· γ) έξυπνη, βιώσιμη και συμπεριληπτική ανάπτυξη· δ) κοινωνική και εδαφική συνοχή· ε) υγειονομική, οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα· και στ) πολιτικές για την επόμενη γενιά.

Η ΕΕ προσφέρει επίσης στα κράτη μέλη βοήθεια για την υλοποίηση των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας με το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης. Μέχρι σήμερα έχουν επωφεληθεί από τη στήριξη αυτή περισσότερα από 400 έργα. Είκοσι τρία κράτη μέλη έχουν λάβει ή λαμβάνουν αυτή την περίοδο γενική στήριξη που αφορά οριζόντιες πτυχές της υλοποίησης των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης για την αναθεώρηση των σχεδίων τους, ενώ και τα 27 κράτη μέλη επωφελοούνται από θεματική στήριξη που συνδέεται με την εφαρμογή των μέτρων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

Η πλειονότητα των πολιτών της Ευρώπης (53 %) πιστεύουν ότι το NextGenerationEU μπορεί να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις σημερινές οικονομικές προκλήσεις.

Πηγή: Τακτικό Ευρωβαρόμετρο 100, Δεκέμβριος 2023.

Χάρη στην υλοποίηση των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας των κρατών μελών, έως τα τέλη του 2022 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία):

6,9 εκατομμύρια άτομα συμμετείχαν σε εκπαίδευση και κατάρτιση

1,4 εκατομμύρια επιχειρήσεις έλαβαν στήριξη σε είδος

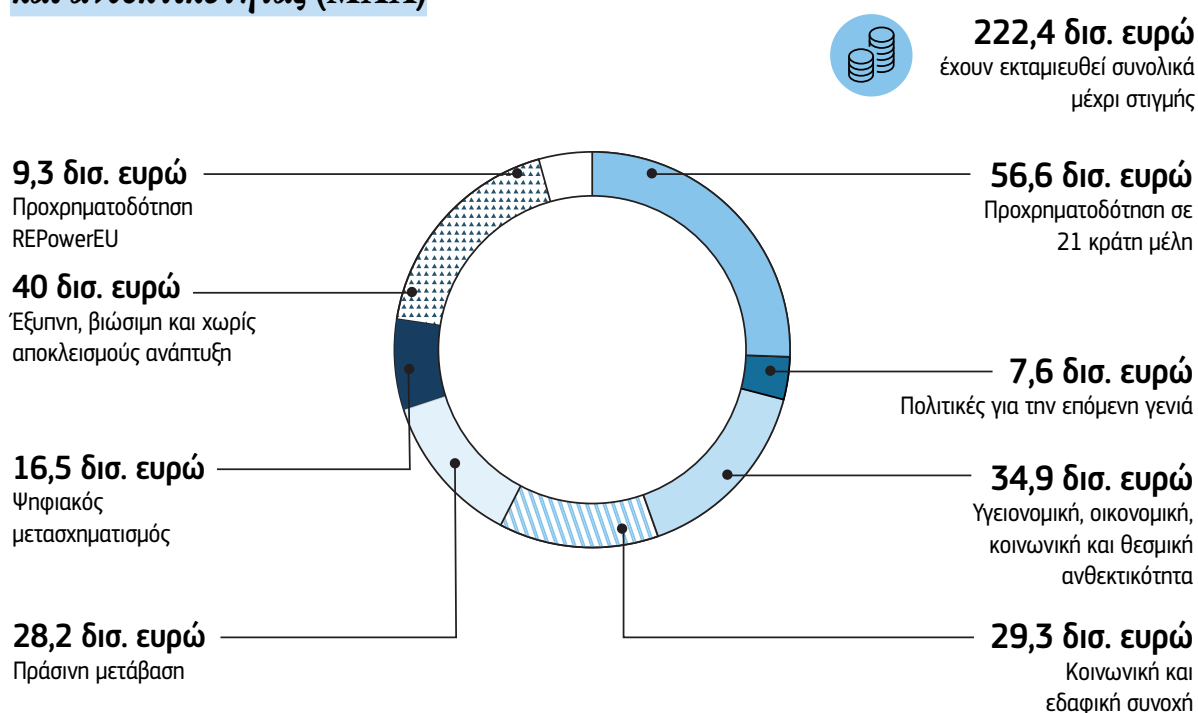

5,9 εκατομμύρια άνθρωποι επωφελήθηκαν από μέτρα προστασίας από καταστροφές που σχετίζονται με το κλίμα

εξοικονομήθηκαν 22,1 εκατομμύρια μεγαβατώρες ετήσιας πρωτογενούς ενέργειας

Ροή κονδυλίων για την επίτευξη των στόχων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (MAA)

Ενδεικτική αναφορά έργων

Πράσινη μετάβαση

Στη Γαλλία, ο MAA χρηματοδότησε αναβαθμίσεις της ενεργειακής απόδοσης για 20 000 κοινωνικές κατοικίες και για φοιτητικές κατοικίες.

Ψηφιακός μετασχηματισμός

Ο MAA ενισχύει την ικανότητα υπολογιστικού νέφους της Ιταλίας με επενδύσεις σε κέντρα δεδομένων για την ψηφιακή οικονομία.

Έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη

Ο MAA βοήθησε την Ισπανία να στηρίξει περισσότερες από 60 μεγάλες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην έρευνα και στην καινοτομία στον τομέα της βιώσιμης κινητικότητας.

Κοινωνική και εδαφική συνοχή

Ο MAA δίνει τη δυνατότητα στην Αυστρία να βοηθήσει τους μακροχρόνια ανέργους να αποκτήσουν πρόσβαση σε κατάρτιση και επαγγελματικά προσόντα.

Υγειονομική, οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα

Στην Κύπρο, μια μεταρρύθμιση που έχει λάβει τη στήριξη του MAA θα ενισχύσει τις προσπάθειες για την καταπολέμηση της διαφθοράς και θα θεσπίσει γι' αυτό ανεξάρτητη αρχή.

Πολιτικές για την επόμενη γενιά

Τα κονδύλια του MAA βοήθησαν την Τσεχία να διαθέσει περίπου 74 000 ψηφιακές συσκευές σε μαθητές/-τριες για εξ αποστάσεως μάθηση.

Ο προϋπολογισμός της ΕΕ: καθιστούμε την ΕΕ ικανή να ανταποκριθεί στις τρέχουσες και μελλοντικές προκλήσεις

Το 2023 ο μακροπρόθεσμος προϋπολογισμός της ΕΕ (το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο) και το NextGenerationEU διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στην ανάκαμψη, με την αντιμετώπιση προκλήσεων όπως ο πόλεμος σε γειτονικά κράτη, ο υψηλός πληθωρισμός, οι φυσικές καταστροφές και οι ανθρωπιστικές κρίσεις. Για να μπορεί ο προϋπολογισμός της ΕΕ να ανταποκρίνεται και στο μέλλον όσον αφορά τις βασικότερες προτεραιότητες, η Επιτροπή πρότεινε τον Ιούνιο την αναθεώρηση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου.

Τον Σεπτέμβριο εγκρίθηκε ο ετήσιος προϋπολογισμός της ΕΕ για το 2024, ο οποίος αντιμετωπίζει τις επείγουσες κρίσεις στη Μέση Ανατολή, στην Ευρώπη και στη γειτονία της.

Για τη στήριξη του NextGenerationEU και την παροχή βοήθειας στην Ουκρανία, η Επιτροπή συγκέντρωσε το 2023 περίπου 116 δισ. ευρώ σε μακροπρόθεσμα κεφάλαια, συμπεριλαμβανομένων έως και 12,5 δισ. ευρώ σε πράσινα ομόλογα, γεγονός που καθιστά την ΕΕ κορυφαία εκδότρια πράσινων ομολόγων.

Ο κ. Γιοχάνες Χαν, Ευρωπαίος Επίτροπος Προϋπολογισμού και Διοίκησης, κατά την παρουσίαση της πρότασης αναθεώρησης του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου, Βρυξέλλες, Βέλγιο, 20 Ιουνίου 2023

Επίτευξη μακροπρόθεσμης ανθεκτικότητας

Κατά τη διάρκεια του έτους η Επιτροπή παρουσίασε τις νομοθετικές της προτάσεις για την υλοποίηση της πλέον ολοκληρωμένης μεταρρύθμισης των κανόνων οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ μετά την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση της περιόδου

2007-2008. Οι προτάσεις ήταν προϊόν διεξοδικής ανάλυσης και εκτεταμένων διαβουλεύσεων. Οι νέοι κανόνες έχουν ως στόχο να διευκολύνουν και να ενθαρρύνουν την υλοποίηση σημαντικών μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων από τα κράτη μέλη. Θα απλουστεύσουν την οικονομική διακυβέρνηση, θα βελτιώσουν την εθνική οικειοποίηση, θα δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στον μεσοπρόθεσμο ορίζοντα και θα ενισχύσουν την επιβολή των δημοσιονομικών κανόνων της ΕΕ, σε ένα διαφανές κοινό πλαίσιο.

Ο κ. Βάλντις Ντομπρόβσκις, εκτελεστικός αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αρμόδιος για μια Οικονομία στην Υπηρεσία των Ανθρώπων και Ευρωπαίος Επίτροπος Εμπορίου (αριστερά), και ο κ. Πάολο Τζεντιλόνι, Ευρωπαίος Επίτροπος Οικονομίας (δεξιά), σε συνέντευξη Τύπου σχετικά με την επανεξέταση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, Βρυξέλλες, Βέλγιο, 26 Απριλίου 2023

Η Κροατία προσχωρεί στη ζώνη του ευρώ

Την 1η Ιανουαρίου 2023 η Κροατία προσχώρησε στη ζώνη του ευρώ και στον χώρο Σένγκεν.

Το ευρώ διευκολύνει τη ζωή των κατοίκων και ενισχύει την ανταγωνιστικότητα της χώρας, καθώς απλουστεύει τα ταξίδια και το εμπόριο. Τα κέρματα και τα χαρτονομίσματά του συμβολίζουν την υπόσχεση της ΕΕ να προσφέρει ελευθερία και ευκαιρίες σε όλους τους Κροάτες.

Έρευνα που διεξήχθη στην Κροατία αφότου το ευρώ αντικατέστησε πλήρως την κούνα δείχνει ότι το 61 % των πολιτών πιστεύει ότι η μετάβαση έγινε ομαλά και αποτελεσματικά, ενώ το 88 % θεωρεί ότι ήταν καλά ενημερωμένο για το ενιαίο νόμισμα.

Στην ΕΕ η υποστήριξη για το ευρώ εξακολουθεί να είναι πολύ ισχυρή: το 71 % των πολιτών στην ΕΕ υποστηρίζει την ευρωπαϊκή οικονομική και νομισματική ένωση με ένα ενιαίο νόμισμα, ενώ το ποσοστό ανέρχεται στο 79 % εντός της ζώνης του ευρώ.

Πηγές: Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 518, Φεβρουάριος 2023· Τακτικό Ευρωβαρόμετρο 100, Δεκέμβριος 2023.

© Martin Mund / Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Μια συνεκτική Ευρωπαϊκή Ένωση

Το 2023 ήταν επίσης η 30ή επέτειος της σύστασης του Ταμείου Συνοχής. Κατά τις τρεις δεκαετίες της λειτουργίας του, το Ταμείο Συνοχής έχει επενδύσει σχεδόν 179 δισ. ευρώ στην οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή της ΕΕ. Η χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2021-2027 αναμένεται να αυξήσει το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της ΕΕ κατά 0,5 % και να στηρίξει τη δημιουργία 1,3 εκατομμυρίων θέσεων εργασίας. Στα μείζονα έργα που ολοκληρώθηκαν ή δρομολογήθηκαν το 2023 συγκαταλέγονται η αποκατάσταση της Πομππίας, το νέο μετρό στη Θεσσαλονίκη και η βελτίωση της υποδομής λυμάτων στη Ρουμανία. Έως το τέλος του έτους τα προγράμματα της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2014-2020 είχαν να επιδείξουν σημαντικά αποτελέσματα στην πράξη, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης 4,5 εκατομμυρίων επιχειρήσεων,

της δημιουργίας άνω των 370 000 νέων θέσεων εργασίας, της βελτίωσης της ευρωζωνικής πρόσβασης για περισσότερα από 7,9 εκατομμύρια νοικοκυριά και της εγκατάστασης επιπλέον δυναμικότητας 6 000 μεγαβάτ για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

Τα επιτεύγματα αυτά υπογραμμίζουν τον ζωτικής σημασίας ρόλο της περιφερειακής και της τοπικής δημόσιας διοίκησης, οι οποίες βρίσκονται πιο κοντά στους πολίτες και συμβάλλουν σημαντικά στην εκπλήρωση των προτεραιοτήτων πολιτικής και στην εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ στην πράξη. Αναγνωρίζοντας το γεγονός αυτό, η πρωτοβουλία ComPAct, που δρομολογήθηκε το 2023, έχει ως στόχο να ενισχύσει τις δημόσιες διοικήσεις των κρατών μελών.

Η κ. Ελίζα Φερέιρα, Ευρωπαϊκή επιτροπος Συνοχής και Μεταρρυθμίσεων (πρώτη από δεξιά), επισκέπτεται το έργο «Greenhouses to Reduce CO₂ on Roofs» (Θερμοκήπια στις στέγες για τη μείωση του CO₂), το οποίο συγχρηματοδοτείται από την ΕΕ, Μπέτεμπουργκ, Λουξεμβούργο, 13 Μαρτίου 2023.

Μια ισχυρή και ανθεκτική ενιαία αγορά

30 χρόνια ενιαίας αγοράς

Το 2023 η ΕΕ γιόρτασε την 30ή επέτειο της ενιαίας αγοράς, η σύσταση της οποίας, την 1η Ιανουαρίου 1993, αποτέλεσε ορόσημο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η ενιαία αγορά είναι κάτι πολύ περισσότερο από ένα απλό νομικό πλαίσιο ή μια αγορά: αντιπροσωπεύει έναν χώρο ελευθερίας, προόδου, ευκαιριών, ανάπτυξης, κοινής ευημερίας, συνοχής και ανθεκτικότητας. Ενισχύει σημαντικά την οικονομική και γεωπολιτική θέση της ΕΕ στην παγκόσμια σκηνή. Αντιπροσωπεύοντας το 15 % του παγκόσμιου ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, είναι ο μεγαλύτερος ολοκληρωμένος χώρος ενιαίας αγοράς στον κόσμο, ενώ παραμένει ένας από τους πιο εξωστρεφείς.

Για περισσότερα από 30 χρόνια η ενιαία αγορά διαδραματίζει κεντρικό ρόλο σε ό,τι αφορά την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ, βελτιώνοντας τη ζωή των πολιτών και διευκολύνοντας τις επιχειρήσεις. Αυξάνοντας το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της ΕΕ κατά 9 %, η ενιαία αγορά έχει αποφέρει ουσιαστικά οικονομικά οφέλη, τα οποία πολλαπλασιάζονται με τη στήριξη της πολιτικής συνοχής που επιτρέπει σε όλες τις περιφέρειες να συμμετέχουν και να επωφελοούνται από αυτή. Η ενιαία αγορά διαδραματίζει επίσης βασικό ρόλο στη διευκόλυνση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Καθώς είναι η αφετηρία της κανονιστικής και χρηματοπιστωτικής ολοκλήρωσης, καθώς και της ολοκλήρωσης της αλυσίδας εφοδιασμού της ΕΕ, συμβάλλει στη δημιουργία οικονομιών κλίμακας, που είναι καθοριστικής σημασίας για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων.

Η ενιαία αγορά με λίγα λόγια

Η ενιαία αγορά αντιπροσωπεύει το **18 % του παγκόσμιου ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος...**
... **προσφέροντας αγαθά και υπηρεσίες** σε περισσότερους από **450 εκατομμύρια ανθρώπους**.

Πηγή: Ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά, Ιανουάριος 2023.

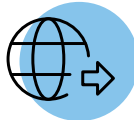
Καλύπτει:

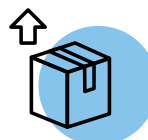
23 εκατομμύρια
επιχειρήσεις...

... που απασχολούν
σχεδόν 128
εκατομμύρια
άτομα

ενδοεθνσιακές
εξαγωγές ύψους
965 δισ. ευρώ
στον τομέα των
υπηρεσιών

ενδοεθνσιακές
εξαγωγές ύψους
3 428 δισ. ευρώ
στον τομέα των
αγαθών

ενδοεθνσιακές
επενδύσεις ύψους
8 163 δισ. ευρώ

Το γνωρίζετε; (*)

Το 2020 το **47,5 %**
των εξαγωγών αγαθών
της ΕΕ σε τρίτες χώρες
ήταν σε ευρώ.

Πάνω από το **60 %**
των επιχειρήσεων
που ελέγχονται από
το εξωτερικό στην
ΕΕ ελέγχονται από
κάποια επιχείρηση
που βρίσκεται σε άλλο
κράτος μέλος της.

Μεταξύ 2010 και 2021
ο αριθμός των ατόμων
που απασχολούνταν σε
κράτη μέλη και είχαν την
ιθαγένεια άλλου κράτους
μέλους αυξήθηκε κατά
47,0 %.

Το **2,4 %**
των φοιτητών
τριτοβάθμιας
εκπαίδευσης
στα κράτη μέλη
προέρχεται από άλλο
κράτος μέλος.

(*) Τα στοιχεία αφορούν την ΕΕ-27 και το πλέον πρόσφατο διαθέσιμο έτος.

Πηγή: Eurostat

Η ενιαία αγορά είναι επίσης καθοριστική σε ό,τι αφορά την οικονομική ανθεκτικότητα της ΕΕ, καθώς αποδείχθηκε ζωτικής σημασίας σε πρόσφατες κρίσεις όπως η πανδημία ή η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και η επακόλουθη ενεργειακή κρίση. Επιπλέον, αποτελεί σημαντικό γεωπολιτικό εργαλείο, ενισχύοντας την επιρροή της ΕΕ εν μέσω γεωπολιτικών μεταβολών και του αγώνα δρόμου για καθαρή τεχνολογία. Παρά τα επιτεύγματά της πάντως, η ενιαία αγορά πρέπει να εξελιχθεί σύμφωνα με τη νέα και μεταβαλλόμενη γεωπολιτική πραγματικότητα, τις τεχνολογικές προόδους, για να συμβάλει στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και να τονώσει τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα της ΕΕ.

Μια ισχυρότερη ενιαία αγορά

Η ΕΕ βελτιώνει συνεχώς το επιχειρηματικό περιβάλλον σε όλους τους τομείς της οικονομίας της. Τον Σεπτέμβριο του 2023 η Επιτροπή παρουσίασε πρόταση για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών από τις εταιρείες και τις δημόσιες αρχές· η πρακτική αυτή θέτει σε κίνδυνο τις ταμειακές ροές των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) και υπονομεύει την ανταγωνιστικότητα και την ανθεκτικότητα των αλυσίδων εφοδιασμού. Η πρόταση αποτελεί μέρος μιας σειράς μέτρων που εντάσσονται στη δέσμη μέτρων αρωγής την οποία έχει θεσπίσει η Επιτροπή για τη στήριξη των ΜΜΕ που αντιμετωπίζουν οικονομικές προκλήσεις.

Η ΕΕ στηρίζει επίσης την καινοτομία διευκολύνοντας την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας των επιχειρήσεων σε όλη την ΕΕ. Η δρομολόγηση του ενιαίου συστήματος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας τον Ιούνιο ήταν ένα σημαντικό βήμα προς την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς και την ενίσχυση της προστασίας των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη. Το σύστημα αυτό παρέχει υπηρεσία μίας στάσης για την καταχώριση και την επιβολή των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη, με αποτέλεσμα χαμηλότερο κόστος, λιγότερη γραφειοκρατία και μείωση του διοικητικού φόρτου για τους φορείς καινοτομίας, κάτι που θα ωφελήσει ιδιαίτερα τις ΜΜΕ.

Επιπλέον, το νέο Ενιαίο Δικαστήριο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας, με αρμοδιότητα τόσο στα ενιαία διπλώματα ευρεσιτεχνίας όσο και στα υφιστάμενα ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας, θα επιτρέπει στις εταιρείες να επιβάλλουν πιο αποτελεσματικά τα δικαιώματα ευρεσιτεχνίας τους. Επιπρόσθετα, το Ταμείο για τις ΜΜΕ, μια κοινή πρωτοβουλία της Επιτροπής και του Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρέχει χρηματική στήριξη (κουπόνια διανοητικής ιδιοκτησίας) σε ΜΜΕ για να διαχειρίζονται τα χαρτοφυλάκια διανοητικής ιδιοκτησίας τους, συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών σημάτων, των σχεδίων, των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και των φυτικών ποικιλιών.

Πώς θα λειτουργεί το ενιαίο σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας;

Οι εφευρέτες υποβάλλουν αίτηση για ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

Το Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας ελέγχει αν η εφεύρεση πληροί τα κριτήρια της καινοτομίας, της εφευρετικότητας και της δυνατότητας βιομηχανικής εφαρμογής.

Μετά τη χορήγηση του ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, ο κάτοχος ζητεί να δοθεί στο δίπλωμα ενιαία ισχύς.

Το ενιαίο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας τίθεται σε ισχύ άμεσα, χωρίς πρόσθετες διατυπώσεις όπως μετάφραση, στα συμμετέχοντα κράτη μέλη:

Βέλγιο, Βουλγαρία, Δανία, Γερμανία, Εσθονία, Γαλλία, Ιταλία, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Πορτογαλία, Σλοβενία, Φινλανδία, Σουηδία.

Παράλληλα, ο κάτοχος ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας μπορεί να το επικυρώσει σε μη συμμετέχουσες χώρες, συμπεριλαμβανομένων τρίτων χωρών, εφόσον ικανοποιεί τις εθνικές τους απαιτήσεις.

Τον Απρίλιο του 2023 η Επιτροπή πρότεινε δέσμη μέτρων για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, η οποία συμπληρώνει το ενιαίο σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Μόλις εγκριθεί, οι επιχειρήσεις θα αποκομίσουν τα οφέλη ενός νέου και πιο ισορροπημένου πλαισίου για διπλώματα ευρεσιτεχνίας που είναι ουσιώδη για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου και θα έχουν απλούστερη πρόσβαση σε συμπληρωματικά πιστοποιητικά προστασίας για φαρμακευτικά προϊόντα και προϊόντα φυτοπροστασίας θα ωφεληθούν επίσης από σαφέστερους κανόνες σχετικά με την υποχρεωτική αδειοδότηση σε περιόδους κρίσεων. Τέλος, ο κανονισμός για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων για χειροτεχνικά και βιομηχανικά προϊόντα, ο οποίος άρχισε να ισχύει κατά τη διάρκεια του έτους, επιτρέπει στους παραγωγούς της ΕΕ να διευρύνουν την προστασία των χειροτεχνικών και βιομηχανικών προϊόντων και της τεχνογνωσίας που συνδέεται με τις περιοχές τους.

Επιπλέον, με την προτεινόμενη μεταρρύθμιση της νομοθεσίας της ΕΕ για την προστασία των σχεδίων

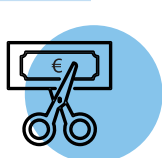
θα ενισχυθούν, θα εξορθολογιστούν και θα τεθούν σε σύγχρονο πλαίσιο η καινοτομία και η προστασία των σχεδίων στην Ένωση.

Τέλος, η ΕΕ στηρίζει τις διασυνοριακές επιχειρήσεις με την εξάλειψη των φραγμών στην οικονομική ανάπτυξη και στις επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Έως το τέλος του 2029 τα νέα μέτρα για την απάλειψη των φραγμών θα μπορούσαν να συνεισφέρουν 713 δισ. ευρώ στην οικονομία.

Ένα παράδειγμα είναι οι προτεινόμενοι νέοι κανόνες για την εξάλειψη των φραγμών στην ελεύθερη κυκλοφορία στο δημόσιο οδικό δίκτυο των μη οδικών κινητών μηχανημάτων, όπως γερανών, θεριζοαλωνιστικών μηχανών και περνοφόρων ανυψωτικών μηχανημάτων.

Ο κανονισμός για τα μη οδικά κινητά μηχανήματα θα αντικαταστήσει τελικά τα διάφορα ρυθμιστικά καθεστώτα που ισχύουν επί του παρόντος στα κράτη μέλη και επιπλέον:

θα εξαλείψει τους φραγμούς εισόδου στην αγορά μειώνοντας τις καθυστερήσεις

θα μειώσει το κόστος συμμόρφωσης, θα διευκολύνει την καινοτομία και θα βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα

θα διευκολύνει τη χρήση μηχανημάτων σε διασυνοριακό επίπεδο εντός της ΕΕ

θα διασφαλίσει υψηλά και ισότιμα πρότυπα για την οδική ασφάλεια των μη οδικών κινητών μηχανημάτων σε ολόκληρη την ΕΕ

Επιπρόσθετα, για να διευκολύνει τη λειτουργία των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων σε διασυνοριακό επίπεδο, η Επιτροπή πρότεινε τον Σεπτέμβριο μια νέα νομική μορφή, αυτή του ευρωπαϊκού διασυνοριακού σωματίου. Με τη μορφή αυτή θα βελτιωθεί η λειτουργία της ενιαίας αγοράς με την άρση νομικών και διοικητικών εμποδίων για μη κερδοσκοπικές ενώσεις που δραστηριοποιούνται ή επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν σε περισσότερα από ένα κράτη μέλη.

Τέλος, τον Δεκέμβριο η Επιτροπή παρουσίασε τροποποιημένη πρόταση κανονισμού για τη διευκόλυνση διασυνοριακών λύσεων. Στόχος είναι να βοηθήσει τα κράτη μέλη να επιλύσουν ζητήματα που επηρεάζουν την καθημερινή ζωή 150 εκατομμυρίων πολιτών που διαμένουν σε διασυνοριακές περιοχές της ΕΕ. Η αντιμετώπιση των εμποδίων θα βελτιώσει σημαντικά τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς και θα ενισχύσει την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή της ΕΕ.

Τόνωση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας

Στο πλαίσιο του ισχυρού παγκόσμιου ανταγωνισμού και των νέων γεωπολιτικών προκλήσεων, η Επιτροπή προτείνει την εστίαση σε εννέα κινητήριες δυνάμεις για την τόνωση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας της ΕΕ. Αυτές είναι η λειτουργική ενιαία αγορά, η πρόσβαση σε ιδιωτικά κεφάλαια, οι δημόσιες επενδύσεις και υποδομές, η έρευνα και η καινοτομία, η ενέργεια, η κυκλικότητα, η ψηφιοποίηση, η εκπαίδευση και οι δεξιότητες, καθώς και το εμπόριο και η ανοιχτή στρατηγική αυτονομία.

Η ΕΕ διασφαλίζει επίσης τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα και μια ακμάζουσα ενιαία αγορά με την ομοίμορφη εφαρμογή κανόνων που αποσκοπούν στη διατήρηση του θεμιτού ανταγωνισμού σε όλα τα κράτη μέλη και σε κάθε είδους επιχειρηματικές δραστηριότητες. Οι αντιμονοπωλιακές αποφάσεις

της Επιτροπής, καθώς και οι αποφάσεις της για τις συγχωνεύσεις και τις κρατικές ενισχύσεις, διασφαλίζουν μια ισόρροπη και αποτελεσματική εσωτερική αγορά, η οποία είναι ζωτικής σημασίας για την οικονομία της ΕΕ. Ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων εγγυάται ότι οι κυβερνητικές επιδοτήσεις ευθυγραμμίζονται με τους κοινούς στόχους και ότι διατηρούνται συνεκτικοί όροι για τις επιχειρήσεις σε όλη την ΕΕ. Ο έντονος ανταγωνισμός του ιδιωτικού τομέα συνεπάγεται καλύτερη ποιότητα και δικαιότερες τιμές για τους καταναλωτές. Κάθε απόφαση που λαμβάνει η Επιτροπή στο πλαίσιο της πολιτικής ανταγωνισμού υποστηρίζει τα συμφέροντα των καταναλωτών και των επιχειρήσεων, προστατεύοντας, παράλληλα, τους πολίτες της ΕΕ από αδίστακτους οικονομικούς παράγοντες.

Οι εννέα κινητήριες δυνάμεις της ανταγωνιστικότητας

Η πράξη για τις ψηφιακές αγορές αποτελεί ένα καλό παράδειγμα για το πώς η πολιτική ανταγωνισμού ωφελεί το κοινό. Η πράξη, η οποία συμπληρώνει τους κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ χωρίς να τους αντικαθιστά, είναι ένα από τα πρώτα νομοθετήματα στον κόσμο που περιορίζουν τη δυνατότητα των μεγάλων ψηφιακών εταιρειών να ρυθμίζουν την πρόσβαση, αποφέροντας οικονομικά και κοινωνικά οφέλη για τους πολίτες (για περισσότερες πληροφορίες, βλ. κεφάλαιο 5).

↑ BINTEO Ο κανονισμός για τις ξένες επιδοτήσεις

Η ΕΕ όχι μόνο διασφαλίζει τον θεμιτό εσωτερικό ανταγωνισμό, αλλά ελέγχει και αν οι επιχειρήσεις της έχουν ίσες δυνατότητες επιτυχίας όταν βρίσκονται αντιμέτωπες με τον διεθνή ανταγωνισμό. Τον Ιούλιο η ΕΕ άρχισε να εφαρμόζει τον κανονισμό για τις ξένες επιδοτήσεις. Με τον κανονισμό αυτό δίνεται στην Επιτροπή η δυνατότητα να εξετάζει τις χρηματοδοτικές συνεισφορές κυβερνήσεων τρίτων χωρών σε εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην ΕΕ. Αν οι συνεισφορές παρέχουν αθέμιτο πλεονέκτημα στις εταιρείες αυτές, η Επιτροπή μπορεί να λάβει μέτρα για την αποκατάσταση της στρέβλωσης.

Η αποτελεσματικότητα των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ εξαρτάται από την εφαρμογή τους. Ας δούμε ορισμένους τρόπους με τους οποίους η ΕΕ διασφαλίζει τον θεμιτό ανταγωνισμό μέσω της επιβολής των κανόνων.

Το 2023 ελήφθησαν 335 αποφάσεις περί συγκεντρώσεων.

Κατά τη διάρκεια του έτους εγκρίθηκε κρατική ενίσχυση 487 δισ. ευρώ, ιδίως στο πλαίσιο του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και λόγω των επιπτώσεων του στις τιμές στην ΕΕ.

Τον Ιούνιο του 2023 η Επιτροπή απέστειλε κοινοποίηση αιτιάσεων στην Google με την προκαταρκτική της άποψη ότι η εταιρεία ευνοεί τις δικές της τεχνολογικές υπηρεσίες προβολής διαδικτυακών διαφημίσεων εις βάρος των ανταγωνιστών της.

↑ Ο κ. Τιερί Μπρετόν, Ευρωπαίος επίτροπος Εσωτερικής Αγοράς, κατά τη διάρκεια συνέντευξης Τύπου για την πράξη για τις κρίσιμες πρώτες ύλες, για τη μακροπρόθεσμη στρατηγική ανταγωνιστικότητας της ΕΕ και τα 30 χρόνια της ενιαίας αγοράς, Βρυξέλλες, Βέλγιο, 16 Μαρτίου 2023

Οι κρίσιμες πρώτες ύλες είναι απαραίτητες σε ένα ευρύ φάσμα στρατηγικών τομέων, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών, της ψηφιακής βιομηχανίας και του τομέα της αεροδιαστημικής και της άμυνας. Η πράξη για τις κρίσιμες πρώτες ύλες θα ενισχύσει την ικανότητα της ΕΕ να παρακολουθεί και να μετριάσει τον κίνδυνο διαταραχών και θα προαγάγει την κυκλικότητα και τη βιωσιμότητα. Παράλληλα με τη μεταρρύθμιση του σχεδιασμού της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και την πράξη για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών, οι οποίες εξαγγέθηκαν στο πλαίσιο του βιομηχανικού σχεδίου της Πράσινης Συμφωνίας (βλ. κεφάλαια 3 και 4), η πράξη αυτή θα προαγάγει ένα ευνοϊκό κανονιστικό περιβάλλον για την ανάπτυξη τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών και την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας.

Η πράξη για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών αποσκοπεί και αυτή στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας της ΕΕ παρέχοντας ένα καλύτερο κανονιστικό πλαίσιο για τις βιομηχανίες. Με τον τρόπο αυτό θα υποστηριχθεί η στροφή τους σε πράσινες και ψηφιακές καινοτόμες τεχνολογίες. Στο πλαίσιο του βιομηχανικού σχεδίου της Πράσινης Συμφωνίας, θα διαμορφωθεί ένα πιο προβλέψιμο και απλουστευμένο κανονιστικό πλαίσιο το οποίο θα ενθαρρύνει τις επενδύσεις στην παραγωγή προϊόντων που είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ όσον αφορά την κλιματική ουδετερότητα.

Επιπλέον, η πράξη αυτή θα ενισχύσει και θα κάνει πιο ανθεκτική τη βιομηχανική βάση της ΕΕ σε ό,τι αφορά τεχνολογίες μηδενικών καθαρών εκπομπών, κάτι που έχει καθοριστική σημασία για τη δημιουργία ενός οικονομικά αποδοτικού, αξιόπιστου και βιώσιμου συστήματος καθαρής ενέργειας. Επιπροσθέτως, θα επιταχύνει τη δημιουργία και την παραγωγή τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών, συμβάλλοντας στον περιορισμό της εξάρτησης της ΕΕ από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα και στην αποτροπή νέων εξαρτήσεων που θα μπορούσαν να εμποδίσουν την ανάπτυξη βασικών τεχνολογιών και εξαρτημάτων που απαιτούνται για την πράσινη μετάβαση (βλ. κεφάλαιο 4).

Ισχυρότερες σχέσεις ΕΕ-Κίνας για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας

Οι σχέσεις της ΕΕ με την Κίνα βρίσκονται στο επίκεντρο των προσπαθειών για την τόνωση της ενωσιακής ανταγωνιστικότητας.

Το 2023 η ΕΕ, έχοντας να αντιμετωπίσει μια ολοένα και πιο διεκδικητική Κίνα που έχει σκληρύνει τη γενικότερη στρατηγική της στάση, ανέπτυξε μια νέα προσέγγιση για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων και την αποκατάσταση της ισορροπίας στη σχέση τους, συνεχίζοντας παράλληλα να καταβάλλει προσπάθειες για μια διεθνή έννομη τάξη που να βασίζεται σε σταθερότερους κανόνες. Η αποκατάσταση της ισορροπίας περιλαμβάνει τη διατήρηση των διμερών οικονομικών σχέσεων και τη συνεργασία με την Κίνα όσον αφορά παγκόσμιες προκλήσεις, αλλά και την αντιμετώπιση στρεβλώσεων της αγοράς που απορρέουν από τις δυσανάλογες κρατικές επιδοτήσεις της Κίνας.

Η ελαχιστοποίηση των κινδύνων επιτυγχάνεται με τη μείωση κρίσιμων εξαρτήσεων και την αντιμετώπιση ιδιαίτερων κινδύνων που συνδέονται με τη στρατηγική της Κίνας που έχει ως στόχο την προώθηση της στρατιωτικής της ανάπτυξης με την εκμετάλλευση καινοτομιών που προέρχονται από κοινή έρευνα, πανεπιστήμια και διεθνείς ιδιωτικές εταιρείες.

Η αύξηση της οικονομικής ασφάλειας αποτελεί έναν ακόμα βασικό μοχλό για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ. Τον Ιούνιο η Επιτροπή και ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας κ. Τζουζέπ Μπoreλ δρομολόγησαν τη στρατηγική της ΕΕ για την οικονομική ασφάλεια, μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που αποσκοπεί στην ισχυροποίηση της οικονομίας της Ένωσης. Η στρατηγική αυτή θα προάγει την ανάπτυξη της ενωσιακής βιομηχανικής βάσης, θα προστατεύει τα ουσιώδη συμφέροντα της ΕΕ όσον αφορά την οικονομική ασφάλεια και θα προβλέπει συνεργασία με ένα όσο το δυνατόν ευρύτερο φάσμα τρίτων χωρών για την προώθηση κοινής δράσης για την οικονομική ασφάλεια σε διεθνές επίπεδο. Η στρατηγική είναι ιδιαίτερης σημασίας καθώς με αυτή μπορεί η ΕΕ να αξιολογεί και να διαχειρίζεται τους οικονομικούς κινδύνους, διατηρώντας παράλληλα τον ανοικτό χαρακτήρα της και εξακολουθώντας να δραστηριοποιείται σε διεθνές επίπεδο.

↑

Η κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκφωνεί ομιλία για τις σχέσεις ΕΕ-Κίνας, Βρυξέλλες, Βέλγιο, 30 Μαρτίου 2023. Στην ομιλία της η πρόεδρος παρουσίασε τη στρατηγική προσέγγιση που θα υιοθετούσε κατά την επίσκεψή της στην Κίνα στις 6 Απριλίου 2023, κατά τη σύνοδο κορυφής της G7 στη Χιρόσιμα της Ιαπωνίας, στις 19-21 Μαΐου 2023, και κατά τη σύνοδο κορυφής ΕΕ-Κίνας στις 7 Δεκεμβρίου 2023 (βλ. κεφάλαιο 8).

Χρηματοπιστωτικά συστήματα

Η Ένωση Κεφαλαιαγορών

Οι κεφαλαιαγορές είναι χρηματοπιστωτικές αγορές όπου αγοράζονται και πωλούνται τίτλοι, όπως μετοχές και ομόλογα. Οι αγορές αυτές επιτρέπουν σε επιχειρήσεις, κυβερνήσεις και άλλες οντότητες να αντλούν κεφάλαια από ευρύ φάσμα επενδυτών. Η Ένωση Κεφαλαιαγορών είναι μια πρωτοβουλία της ΕΕ για τη δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς κεφαλαίων, η οποία θα επιτρέπει τις διασυνοριακές ροές κεφαλαίων και θα παρέχει στις εταιρείες, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ, πρόσβαση σε περισσότερες πηγές χρηματοδότησης.

Για να τονωθούν οι επενδύσεις, οι επενδυτές πρέπει να αισθάνονται προστατευμένοι και να είναι σίγουροι ότι αυτές θα τους αποφέρουν αξιόλογα κέρδη. Για τον λόγο αυτό, ένας από τους κύριους στόχους του σχεδίου δράσης της ΕΕ για την Ένωση Κεφαλαιαγορών του 2020 είναι να γίνει η ΕΕ ένα ασφαλέστερο μέρος για τη μακροπρόθεσμη επένδυση των αποταμιεύσεων.

Στις 24 Μαΐου 2023 η Επιτροπή ενέκρινε δέσμη μέτρων για τις λιανικές επενδύσεις που θα ενδυναμώσει και θα προστατεύσει τους ιδιώτες επενδυτές. Οι ιδιώτες επενδυτές επενδύουν σε κεφαλαιαγορές όχι κατ' επάγγελμα αλλά στο πλαίσιο της διαχείρισης των οικονομικών τους, π.χ. για να είναι έτοιμοι να καλύψουν τις συνταξιοδοτικές τους ανάγκες. Η ΕΕ επιδιώκει να διασφαλίσει ότι οι ιδιώτες επενδυτές θα προστατεύονται κατάλληλα και θα αντιμετωπίζονται δίκαια όταν επενδύουν, έτσι ώστε να μπορούν να επωφεληθούν πλήρως από την Ένωση Κεφαλαιαγορών για να αυξήσουν τα εισοδήματά τους. Η τόνωση της εμπιστοσύνης των επενδυτών και η βελτίωση της Ένωσης Κεφαλαιαγορών αποτελούν επίσης απαραίτητα μέσα για τη διοχέτευση ιδιωτικής χρηματοδότησης στην οικονομία της ΕΕ και για τη χρηματοδότηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

Ποιο είναι το πρόβλημα;

Οι ιδιώτες επενδυτές δυσκολεύονται να αποκτήσουν πρόσβαση σε σχετικές, συγκρίσιμες και εύκολα κατανοητές πληροφορίες ώστε να κάνουν τεκμηριωμένες επενδυτικές επιλογές.

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και οι νέοι δίαυλοι εμπορικής προώθησης θέτουν όλο και περισσότερο τους ιδιώτες επενδυτές σε κίνδυνο καταχρηστικής επιρροής.

Οι χρηματοοικονομικές συμβουλές ενδέχεται να μην είναι πάντοτε προς το συμφέρον των ιδιωτών επενδυτών.

Ορισμένα επενδυτικά προϊόντα δεν προσφέρουν βέλτιστη σχέση ποιότητας/τιμής στους ιδιώτες επενδυτές.

Συνέπειες

Το 2021 μόνο το **17 %** των περιουσιακών στοιχείων των νοικοκυριών της ΕΕ ήταν υπό μορφή χρηματοοικονομικών τίτλων (όπως μετοχές ή ομόλογα), πολύ κάτω από το επίπεδο των νοικοκυριών των ΗΠΑ. (Πηγή: Eurostat.)

Οι ιδιώτες επενδυτές καταβάλλουν **40 %** υψηλότερα τέλη σε σύγκριση με τους θεσμικούς επενδυτές (π.χ. συνταξιοδοτικά ταμεία). (Πηγή: Έκθεση της Ευρωπαϊκής Αρχής Κινητών Αξιών και Αγορών για το κόστος και τις επιδόσεις, Ιανουάριος 2023.)

Το **45 %** των ατόμων στην ΕΕ δεν είναι βέβαιο ότι οι επενδυτικές συμβουλές που λαμβάνει από ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς είναι προς το συμφέρον του. (Πηγή: Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 525, Ιούλιος 2023.)

Τον Μάιο το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο συμφώνησαν επίσης σχετικά με πρόταση για τη δημιουργία ενιαίου σημείου πρόσβασης για κάθε είδους πληροφορίες σχετικές με τα δημόσια οικονομικά και τη βιωσιμότητα που αφορούν τις εταιρείες και τα επενδυτικά προϊόντα της ΕΕ. Αυτό το σημείο πρόσβασης θα αυξήσει την ορατότητα των εταιρειών για τους επενδυτές, εξασφαλίζοντας πρόσθετες πηγές χρηματοδότησης. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τις μικρές επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε μικρές κεφαλαιαγορές. Το ευρωπαϊκό ενιαίο σημείο πρόσβασης θα παρέχει επίσης εύκολη πρόσβαση στις εκθέσεις εταιρικής βιωσιμότητας που δημοσιεύονται από τις επιχειρήσεις, γεγονός που θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

Επιπλέον, στις 29 Ιουνίου το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενέκριναν νομοθετική πρόταση για την αναθεώρηση του κανονισμού που διέπει τους κανόνες σχετικά με τη διάρθρωση των αγορών χρηματοπιστωτικών μέσων. Η αναθεώρηση θα διασφαλίσει τις κατάλληλες προϋποθέσεις ώστε ένας πάροχος ενοποιημένου δελτίου να παρουσιάζει ενοποιημένη εικόνα των συναλλαγών σε ολόκληρη την ΕΕ. Το ενοποιημένο δελτίο συναλλαγών θα συγκεντρώνει τις τιμές και τους όγκους χρηματοπιστωτικών μέσων, όπως είναι οι μετοχές και τα ομόλογα, από εκατοντάδες τόπους εκτέλεσης σε όλα τα κράτη μέλη σε μια ενιαία ροή πληροφοριών, η οποία θα είναι εξίσου προσβάσιμη για όλους. Όλες οι πλατφόρμες εκτέλεσης, όπως είναι τα χρηματιστήρια και οι πλατφόρμες διαπραγμάτευσης, θα υποχρεούνται να παρέχουν τα δεδομένα συναλλαγών τους απευθείας στο ενοποιημένο δελτίο συναλλαγών.

Στις 19 Ιουλίου το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο συμφώνησαν σχετικά με πρόταση για τη βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου που εφαρμόζεται στον κλάδο των επενδυτικών ταμείων. Η αναθεώρηση εναρμονίζει τους κανόνες που διέπουν την επιλογή

και τη χρήση των εργαλείων διαχείρισης ρευστότητας που σχετίζονται με τα ταμεία, ευθυγραμμίζοντάς τους με τις διεθνείς συστάσεις για τη στήριξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Θεσπίζει επίσης κοινό πλαίσιο για τα ταμεία που χορηγούν δάνεια σε εταιρείες και ενισχύει τη διαφάνεια όσον αφορά τους κανόνες ανάθεσης, διασφαλίζοντας ότι οι εποπτικές αρχές θα κατανοούν σε ποιο βαθμό οι διαχειριστές ταμείων εξαρτώνται από την εμπειρογνομosύνη τρίτων.

Οι τρεις προαναφερθείσες προτάσεις θα διασφαλίσουν από κοινού στους επενδυτές καλύτερη πρόσβαση σε εταιρικά δεδομένα και δεδομένα συναλλαγών. Τα μέτρα θα προαγάγουν επίσης τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις και θα κάνουν ευκολότερη και ασφαλέστερη τη διασυννοριακή πώληση επενδυτικών κεφαλαίων. Συνολικά, οι προτάσεις θα ενισχύσουν τη σύνδεση των εταιρειών της ΕΕ με τους επενδυτές, βελτιώνοντας την πρόσβαση των εταιρειών σε χρηματοδότηση, διευρύνοντας τις ευκαιρίες για τους ιδιώτες επενδυτές και ενοποιώντας περαιτέρω τις κεφαλαιαγορές της Ένωσης.

Τον Νοέμβριο η ΕΕ επικαιροποίησε τον κανονισμό για τα κεντρικά αποθετήρια τίτλων. Ο κανονισμός αυτός είχε εκδοθεί αρχικά με σκοπό την αύξηση της ασφάλειας και της αποδοτικότητας των δραστηριοτήτων διακανονισμού στις χρηματοπιστωτικές αγορές, δηλαδή της ολοκλήρωσης μιας συναλλαγής τίτλων μέσω της μεταβίβασης μετρητών, τίτλων ή και των δύο. Η αναθεωρημένη νομοθεσία θα ενισχύσει τις κεφαλαιαγορές και το χρηματοπιστωτικό σύστημα της ΕΕ θέτοντας πιο αναλογικούς και αποτελεσματικούς κανόνες με στόχο τη μείωση του κόστους της συμμόρφωσης και του κανονιστικού φόρτου για τα κεντρικά αποθετήρια τίτλων, αυξάνοντας την ικανότητά τους να προσφέρουν ένα ευρύτερο φάσμα διασυννοριακών υπηρεσιών και βελτιώνοντας τη διασυννοριακή εποπτεία τους.

Τι είναι το ενοποιημένο δελτίο συναλλαγών;

Πρόκειται για ένα σύστημα που ενοποιεί τις πληροφορίες συναλλαγών από τις πλατφόρμες συναλλαγών της ΕΕ σε πραγματικό χρόνο ή όσο το δυνατόν πλησιέστερα στον πραγματικό χρόνο.

Το σύστημα αυτό επιτρέπει τόσο στους επαγγελματίες όσο και στους ιδιώτες επενδυτές να βλέπουν σε ένα σημείο την τιμή και άλλες πληροφορίες σχετικά με ένα χρηματοπιστωτικό μέσο (όπως ο όγκος και ο χρόνος των συναλλαγών).

Χωρίς ενοποιημένο δελτίο συναλλαγών, οι πληροφορίες σχετικά με τις συναλλαγές είναι διασκορπισμένες σε διάφορες πλατφόρμες εκτέλεσης, όπως χρηματιστήρια, άλλους τόπους διαπραγμάτευσης και επενδυτικές τράπεζες (που αποκαλούνται επίσης «συστηματικοί εσωτερικοποιητές»).

Τα κεντρικά αποθετήρια τίτλων είναι εξειδικευμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που κατέχουν και διαχειρίζονται τίτλους (όπως μετοχές και ομόλογα), διασφαλίζοντας τη φύλαξή τους και επιτρέποντας την αποτελεσματική διεκπεραίωση των συναλλαγών τίτλων. Στηρίζουν τη λειτουργία των σύγχρονων χρηματοπιστωτικών αγορών.

Τον Δεκέμβριο επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία σχετικά με τις προτάσεις της Επιτροπής για την ενίσχυση του κανονιστικού πλαισίου στον ασφαλιστικό τομέα. Η επικαιροποίηση αυτή θα εκσυγχρονίσει την οδηγία «Φερεγγυότητα II» παρέχοντας μεγαλύτερα κίνητρα στον τομέα των ασφαλίσεων και των αντισταθμίσεων (δηλαδή, της ασφάλισης των ασφαλιστικών εταιρειών) για περισσότερες επενδύσεις σε μακροπρόθεσμα κεφάλαια σε εναρμόνιση με τους στόχους της Ένωσης Κεφαλαιαγορών. Θα διασφαλίσει επίσης ότι ο τομέας αυτός θα παραμένει ισχυρός υπό δύσκολες οικονομικές συνθήκες και θα προστατεύει τα συμφέροντα των καταναλωτών. Οι νέοι κανόνες θα προβλέπουν σαφέστερα ορισμένους κινδύνους, όπως εκείνους που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, και θα καταστήσουν την ευρωστία των ασφαλιστικών εταιρειών λιγότερο ευαίσθητη στις βραχυχρόνιες διακυμάνσεις της αγοράς. Θα περιλαμβάνουν επίσης μια νέα οδηγία για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των (αντ)ασφαλιστικών επιχειρήσεων, με σκοπό τη διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την προστασία των ασφαλισμένων και των φορολογουμένων σε περίπτωση πτώχευσης ενός (αντ)ασφαλιστή. Η οδηγία αυτή θα υποχρεώνει τις μεγάλες και συστημικές σημαντικές οντότητες να καταρτίσουν προληπτικά σχέδια ανάκαμψης ώστε να είναι έτοιμες να αντιμετωπίσουν τυχόν κρίσεις. Επιπλέον, οι εθνικές αρχές θα έχουν στη διάθεσή τους τα απαραίτητα εργαλεία για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που προκύπτουν από χρεοκοπίες (αντ)ασφαλιστών, για παράδειγμα αποκόπτοντάς τους από την αγορά με ομαλό τρόπο και διαφυλάσσοντας παράλληλα όσο είναι δυνατόν τη συνέχεια της ασφαλιστικής κάλυψης.

Τέλος, το 2023 η Επιτροπή βοήθησε τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τις κεφαλαιαγορές τους. Μέχρι στιγμής 21 κράτη μέλη έχουν χρησιμοποιήσει το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης στον τομέα αυτόν. Οι μεταρρυθμίσεις συνέβαλαν στην άρση των κανονιστικών φραγμών στις επενδύσεις και στην αντιμετώπιση των ανεπαρειών της αγοράς. Ο στόχος αυτών των μεταρρυθμιστικών έργων είναι να αυξηθούν οι επενδυτικές ευκαιρίες, να

βελτιωθεί η προβολή των επιχειρήσεων στην αγορά και να βοηθηθούν οι ΜΜΕ να εξασφαλίσουν τραπεζικές πιστώσεις.

Ψηφιακός χρηματοοικονομικός τομέας

Στις 28 Ιουνίου η Επιτροπή υπέβαλε δύο προτάσεις για να διασφαλίσει ότι οι πολίτες θα μπορούν να πληρώνουν σε ευρώ που εκδίδονται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στη μορφή που θεωρούν πιο εύχρηστη.

Η πρώτη πρόταση αφορά την προστασία των πληρωμών σε μετρητά. Η πρόταση διατυπώθηκε με σκοπό να διασφαλιστεί ότι τα μετρητά θα εξακολουθούν να γίνονται ευρέως δεκτά ως μέσο πληρωμής και θα είναι διαθέσιμα για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ.

Η δεύτερη πρόταση αφορά τη θέσπιση νομικού πλαισίου για ένα πιθανό «ψηφιακό ευρώ», το οποίο ίσως εκδώσει στο μέλλον η Κεντρική Τράπεζα ως συμπληρωματικό μέσο πληρωμής μαζί με τα μετρητά. Αφού διερεύνησε για δύο χρόνια τη δυνατότητα εισαγωγής του ψηφιακού ευρώ, η Τράπεζα αποφάσισε τον Οκτώβριο να προχωρήσει στην προπαρασκευαστική φάση.

Τα μετρητά θα εξακολουθούν να είναι ευρέως διαθέσιμα και δεκτά, ωστόσο όλο και περισσότεροι πολίτες και επιχειρήσεις επιλέγουν να πληρώνουν ηλεκτρονικά. Στόχος του ψηφιακού ευρώ είναι να προσφέρει μια πρόσθετη επιλογή, πέρα από τις υπάρχουσες δυνατότητες πληρωμής του ιδιωτικού τομέα. Θα προσφέρει μια δυνατότητα ψηφιακής πληρωμής με τη μορφή δημόσιου χρήματος που είναι ευρέως αποδεκτό, φθινό, ασφαλές και ανθεκτικό στη ζώνη του ευρώ (και ενδεχομένως πέραν αυτής).

Η Κεντρική Τράπεζα μπορεί να εκδώσει το ψηφιακό ευρώ μόνο μετά την έγκριση της σχετικής πρότασης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

↑

Η κ. Μαρίντ Μαγκίνες, Ευρωπαϊκή επίτροπος Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών, Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και Ένωσης Κεφαλαιαγορών, σε συνέντευξη Τύπου σχετικά με το ψηφιακό ευρώ και το καθεστώς νόμιμου χρήματος των τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε ευρώ, Βρυξέλλες, Βέλγιο, 28 Ιουνίου 2023

Οφέλη του ψηφιακού ευρώ για τους πολίτες

- ✓ Δυνατότητα χρήσης του ψηφιακού ευρώ οπουδήποτε στη ζώνη του ευρώ (άλλες ιδιωτικές λύσεις ψηφιακών πληρωμών δεν προσφέρουν πάντα αυτή την επιλογή)
- ✓ Ευκολότερη χρήση από τις υφιστάμενες λύσεις ψηφιακών πληρωμών
- ✓ Κατά τη χρήση του ψηφιακού ευρώ εκτός διαδικτύου, η ιδιωτικότητα των πολιτών θα διαφυλάσσεται όπως και με τη χρήση μετρητών
- ✓ Πληρωμή χωρίς πρόσβαση στο διαδίκτυο
- ✓ Περισσότερες επιλογές για τους καταναλωτές
- ✓ Δυνατότητα πληρωμής και χωρίς τραπεζικό λογαριασμό
- ✓ Δωρεάν για τους καταναλωτές

Θα αντικαταστήσει το ψηφιακό ευρώ τα μετρητά;

Σε καμία περίπτωση.

Το ψηφιακό ευρώ θα είναι απλώς ένα συμπλήρωμα των μετρητών και μια εναλλακτική λύση έναντι των σημερινών ιδιωτικών ψηφιακών λύσεων.

Θα θιγεί η ιδιωτικότητα;

Κατά την πληρωμή μέσω διαδικτύου, η τράπεζα θα έχει πρόσβαση μόνο στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που απαιτούνται για την εκτέλεση των πληρωμών, καθώς και για την πρόληψη της απάτης και την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Εν προκειμένω δεν θα διαφέρει σε τίποτα από την πληρωμή με άλλα ψηφιακά μέσα πληρωμής, όπως για παράδειγμα με πιστωτική κάρτα.

Κατά την πληρωμή εκτός διαδικτύου, η ιδιωτικότητα διαφυλάσσεται περισσότερο από όσο με οποιοδήποτε άλλο ψηφιακό μέσο πληρωμής —η τράπεζα θα βλέπει μόνο τα δεδομένα που φαίνονται και κατά την ανάληψη από μηχανήματα μετρητών.

Κανείς δεν θα είναι σε θέση να δει τι πληρώνετε όταν χρησιμοποιείτε το ψηφιακό ευρώ εκτός διαδικτύου.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν θα έχει πρόσβαση στα δεδομένα των πολιτών.

Ανοικτή χρηματοδότηση και πληρωμές

Με την αύξηση των ηλεκτρονικών πληρωμών εμφανίστηκαν νέοι πάροχοι υπηρεσιών, όπως οντότητες που παρέχουν υπηρεσίες ανοικτής τραπεζικής. Παράλληλα, έχουν αρχίσει να εμφανίζονται πιο εξελιγμένοι τύποι απάτης, που θέτουν σε κίνδυνο τους καταναλωτές. Αξιολογώντας τις εξελίξεις αυτές και προκειμένου να διασφαλίσει ότι ο χρηματοπιστωτικός τομέας της ΕΕ θα επωφεληθεί από τον εξελισσόμενο ψηφιακό μετασχηματισμό, η Επιτροπή πρότεινε δύο δέσμες μέτρων στις 28 Ιουνίου.

Πρώτον, η Επιτροπή εισηγήθηκε την τροποποίηση και τον εκσυγχρονισμό της ισχύουσας οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών (οδηγία PSD2, η οποία θα γίνει PSD3) και πρότεινε επίσης έναν κανονισμό για τις υπηρεσίες πληρωμών. Οι αλλαγές αυτές εγγυώνται ότι οι καταναλωτές θα συνεχίσουν να πραγματοποιούν ηλεκτρονικές πληρωμές και συναλλαγές με ασφάλεια στην ΕΕ. Αποσκοπούν στην προστασία των δικαιωμάτων τους, ενώ παράλληλα θα προσφέρουν περισσότερες επιλογές παρόχων υπηρεσιών πληρωμών στην αγορά.

Η πρόταση αναθεώρησης της οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών και ο νέος κανονισμός για τις υπηρεσίες πληρωμών:

Θα καταστήσουν ευρέως διαθέσιμη μια υπηρεσία επαλήθευσης της αντιστοιχίας ονόματος-λογαριασμού πριν από την επιβεβαίωση των μεταφορών

Θα παράσχουν στα θύματα απάτης το δικαίωμα επιστροφής χρημάτων από την τράπεζά τους ή άλλο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών, σε ειδικές περιστάσεις

Θα βοηθήσουν τις τράπεζες και άλλους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών να συνεργαστούν για την καταπολέμηση της απάτης μέσω ευρύτερης ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με την απάτη

Θα υποχρεώσουν τις τράπεζες να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση των πελατών σχετικά με την απάτη

Δεύτερον, η Επιτροπή πρότεινε ένα πλαίσιο για την πρόσβαση σε χρηματοοικονομικά δεδομένα. Το πλαίσιο αυτό θα καθορίσει με σαφήνεια δικαιώματα και υποχρεώσεις για τη διαχείριση της ανταλλαγής δεδομένων πελατών στον χρηματοοικονομικό τομέα πέραν των λογαριασμών πληρωμών. Στην πράξη, αυτό θα οδηγήσει στη δημιουργία πιο καινοτόμων χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών προς όφελος των χρηστών και θα τονώσει τον ανταγωνισμό στον χρηματοοικονομικό τομέα.

Η προτεινόμενη δέσμη μέτρων έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι ο χρηματοπιστωτικός τομέας της ΕΕ θα προσαρμόζεται στον εξελισσόμενο ψηφιακό μετασχηματισμό και θα εντοπίζει τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που τον συνοδεύουν.

Στις 7 Νοεμβρίου επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία μεταξύ του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής να καταστούν οι

άμεσες πληρωμές σε ευρώ διαθέσιμες σε όλους τους πολίτες και όλες τις επιχειρήσεις με τραπεζικό λογαριασμό στην ΕΕ. Οι νέες ρυθμίσεις, με τις οποίες εκσυγχρονίζεται ο κανονισμός για τον ενιαίο χώρο πληρωμών σε ευρώ, έχουν ως στόχο τη διασφάλιση φθηνών, προστατευμένων και απρόσκοπτων άμεσων πληρωμών σε ευρώ σε ολόκληρη την ΕΕ. Οι άμεσες πληρωμές δίνουν γρήγορες και πρόσφορες λύσεις στην καθημερινή ζωή, όπως είναι η γρήγορη ανάληψη χρημάτων (σε λιγότερο από 10 δευτερόλεπτα) σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης ή ο άμεσος επιμερισμός του κόστους σε διάφορες κοινωνικές περιστάσεις. Βελτιώνουν επίσης τη διαχείριση των ταμειακών ροών εκ μέρους των δημόσιων διοικήσεων και των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ, επιτρέπουν σε φιλανθρωπικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις τη γρήγορη πρόσβαση σε κεφάλαια και ενθαρρύνουν τις τράπεζες να αναπτύξουν καινοτόμες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και καινοτόμα προϊόντα.

Η πρόσβαση σε χρηματοοικονομικά δεδομένα έχει τα ακόλουθα οφέλη

για τους πελάτες:

- μεγαλύτερη διαφάνεια και έλεγχος όσον αφορά την κοινόχρηστη των δεδομένων τους
- αυξημένη εμπιστοσύνη στην κοινόχρηστη δεδομένων
- πεδίο επιλογών με φθηνότερες και πιο καινοτόμες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες

για τους χρήστες δεδομένων:

- τόνωση της καινοτομίας μέσω αυξημένης πρόσβασης σε βασικά σύνολα δεδομένων πελατών
- δυνατότητα νέων υπηρεσιών και ροών εσόδων για τους χρήστες δεδομένων

BINTEO

Οι εταιρείες μπορούν να χρησιμοποιούν τους κανόνες ταξινόμιας της ΕΕ για να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις, ενώ οι επενδυτές μπορούν να κάνουν χρήση των προτύπων πράσινου ομολόγου της ΕΕ για να καθορίσουν τον βαθμό στον οποίο οι επενδύσεις τους έχουν πράγματι οικολογικό χαρακτήρα.

Βιώσιμη χρηματοδότηση

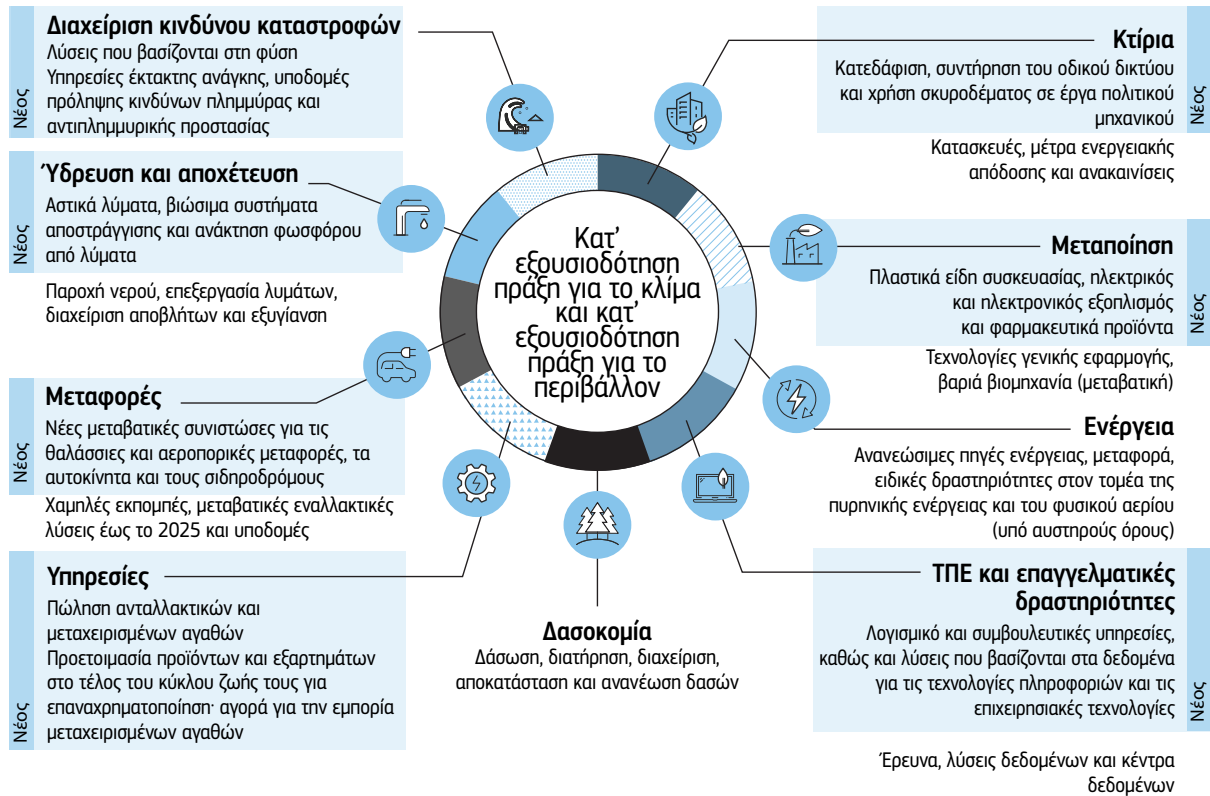
Κύριος στόχος του ενωσιακού πλαισίου για τη βιώσιμη χρηματοδότηση είναι η διοχέτευση επενδύσεων στην υλοποίηση των φιλόδοξων στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Η εφαρμογή του προχωρεί, ωστόσο χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για να καταστούν οι κανόνες αποτελεσματικοί στην πράξη και τα εργαλεία φιλικά προς τον χρήστη.

Με στόχο να αυξηθεί η αποδοτικότητα του πλαισίου και να διευκολυνθεί η υλοποίησή του, η ΕΕ ορίζει σαφώς ποιες οικονομικές δραστηριότητες μπορούν να χαρακτηριστούν περιβαλλοντικά βιώσιμες και με ποιους τρόπους μπορεί να καταδειχθεί ο οικολογικός χαρακτήρας τους. Αυτός ο καθορισμός είναι καίριας σημασίας για την αποτροπή της προβολής ψευδοοικολογικής ταυτότητας και τη διασφάλιση της διάθεσης κεφαλαίων σε τομείς κρίσιμους για την πράσινη μετάβαση.

Στις 13 Ιουνίου η Επιτροπή παρουσίασε δέσμη μέτρων για την ενίσχυση του ενωσιακού πλαισίου για τη βιώσιμη χρηματοδότηση. Η πρωτοβουλία αυτή στηρίζει τις επιχειρήσεις και τον χρηματοπιστωτικό τομέα καθώς προωθεί τις ιδιωτικές επενδύσεις σε έργα και τεχνολογίες μετάβασης και διοχετεύει χρηματοδοτικούς πόρους σε βιώσιμες επενδύσεις. Η δέσμη προβλέπει νέα κριτήρια στο πλαίσιο της ταξινόμιας της ΕΕ, διευρύνοντας το σύστημα ταξινόμησής της ώστε να περιλάβει ευρύτερο φάσμα οικονομικών δραστηριοτήτων μέσω των κατ' εξουσιοδότηση νομοθετικών πράξεων της ταξινόμιας της ΕΕ για το περιβάλλον και το κλίμα.

Το παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζει τις νέες βασικές οικονομικές δραστηριότητες που θεωρούνται πλέον περιβαλλοντικά βιώσιμες.

Ταξινόμια της ΕΕ — οικονομικοί τομείς και δραστηριότητες που καλύπτει

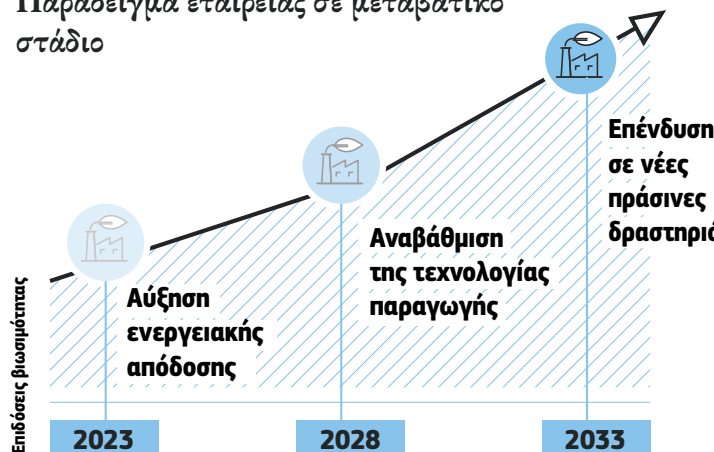

Η δέσμη περιλαμβάνει επίσης σύσταση σχετικά με τη χρηματοδότηση της μετάβασης, με καθοδήγηση και πρακτικά παραδείγματα για τις επιχειρήσεις και τον χρηματοπιστωτικό τομέα. Με τον τρόπο αυτό οι επιχειρήσεις θα γνωρίζουν πώς να χρησιμοποιούν τα

διάφορα εργαλεία του πλαισίου σε προαιρετική βάση για να διοχετεύουν επενδύσεις προς την πράσινη μετάβαση και να διαχειρίζονται τους κινδύνους που απορρέουν από την κλιματική αλλαγή και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

Εργαλεία για τη χρηματοδότηση της πράσινης μετάβασης

Παράδειγμα εταιρείας σε μεταβατικό στάδιο

Τα εθελοντικά εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι εταιρείες για να χρηματοδοτήσουν τη μετάβασή τους προς τη βιωσιμότητα με την πάροδο του χρόνου περιλαμβάνουν τα εξής:

- ☑ ταξινόμια της ΕΕ
- ☑ δείκτες αναφοράς της ΕΕ για το κλίμα
- ☑ ευρωπαϊκό πρότυπο πράσινου ομολόγου
- ☑ επιστημονικά τεκμηριωμένους στόχους
- ☑ σχέδια μετάβασης.

➡ Ποσοστό πράσινων δραστηριοτήτων

Οι αξιολογήσεις που αφορούν το περιβάλλον, την κοινωνία και τη διακυβέρνηση (ΠΚΔ) διαδραματίζουν και αυτές σημαντικό ρόλο στην αγορά βιώσιμης χρηματοδότησης της ΕΕ, καθώς παρέχουν πληροφορίες σε επενδυτές και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όσον αφορά, για παράδειγμα, τις επενδυτικές στρατηγικές και τη διαχείριση κινδύνων που αφορούν

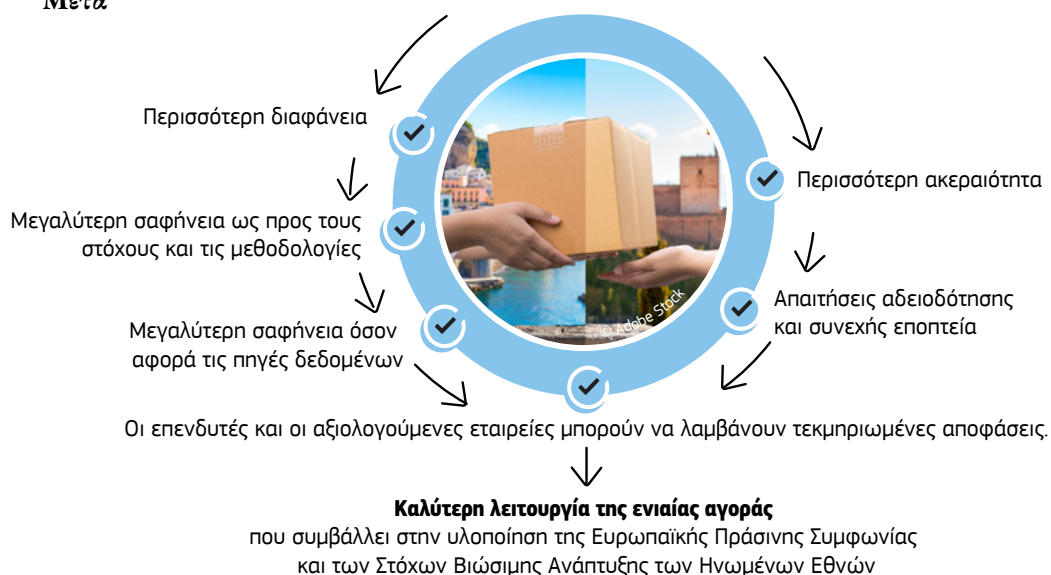
παράγοντες ΠΚΔ. Τον Ιούνιο του 2023 η Επιτροπή πρότεινε κανονισμό που θα αντιμετωπίσει την έλλειψη διαφάνειας στην αγορά αξιολόγησης ΠΚΔ ώστε να καταστήσει την αγορά πιο αξιόπιστη. Νέες οργανωτικές αρχές και σαφείς κανόνες για την πρόληψη συγκρούσεων συμφερόντων θα ενισχύσουν την ακεραιότητα των αξιολογήσεων ΠΚΔ.

Τι αλλάζει με την πρόταση περί περιβαλλοντικών, κοινωνικών και σχετικών με τη διακυβέρνηση (ΠΚΔ) αξιολογήσεων;

Πριν

Μετά

Για να διασφαλιστεί ότι οι εταιρείες θα παρέχουν πληροφορίες σε σχέση με τη βιωσιμότητα με εναρμονισμένο τρόπο, τον Ιούλιο του 2023 η Επιτροπή ενέκρινε επίσης το πρώτο σύνολο υποχρεωτικών ευρωπαϊκών προτύπων υποβολής εκθέσεων βιωσιμότητας. Τα πρότυπα καλύπτουν θέματα ΠΚΔ, όπως είναι η κλιματική αλλαγή, η βιοποικιλότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Παρέχουν ακόμα πληροφορίες που βοηθούν τους επενδυτές να κατανοήσουν τον αντίκτυπο των δραστηριοτήτων των εταιρειών στις οποίες επενδύουν ως προς τη βιωσιμότητα. Λαμβάνονται επίσης υπόψη σε αυτά οι συζητήσεις με το Συμβούλιο Διεθνών Προτύπων Βιωσιμότητας και την πρωτοβουλία Global Reporting, ώστε να διασφαλιστεί υψηλός βαθμός διαλειτουργικότητας μεταξύ των ενωσιακών και των παγκόσμιων προτύπων και να αποφευχθεί η περιττή διπλή υποβολή εκθέσεων από τις εταιρείες.

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία της 11ης Δεκεμβρίου 2019 υπογράμμισε τη σημασία της διοχέτευσης χρηματοδοτικών και κεφαλαιακών πόρων σε πράσινες επενδύσεις. Τα πράσινα ομόλογα διαδραματίζουν ολοένα σημαντικότερο ρόλο στη χρηματοδότηση περιουσιακών

στοιχείων απαραίτητων για τη μετάβαση σε χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Στις 28 Φεβρουαρίου 2023 το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε συμφωνία όσον αφορά την πρόταση κανονισμού για τα ευρωπαϊκά πράσινα ομόλογα με σκοπό τη θέσπιση επίσημου προτύπου πράσινου ομολόγου. Ο κανονισμός άρχισε να ισχύει τον Δεκέμβριο. Το πρότυπο πράσινου ομολόγου είναι ουσιαστικά ένα σύνολο κριτηρίων που αποτελεί το πλαίσιο για την έκδοση πράσινων ομολόγων. Το ευρωπαϊκό πρότυπο πράσινου ομολόγου διασφαλίζει ότι τα πράσινα ομόλογα θα χρηματοδοτούν έργα με πραγματικά περιβαλλοντικά οφέλη και συμβάλλει στη διαφύλαξη της ακεραιότητας και της εμπιστοσύνης στην αγορά πράσινων ομολόγων. Οι εκδότες ευρωπαϊκών πράσινων ομολόγων θα πρέπει να φροντίζουν ώστε τουλάχιστον το 85 % των κεφαλαίων που αντλούνται από το ομόλογο να διατίθενται σε οικονομικές δραστηριότητες που συμβαδίζουν με τον κανονισμό για την ταξινόμηση. Η νέα νομοθεσία θεσπίζει επίσης ένα πλαίσιο για την αδειοδότηση και την εποπτεία τρίτων αξιολογητών, το οποίο θα συμβάλει στην επαλήθευση των χαρακτηριστικών των ομολόγων, ενισχύοντας έτσι την εμπιστοσύνη στους οικολογικούς ισχυρισμούς.

←
PODCAST

Podcast για τη χρηματοδότηση της ΕΕ: Επεισόδιο 9 — Το ευρωπαϊκό πρότυπο πράσινου ομολόγου

Τραπεζικός κλάδος

Μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2007-2008, καταβλήθηκαν σημαντικές προσπάθειες για να γίνουν οι τράπεζες της ΕΕ πιο ανθεκτικές. Χάρη στις προσπάθειες αυτές, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της ΕΕ ανταποκρίθηκαν ικανοποιητικά στις πιο πρόσφατες κρίσεις, όπως ήταν η πανδημία COVID-19, ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και η τραπεζική κρίση στις ΗΠΑ την άνοιξη του 2023. Οι τράπεζες της ΕΕ σήμερα έχουν ικανοποιητική κεφαλαιοποίηση, διαθέτουν υψηλή ρευστότητα και βρίσκονται υπό επαρκή εποπτεία. Όπως προκύπτει από τις ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων που διενεργήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών το 2023, οι τράπεζες είναι ανθεκτικές ακόμη και σε εξαιρετικά δυσμενή σενάρια.

Για την περαιτέρω ενίσχυση των τραπεζών, η Επιτροπή ενέκρινε στις 18 Απριλίου πρόταση για τη μεταρρύθμιση του υφιστάμενου πλαισίου της ΕΕ για τη διαχείριση τραπεζικών κρίσεων και την ασφάλιση των καταθέσεων.

Η πρόταση επικεντρώνεται στις μεσαίες και μικρότερες τράπεζες. Στο παρελθόν, πολλές προβληματικές μεσαίες και μικρές τράπεζες έλαβαν βοήθεια με μεθόδους εκτός του καθιερωμένου πλαισίου εξυγίανσης. Μερικές φορές αυτό έγινε με χρήση δημόσιων πόρων (χρήματα των φορολογουμένων) αντί των ιδίων κεφαλαίων της τράπεζας ή άλλων εφεδρικών ταμείων του κλάδου που προορίζονταν για την προστασία των καταθετών (συστήματα εγγύησης των καταθέσεων και ταμεία εξυγίανσης). Το μεταρρυθμισμένο πλαίσιο θα διευκολύνει τη χρήση δικτύων ασφαλείας χρηματοδοτούμενων από τον κλάδο για την προστασία των καταθετών σε περιπτώσεις τραπεζικών κρίσεων, π.χ. με τη μεταφορά τους από μια προβληματική τράπεζα σε μια υγιή. Η χρήση τέτοιων δικτύων ασφαλείας πρέπει να είναι μόνο συμπληρωματική ως προς τα ίδια αποθεματικά των τραπεζών, τα οποία παραμένουν η πρώτη γραμμή άμυνας.

Μεταρρύθμιση του πλαισίου για τη διαχείριση τραπεζικών κρίσεων και την ασφάλιση των καταθέσεων

Στόχοι

Διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και προστασία των χρημάτων των φορολογουμένων

Αύξηση της προστασίας των καταθετών

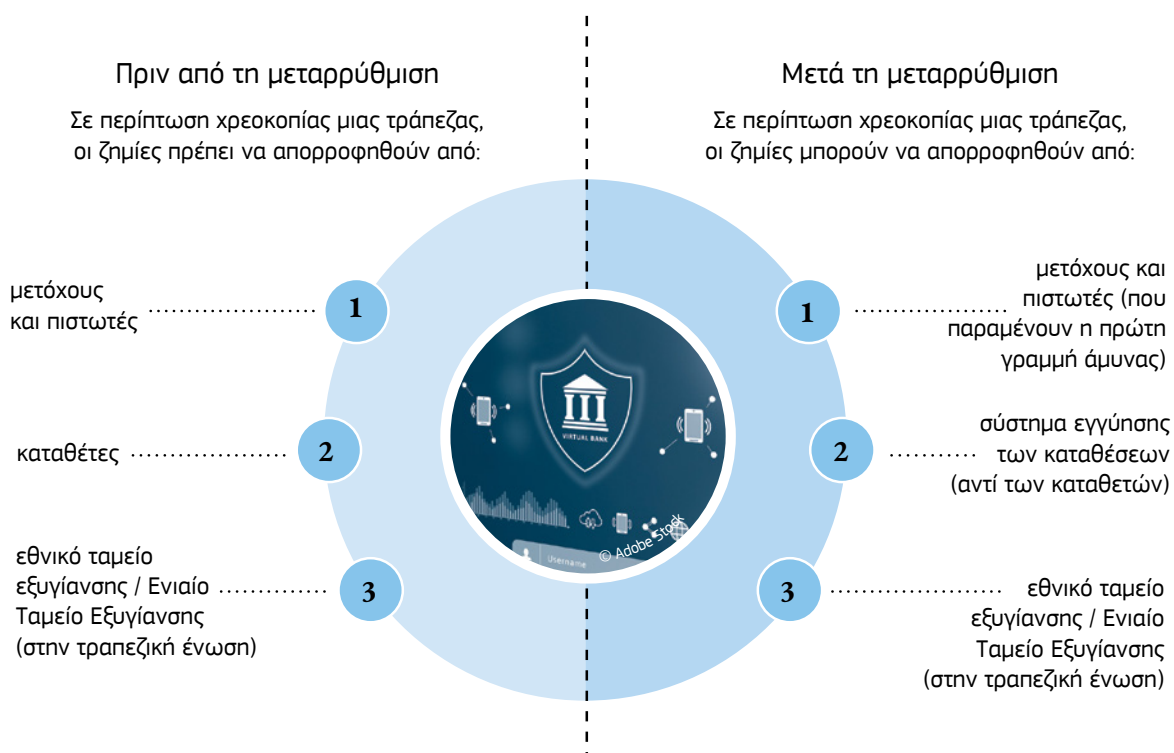
Θωράκιση της πραγματικής οικονομίας έναντι της χρεοκοπίας τραπεζών

Τι κάνουμε εμείς;

Βελτιώνουμε τα συστήματα που ρυθμίζουν τη χρεοκοπία των τραπεζών και αυξάνουμε την προστασία των καταθετών, ιδίως των μικρών και μεσαίων τραπεζών.

Μικρές και μεσαίες τράπεζες

Επιχειρηματικό μοντέλο με υψηλό ποσοστό καταθέσεων στον ισολογισμό

Ένα άλλο σημαντικό επίτευγμα κατά τη διάρκεια του έτους ήταν η πολιτική συμφωνία όσον αφορά την πρόταση της Επιτροπής για αναθεώρηση των τραπεζικών κανόνων της ΕΕ (κανονισμός για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις και οδηγία για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις), γνωστή ως δέσμη μέτρων για τον τραπεζικό τομέα. Με τη δέσμη αυτή εφαρμόζεται το τελικό σύνολο διεθνών προτύπων για τους τραπεζικούς κανόνες (πρότυπα Βασιλείας III) που συμφωνήθηκαν από την ΕΕ και τους εταίρους της στην G20 στο πλαίσιο της Επιτροπής της Βασιλείας

για την Τραπεζική Εποπτεία. Η αρχική φάση των μεταρρυθμίσεων της Βασιλείας III —που προβλέπουν βελτίωση της ποιότητας και της ποσότητας των κεφαλαίων, μειωμένη μόχλευση και αυστηρές απαιτήσεις ρευστότητας— έχει εφαρμοστεί ήδη σε όλες τις τράπεζες της ΕΕ. Με την ολοκλήρωση αυτών των προτύπων, η ΕΕ επιδιώκει να αυξήσει την απλότητα, τη συγκρισιμότητα και την ευαισθησία του κανονιστικού πλαισίου στον κίνδυνο, ώστε να αποκατασταθεί τελικά η εμπιστοσύνη στις κεφαλαιακές απαιτήσεις με βάση τον κίνδυνο.

Τι περιέχει η δέσμη μέτρων για τις τράπεζες;

Βασιλεία III: νέοι κανόνες για τα εσωτερικά υποδείγματα

Θα θεσπιστεί νέο όριο για να διασφαλιστεί ότι δεν θα υποτιμώνται οι κίνδυνοι όταν οι τράπεζες θα χρησιμοποιούν τα δικά τους μοντέλα υπολογισμού.

Καλύτερη εποπτεία

Οι εποπτικές αρχές θα διαθέτουν ισχυρότερα εργαλεία για την εποπτεία των τραπεζών της ΕΕ, καθώς και των σύνθετων τραπεζικών ομίλων. Θα θεσπιστούν ελάχιστα πρότυπα για την εποπτεία τραπεζών τρίτων χωρών στην ΕΕ.

Βιωσιμότητα

Οι τράπεζες θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς και σχετικούς με τη διακυβέρνηση κινδύνους κατά τη διαχείριση των δραστηριοτήτων τους.

Δίκαιη, απλή και σύγχρονη φορολογία και τελωνεία

Μεταρρύθμιση της τελωνειακής ένωσης

Τον Μάιο η Επιτροπή πρότεινε την πιο φιλόδοξη μεταρρύθμιση της τελωνειακής ένωσης από την ίδρυσή της το 1968, ως απάντηση στην αύξηση του όγκου των εμπορικών συναλλαγών, στην ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου και στην αυστηροποίηση των ενωσιακών προτύπων. Ο ψηφιακός κατακερματισμός του ισχύοντος συστήματος και ο υποβέλτιστος συντονισμός μεταξύ των εθνικών αρχών έχουν αυξήσει το διοικητικό κόστος συμμόρφωσης για τους εμπόρους και έχουν ανοίξει διόδους για απάτες.

Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει τη σύσταση τελωνειακής αρχής της ΕΕ, η οποία θα επιβλέπει έναν νέο κόμβο τελωνειακών δεδομένων. Αυτό θα οδηγήσει σε μια πιο συγκεντρωτική και ψηφιοποιημένη προσέγγιση για τα τελωνεία, η οποία αναμένεται να μειώσει το κόστος συμμόρφωσης για τους εμπόρους, να απελευθερώσει πόρους για τις εθνικές αρχές, να βελτιώσει την αποδοτικότητα και την αντοχή της τελωνειακής ένωσης και να τη θωρακίσει έναντι της απάτης.

Ο τερματικός σταθμός εμπορευματοκιβωτίων DP World στην Κωνσταντίνα, Ρουμανία, 10 Μαΐου 2023

Καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φορολογικής απάτης

Οι νέες απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων και ανταλλαγής πληροφοριών, που συμβαδίζουν με το πλαίσιο αναφοράς κρυπτοστοιχείων του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη να καταπολεμήσουν τη φοροδιαφυγή και την απάτη στους τομείς των κρυπτοστοιχείων και του ηλεκτρονικού χρήματος. Η συμφωνία που επιτεύχθηκε το 2023 επιβάλλει σε όλους τους παρόχους κρυπτοστοιχείων που εδρεύουν στην ΕΕ να δηλώνουν τις συναλλαγές πελατών που διαμένουν στην ΕΕ, για να διευκολυνθεί ο εντοπισμός της φορολογικής απάτης και της φοροαποφυγής.

Στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης του 2020 για την Ένωση Κεφαλαιαγορών και του σχεδίου δράσης για δίκαιη και απλή φορολόγηση προς υποστήριξη της ανάκαμψης της ΕΕ, η Επιτροπή πρότείνει τον εξορθολογισμό των φορολογικών διαδικασιών για τους επενδυτές, τους χρηματοπιστωτικούς διαμεσολαβητές και τις φορολογικές διοικήσεις. Η κίνηση αυτή αποσκοπεί στην πρόληψη τόσο της διπλής φορολόγησης όσο και των καταχρήσεων του συστήματος επιστροφών ή ελαφρύνσεων. Επιδιώκει επίσης να εναρμονίσει τις διαδικασίες για την αναζήτηση ελάφρυνσης από την παρακράτηση φόρου στην πηγή, μειώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο το κόστος για τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Η Επιτροπή πρότείνει επίσης οδηγία για τη μεταβιβαστική τιμολόγηση, με στόχο τη μείωση του φόρτου συμμόρφωσης, την αύξηση της φορολογικής ασφάλειας και την ελάττωση των διαφορών που αφορούν τη μεταβιβαστική τιμολόγηση. Στόχος είναι η αποφυγή τόσο της διπλής φορολόγησης όσο και της διπλής μη φορολόγησης.

Για μια δικαιότερη, απλούστερη και πιο σύγχρονη φορολογία

Η συμμόρφωση με 27 διαφορετικά εθνικά φορολογικά συστήματα, καθένα από τα οποία έχει τους ειδικούς κανόνες του, είναι δαπανηρή για τις εταιρείες. Αυτό δυσχεραίνει τις διασυννοριακές επενδύσεις στην ΕΕ και συνεπάγεται ανταγωνιστικό μειονέκτημα για τις επιχειρήσεις σε σύγκριση με άλλα μέρη του κόσμου.

Για να αντιμετωπιστεί το ζήτημα αυτό, η Επιτροπή ενέκρινε τον Σεπτέμβριο την πρόταση Επιχειρήσεις στην Ευρώπη: πλαίσιο για τη φορολογία εισοδήματος. Το πλαίσιο αυτό θα εισαγάγει ένα ενιαίο σύνολο κανόνων για τον καθορισμό της φορολογικής βάσης για ομίλους εταιρειών. Με τον τρόπο αυτό θα μειωθεί το κόστος συμμόρφωσης έως και 65 % για τις μεγάλες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε πολλά κράτη μέλη. Επιπλέον, θα απλουστευτεί η διαδικασία για τις εθνικές φορολογικές αρχές, διευκολύνοντας τον ορθό προσδιορισμό των οφειλόμενων φόρων.

Η πρόταση αυτή αφορά κυρίως τους μεγάλους ομίλους που δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά η ΕΕ λαμβάνει μέτρα και για την απλούστευση των φορολογικών κανόνων για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις και τις ΜΜΕ. Η προτεινόμενη οδηγία για τη φορολόγηση με βάση την έδρα εισάγει ένα πλαίσιο απλούστευσης για τις ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται σε άλλα κράτη μέλη μέσω μόνιμων εγκαταστάσεων. Τους παρέχει τη δυνατότητα να απευθύνονται σε μία μόνο φορολογική διοίκηση (ή έδρα) αντί να συνομιλούν με τις εφορίες όλων των κρατών μελών στα οποία δραστηριοποιούνται. Στόχος είναι η προώθηση της διασυννοριακής επέκτασης.

3. Δημιουργία μιας κλιματικά ουδέτερης και ευημερούσας Ευρώπης

Εισαγωγή

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία αποτελεί τον χάρτη πορείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση της τριπλής απειλής της κλιματικής και περιβαλλοντικής κρίσης και της κρίσης βιοποικιλότητας. Με τη συμφωνία αυτή η ΕΕ δεσμεύτηκε να επιτύχει κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, θέτοντας έτσι ακόμη πιο φιλόδοξους στόχους για το κλίμα. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία μετατρέπει την ΕΕ σε μια δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία με σύγχρονη, αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων και ανταγωνιστική οικονομία. Το 2023 η ΕΕ πέτυχε ένα σημαντικό ορόσημο στην πορεία της προς την υλοποίηση του στόχου της κλιματικής ουδετερότητας. Στα μέσα Οκτωβρίου θεσπίστηκε η βασική νομοθεσία μέσω της οποίας η ΕΕ θα επιτύχει —ή και θα υπερβεί— τον μεσοπρόθεσμο

στόχο της μείωσης των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030. Τα ακραία καιρικά φαινόμενα ανέδειξαν και πάλι τη σκληρή πραγματικότητα της κλιματικής αλλαγής σε ολόκληρη την ΕΕ και στον κόσμο, υπογραμμίζοντας την ανάγκη να συνεχιστούν οι προσπάθειες για μείωση των εκπομπών το ταχύτερο δυνατόν. Κατά τη διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (COP28) η ΕΕ διαδραμάτισε ηγετικό ρόλο, με στόχο την επίτευξη μιας παγκόσμιας συμφωνίας για ταχύτερη μετάβαση από τα ορυκτά καύσιμα, καθώς και τη διασφάλιση της δέσμευσης για τριπλασιασμό της παγκόσμιας δυναμικότητας όσον αφορά τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και διπλασιασμό του ρυθμού βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης έως το 2030.

Η πραγματικότητα ενός πλανήτη που βράζει

Η αποδιοργάνωση και οι καταστροφές που προκλήθηκαν από τα ακραία καιρικά φαινόμενα στην Ευρώπη και στον κόσμο το 2023 μας υπενθύμισαν με πικρό τρόπο τη σοβαρή και διαρκή απειλή της κλιματικής αλλαγής για τις κοινωνίες. Ταυτόχρονα, τόνισαν την επιτακτική ανάγκη για ανάληψη επείγουσας δράσης με στόχο την προστασία του πλανήτη.

Η ξηρασία συνέβαλε στην παράταση —τόσο σε επίπεδο διάρκειας όσο και επικινδυνότητας— των περιόδων δασικών πυρκαγιών. Οι πυρκαγιές στην Ισπανία παρουσίασαν μεγάλη έξαρση ήδη από τον Μάρτιο, ενώ πρωτοφανείς ήταν και οι πυρκαγιές που κατέστρεψαν περιοχές της Ελλάδας, της Ισπανίας και της Πορτογαλίας τον Ιούλιο και τον Αύγουστο. Η δασική πυρκαγιά στη βορειοανατολική περιφέρεια του Έβρου στην Ελλάδα ήταν η μεγαλύτερη που έχει εκδηλωθεί ποτέ στην ΕΕ. Σύμφωνα με το ευρωπαϊκό σύστημα πληροφόρησης για τις δασικές πυρκαγιές, έως τις 22 Ιουλίου περισσότερα από 181 000 εκτάρια γης σε ολόκληρη την ΕΕ είχαν ήδη αποτεφρωθεί —έκταση που υπερβαίνει κατά περισσότερο από 40 % τον μέσο όρο που καταγράφηκε την περίοδο μεταξύ 2003 και 2022 (128 225 εκτάρια).

Με στόχο την αντιμετώπιση του αυξανόμενου κινδύνου δασικών πυρκαγιών, το 2023 η ΕΕ ενίσχυσε τις ικανότητές της όσον αφορά την πρόληψη και την πρόβλεψη πυρκαγιών, ισχυροποίησε τον πυροσβεστικό της στόλο rescEU και ανέπτυξε εκατοντάδες πυροσβέστες έτοιμους να παράσχουν άμεση βοήθεια. Επίσης, συγκρότησε ομάδα στήριξης για τις δασικές πυρκαγιές στο πλαίσιο του Κέντρου Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών.

Οι δασικές πυρκαγιές αποτελούν παγκόσμιο πρόβλημα. Προκειμένου να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των χειρότερων δασικών πυρκαγιών της τελευταίας δεκαετίας στον Καναδά, οι οποίες κατέστρεψαν περίπου 4 εκατομμύρια εκτάρια —μία περιοχή τόσο μεγάλη όσο οι Κάτω Χώρες—, τα κράτη μέλη της ΕΕ πρόσφεραν στη χώρα τις υπηρεσίες περίπου 300 πυροσβεστών μέσω του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της ΕΕ (βλ. κεφάλαιο 8).

© AFP

Με επτά μήνες και δύο εποχές με θερμοκρασίες-ρεκόρ, το 2023 ήταν για τον πλανήτη το θερμότερο έτος που έχει καταγραφεί στην ιστορία. Σύμφωνα με την υπηρεσία Copernicus της ΕΕ για την κλιματική αλλαγή, κατά τη διάρκεια του περσινού έτους περίπου το 50 % των ημερών ήταν κατά περισσότερο από 1,5 °C θερμότερες σε σύγκριση με τον προβιομηχανικό μέσο όρο (1850-1900).

Δασικές πυρκαγιές στους
δήμους Καντελάρια και
Αράφο, Τενερίφη, Ισπανία,
16 Αυγούστου 2023

Ακραίες βροχοπτώσεις προκάλεσαν θανατηφόρες πλημμύρες σε τμήματα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της Κροατίας, της Ιταλίας, της Αυστρίας και της Σλοβενίας.

Αεροφωτογραφία των περιοχών που επλήγησαν από πλημμύρες και κατολισθήσεις στην Αιμιλία-Ρωμανία, Ιταλία, 25 Μαΐου 2023

Ως αποτέλεσμα των πρωτοφανών πλημμυρών και δασικών πυρκαγιών, το 2023 οι εκκλήσεις για αποκατάσταση των καταστροφικών ζημιών και στήριξη της ανοικοδόμησης από το Ταμείο Αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης κινητοποίησαν όλους τους διαθέσιμους πόρους για παροχή βοήθειας.

Εκτός από την Ευρώπη, η κλιματική αλλαγή αποτελεί σοβαρή απειλή και για τις φτωχότερες χώρες του κόσμου. Επιδεινώνει τις προϋπάρχουσες κρίσεις και απαιτεί μεγαλύτερες προσπάθειες, προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι αυξανόμενες ανθρωπιστικές ανάγκες (βλ. κεφάλαιο 8). Σύμφωνα με τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών, το ποσοστό των χωρών χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος που εκτίθενται σε ακραίες κλιματικές συνθήκες αυξήθηκε από 76 % σε 98 % τις τελευταίες δύο δεκαετίες.

Η ΕΕ καθιέρωσε τη 15η Ιουλίου ως ετήσια Ημέρα για τα θύματα της παγκόσμιας κλιματικής κρίσης στη μνήμη των θυμάτων στην Ευρώπη, αλλά και ολόκληρο τον πλανήτη. Στόχος της ημέρας μνήμης είναι η ευαισθητοποίηση όσον αφορά τα συγκεκριμένα μέτρα που μπορούν να λάβουν οι πολίτες, προκειμένου να συμβάλουν στη μείωση των ζημιών που προκαλούνται από την κλιματική αλλαγή και να είναι καλύτερα προετοιμασμένοι σε περιπτώσεις κλιματικών καταστροφών.

Προς μηδενικές καθαρές εκπομπές

Μέσω της έκθεσης της Διακυβερνητικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή, η οποία δημοσιεύθηκε τον Μάρτιο, η επιστημονική κοινότητα επανέλαβε την ηχηρή προειδοποίησή της σχετικά με την ανάγκη ανάληψης δράσης για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης. Η έκθεση επιβεβαιώνει ότι η θερμοκρασία του πλανήτη αυξάνεται με ταχείς ρυθμούς λόγω της ανθρωπίνης επιρροής, ενώ ακραίες καιρικές συνθήκες και καταστροφές θέτουν σε κίνδυνο ζωές και μέσα διαβίωσης σε ολόκληρο τον κόσμο. Η επιστήμη είναι σαφής: ο μόνος τρόπος για να σταματήσει η υπερθέρμανση του πλανήτη και να περιοριστούν οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής είναι να μηδενιστούν οι καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Θα πρέπει, δηλαδή, να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ της ποσότητας των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που απελευθερώνονται στην ατμόσφαιρα και της ποσότητας που αφαιρείται από αυτή.

Η μετατροπή της Ευρώπης στην πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρο αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Ο στόχος αυτός κατοχυρώνεται στο ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα, καθώς και στη νομικά δεσμευτική υποχρέωση για μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990.

Χάρη στην ισχύουσα νομοθεσία για το κλίμα και την ενέργεια, οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου της ΕΕ έχουν ήδη μειωθεί κατά 32,5 % σε σύγκριση με το 1990, ενώ η οικονομία της ΕΕ αναπτύχθηκε κατά 60 % την ίδια περίοδο.

Κινούμενη προς αυτή την κατεύθυνση, το 2021 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε τη δέσμη νομοθετικών προτάσεων για την προσαρμογή στον στόχο του 55 %. Το 2022, στο πλαίσιο του σχεδίου REPowerEU και προκειμένου να μειώσει περαιτέρω την εξάρτηση της ΕΕ από τις εισαγωγές ρωσικών ορυκτών καυσίμων (βλ. κεφάλαιο 4), η Επιτροπή έθεσε ακόμη πιο φιλόδοξους στόχους όσον αφορά ορισμένες από τις προτάσεις (κυρίως αυτές που αφορούν την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας). Έως το τέλος του 2023 είχε θεσπιστεί η βασική νομοθεσία για την επίτευξη του στόχου καθαρής μείωσης κατά 55 % έως το 2030 (βλ. παρακάτω). Η συγκεκριμένη νομοθεσία περιλαμβάνει νομικά δεσμευτικούς στόχους που καλύπτουν όλους τους τομείς της οικονομίας, έναν στόχο για την ενίσχυση των φυσικών καταβοθρών άνθρακα και ένα επικαιροποιημένο σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ.

Περισσότεροι από 9 στους 10 πολίτες της ΕΕ θεωρούν την κλιματική αλλαγή σοβαρό πρόβλημα.

Η κλιματική αλλαγή θεωρείται:

- πολύ** σοβαρό πρόβλημα από το **77 %**
- αρκετά** σοβαρό πρόβλημα από το **16 %**
- λιγότερο** σοβαρό πρόβλημα από το **7 %**

Το υφιστάμενο σύστημα ενισχύθηκε το 2023 και το πεδίο εφαρμογής του διευρύνθηκε, ώστε να καλύπτει τις εκπομπές από τις θαλάσσιες μεταφορές. Δημιουργήθηκε νέο ξεχωριστό σύστημα εμπορίας εκπομπών για την επέκταση της τιμολόγησης του άνθρακα σε νέους τομείς της οικονομίας, ιδίως στα καύσιμα για τα κτίρια και τις οδικές μεταφορές. Εκτός από την τιμολόγηση της ρύπανσης και τις επενδύσεις στην πράσινη μετάβαση, το νέο σύστημα θα παρέχει κοινωνική στήριξη σε άτομα και μικρές επιχειρήσεις, ώστε να διασφαλιστεί ότι κανείς δεν θα μείνει στο περιθώριο.

Η τελική δέσμη νομοθετικών μέτρων αναμένεται να μειώσει τις καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου της ΕΕ κατά 57 % έως το 2030, σε σύγκριση με το 1990.

Ένας νέος μηχανισμός για την εισαγωγή αγαθών από χώρες εκτός της ΕΕ θα διασφαλίσει τον καθορισμό τιμής ανθρακούχων εκπομπών σε στοχευμένους τομείς. Επίσης, η νέα νομοθεσία περιλαμβάνει επικαιροποιημένους στόχους όσον αφορά τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση, καθώς και κανόνες για την ενίσχυση των υποδομών φόρτισης και της χρήσης εναλλακτικών καυσίμων στις οδικές, θαλάσσιες και αεροπορικές μεταφορές.

Το 2023 τα κράτη μέλη κλήθηκαν να υποβάλουν τα επικαιροποιημένα προσχέδια των εθνικών σχεδίων τους για την ενέργεια και το κλίμα, στα οποία περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο προτίθενται να επιτύχουν τους ενεργειακούς και κλιματικούς στόχους της ΕΕ για το 2030. Τον Δεκέμβριο η Επιτροπή αξιολόγησε τα σχέδια και εξέδωσε συστάσεις.

Κανείς στο περιθώριο

Με στόχο να διασφαλιστεί μια δίκαιη και συμπεριληπτική πράσινη μετάβαση, κατά την τρέχουσα δεκαετία θα διατεθούν 55 δισ. ευρώ σε επενδύσεις για στήριξη όσων ζουν στις περιφέρειες της ΕΕ που αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες προκλήσεις όσον αφορά τη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία.

Σε συνεργασία με εθνικούς, περιφερειακούς και τοπικούς φορείς, η ΕΕ συμβάλλει στη διαφοροποίηση των περιφερειακών οικονομιών και παρέχει στους πολίτες την ευκαιρία να ευδοκιμήσουν στη νέα οικονομία (βλ. επίσης κεφάλαιο 6).

BINTEO Πλατφόρμα Δίκαιης Μετάβασης

Προσαρμογή στον στόχο του 55 % — εγκριθείσα νομοθεσία

Μεταρρύθμιση του συστήματος
εμπορίας δικαιωμάτων
εκπομπών της ΕΕ

Νέο σύστημα εμπορίας
δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ
για καύσιμα κτιρίων και οδικών
μεταφορών

Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα

Κανονισμός για τον επιμερισμό
των προσπαθειών

Κανονισμός για δραστηριότητες
χρήσης γης, αλλαγής χρήσης
γης και δασοπονίας

Πρότυπα εκπομπών διοξειδίου
του άνθρακα για αυτοκίνητα και
ημιφορτηγά

Μηχανισμός συνοριακής
προσαρμογής άνθρακα

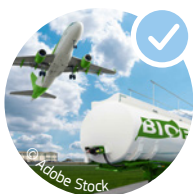
Οδηγία για την ενέργεια από
ανανεώσιμες πηγές

Οδηγία για την ενεργειακή
απόδοση

Κανονισμός για τις υποδομές
εναλλακτικών καυσίμων

Κανονισμός ReFuelEU Aviation

Κανονισμός FuelEU Maritime

Η ανταγωνιστικότητα της ΕΕ θα βασιστεί σε μεγάλο βαθμό στην ικανότητά της να αναπτύσσει και να κατασκευάζει τις καθαρές τεχνολογίες που απαιτούνται για την αποτελεσματική μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών. Τον Φεβρουάριο του 2023 η Επιτροπή παρουσίασε το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας για την εποχή των μηδενικών καθαρών εκπομπών, με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών στην ΕΕ και τη στήριξη της ταχείας μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα. Σκοπός του σχεδίου είναι η δημιουργία ενός πιο υποστηρικτικού περιβάλλοντος που θα ενισχύει την ικανότητα της ΕΕ να παράγει τεχνολογίες και προϊόντα μηδενικών καθαρών εκπομπών (βλ. κεφάλαιο 4).

Η ΕΕ στηρίζει επίσης καινοτόμες τεχνολογίες μηδενικών καθαρών εκπομπών μέσω του Ταμείου Καινοτομίας, το οποίο χρηματοδοτείται από το σύστημα εμπορίας εκπομπών. Στόχος του είναι να προσφέρει στην αγορά λύσεις για την απανθρακοποίηση της ευρωπαϊκής βιομηχανίας και να στηρίξει τη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα, ενισχύοντας παράλληλα την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ. Την ικανότητα παραγωγής καινοτόμων τεχνολογιών στηρίζουν επίσης ορισμένα κράτη μέλη, στο πλαίσιο των εθνικών τους σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Η Επιτροπή δρομολόγησε σειρά διαλόγων για τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας, ώστε να είναι σε θέση να στηρίξει κάθε τομέα στην οικοδόμηση του επιχειρηματικού του μοντέλου για την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας, ξεκινώντας με διαλόγους που αφορούν το υδρογόνο και τις ενεργοβόρες βιομηχανίες το 2023 (βλ. κεφάλαιο 4).

Προς μια κυκλική οικονομία

Κατά τη διάρκεια του έτους η ΕΕ συνέχισε να σημειώνει πρόοδο στην πορεία προς μια κυκλική οικονομία, με στόχο να γίνουν τα βιώσιμα προϊόντα ο κανόνας, να μειωθεί η πίεση γύρω από τους φυσικούς πόρους, να περιοριστούν τα απόβλητα, καθώς και να δημιουργηθεί βιώσιμη ανάπτυξη και θέσεις εργασίας.

Κάθε χρόνο, πάνω από 5 εκατομμύρια τόνοι ενδυμάτων απορρίπτονται στην ΕΕ (πάνω από 11 κιλά ανά άτομο). Μόνο το 22 % των αποβλήτων αυτών συλλέγονται χωριστά για επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωση, ενώ τα υπόλοιπα συχνά αποστέλλονται για καύση ή για υγειονομική ταφή. Οι προτεινόμενοι νέοι κανόνες για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα θα καταστήσουν τους παραγωγούς υπόλογους για τον κύκλο ζωής των προϊόντων τους, ιδίως όσον αφορά τη διαχείριση των αποβλήτων. Έτσι, θα προωθηθεί η βιώσιμη διαχείριση των αποβλήτων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων σε ολόκληρη την ΕΕ. Η αύξηση των διαθέσιμων μεταχειρισμένων και ανακυκλωμένων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων αναμένεται να δημιουργήσει τοπικές θέσεις εργασίας και να εξοικονομήσει χρήματα στους καταναλωτές, εντός της ΕΕ και πέρα από αυτή, μετριάζοντας παράλληλα τον αντίκτυπο της παραγωγής κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων στους φυσικούς πόρους. Η εκστρατεία ReSet the Trend ξεκίνησε το 2023 με σκοπό την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη βιώσιμη μόδα.

Η σπατάλη τροφίμων έχει τεράστιες οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Σύμφωνα με νέα πρόταση που υπέβαλε η Επιτροπή τον Ιούλιο, τα κράτη μέλη αναμένεται, έως το 2030, να μειώσουν τη σπατάλη τροφίμων κατά 10 % στο στάδιο της επεξεργασίας και της μεταποίησης, και κατά 30 % (κατά κεφαλήν) στο στάδιο της λιανικής πώλησης και κατανάλωσης. Η υλοποίηση αυτών των νέων

στόχων θα συμβάλει στην επισιτιστική ασφάλεια και θα μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, ενώ παράλληλα θα περιορίσει το κόστος για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές.

Σπατάλη τροφίμων

58,4 εκατομμύρια τόνοι

(131 kg/άτομο/έτος) ετησίως στην ΕΕ
(Πηγή: Eurostat, Σεπτέμβριος 2023).

Περίπου το **10 %** του συνόλου των τροφίμων που παρέχονται σε εμπόρους λιανικής πώλησης, υπηρεσίες εστίασης και **νοικοκυριά** σπαταλάται.

Πάνω από το ήμισυ της σπατάλης τροφίμων προέρχεται από τα **νοικοκυριά** (54 %).

Το **δεύτερο μεγαλύτερο** μερίδιο (21 %) έχει ο τομέας της επεξεργασίας και της μεταποίησης.

Με στόχο τη στήριξη αυτών των προσπαθειών, η Επιτροπή ενέκρινε ένα αναθεωρημένο πλαίσιο παρακολούθησης της κυκλικής οικονομίας για την καλύτερη παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία στην ΕΕ, καθώς και της συμβολής της στην ανθεκτικότητα της ΕΕ και στην παγκόσμια βιωσιμότητα. Το πλαίσιο αυτό περιλαμβάνει νέους δείκτες —όπως το αποτύπωμα των υλικών και η παραγωγικότητα των πόρων— για τη μέτρηση της προόδου που επιτυγχάνεται ως προς την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων.

Κάθε χρόνο σχεδόν 6 εκατομμύρια οχήματα στην ΕΕ ολοκληρώνουν τον κύκλο ζωής τους. Η ανεπαρκής διαχείριση των οχημάτων στο τέλος αυτού του κύκλου συνεπάγεται απώλεια αξίας και ρύπανση. Οι προτεινόμενοι νέοι κανόνες, οι οποίοι καλύπτουν όλες τις πτυχές —από τον σχεδιασμό ενός οχήματος και τη διάθεσή του στην αγορά έως την τελική επεξεργασία—, αναμένεται να παράγουν 1,8 δισ. ευρώ σε καθαρά εισοδήματα έως το 2035. Επίσης, θα οδηγήσουν σε σημαντική εξοικονόμηση άνθρακα και στη μείωση της εξάρτησης από πρώτες ύλες, και θα δημιουργήσουν πρόσθετες θέσεις εργασίας και βελτιωμένες ροές εσόδων για τη βιομηχανία διαχείρισης αποβλήτων και ανακύκλωσης.

Τα νέα μέτρα για την τόνωση της κυκλικότητας στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην ανακύκλωση έως και 4 εκατομμυρίων περισσότερων αυτοκινήτων, καθώς και στη δημιουργία 22 000 επιπλέον θέσεων εργασίας έως το 2035.

→

Ο κ. Βιργκίνιους Σινκέβιτσιους, Ευρωπαίος επίτροπος Περιβάλλοντος, Ωκεανών και Αλιείας (δεξιά), κατά την επίσηπή του σε εταιρεία που πρωτοστατεί στον τομέα της κυκλικής οικονομίας, Βέλγιο, Ιούλιος 2023

Επιπλέον, επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία όσον αφορά την πρόταση της Επιτροπής για τη θέσπιση νέων κανόνων σχετικά με τις αποστολές αποβλήτων, με τους οποίους η ΕΕ αναλαμβάνει μεγαλύτερη ευθύνη για τα απόβλητά της. Η εξαγωγή πλαστικών αποβλήτων από την ΕΕ σε χώρες που δεν είναι μέλη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης θα απαγορεύεται. Η συμφωνία θα συμβάλει στη μείωση της ρύπανσης από τα απόβλητα και στην προώθηση της κυκλικής οικονομίας.

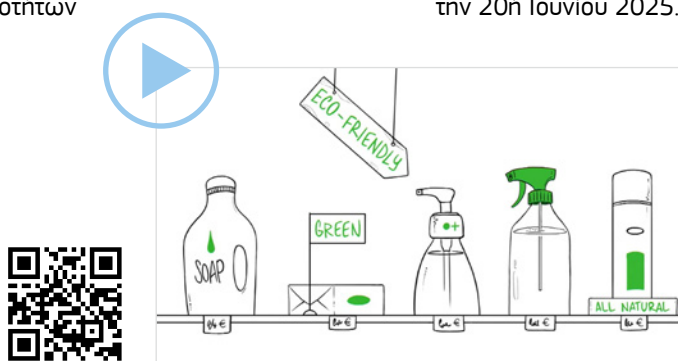
Τα προϊόντα έχουν σημαντικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους —από την εξόρυξη πρώτων υλών έως την κατασκευή, τη μεταφορά, τη χρήση και το τέλος του κύκλου ζωής τους. Τον Δεκέμβριο επιτεύχθηκε συμφωνία σχετικά με την πρόταση τα βιώσιμα προϊόντα να αποτελούν τον κανόνα στην ΕΕ. Ο νέος κανονισμός για τον οικολογικό σχεδιασμό για βιώσιμα προϊόντα βασίζεται στους κανόνες οικολογικού σχεδιασμού που οδήγησαν στη βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση των προϊόντων στην ΕΕ για περίπου 20 έτη. Η νέα νομοθετική πράξη θα επεκτείνει το υφιστάμενο πλαίσιο με δύο τρόπους: καλύπτοντας το ευρύτερο δυνατό φάσμα προϊόντων και διευρύνοντας το πεδίο των απαιτήσεων τις οποίες πρέπει να ικανοποιούν τα προϊόντα.

Η ενδυνάμωση των καταναλωτών με στόχο την πράσινη μετάβαση αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την επίτευξη των στόχων βιώσιμης κατανάλωσης της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Τον Σεπτέμβριο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατέληξαν σε συμφωνία σχετικά με την πρόταση για νέους κανόνες που θα εγγυώνται την καλύτερη ενημέρωση των καταναλωτών σχετικά με την ανθεκτικότητα και τη δυνατότητα επισκευής των αγαθών που αγοράζουν και την αποτελεσματικότερη προστασία από αθέμιτες εμπορικές πρακτικές. Επίσης, θα θεσπιστεί νέα απαγόρευση των παραπλανητικών ισχυρισμών για προϊόντα που βασίζονται στην αντιστάθμιση των εκπομπών. Επιπλέον, η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για τη βελτίωση της ενημέρωσης σχετικά με τις υπηρεσίες επισκευής, καθώς και της πρόσβασης σε αυτή. Η συγκεκριμένη πρόταση προωθεί την επισκευή έναντι της αντικατάστασης κατά τη διάρκεια της νόμιμης εγγύησης και απαιτεί από τους κατασκευαστές να επισκευάζουν προϊόντα που υπόκεινται —και θα υπόκεινται— σε ειδικές απαιτήσεις δυνατότητας επισκευής (οικολογικού σχεδιασμού) βάσει του δικαίου της ΕΕ.

Βιώσιμες επιλογές

Με σκοπό να συμπληρώσει τα μέτρα για την ενδυνάμωση των καταναλωτών, η Επιτροπή πρότεινε επίσης νέους κανόνες για την αντιμετώπιση της προβολής ψευδοοικολογικής ταυτότητας —των περιπτώσεων, δηλαδή, όπου τα προϊόντα ή οι διαδικασίες προβάλλονται ως πιο φιλικά προς το περιβάλλον απ' ό,τι είναι στην πραγματικότητα. Η διασφάλιση της αξιοπιστίας και της φερεγγυότητας των περιβαλλοντικών σημάτων και ισχυρισμών θα επιτρέψει στους καταναλωτές να λαμβάνουν καλύτερα τεκμηριωμένες αγοραστικές αποφάσεις. Επιπλέον, θα τονώσει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που προσπαθούν να αυξήσουν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα των προϊόντων και των δραστηριοτήτων τους.

Έχουν οριστικοποιηθεί νέοι κανόνες με στόχο να βοηθήσουν τους καταναλωτές να κάνουν συνειδητές και φιλικές προς το περιβάλλον επιλογές όταν αγοράζουν κινητά τηλέφωνα και ταμπλέτες. Οι νέοι κανόνες οικολογικού σχεδιασμού θα βελτιώσουν την ανθεκτικότητα και την επισκευασιμότητα των συγκεκριμένων συσκευών, καθώς και τη δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσής τους. Εντωμεταξύ, η νέα ενεργειακή ετικέτα στα έξυπνα τηλέφωνα και τις ταμπλέτες θα περιγράφει λεπτομερώς την αποδοτικότητα και την ανθεκτικότητά τους, ενώ η βαθμολογία της δυνατότητας επισκευής θα οδηγεί τους καταναλωτές σε βιώσιμες επιλογές. Οι κανόνες αυτοί θα τεθούν σε εφαρμογή από την 20ή Ιουνίου 2025.

← BINTEO

Η προτεινόμενη νέα νομοθετική πράξη για τους οικολογικούς ισχυρισμούς

Πρώθηση του σχεδίου δράσης για μηδενική ρύπανση

Νερό

Το 2023, με την ενσωμάτωση της αναθεωρημένης οδηγίας για το πόσιμο νερό στην εθνική νομοθεσία, άρχισαν να εφαρμόζονται νέοι κανόνες σε ολόκληρη την ΕΕ. Οι συγκεκριμένοι κανόνες θα εξασφαλίζουν ορισμένα από τα αυστηρότερα πρότυπα στον κόσμο για το πόσιμο νερό.

Τον Ιούνιο, ως απάντηση στη δημοσιοποίηση στοιχείων που αποδεικνύουν ότι σε πολλά μέρη της ΕΕ έχουν μειωθεί οι βροχοπτώσεις, άρχισαν να ισχύουν νέες απαιτήσεις για την ασφαλή επαναχρησιμοποίηση των επεξεργασμένων λυμάτων στη γεωργική άρδευση.

© Getty Images

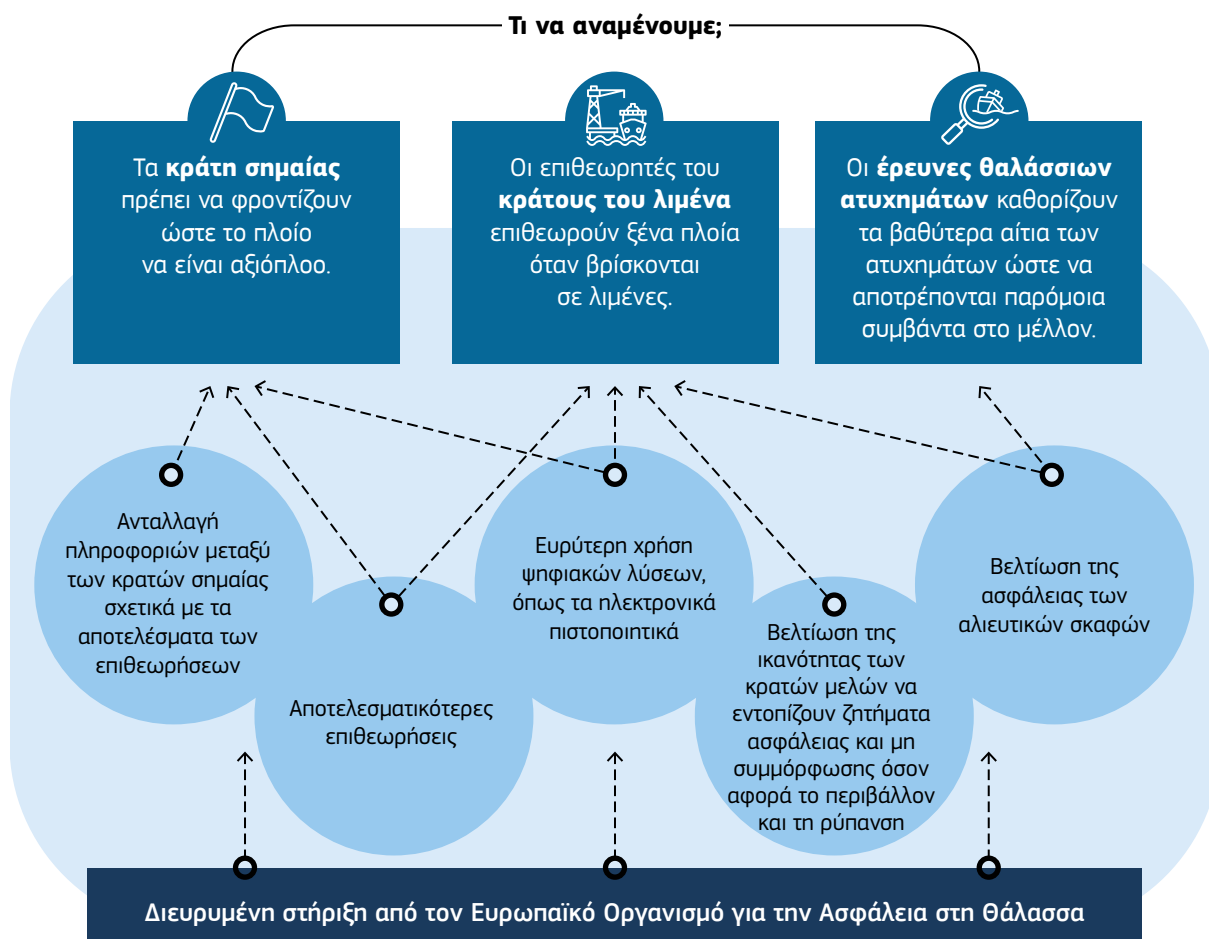
Τον Φεβρουάριο του 2023 δημοσιεύθηκε έκθεση της ΕΕ η οποία αναλύει μία από τις μεγαλύτερες οικολογικές καταστροφές στην πρόσφατη ιστορία της Ευρώπης, κατά την οποία περίπου 360 τόνοι ψαριών βρέθηκαν νεκρά στον ποταμό Όντερ. Στην έκθεση —στην οποία ως πιθανή αιτία εντοπίζεται η έξαρση τοξικού φυτοπλαγκτού— προτείνονται συστάσεις ώστε να αποτραπεί η επανάληψη ενός τέτοιου καταστροφικού συμβάντος.

Παρά το γεγονός ότι η θαλάσσια ασφάλεια στην ΕΕ είναι πολύ υψηλή —καθώς παρατηρείται μικρό ποσοστό θνησιμότητας και δεν έχει σημειωθεί κάποιο σοβαρό περιστατικό πετρελαιοκηλίδας πρόσφατα—, κάθε χρόνο εξακολουθούν να αναφέρονται περισσότερα από 2 000 θαλάσσια ατυχήματα και συμβάντα. Τον Ιούνιο η Επιτροπή υπέβαλε πέντε νομοθετικές προτάσεις με στόχο τον εκσυγχρονισμό των κανόνων της ΕΕ και την πρόληψη της ρύπανσης των υδάτων από τα πλοία. Οι προτάσεις αποσκοπούν επίσης στην πρόληψη των παράνομων απορρίψεων στις ευρωπαϊκές θάλασσες, προκειμένου να μειωθούν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων που συνδέονται με τις θαλάσσιες μεταφορές και να προστατευθεί το θαλάσσιο οικοσύστημα.

Αύξηση της ασφάλειας στη θάλασσα

Τα αυστηρά πρότυπα ασφάλειας της ΕΕ είναι αποτελεσματικά, αλλά οι νέες προκλήσεις και τεχνολογίες απαιτούν νέες προσεγγίσεις.

Χημικά προϊόντα

Σύμφωνα με πρόταση της Επιτροπής για την προστασία των πολιτών της ΕΕ και του περιβάλλοντος από τον τοξικό υδράργυρο, η χρήση οδοντιατρικών αμαλγαμάτων θα απαγορευθεί πλήρως. Κάθε χρόνο στην ΕΕ χρησιμοποιούνται 40 τόνοι υδραργύρου για τον σκοπό αυτό. Η πρόταση θα απαγορεύσει επίσης την παραγωγή και εξαγωγή ορισμένων προϊόντων που περιέχουν υδράργυρο, όπως οι λαμπτήρες.

Βιομηχανικές εκπομπές

Η οδηγία περί βιομηχανικών εκπομπών ρυθμίζει περίπου 52 000 μεγαλύτερες βιομηχανικές και κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις σε ολόκληρη την ΕΕ. Απαιτεί από τις εγκαταστάσεις να διαθέτουν άδεια που να βασίζεται στη χρήση των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών. Το 2023 πραγματοποιήθηκε μια νέα σειρά αξιολογήσεων βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών σχετικά με τα σφαγεία, τα ζωικά υποπροϊόντα και τις βιομηχανίες βρώσιμων παραπροϊόντων. Περίπου 800 σφαγεία στην ΕΕ θα πρέπει να συμμορφωθούν με αυτά τα νέα πρότυπα για να μειώσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της λειτουργίας τους.

Θόρυβος

Ο θόρυβος αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη περιβαλλοντική απειλή για την υγεία στην Ευρώπη μετά την ατμοσφαιρική ρύπανση. Μια έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας για τον περιβαλλοντικό θόρυβο καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να μειωθεί περαιτέρω ο θόρυβος, για την επίτευξη του στόχου για μείωση κατά 30 % έως το 2030.

Μικροπλαστικά

Η Επιτροπή έκανε ένα ακόμα σημαντικό βήμα για την προστασία του περιβάλλοντος με τη θέσπιση μέτρων που περιορίζουν τα μικροπλαστικά που προστίθενται σκόπιμα σε προϊόντα. Οι νέοι κανόνες θα αποτρέψουν την απελευθέρωση περίπου μισού εκατομμυρίου τόνων μικροπλαστικών στο περιβάλλον.

Ελέγξτε την ποιότητα του περιβάλλοντος στο οποίο ζείτε:
<https://discomap.eea.europa.eu/atlas/?page=Check-your-place>.

Ελέγξτε την ποιότητα του αέρα γύρω σας (διατίθεται επίσης ως εφαρμογή για φορητές συσκευές):
<https://www.eea.europa.eu/themes/air/air-quality-index>.

Βιοποικιλότητα

Η φύση έχει ζωτική σημασία στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Η υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος αυξάνει την πιθανότητα και τη σοβαρότητα συμβάντων όπως οι πλημμύρες και οι δασικές πυρκαγιές. Συνεπώς, η φύση και η βιοποικιλότητα της Ευρώπης αποτελούν την καλύτερη άμυνα έναντι φυσικών καταστροφών.

Τον Νοέμβριο επιτεύχθηκε προσωρινή πολιτική συμφωνία όσον αφορά το νομοθέτημα για την αποκατάσταση της φύσης, το οποίο δρομολόγησε μια διαδικασία για τη συνεχή και σταθερή αποκατάσταση της φύσης. Τα κράτη μέλη θα θέσουν σε εφαρμογή μέτρα για την αποκατάσταση τουλάχιστον του 20 % των χερσαίων περιοχών και του 20 % των θαλασσών της ΕΕ έως το 2030. Ανάλογα μέτρα θα πρέπει να έχουν θεσπιστεί έως το 2050 για όλα τα οικοσυστήματα που χρήζουν αποκατάστασης.

Έδαφος

Η καλή υγεία των εδαφών είναι καίριας σημασίας για την επισιτιστική ασφάλεια, την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας, καθώς και για τον τερματισμό της απερήμωσης και της υποβάθμισης του εδάφους. Παρ' όλα αυτά, το 60 % των ευρωπαϊκών εδαφών βρίσκεται σε μη υγιή κατάσταση. Η πρόταση για ένα νομοθέτημα για την παρακολούθηση του εδάφους έχει στόχο να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για υγιή εδάφη στην ΕΕ έως το 2050. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω της συγκέντρωσης στοιχείων σχετικά με την υγεία των εδαφών και της διάθεσης των στοιχείων αυτών στους γεωργούς και σε άλλους διαχειριστές του εδάφους. Επίσης, στόχος του νέου νομοθετήματος είναι η βιώσιμη διαχείριση του εδάφους να αποτελέσει τον κανόνα. Η Επιτροπή έχει δημοσιεύσει κατευθυντήριες γραμμές για τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης της ΕΕ για υγιή εδάφη. Το μανιφέστο της αποστολής για το

έδαφος, το οποίο δρομολογήθηκε τον Απρίλιο, φέρνει σε επαφή φορείς υπεύθυνους για τη χάραξη πολιτικής σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, ενδιαφερόμενα μέρη και πολίτες, στο πλαίσιο μιας δυναμικής κοινότητας που φροντίζει για την υγεία του εδάφους. Περισσότερα από 2 100 άτομα και 350 οργανώσεις είχαν υπογράψει την εθελοντική πρωτοβουλία έως το τέλος του 2023, αναγνωρίζοντας την ανάγκη ανάληψης δράσης για την υγεία του εδάφους και συμμετέχοντας σε δραστηριότητες για την προστασία και την αποκατάσταση του εδάφους.

Επικονιαστές

Καθώς ένα στα τρία είδη μελισσών, πεταλούδων και συρφίδων στην ΕΕ σιγά σιγά χάνεται, το 2023 η Επιτροπή παρουσίασε ανανεωμένη πρωτοβουλία, στην οποία καθορίζονται οι δράσεις που πρέπει να αναληφθούν από την ΕΕ και τα κράτη μέλη ώστε να αντιστραφεί το φαινόμενο της μείωσης των επικονιαστών έως το 2030. Ολοένα και συχνότερα, οι πολίτες ζητούν την ανάληψη αποφασιστικής δράσης κατά της απώλειας επικονιαστών, με την επιτυχημένη Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών «Σώστε τις μέλισσες και τους αγρότες» να αποτελεί το πιο πρόσφατο παράδειγμα. Επίσης, η ΕΕ μείωσε τα ανώτατα όρια καταλοίπων για δύο νεονικοτινοειδή φυτοφάρμακα στα τρόφιμα στο χαμηλότερο επίπεδο που είναι δυνατόν να μετρηθεί με τις τελευταίες τεχνολογίες. Η χρήση των ουσιών κλοθειανιδίνη και θειαμεθοξάμη σε εξωτερικούς χώρους έχει ήδη απαγορευτεί στην ΕΕ. Τα νέα επίπεδα θα εφαρμόζονται στα τρόφιμα και στις ζωοτροφές που παράγονται ή εισάγονται στην ΕΕ. Έτσι, θα διασφαλιστεί ότι τα τρόφιμα που θα διατίθενται στην εσωτερική αγορά —ανεξάρτητα από τον τόπο παραγωγής τους— δεν θα συμβάλλουν στη μείωση των επικονιαστών.

Η υγεία του εδάφους επηρεάζει άμεσα την επισιτιστική ασφάλεια της ΕΕ

Το **95 %** των τροφίμων μας παράγεται άμεσα ή έμμεσα στο έδαφος.

Η διάβρωση του εδάφους στοιχίζει στην ΕΕ **1,25 δισ. ευρώ** ετησίως σε απώλεια γεωργικής παραγωγικότητας.

Το **83 %** των εδαφών της ΕΕ περιέχει υπολείμματα φυτοφαρμάκων.

Πάνω από το **23 %** της γεωργικής γης πάσχει από συμπίεση, με αποτέλεσμα τη μείωση της παραγωγικότητας.

Δάση

Τα δάση αποτελούν σημαντικό σύμμαχο στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και της απώλειας της βιοποικιλότητας. Το επίπεδο στο οποίο η γη —και ειδικότερα ο τομέας της χρήσης γης— μπορεί να συμβάλει στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον τρόπο χρήσης και διαχείρισης των συγκεκριμένων περιοχών. Η απορρόφηση άνθρακα στον τομέα χρήσης γης της ΕΕ έχει σημειώσει σημαντική πτώση τα τελευταία χρόνια και η χρήση καταβοθρών γης μειώνεται. Το 2023 η ΕΕ αναβάθμισε τη νομοθεσία της για τη χρήση της γης, την αλλαγή χρήσης γης και τη δασοκομία, ώστε να ενισχύσει την απορρόφηση του άνθρακα και να προωθήσει τη βιώσιμη διαχείριση των γεωργικών και δασικών εκτάσεων.

Τον Νοέμβριο η Επιτροπή πρότεινε κανονισμό για την παρακολούθηση των δασών. Σκοπός του κανονισμού είναι να δημιουργηθεί μια ολοκληρωμένη βάση γνώσεων που θα επιτρέψει στα κράτη μέλη, τους ιδιοκτήτες και τους διαχειριστές δασών να θωρακιστούν απέναντι στις αυξανόμενες —και εντεινόμενες από την κλιματική αλλαγή— πιέσεις που ασκούνται στα δάση. Εκτός από τη διασφάλιση της ανθεκτικότητας των δασών σε καταστάσεις διασυννοριακών απειλών (επιβλαβείς οργανισμοί, ξηρασία και δασικές πυρκαγιές), το πλαίσιο παρακολούθησης θα βοηθήσει τους ιδιοκτήτες και τους διαχειριστές δασών να επωφεληθούν από καθεστώς ενίσχυσης των οικοσυστημάτων, όπως το ενωσιακό σύστημα πιστοποίησης της απορρόφησης άνθρακα.

Τον Ιούνιο άρχισε να ισχύει ο πρωτοποριακός κανονισμός της ΕΕ για τις αλυσίδες εφοδιασμού χωρίς αποψίλωση. Πρόκειται για ένα βασικό δομικό στοιχείο στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και της απώλειας της βιοποικιλότητας. Οι φορείς εκμετάλλευσης και οι έμποροι θα έχουν στη διάθεσή τους 18 μήνες προκειμένου να εφαρμόσουν τους νέους κανόνες. Η εφαρμογή των συγκεκριμένων κανόνων θα εγγυηθεί ότι ένα σύνολο βασικών εμπορευμάτων που εξάγονται από την ΕΕ ή διατίθενται στην αγορά της δεν θα συμβάλλουν πλέον στην αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών, είτε στην ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση είτε αλλού στον κόσμο. Ο κατάλογος των εμπορευμάτων αυτών περιλαμβάνει το φοινικέλαιο, τον καφέ, τη σόγια και τη σοκολάτα. Επίσης, οι νέοι κανόνες θα συμβάλουν στη διασφάλιση των μέσων διαβίωσης εκατομμυρίων ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων των —εξαρτώμενων σε μεγάλο βαθμό από τα δασικά οικοσυστήματα— αυτόχθονων πληθυσμών και τοπικών κοινοτήτων σε ολόκληρο τον κόσμο.

Βιώσιμα συστήματα τροφίμων

Η έγκριση και των 28 στρατηγικών σχεδίων από την Επιτροπή σηματοδότησε την έναρξη της νέας Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) την 1η Ιανουαρίου 2023. Συνολική χρηματοδότηση ύψους 264 δισ. ευρώ από την ΕΕ θα στηρίξει τους Ευρωπαίους γεωργούς κατά τη μετάβαση προς έναν βιώσιμο και ανθεκτικό γεωργικό τομέα, και θα συμβάλει στη διατήρηση της ζωτικότητας και της ποικιλομορφίας των αγροτικών περιοχών μεταξύ 2023 και 2027. Σε εναρμόνιση με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, το κλίμα, το νερό, το έδαφος, ο αέρας, η βιοποικιλότητα και η καλή διαβίωση των ζώων θα επωφεληθούν από τη διάθεση σχεδόν 98 δισ. ευρώ.

Η νέα ΚΓΠ θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για μείωση της χρήσης χημικών φυτοφαρμάκων, καθώς και του κινδύνου που απορρέει από αυτά, και θα αυξήσει σημαντικά τη στοχευμένη στήριξη στη βιολογική γεωργία. Επίσης, θα παράσχει κίνητρα στους διαχειριστές γης για την αποθήκευση άνθρακα στο έδαφος και στη βιομάζα, και για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στο 35 %

της γεωργικής έκτασης της ΕΕ μέσω κατάλληλων πρακτικών διαχείρισης. Παράλληλα, αναμένεται αμειψισπορά στο 85 % της αρόσιμης γης που υποστηρίζεται από την ΚΓΠ.

Σε μια περίοδο εντεινόμενης ανησυχίας σχετικά με τον επισιτιστικό εφοδιασμό, η Επιτροπή συνέχισε να χαρτογραφεί τις κινητήριες δυνάμεις της επισιτιστικής ασφάλειας. Μια νέα πρόταση που θα επιτρέψει την ασφαλή χρήση νέων γονιδιωματικών τεχνικών θα συμβάλει στη μετάβαση προς πιο βιώσιμα συστήματα τροφίμων, αποτελώντας παράλληλα εγγύηση για την επισιτιστική ασφάλεια. Οι τεχνικές αυτές μπορούν να δημιουργήσουν φυτικές ποικιλίες υψηλής απόδοσης, ανθεκτικές στην κλιματική αλλαγή και στους επιβλαβείς οργανισμούς. Έτσι, θα μειωθεί η ανάγκη για χημικά φυτοφάρμακα, αλλά και η εξάρτηση της ΕΕ από τις γεωργικές εισαγωγές. Η Επιτροπή έχει προτείνει νέα ενωσιακή νομοθεσία για την παραγωγή και την εμπορία φυτικού και δασικού αναπαραγωγικού υλικού, με σκοπό να αυξηθεί η ποικιλία και η ποιότητα των σπόρων, των μοσχευμάτων και άλλων ειδών φυτικού υλικού.

Η ΚΓΠ δεν αποτελεί απλώς εργαλείο για τη στήριξη μέτρων ανάκαμψης και αποκατάστασης μετά από μια κρίση, αλλά επιτρέπει επίσης στους γεωργούς να προβλέπουν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και άλλες προκλήσεις, και να προσαρμόζονται σε αυτές. Η ΕΕ εξετάζει τον καλύτερο τρόπο στήριξης των γεωργών της και τον τρόπο προσαρμογής των γεωργικών πολιτικών της στις ανάγκες τους. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό, τον Ιανουάριο του 2024 ξεκίνησε ο στρατηγικός διάλογος για το μέλλον της γεωργίας της ΕΕ.

→

Ο κ. Γιάνους Βοϊτσεχόφσκι, Ευρωπαίος επίτροπος Γεωργίας (σε πρώτο πλάνο, δεξιά), κατά την επίσκεψή του σε κοινότητες που επλήγησαν από πλημμύρες στον Θεσσαλικό κάμπο, Ελλάδα, Οκτώβριος 2023

Καλή διαβίωση των ζώων

Εδώ και περισσότερα από 40 χρόνια η ΕΕ έχει αναλάβει δράση για την καλή διαβίωση των ζώων, βελτιώνοντας σταδιακά τη ζωή τους και υιοθετώντας πρότυπα καλής διαβίωσης που είναι από τα αυστηρότερα στον κόσμο. Αυτό συνεχίστηκε το 2023 με πρόταση αναθεώρησης των κανόνων της ΕΕ για τη μεταφορά ζώων, οι οποίοι θα βελτιώσουν την καλή διαβίωση των 1,6 δισεκατομμυρίων ζώων που μεταφέρονται εντός της ΕΕ και εξάγονται από αυτή κάθε χρόνο. Η πρόταση επικεντρώνεται σε συγκεκριμένους στόχους, όπως η μείωση του χρόνου ταξιδιού, η αύξηση του ελάχιστου διαθέσιμου χώρου και η βελτίωση των συνθηκών για τα ζώα που εξάγονται από την ΕΕ. Η επιβολή της ισχύουσας νομοθεσίας εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα, με τους τακτικούς λογιστικούς και άλλους ελέγχους να συνεχίζονται κατά τη διάρκεια του 2023 σε διάφορους τομείς.

Επιπλέον, οι πρώτοι στο είδος τους κανόνες για την καλή διαβίωση και την ιχνηλασιμότητα των σκύλων και των γατών θα καθιερώσουν ενιαία ενωσιακά πρότυπα για την εκτροφή, τη στέγαση και τη μεταχείριση σκύλων και γατών σε εγκαταστάσεις εκτροφής, καταστήματα ζώων συντροφιάς και καταφύγια. Επίσης, η ιχνηλασιμότητα

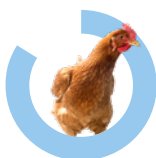
των σκύλων και των γατών θα ενισχυθεί μέσω της υποχρεωτικής ταυτοποίησης και καταγραφής στις εθνικές βάσεις δεδομένων, με στόχο την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου, και θα επιτρέψει τη διεξαγωγή αποτελεσματικότερου ελέγχου των συνθηκών καλής διαβίωσης σε τέτοιου είδους εγκαταστάσεις.

Η Επιτροπή ανταποκρίθηκε κατά τη διάρκεια του έτους στην Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών «Fur Free Europe» («Ευρώπη χωρίς γούνες»). Πρόκειται για τη 10η επιτυχημένη πρωτοβουλία αυτού του είδους, η οποία έλαβε στήριξη από πάνω από 1,5 εκατομμύρια πολίτες σε ολόκληρη την ΕΕ. Παρόλο που στο παρόν στάδιο δεν έχει προταθεί νέα νομοθεσία, η Επιτροπή εξετάζει τη λήψη σειράς μέτρων για την επίτευξη των στόχων της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας. Μεταξύ αυτών των μέτρων περιλαμβάνεται η ανάθεση στην Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων της εκπόνησης επιστημονικής γνώμης σχετικά με την καλή διαβίωση των γουνοφόρων ζώων έως τον Μάρτιο του 2025.

Πρόσθετα μέτρα για την καλή διαβίωση των ζώων —όπως για παράδειγμα η συνέχεια που δόθηκε στην Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών «End the Cage Age» («Τέλος στα κλουβιά») — βρίσκονται στο στάδιο της προετοιμασίας.

Τι λένε οι πολίτες της ΕΕ για την καλή διαβίωση των ζώων;

Ανάγκη για αποτελεσματικότερη προστασία της καλής διαβίωσης των ζώων

Το **84 %** πιστεύει ότι η καλή διαβίωση των εκτρεφόμενων ζώων θα πρέπει να προστατεύεται καλύτερα.

Το **74 %** πιστεύει ότι η καλή διαβίωση των ζώων συντροφιάς θα πρέπει να προστατεύεται καλύτερα.

Καλή διαβίωση των εκτρεφόμενων ζώων

Το **91 %** τη θεωρεί σημαντική.

Το **8 %** δεν τη θεωρεί σημαντική.

Πηγή: Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 533, Οκτώβριος 2023.

Εικόνες: © Adobe Stock.

↑
Η καλή διαβίωση των ζώων είναι σημαντική για τους πολίτες της ΕΕ, σύμφωνα με τα αποτελέσματα έρευνας του Ευρωβαρόμετρου η οποία δημοσιεύτηκε τον Οκτώβριο.

Βιώσιμη αλιεία και βιώσιμοι ωκεανοί

Η κλιματική αλλαγή και η απώλεια βιοποικιλότητας απειλούν τη βιωσιμότητα των πόρων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Η δέσμη μέτρων που προτάθηκε τον Φεβρουάριο περιέχει μέτρα για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων μέσω της υλοποίησης της κοινής αλιευτικής πολιτικής και του νέου σχεδίου δράσης για τη θάλασσα. Τα μέτρα παρέχουν τρόπους αύξησης της ανθεκτικότητας και της βιωσιμότητας της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, για παράδειγμα με τη στήριξη της απολύτως αναγκαίας ενεργειακής μετάβασης (βλ. κεφάλαιο 4). Συμβάλλουν στην υλοποίηση της δέσμευσης της ΕΕ για προστασία τουλάχιστον του 30 % των θαλασσών της (με το 10 % να βρίσκεται υπό αυστηρή προστασία). Τα προτεινόμενα μέτρα θα εφαρμοστούν σταδιακά, ώστε να καταστεί δυνατή η προσαρμογή του κλάδου.

Οι νέοι κανόνες που εγκρίθηκαν από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο το 2023 έχουν ως στόχο να συμβάλουν στην καταπολέμηση της υπεραλίευσης και στη δημιουργία ενός πιο αποτελεσματικού και εναρμονισμένου συστήματος ελέγχου της αλιείας, αξιοποιώντας πλήρως τις σύγχρονες τεχνολογίες. Στους συγκεκριμένους κανόνες περιλαμβάνεται η χρήση εξ αποστάσεως ηλεκτρονικής παρακολούθησης και κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης στα αλιευτικά σκάφη, καθώς και η υποχρεωτική χρήση ψηφιακών εργαλείων στις διαδικασίες πιστοποίησης και ιχνηλασιμότητας αλιευμάτων, με σκοπό την πρόληψη των εισαγωγών που προέρχονται από παράνομη αλιεία.

Η Επιτροπή εξέφρασε την ικανοποίησή της για την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών «Stop Finning –

Stop the trade» («Σταματήστε την πρακτική αφαίρεσης πτερυγίων — Σταματήστε το εμπόριο») για τερματισμό του διεθνούς εμπορίου κομμένων πτερυγίων καρχαρία, αρχής γενομένης από την απαγόρευση του εμπορίου στην αγορά της ΕΕ. Η Επιτροπή θα εξετάσει κατά πόσον είναι αναγκαία η θέσπιση νομοθεσίας. Επίσης, θα βελτιώσει την επιβολή των μέτρων ιχνηλασιμότητας της ΕΕ και θα συνεργαστεί με διεθνείς εταίρους για την προστασία και τη βιώσιμη διαχείριση των καρχαρίων σε παγκόσμιο επίπεδο.

Τον Ιούνιο —μετά από πολυμερείς διαπραγματεύσεις που διήρκεσαν περισσότερο από μια δεκαετία— εγκρίθηκε η συνθήκη για την ανοιχτή θάλασσα. Πρόκειται για ένα ιστορικό επίτευγμα όσον αφορά την προστασία των ωκεανών, την αντιμετώπιση της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και την πρόληψη της απώλειας βιοποικιλότητας στην ανοιχτή θάλασσα. Ήταν προτεραιότητα για την ΕΕ και τα κράτη μέλη της, τα οποία ηγήθηκαν των διαπραγματεύσεων σε παγκόσμιο επίπεδο. Η συνθήκη θα αρχίσει να ισχύει μόλις επικυρωθεί από 60 μέλη.

Η συμφωνία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) για τις επιδοτήσεις στον τομέα της αλιείας έγινε επίσημα δεκτή από την ΕΕ για λογαριασμό των κρατών μελών της. Η συμφωνία είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι επιδοτήσεις στον τομέα της αλιείας θα έχουν ως κύριο στόχο τους τη βιωσιμότητα, και δεν θα βλάπτουν τα ωκεάνια και αλιευτικά αποθέματα από τα οποία εξαρτώνται τα μέσα διαβίωσης των παράκτιων κοινοτήτων σε ολόκληρο τον κόσμο. Θα αρχίσει να ισχύει μόλις τα δύο τρίτα των 164 μελών του ΠΟΕ ολοκληρώσουν τις εσωτερικές τους διαδικασίες κύρωσης.

Βιώσιμη κινητικότητα

Μέσω του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» 2021-2027, η ΕΕ επενδύει σε ευρύ φάσμα έργων μεταφορών με στόχο τη βελτίωση των διασυνοριακών υποδομών και την προώθηση νέων τεχνολογιών. Τα έργα που έλαβαν χρηματοδότηση από την ΕΕ το 2023 περιλαμβάνουν σημαντικές διασυνοριακές σιδηροδρομικές συνδέσεις, ιδίως τη σήραγγα βάσης Μπρένερ (που συνδέει την Ιταλία και την Αυστρία), τη Rail Baltica (που συνδέει τα τρία κράτη της Βαλτικής και την Πολωνία με την υπόλοιπη Ευρώπη) και το διασυνοριακό τμήμα μεταξύ Γερμανίας και Κάτω Χωρών (Εμεριχ-Ομπερχάουζεν). Η χρηματοδότηση ύψους 6,2 δισ. ευρώ στηρίζει έργα που συμβάλλουν σε ένα αποτελεσματικότερο, οικολογικότερο και εξυπνότερο δίκτυο σιδηροδρόμων, εσωτερικών πλωτών οδών, καθώς και χερσαίων και θαλάσσιων οδών, ενώ το μεγαλύτερο μέρος της διοχετεύεται σε βιώσιμους τρόπους μεταφοράς. Το 2023 η ΕΕ ανακοίνωσε τη στήριξη 10 πιλοτικών έργων της για τη δημιουργία νέων σιδηροδρομικών υπηρεσιών ή τη βελτίωση των υφιστάμενων, καθιστώντας τις ταχύτερες, συχνότερες και οικονομικά πιο προσιτές. Στόχος των συγκεκριμένων έργων είναι η βελτίωση των διασυνοριακών σιδηροδρομικών συνδέσεων σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Η κ. Αντίνα Βαλεάν, Ευρωπαϊκή επίτροπος Μεταφορών (δεξιά), κατά τη διάρκεια των Ημερών Αστικής Κινητικότητας του 2023 στη Σεβίλλη, Ισπανία, 4 Οκτωβρίου 2023

Αεροπορικές μεταφορές

Τον Οκτώβριο η ΕΕ ενέκρινε τον κανονισμό ReFuelEU Aviation για την προώθηση της χρήσης βιώσιμων καυσίμων αεροσκαφών. Οι νέοι κανόνες θα απαιτούν από τους προμηθευτές αεροπορικών καυσίμων να αναμειγνύουν κηροζίνη με αυξανόμενες ποσότητες βιώσιμων καυσίμων από το 2025. Προβλέπεται ότι κάτι τέτοιο θα μειώσει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα από τα αεροσκάφη κατά περίπου δύο τρίτα έως το 2050, σε σύγκριση με τη μη ανάληψη δράσης, και θα αποφέρει οφέλη για το κλίμα και την ποιότητα του αέρα.

Η συμμαχία για την αεροπορία μηδενικών εκπομπών, η οποία δρομολογήθηκε το 2022, προετοιμάζει τη θέση σε κυκλοφορία υδρογονοκίνητων και ηλεκτρικών αεροσκαφών. Περίπου 300 εμπειρογνώμονες από τις 141 οργανώσεις-μέλη της συμμαχίας ασχολούνται με ζητήματα θεμελιώδους σημασίας για την ανάπτυξή τους. Η έκθεση προόδου που δημοσίευσε η συμμαχία υποστηρίζει ότι πρέπει να αξιοποιήσουμε τα επόμενα χρόνια για τη θέσπιση του κατάλληλου κανονιστικού πλαισίου.

Ναυτιλία

Ο νέος κανονισμός FuelEU Maritime, που εγκρίθηκε από την ΕΕ τον Ιούλιο, θα προωθήσει τη χρήση καθαρότερων καυσίμων και καθαρότερης ενέργειας για τις θαλάσσιες μεταφορές, διασφαλίζοντας ότι η ένταση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου των καυσίμων που χρησιμοποιούνται από τον τομέα θα μειωθεί σταδιακά με την πάροδο του χρόνου —κατά 2 % το 2025 και έως και 80 % έως το 2050.

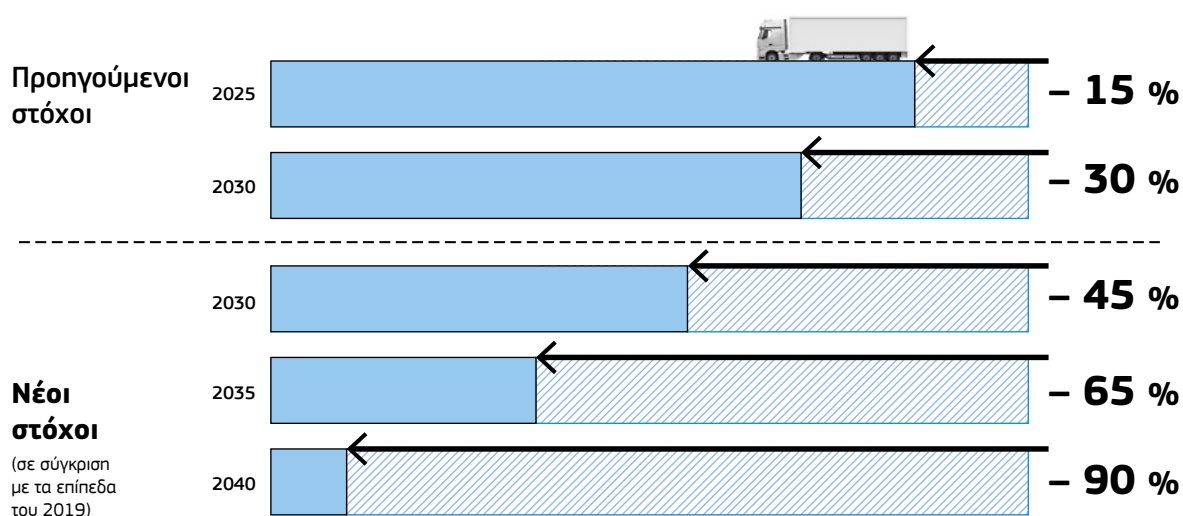
Η ΕΕ εξέφρασε την ικανοποίησή της για τη συμφωνία που επιτεύχθηκε στον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό να τεθεί στόχος για μηδενικές καθαρές εκπομπές από τα πλοία «έως ή περίπου το 2050». Εξέφρασε επίσης την ικανοποίησή της για τα ενδεικτικά σημεία ελέγχου: κατά τουλάχιστον 20 % —επιδιώκοντας το 30 %— το 2030, και κατά τουλάχιστον 70 % —επιδιώκοντας το 80 %— το 2040 (σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2008).

Επιπλέον, η ΕΕ επένδυσε πάνω από 540 εκατ. ευρώ σε υποδομές εναλλακτικών καυσίμων κατά μήκος του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών. Αυτό θα μεταφραστεί σε περίπου 14 000 σημεία φόρτισης και 81 σταθμούς ανεφοδιασμού με υδρογόνο, καθώς και σε εξηλεκτρισμό των λιμένων και των αερολιμένων.

Επίσης, η ΕΕ πρότεινε την αναθεώρηση της οδηγίας για τις συνδυασμένες μεταφορές, με στόχο να καταστούν οι εμπορευματικές μεταφορές πιο βιώσιμες, μέσω της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της χρήσης δύο ή περισσότερων τρόπων μεταφοράς.

Η Επιτροπή έχει προτείνει αναθεώρηση των προτύπων για τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα από βαρέα οχήματα, όπως φορτηγά και αστικά και υπεραστικά λεωφορεία. Τα συγκεκριμένα οχήματα ευθύνονται για πάνω από το 25 % των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τις οδικές μεταφορές στην ΕΕ και για πάνω από το 6 % των συνολικών εκπομπών της ΕΕ. Με στόχο την ταχύτερη ανάπτυξη λεωφορείων μηδενικών εκπομπών στις πόλεις, η Επιτροπή πρότεινε να καταστούν όλα τα νέα αστικά λεωφορεία μηδενικών εκπομπών από το 2030.

Μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα από βαρέα επαγγελματικά οχήματα

Εικόνα: © Adobe Stock.

Παγκόσμια δράση για τον πλανήτη

Η διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή του 2023 (COP28), η οποία πραγματοποιήθηκε στο Ντουμπάι των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, σηματοδότησε την ολοκλήρωση του πρώτου παγκόσμιου απολογισμού στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού για να διαπιστωθεί η πρόοδος που έχουν σημειώσει οι χώρες μετά την έγκριση της παγκόσμιας συμφωνίας για την κλιματική αλλαγή.

↑
BINTEO Τα αποτελέσματα της COP28

Η ΕΕ κατάφερε —σε συνεργασία με εταίρους από ολόκληρο τον κόσμο— να διατηρήσει ζωντανή τη δυνατότητα υλοποίησης της δέσμευσης που αναλήφθηκε στο Παρίσι το 2015 για τον περιορισμό της αύξησης της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη σε 1,5 °C. Τα μέρη, αναγνωρίζοντας ότι ο πλανήτης δεν είναι επί του παρόντος σε καλό δρόμο όσον αφορά την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου, συμφώνησαν σε έναν τρόπο επαναφοράς στη σωστή πορεία.

Όλα τα μέρη συμφώνησαν να απομακρυνθούν από τα ορυκτά καύσιμα και να αναλάβουν επείγουσα δράση κατά την κρίσιμη αυτή δεκαετία για το κλίμα.

Οι συνομιλίες επικεντρώθηκαν ιδίως στον τομέα της ενέργειας, ενώ οι χώρες συμφώνησαν να αναλάβουν δράση για τη μείωση των εκπομπών κατά 43 % έως το 2030 και να θέσουν την παγκόσμια κοινότητα σε πορεία επίτευξης του στόχου μηδενικών εκπομπών έως το 2050, σύμφωνα με τα βέλτιστα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία.

Η ΕΕ ηγήθηκε παγκόσμιας πρωτοβουλίας στη διάσκεψη για τον τριπλασιασμό της παγκόσμιας δυναμικότητας όσον αφορά τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τον διπλασιασμό του ρυθμού βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης έως το 2030. Στο πλαίσιο των συνομιλιών, δρομολογήθηκε παγκόσμια δέσμευση για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση, η οποία — με την υποστήριξη της προεδρίας της COP28 και περίπου 130 χωρών— κατέστη δέσμευση όλων των κρατών στο έγγραφο αποτελεσμάτων της διάσκεψης, τη «συναίνεση των ΗΑΕ».

Η ΕΕ ανακοίνωσε ότι θα επενδύσει 2,3 δισ. ευρώ από τον προϋπολογισμό της στη στήριξη της ενεργειακής μετάβασης στην Ευρωπαϊκή Γειτονία, αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο, τα επόμενα δύο χρόνια μέσω της στρατηγικής Global Gateway (βλ. κεφάλαιο 8).

Στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Δέσμευσης για το Μεθάνιο, η οποία δρομολογήθηκε από την ΕΕ και τις ΗΠΑ το 2021, περισσότερες από 150 χώρες υλοποιούν πλέον τον συλλογικό στόχο μείωσης, έως το 2030, των παγκόσμιων εκπομπών μεθανίου κατά τουλάχιστον 30 % σε σχέση με τα επίπεδα του 2020. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της ανακοίνωσαν —στο πλαίσιο της COP28— χρηματοδότηση ύψους 175 εκατ. ευρώ υπέρ του Methane Finance Sprint (αγώνας ταχύτητας για τη χρηματοδότηση για το μεθάνιο) για την προώθηση του στόχου μείωσης του μεθανίου.

Ο κ. Βόγκε Χούκστρα, Ευρωπαίος επίτροπος αρμόδιος για τη Δράση για το Κλίμα, στην COP28, Ντουμπάι, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, 8 Δεκεμβρίου 2023

Ο κ. Μάρος Σέφτσοβιτς, εκτελεστικός αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αρμόδιος για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, τις Διοργανικές Σχέσεις και τη Διερεύνηση Προοπτικών, συμμετέχει στη σύνοδο της σύμβασης-πλαίσου των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή στο πλαίσιο της COP28 στο Ντουμπάι, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, 4 Δεκεμβρίου 2023.

Επίσης, στο πλαίσιο του παγκόσμιου απολογισμού, εξετάστηκαν τα μέσα για την υλοποίηση της αναγκαίας μετάβασης. Τα μέρη συμφώνησαν σχετικά με τα τελικά βήματα για τον καθορισμό, κατά τη διάσκεψη του επόμενου έτους, του νέου συλλογικού ποσοτικοποιημένου στόχου για τη χρηματοδότηση της καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής. Επιπλέον, στη διάσκεψη συμφωνήθηκε πλαίσιο για τον παγκόσμιο στόχο για την προσαρμογή, το οποίο αποσκοπεί στην ενίσχυση της παγκόσμιας ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή.

Η ΕΕ συνέβαλε στο να καταστεί λειτουργικό το νέο Ταμείο Απωλειών και Ζημιών, το οποίο θα βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες που είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στις δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της συνεισέφεραν περισσότερα από 400 εκατ. ευρώ στο ταμείο, ποσό που αντιστοιχεί σε περισσότερα από τα δύο τρίτα των αρχικών δεσμεύσεων χρηματοδότησης.

Η ΕΕ προσχώρησε σε δύο νέες συμβλητικές πρωτοβουλίες που δρομολόγησε η προεδρία της COP28, με στόχο την αντιμετώπιση των ανθρωπίνων επιπτώσεων της κλιματικής κρίσης σε επισφαλείς καταστάσεις και καταστάσεις συγκρούσεων. Πρόκειται για τις πρωτοβουλίες «Προλαμβάνοντας τις καταστροφές: χάρτης χρηματοδότησης για τη διαχείριση των κινδύνων» και «Δήλωση για το κλίμα, την αρωγή, την ανάκαμψη και την ειρήνη». Το καταστατικό καθορίζει τις αρχές για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότερη χρήση της χρηματοδότησης για τη διαχείριση των κινδύνων και την προστασία των ανθρώπων στις πλέον ευάλωτες χώρες. Παράλληλα, μέσω της δήλωσης γίνεται έκκληση για επείγουσα χρηματοδοτική στήριξη για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την ανθεκτικότητα στις χώρες αυτές.

Κατά τη διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το νερό τον Μάρτιο —την πρώτη σύνοδο κορυφής του είδους της σε σχεδόν 50 χρόνια— η ΕΕ επιβεβαίωσε την ισχυρή δέσμευσή της να εγγυηθεί την παγκόσμια ανθεκτικότητα και την ασφάλεια των υδάτων. Η αντιπροσωπεία της ΕΕ παρουσίασε 33 εθελοντικές δεσμεύσεις στην ατζέντα δράσης για το νερό, μια πλατφόρμα για την επιτάχυνση της παγκόσμιας προόδου όσον αφορά τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης που σχετίζονται με το νερό.

Στις αρχές του έτους η ΕΕ συνεργάστηκε με 26 χώρες για τη δρομολόγηση του Συνασπισμού Υπουργών Εμπορίου για το Κλίμα, του πρώτου παγκόσμιου φόρουμ υπουργικού επιπέδου που επικεντρώνεται σε θέματα εμπορίου, κλίματος και βιώσιμης ανάπτυξης. Στόχος του Συνασπισμού είναι η προώθηση των εμπορικών πολιτικών για αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο.

Η ΕΕ δημιούργησε μια πράσινη συμμαχία με τη Νορβηγία τον Απρίλιο, καθώς και αντίστοιχη συμμαχία με τον Καναδά τον Νοέμβριο, με σκοπό την εμβάθυνση της συνεργασίας για το κλίμα, το περιβάλλον, την ενέργεια και την καθαρή βιομηχανία. Τον Μάιο θεσπίστηκε η πράσινη εταιρική σχέση μεταξύ ΕΕ και Νότιας Κορέας, με στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σχετικά με τη δράση για το κλίμα, τη δίκαιη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια, την προστασία του περιβάλλοντος και άλλους τομείς της πράσινης μετάβασης.

Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης

Η πρώτη εθελοντική αξιολόγηση από την ΕΕ όσον αφορά την υλοποίηση της Ατζέντας του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη αποδεικνύει ότι η ΕΕ είναι πλήρως προσηλωμένη στην επίτευξη των 17 στόχων βιώσιμης ανάπτυξης, οι οποίοι εγκρίθηκαν από όλα τα κράτη μέλη του ΟΗΕ το 2015.

Η ΕΕ έχει τοποθετήσει σταθερά τη βιώσιμη ανάπτυξη στις κορυφαίες προτεραιότητές της και καταβάλλει προσπάθειες για την υλοποίηση της Ατζέντας του 2030, τόσο στο εσωτερικό της όσο και σε ολόκληρο τον κόσμο, στηρίζοντας τις χώρες-εταίρους στις προσπάθειές τους για την υλοποίηση αυτή.

Η ΕΕ έχει ενσωματώσει τους στόχους στις πολιτικές, στους προϋπολογισμούς και στον μακροπρόθεσμο προγραμματισμό της. Μέσω της ολοκληρωμένης προσέγγισής της στο επίπεδο του συνόλου της διοίκησης, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία ανοίγει τον δρόμο προς ένα πιο βιώσιμο μέλλον με ευημερία για όλους.

4. Διασφάλιση οικονομικά προσιτής, ασφαλούς και βιώσιμης ενέργειας για την Ευρώπη

Εισαγωγή

Το 2023, έχοντας αντιμετωπίσει μία από τις χειρότερες παγκόσμιες ενεργειακές κρίσεις των τελευταίων δεκαετιών, η Ευρωπαϊκή Ένωση έλαβε δραστικά μέτρα με στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας, τη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού της και την επιτάχυνση της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας. Οι συνεχιζόμενες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που σχετίζονται με το κλίμα, το περιβάλλον και τη βιοποικιλότητα, και οι οποίες εκδηλώνονται σε ολόκληρο τον κόσμο, ανέδειξαν περαιτέρω την ανάγκη για ανάληψη επείγουσας δράσης. Κατά τη διάρκεια του έτους η ΕΕ συνέχισε τη σταδιακή κατάργηση των εισαγωγών ρωσικών ορυκτών καυσίμων για να διαφυλάξει την οικονομία της, η οποία έγινε παράλληλα περισσότερο βιώσιμη μέσω της αύξησης της παραγωγής ενέργειας

από ανανεώσιμες πηγές, καθώς και μέσω της λήψης μέτρων ενεργειακής απόδοσης. Με στόχο την καλύτερη προστασία των καταναλωτών από τις διαταραχές των τιμών της ενέργειας, η ΕΕ δρομολόγησε μια συνολική μεταρρύθμιση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Επιπλέον, η ΕΕ ανέλαβε νέες πρωτοβουλίες για την τόνωση της ανταγωνιστικότητάς της και την ανάπτυξη της βιομηχανικής ικανότητάς της για ενσωμάτωση καθαρών τεχνολογιών. Σκοπός αυτών των πρωτοβουλιών είναι να εγγυηθούν την πρόσβαση σε κρίσιμες πρώτες ύλες και τη μείωση των στρατηγικών εξαρτήσεων από κρίσιμες τεχνολογίες και αλυσίδες αξίας, ενισχύοντας έτσι την οικονομική ασφάλεια και την τεχνολογική αυτοδυναμία της ΕΕ.

Ενεργειακή ασφάλεια

Σταδιακή κατάργηση των εισαγωγών ρωσικών ορυκτών καυσίμων

Με στόχο την εξασφάλιση οικονομικά προσιτής, ασφαλούς και βιώσιμης ενέργειας για τους πολίτες της, τον Μάιο του 2022 η ΕΕ δρομολόγησε το σχέδιο REPowerEU. Στόχος του είναι η σημαντική μείωση της εξάρτησης της ΕΕ από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα μέσω της παραγωγής πιο καθαρής ενέργειας στο εσωτερικό, της μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας και της διαφοροποίησης του ενεργειακού εφοδιασμού της. Εντός των πρώτων 12 μηνών από την έναρξη του σχεδίου, η ΕΕ σημείωσε ουσιαστική πρόοδο όσον αφορά τους τρεις αυτούς στόχους.

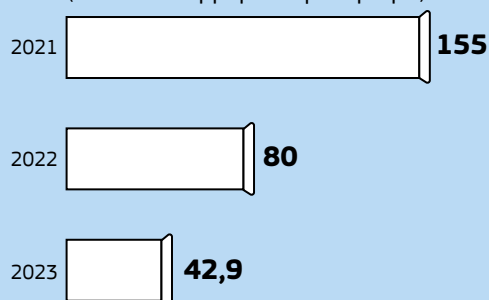
Έως το τέλος του 2023 οι συνολικές εισαγωγές ρωσικού αερίου στην ΕΕ ανήλθαν σε μόλις 42,9 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα (bcm), έναντι 80 bcm το 2022 και πάνω από 150 bcm το 2021. Κατά τη διάρκεια του έτους η Νορβηγία και η Βόρεια Αφρική ήταν και πάλι οι κύριοι προμηθευτές αερίου αγωγών στην ΕΕ, ενώ οι Ηνωμένες Πολιτείες ήταν ο κύριος προμηθευτής υδρογονανθράκων φυσικού αερίου.

Εκτός από το REPowerEU, υπάρχουν αρκετά ακόμη εργαλεία που βοηθούν τα κράτη μέλη να διαφοροποιήσουν τον εφοδιασμό τους με αέριο. Ένα από αυτά είναι ο κοινός μηχανισμός αγοράς φυσικού αερίου AggregateEU, ο οποίος επιτρέπει στις εταιρείες φυσικού αερίου και στις εταιρείες που χρησιμοποιούν φυσικό αέριο να συγκεντρώνουν τη ζήτηση, να συντονίζουν τη χρήση των υποδομών, να διαπραγματεύονται με διεθνείς εταίρους και να προετοιμάζονται για κοινές αγορές αερίου και υδρογόνου.

Εισαγωγές φυσικού αερίου από τη Ρωσία

(σε δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα)

Ένα επιπρόσθετο μέτρο της ΕΕ για την αντιμετώπιση ζητημάτων εφοδιαστικής ασφάλειας, το οποίο θεσπίστηκε το 2022, είναι ο κανονισμός σχετικά με την αποθήκευση αερίου, σύμφωνα με τον οποίο απαιτείται από τα κράτη μέλη να γεμίσουν το 90 % των εγκαταστάσεων αποθήκευσής τους έως την 1η Νοεμβρίου, για να εξασφαλίσουν επαρκή αποθέματα για τον χειμώνα. Το μέτρο αυτό συνέβαλε ώστε τα αποθέματα να φτάσουν στο 95 % της χωρητικότητας πριν από τον χειμώνα του 2022-2023. Με τις τιμές να είναι σημαντικά χαμηλότερες —και λιγότερο ασταθείς— απ' ό,τι το 2022, η πλήρωση των εγκαταστάσεων αποθήκευσης σημείωσε ιδιαίτερα ταχεία πρόοδο το 2023, καθώς πέτυχε τον στόχο του 90 % στις 18 Αυγούστου και είχε ξεπεράσει το 95 % στις αρχές Δεκεμβρίου.

↑

Η κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (τέταρτη από αριστερά), και ο κ. Γενς Στόλτενμπεργκ, γενικός γραμματέας του NATO (πέμπτος από αριστερά), κατά τη διάρκεια επίσκεψης σε μια από τις εξέδρες εξόρυξης φυσικού αερίου της νορβηγικής εταιρείας Equinor, στα ανοιχτά των δυτικών ακτών της Νορβηγίας, 17 Μαρτίου 2023

Πλοίο μεταφοράς υγροποιημένου φυσικού αερίου (ΥΦΑ) σε τερματικό σταθμό που κατασκευάστηκε πρόσφατα στη Γερμανία για την εισαγωγή αερίου, ως εναλλακτική λύση έναντι των αγωγών φυσικού αερίου Nord Stream, Μπρουνσμπίτελ, Γερμανία, Σεπτέμβριος 2023. Το ΥΦΑ είναι φυσικό αέριο που, αφού πρώτα ψύχεται, μετατρέπεται σε υγρό ο όγκος του οποίου αντιστοιχεί μόλις στο ένα εξακοσιοστό του αρχικού. Αυτή η σημαντική μείωση επιτρέπει την ασφαλή και αποτελεσματική μεταφορά του με δεξαμενόπλοια ΥΦΑ.

Επίσης, αρκετά νέα έργα ενεργειακών υποδομών που ολοκληρώθηκαν τα τελευταία δύο χρόνια βοήθησαν την ΕΕ να εξασφαλίσει εναλλακτικές πηγές εφοδιασμού με αέριο. Μεταξύ αυτών των υποδομών συγκαταλέγονται ο αγωγός της Βαλτικής και ο αγωγός διασύνδεσης Ελλάδας-Βουλγαρίας, καθώς και νέοι τερματικοί σταθμοί υγροποιημένου φυσικού αερίου σε διάφορα κράτη μέλη.

Τον Νοέμβριο η ΕΕ έκανε ένα ακόμη βήμα για να καταστήσει το ενεργειακό της σύστημα ικανό να ανταποκρίνεται στις προκλήσεις του μέλλοντος δημοσιεύοντας τον πρώτο της κατάλογο έργων κοινού ενδιαφέροντος που βρίσκεται σε πλήρη ευθυγράμμιση με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Ο κατάλογος,

ο οποίος προβλέπεται να εγκριθεί επίσημα το πρώτο εξάμηνο του 2024 και δημοσιεύεται κάθε δύο χρόνια, περιλαμβάνει έργα που θα βελτιώσουν τη διασυνδεσιμότητα των ενεργειακών συστημάτων των κρατών μελών. Τα έργα μπορούν να επωφεληθούν από ταχείες διαδικασίες αδειοδότησης και χρηματοδότησης. Πρόκειται για τον πρώτο κατάλογο στο πλαίσιο του αναθεωρημένου κανονισμού για τα διευρωπαϊκά δίκτυα ενέργειας που περιλαμβάνει έργα υδρογόνου και ηλεκτρολυτικών κυψελών και αποκλείει έργα ορυκτών καυσίμων. Ο κατάλογος περιλαμβάνει επίσης έργα που θα συνδέσουν το ενεργειακό σύστημα της ΕΕ με το Ηνωμένο Βασίλειο, τα Δυτικά Βαλκάνια και τις χώρες της Βόρειας Αφρικής.

Πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή ενέργεια

Με τις τιμές της ενέργειας να έχουν εκτοξευθεί από το καλοκαίρι του 2021, οι καταναλωτές πλήττονται σοβαρά, ενώ αρκετοί από αυτούς αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο ενεργειακής φτώχειας. Το 2023 η ΕΕ επικεντρώθηκε στη θέσπιση κανόνων για τη μεταρρύθμιση της αγοράς ενέργειας, με σκοπό την προστασία των καταναλωτών από μελλοντικές διαταραχές των τιμών. Τα σχετικά μακροπρόθεσμα μέτρα συμπληρώνουν τα μέτρα έκτακτης ανάγκης που είχαν ληφθεί το 2022, όπως είναι ο μηχανισμός της αγοράς που περιορίζει τις υπερβολικές τιμές αερίου και η επιβολή πρόσθετης συνεισφοράς σε ορισμένες εταιρείες ενέργειας που αποκομίζουν υπερβολικά κέρδη.

Παρόλο που εδώ και περισσότερα από 20 χρόνια η ΕΕ διαθέτει μια ολοκληρωμένη ενιαία αγορά ενέργειας που αποφέρει οφέλη στους καταναλωτές, η ενεργειακή κρίση κατέδειξε ότι απαιτούνται περαιτέρω βελτιώσεις. Γι' αυτόν τον λόγο, τον Μάρτιο του 2023 η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για την αναθεώρηση των κανόνων σχεδιασμού της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ. Η μεταρρύθμιση αυτή θα κατοχυρώσει περισσότερα δικαιώματα και θα προσφέρει περισσότερες επιλογές στους καταναλωτές, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την προστασία τους αποσυνδέοντας τους λογαριασμούς ενέργειας από τη βραχυπρόθεσμη τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας στην αγορά και καθιστώντας την αγορά ενέργειας της ΕΕ πιο ανθεκτική. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε συμφωνία σχετικά με τη μεταρρύθμιση στο τέλος του έτους.

Ο αναθεωρημένος σχεδιασμός της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ ενδυναμώνει και προστατεύει τους καταναλωτές

Οι καταναλωτές έχουν πλέον δικαίωμα:

- σε συμβάσεις σταθερής τιμής, που τους επιτρέπουν να εξασφαλίζουν εγγυημένες, μακροπρόθεσμες τιμές
- σε πολλαπλές συμβάσεις
- στην κοινοχρησία της ανανεώσιμης ενέργειας που παράγουν με γείτονες.

- Προστατεύει τους ευάλωτους πελάτες από την αποσύνδεση.
- Προστατεύει από τη μελλοντική χειραγώγηση της αγοράς και την ενεργειακή αβεβαιότητα.
- Απαιτεί από τους προμηθευτές ενέργειας να προλαμβάνουν τις κατακόρυφες ανατιμήσεις και τον κίνδυνο πτώσεως.

Οι προσπάθειες της ΕΕ να διαφοροποιήσει τον ενεργειακό εφοδιασμό και τους προμηθευτές της συνέβαλαν επίσης στη μείωση των τιμών της ενέργειας —και της αστάθειάς τους— σε σχέση με τις υπερβολές που είχαν παρατηρηθεί το 2022. Η ενεργειακή πλατφόρμα της ΕΕ (και ειδικότερα ο μηχανισμός AggregateEU, που αναφέρεται παραπάνω) συγκεντρώνει τη ζήτηση και προετοιμάζει τις κοινές αγορές ενέργειας. Αυτό συνεπάγεται καλύτερες τιμές για τους καταναλωτές της ΕΕ.

Η Επιτροπή θέσπισε επίσης μηχανισμό για τη διόρθωση των αυξήσεων των τιμών στην αγορά αερίου μέσω του καθορισμού νέας τιμής αναφοράς για το υδροποιημένο φυσικό αέριο. Πρόκειται για αναγκαία εναλλακτική λύση σε σύγκριση με την προηγούμενη προσέγγιση, βάσει της οποίας η τιμή του αερίου στον ολλανδικό κόμβο διαπραγμάτευσης του μηχανισμού μεταβίβασης τίτλων (TTF) χρησιμοποιούνταν ως προσεγγιστική τιμή.

Ωστόσο, η τιμή αυτή δεν ήταν πλέον αξιόπιστη, καθώς δεν αντικατόπτριζε τις νέες συνθήκες της αγοράς. Πλέον, ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας δημοσιεύει τακτικά δείκτη αναφοράς, ο οποίος παρουσιάζει πολύ μικρότερη μεταβλητότητα από την τιμή του TTF.

Τέλος, η ΕΕ έδωσε τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να στηρίζουν άμεσα τις ευάλωτες οικογένειες και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις μέσω των έκτακτων μέτρων SAFE (στήριξη της οικονομικά προσιτής ενέργειας). Τα μέτρα αυτά, τα οποία εμπίπτουν στους κανόνες της πολιτικής συνοχής, επιτρέπουν στα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν τα μη δαπανηθέντα ενωσιακά κονδύλια τους από την περίοδο 2014-2020 για να παράσχουν άμεση στήριξη σε ομάδες υψηλού κινδύνου που βρίσκονται αντιμέτωπες με αυξημένο ενεργειακό κόστος.

Αποδοτική χρήση ενέργειας

Ο τομέας της ενέργειας (θέρμανση κατοικιών, ενέργεια για τους βιομηχανικούς τομείς και μεταφορές) ευθύνεται σχεδόν για τα τρία τέταρτα των παγκόσμιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Αυτό σημαίνει ότι η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας είναι καθοριστικής σημασίας για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Η ΕΕ επιθυμεί να μειώσει τις εκπομπές της κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030 (σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990), όπως ορίζεται στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (βλ. κεφάλαιο 3).

© Adobe Stock

Τον χειμώνα του 2022-2023, χάρη στις ήπιες καιρικές συνθήκες και στις κοινές προσπάθειες της ΕΕ, των κρατών μελών της, των ιδιωτών και των επιχειρήσεων, η κατανάλωση αερίου στην ΕΕ μειώθηκε κατά 18 % (ή 53 bcm). Ωστόσο, εθελοντικά μέτρα για την εξοικονόμηση ενέργειας εξακολουθούν να είναι απαραίτητα προκειμένου να διατηρηθεί μια ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης. Ως εκ τούτου, η ισχύς του κανονισμού έκτακτης ανάγκης για τη μείωση της κατανάλωσης αερίου —που είχε αρχικά συμφωνηθεί τον Ιούλιο του 2022— παρατάθηκε, με στόχο τη μείωση της κατανάλωσης κατά επιπλέον 60 bcm την περίοδο από τον Απρίλιο του 2023 έως τον Μάρτιο του 2024. Παράταση έχουν λάβει και μια σειρά άλλα μέτρα έκτακτης ανάγκης του 2022 για τον μηχανισμό διόρθωσης της αγοράς, τους κανόνες αλληλεγγύης και την αδειοδότηση με σκοπό την πρόληψη περαιτέρω προβλημάτων.

Η νέα οδηγία για την ενεργειακή απόδοση έχει θέσει πιο φιλόδοξους μακροπρόθεσμους στόχους για την κατανάλωση ενέργειας

Νέος στόχος για μείωση της κατανάλωσης ενέργειας κατά 11,7 % έως το 2030 σε σχέση με την προβλεπόμενη κατανάλωση (ο αρχικός στόχος που προτάθηκε το 2021 ήταν 9 %)

Τα κράτη μέλη πρέπει να επιτύχουν ετήσια εξοικονόμηση της τελικής κατανάλωσης ενέργειας ύψους 1,3 % έως το 2024, η οποία θα αυξηθεί στο 1,9 % έως το 2028, ποσοστό υψηλότερο του 0,8 % που ήταν το 2023.

Η βέλτιστη χρήση της ενέργειας στα κτίρια αποτελεί έναν ακόμη τρόπο σημαντικής εξοικονόμησης ενέργειας. Η πολιτική συμφωνία που επιτεύχθηκε τον Δεκέμβριο σχετικά με τις αναθεωρήσεις της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων θα βοηθήσει τον τομέα να μειώσει την κατανάλωση ενέργειας και να καταστήσει τα κτίρια πιο οικολογικά. Οι αναθεωρήσεις αυτές, οι οποίες επικεντρώνονται ιδίως στη βελτίωση των κτιρίων με τις χειρότερες επιδόσεις, καθορίζουν μια σειρά μέτρων που θα βοηθήσουν τις κυβερνήσεις της ΕΕ να ενισχύσουν την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων.

Η εξοικονόμηση ενέργειας επιτυγχάνεται όχι μόνο με τη μείωση της χρήσης και την αποδοτικότερη χρήση, αλλά και με τον σχεδιασμό προϊόντων και συσκευών καθημερινής χρήσης. Οι νέοι κανόνες οικολογικού σχεδιασμού της ΕΕ, οι οποίοι δίνουν στους κατασκευαστές περιθώριο δύο ετών για να βελτιώσουν τις επιδόσεις των προϊόντων τους, τονίζουν ότι οι ηλεκτρικές συσκευές θα πρέπει να χρησιμοποιούν λιγότερη ενέργεια σε κατάσταση

αναμονής. Στα προϊόντα που υπόκεινται στους νέους ή αναθεωρημένους —καθώς και αυστηρότερους— κανόνες συγκαταλέγονται τα στεγνωτήρια ρούχων, οι τοπικοί θερμαντήρες χώρου, τα κινητά τηλέφωνα, οι ταμπλέτες και οι βιομηχανικοί ανεμιστήρες. Οι αλλαγές αυτές θα αντικατοπτρίζονται στην ενεργειακή ετικέτα της ΕΕ, η οποία εξακολουθεί να αναγνωρίζεται ευρέως και να χρησιμοποιείται από τους καταναλωτές στην ΕΕ.

Στόχος της ΕΕ είναι τα βιώσιμα προϊόντα να αποτελούν πλέον τον κανόνα. Προς το τέλος του έτους το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε συμφωνία σχετικά με την πρωτοβουλία για τα βιώσιμα προϊόντα που είχε προταθεί τον Μάρτιο του 2022, η οποία θέτει υπό αμφισβήτηση το παραδοσιακό μοντέλο κατανάλωσης «take-make-dispose» (πάρε-φτιάξε-πέταξε). Στόχος της πρωτοβουλίας είναι η κατασκευή ανθεκτικών προϊόντων και, ως εκ τούτου, η μείωση των αποβλήτων και η διατήρηση των πόρων.

Η Επιτροπή εκτιμά ότι η μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας των συσκευών σε κατάσταση αναμονής θα συμβάλει στη μείωση του διοξειδίου του άνθρακα κατά 1,36 εκατομμύρια τόνους ετησίως. Η μείωση αυτή θα έχει επίσης θετικό οικονομικό αντίκτυπο για τους καταναλωτές, καθώς εκτιμάται ότι μέχρι το 2030 η συνολική εξοικονόμηση για τους ιδίους θα ανέρχεται σε 530 εκατ. ευρώ ετησίως.

Επιτάχυνση της παραγωγής πράσινης ενέργειας

Η μετάβαση σε καθαρές, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι απαραίτητη για την επίτευξη του στόχου της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας για μια κλιματικά ουδέτερη Ευρώπη. Το σχέδιο REPowerEU, το οποίο βρίσκεται στον πυρήνα αυτής της μετάβασης, επικεντρώνεται στην παραγωγή πράσινης ενέργειας, στη σταδιακή κατάργηση των εισαγωγών ρωσικών ορυκτών καυσίμων και στην προώθηση της εξοικονόμησης ενέργειας. Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας είναι καίριας σημασίας για τη στήριξη του REPowerEU, παρέχοντας χρηματοδοτική και στρατηγική στήριξη για τη μετάβαση προς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και για την επίτευξη του ευρύτερου στόχου μιας κλιματικά ουδέτερης Ευρώπης.

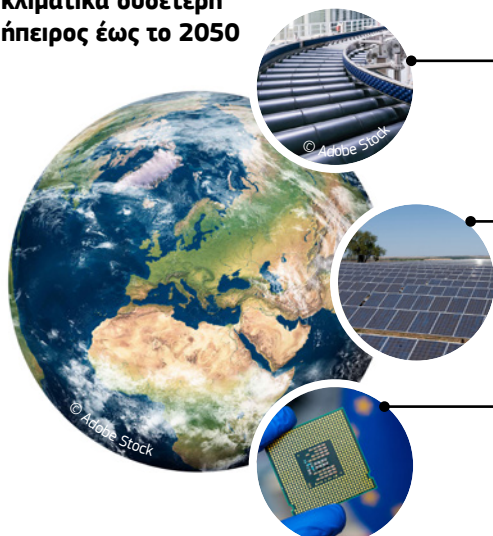
Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη χρηματοδότηση έργων και υποδομών πράσινης ενέργειας για την επιτάχυνση της μετάβασης προς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καθώς περίπου το 42 % των κονδυλίων του προορίζεται για την πράσινη μετάβαση (για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον μηχανισμό, βλ. κεφάλαιο 2). Τα κράτη μέλη τροποποιούν τα οικεία σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ώστε να συμπεριλάβουν ειδικό κεφάλαιο για το REPowerEU και να καταδείξουν τον τρόπο με τον οποίο τα σχέδια ανάκαμψής τους θα ανταποκριθούν στους στόχους του. Μέχρι σήμερα έχουν υποβάλει τα κεφάλαιά τους για το REPowerEU 23 κράτη μέλη. Στα τροποποιημένα σχέδια, 61,87 δισ. ευρώ διατίθενται για την ανανεώσιμη ενέργεια και τα ενεργειακά δίκτυα, συμπεριλαμβανομένων 35,51 δισ. ευρώ ειδικά για

την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας δίνει επίσης τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να διαθέσουν χρηματοδότηση σε σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος σε τομείς όπως το υδρογόνο και οι μπαταρίες.

Εκτός από τη στήριξη του μηχανισμού για επενδύσεις τόσο σε ώριμες όσο και σε καινοτόμες τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, το 2023 δρομολογήθηκε μια σειρά ευρύτερων πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προκλήσεων που επηρεάζουν τον τομέα της καθαρής ενέργειας της ΕΕ. Μία από αυτές τις πρωτοβουλίες —το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας— αποσκοπεί στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών στην ΕΕ, που θα επιταχύνει τη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα, μέσω της αξιοποίησης των πλεονεκτημάτων της ενιαίας αγοράς. Η ΕΕ έχει απλουστεύσει τους κανονισμούς της, ώστε να είναι ευκολότερη η απόκτηση των πρώτων υλών που απαιτούνται για τις καθαρές τεχνολογίες, και έχει διευκολύνει τη χρηματοδότηση των τεχνολογιών πράσινης ενέργειας. Είναι προσπωμένη στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανεπένδυση του εργατικού δυναμικού για να εργαστεί στον τομέα της καθαρής τεχνολογίας, καθώς και στη διευκόλυνση του ανοικτού εμπορίου, ώστε να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε πρώτες ύλες και να μπορέσουν οι πράσινες τεχνολογίες να ευδοκιμήσουν. Έτσι, οι κοινότητες θα αποκομίσουν οφέλη από τις υψηλής ποιότητας θέσεις εργασίας που δημιουργεί ο κλάδος της καθαρής τεχνολογίας, και οι άνθρωποι θα απολαμβάνουν τα πλεονεκτήματα ενός καθαρότερου περιβάλλοντος και μιας πιο βιώσιμης οικονομίας της αγοράς.

Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

Να γίνει η Ευρώπη η πρώτη στον κόσμο κλιματικά ουδέτερη ήπειρος έως το 2050

Το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας

Ανάπτυξη της βιομηχανικής ικανότητας για τις καθαρές τεχνολογίες που απαρτίζουν την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

REPowerEU

Αντιμέτωπιση της διατάραξης της αγοράς ενέργειας με οικονομικά προσιτή, ασφαλή και βιώσιμη ενέργεια για την Ευρώπη

Μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας

Ανάκαμψη από την πανδημία και προετοιμασία για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση

Το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας στηρίζεται σε τέσσερις συμπληρωματικούς πυλώνες

προβλέψιμο και απλουστευμένο ρυθμιστικό περιβάλλον

ταχύτερη πρόσβαση σε χρηματοδότηση

ενισχυμένες δεξιότητες

ανοιχτό εμπόριο για ανθεκτικές αλυσίδες εφοδιασμού

Στο πλαίσιο του βιομηχανικού σχεδίου της Πράσινης Συμφωνίας —που αφορά ειδικά την απλούστευση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος για τον τομέα της καθαρής τεχνολογίας— η Επιτροπή υπέβαλε επίσης, τον Μάρτιο του 2023, προτάσεις για μια πράξη για τις κρίσιμες πρώτες ύλες και μια πράξη για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών. Οι δύο αυτές πράξεις θα λειτουργήσουν συνδυαστικά, με στόχο να στηρίξουν την παραγωγική ικανότητα μηδενικών καθαρών εκπομπών της ΕΕ και να εγγυηθούν τη διαθεσιμότητα των απαραίτητων πρώτων υλών για την παραγωγή καθαρών τεχνολογιών στην ΕΕ.

Με την αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης για κρίσιμες πρώτες ύλες, και σε ένα ταχέως μεταβαλλόμενο και ολόένα και πιο απαιτητικό γεωπολιτικό περιβάλλον, είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί ότι η ΕΕ θα έχει πρόσβαση σε ασφαλή και βιώσιμο εφοδιασμό με τις εν λόγω ύλες. Η πρόσβαση αυτή είναι επίσης απαραίτητη για τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ, ιδίως σε τομείς όπως οι πράσινες και οι ψηφιακές τεχνολογίες, καθώς και στην αμυντική και αεροδιαστημική βιομηχανία.

Η πράξη για τις κρίσιμες πρώτες ύλες, η οποία συμφωνήθηκε επίσημα από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο τον Νοέμβριο, θα ενισχύσει τις εγχώριες παραγωγικές ικανότητες για κρίσιμες πρώτες ύλες σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού. Καθορίζει σαφείς στόχους για την αύξηση των ικανοτήτων εξόρυξης, επεξεργασίας και ανακύκλωσης έως το 2030. Επιπλέον, η ΕΕ θα διαφοροποιήσει τις πηγές εισαγωγών της, ώστε να μη βασίζεται σε κανέναν μεμονωμένο προμηθευτή για περισσότερο από το 65 % της κατανάλωσής της. Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει τη δημιουργία διεθνών εταιρικών σχέσεων, με την υποστήριξη της Global Gateway.

Η πράξη για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών θα ενισχύσει την ανθεκτικότητα και την ανταγωνιστικότητα του τομέα της ΕΕ όσον αφορά την παραγωγή τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών, συμβάλλοντας σε ένα πιο ασφαλές και βιώσιμο ενεργειακό σύστημα. Η πράξη θα βελτιώσει τις συνθήκες για τη δημιουργία έργων μηδενικών καθαρών εκπομπών στην ΕΕ και για την προσέλκυση επενδύσεων. Θέτει έναν φιλόδοξο στόχο: έως το 2030, η στρατηγική ικανότητα της ΕΕ να παράγει τεχνολογίες μηδενικών καθαρών εκπομπών να καλύπτει ή να υπερβαίνει το 40 % των αναγκών της για τη χρήση τέτοιων τεχνολογιών. Η επίτευξη αυτού του στόχου θα επιταχύνει σημαντικά την πρόοδο ως προς την υλοποίηση των κλιματικών και ενεργειακών φιλοδοξιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2030, καθώς και την ευρύτερη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα. Επιπλέον, θα τονώσει την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας της ΕΕ, θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας υψηλής ποιότητας και θα στηρίξει τις προσπάθειες της ΕΕ για την επίτευξη ενεργειακής ανεξαρτησίας.

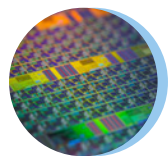
Κρίσιμες πρώτες ύλες

Οι κρίσιμες πρώτες ύλες βρίσκονται στην αρχή πολλών βιομηχανικών αλυσίδων εφοδιασμού, η ζήτηση μάλιστα τέτοιων υλών αυξάνεται σε παγκόσμιο επίπεδο.

Οι σπάνιες γαίες αποτελούν βασικά συστατικά των μόνιμων μαγνητών που χρησιμοποιούνται σε κινητήρες ανεμογεννητριών.

Το λίθιο, το κοβάλτιο και το νικέλιο χρησιμοποιούνται στην κατασκευή μπαταριών.

Το πυρίτιο χρησιμοποιείται σε ημιαγωγούς.

Τέλος, ο στόχος της ΕΕ να αυξήσει τη χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές —ιδίως εκείνης που παράγεται στην Ευρώπη— αποτυπώνεται επίσης στην ενεργειακή πολιτική της. Ένα από τα ορόσημα του 2023 ήταν η αναθεώρηση της οδηγίας για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές με σκοπό την επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η αναθεώρηση αυτή αύξησε το ποσοστό-στόχο της ΕΕ για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε τουλάχιστον 42,5 % έως το 2030, με τη φιλοδοξία να φτάσει το 45 %, αρκετά πάνω από τον προηγούμενο στόχο του 32 % που είχε τεθεί το 2018. Η αναθεωρημένη οδηγία αντιμετωπίζει τα πρόσφατα κωλύματα και τις ανεπάρκειες, θεσπίζοντας νέα μέτρα για το ανανεώσιμο υδρογόνο και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στις μεταφορές και τη βιομηχανία. Επίσης, αποσαφηνίζει τεχνικά ζητήματα, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων βιωσιμότητας για τη βιοενέργεια, και καθιστά μόνιμους τους προηγούμενους προσωρινούς κανόνες που είχαν θεσπιστεί για τη συντόμευση και την απλούστευση των διαδικασιών αδειοδότησης για έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Μετά την έγκριση της στρατηγικής της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια και τη δρομολόγηση της βιομηχανικής εταιρικής σχέσης για το βιομεθάνιο το 2022, η ΕΕ έστρεψε το 2023 την προσοχή της στο ανανεώσιμο υδρογόνο και στην αιολική ενέργεια.

Όσον αφορά το υδρογόνο και την εφαρμογή αυτής της νέας τεχνολογίας, το πρώτο βήμα ήταν να οριστεί τι θεωρείται ανανεώσιμο υδρογόνο. Αυτό ορίστηκε στις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις για το υδρογόνο, μέσω των οποίων τονίστηκε επίσης η σημασία της δημιουργίας πρόσθετης ανανεώσιμης ενέργειας για την παραγωγή ανανεώσιμου υδρογόνου. Ο καθορισμός αυτών των προτύπων της ΕΕ είναι ζωτικής σημασίας για την επέκταση του εν λόγω τομέα.

Τον Δεκέμβριο η πολιτική συμφωνία σχετικά με τη δέσμη μέτρων για το αέριο χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και το υδρογόνο αποτέλεσε ένα ακόμη ορόσημο.

→

Η κ. Κάντρι Σίμσον, Ευρωπαϊκή επίτροπος Ενέργειας (αριστερά), και ο κ. Πασκάλ ντε Μπουκ, διευθύνων σύμβουλος και ανώτατος εκτελεστικός διευθυντής της Fluxys (δεξιά), σε επιτόπια επίσκεψη κατά την κατασκευή αγωγού αερίου που μεταφέρει υδρογόνο, Λόκερεν, Βέλγιο, 7 Ιουλίου 2023

Η συγκεκριμένη πρωτοβουλία έχει σχεδιαστεί με στόχο την προώθηση της χρήσης ανανεώσιμου αερίου και αερίου χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία αγοράς ανανεώσιμου υδρογόνου.

Τον Μάρτιο η Ευρωπαϊκή Συμμαχία για το Καθαρό Υδρογόνο, η οποία είχε συσταθεί το 2020 με σκοπό να στηρίξει τη μεγάλης κλίμακας ανάπτυξη τεχνολογιών καθαρού υδρογόνου έως το 2030, δημοσίευσε χάρτη πορείας για την τυποποίηση του υδρογόνου. Ο χάρτης αυτός παρέχει ολοκληρωμένη επισκόπηση των κενών, των προκλήσεων και των αναγκών τυποποίησης που εντοπίστηκαν από τα μέλη της συμμαχίας. Η συμμαχία δημοσίευσε επίσης εγχειρίδιο με τον τίτλο «Learnbook on Hydrogen Supply Corridors» (Εγχειρίδιο διαδρόμων εφοδιασμού με υδρογόνο), το οποίο παρέχει επικαιροποιημένη επισκόπηση της εξέλιξης των βασικών έργων υποδομής σε ολόκληρη την ΕΕ που απαιτούνται για τη δημιουργία του ευρωπαϊκού βασικού άξονα υδρογόνου χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Πρόκειται για πρωτοβουλία που αποσκοπεί στη χρήση τόσο των υφιστάμενων όσο και των νέων αγωγών φυσικού αερίου για τη δημιουργία δικτύου υδρογόνου σε ολόκληρη την ήπειρο.

Όσον αφορά την παραγωγή ανανεώσιμου υδρογόνου, η ευρωπαϊκή εταιρική σχέση για τις ηλεκτρολυτικές κυψέλες ανανέωσε τη δέσμευσή της όσον αφορά την κοινή δήλωση του 2022 σχετικά με τον δεκαπλασιασμό της παραγωγικής ικανότητας ηλεκτρολυτικών κυψελών της ΕΕ έως το 2025.

Η Επιτροπή πρότεινε επίσης τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Υδρογόνου —μιας πανευρωπαϊκής εγκατάστασης υδρογόνου που θα εγγυάται την ασφάλεια των επενδύσεων και θα εξασφαλίζει επιχειρηματικές ευκαιρίες για την ευρωπαϊκή και παγκόσμια παραγωγή ανανεώσιμου υδρογόνου. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω δύο χρηματοδοτικών μηχανισμών —ενός για την τόνωση της παραγωγής υδρογόνου στην ΕΕ και ενός για τις διεθνείς εισαγωγές στην ΕΕ—, μέσω της αξιολόγησης της ζήτησης και των αναγκών σε υποδομές και μέσω του συντονισμού των διάφορων πηγών χρηματοδότησης για πιο εξορθολογισμένες επενδύσεις σε βιώσιμο υδρογόνο.

Ο κ. Φρανς Τίμερμανς, τότε εκτελεστικός αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αρμόδιος για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, μιλά στην Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για το Υδρογόνο, Ρότερνταμ, Κάτω Χώρες, 11 Μαΐου 2023.

Τον Μάρτιο η Επιτροπή υπέγραψε κοινή δήλωση με ενδιαφερόμενους από την Ευρώπη για την τόνωση της έρευνας και της καινοτομίας στον τομέα του ανανεώσιμου υδρογόνου, προκειμένου να προωθηθεί η ανάπτυξη του ανανεώσιμου υδρογόνου και η μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας.

Η ΕΕ έχει επίσης αναλάβει δράση για την επιτάχυνση της ανάπτυξης της αιολικής ενέργειας και της καινοτομίας στον τομέα αυτόν. Σε αντίθεση με την ενέργεια από το υδρογόνο —η οποία βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο—, ο τομέας αιολικής ενέργειας της ΕΕ αποτελεί ήδη επιτυχημένο παράδειγμα. Ο τομέας αυτός έχει επιτύχει σταθμισμένο κόστος ενέργειας ίσο ή ακόμη και χαμηλότερο από εκείνο των ορυκτών καυσίμων, και το 2023 (από τον Ιανουάριο ως τον Αύγουστο) η αιολική ενέργεια αντιπροσώπευε κατά μέσο όρο το 17,2 % της ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλωνόταν στην ΕΕ. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένα ζητήματα. Κάποιες από τις προκλήσεις με τις οποίες βρισκόμαστε αντιμέτωποι είναι οι καθυστερήσεις αδειοδότησης, οι ελλείψεις δεξιοτήτων και ο τρόπος με τον οποίο σχεδιάζονται οι εθνικοί διαγωνισμοί, ώστε να ευνοούν το χαμηλό κόστος έναντι της βιωσιμότητας. Επιπλέον, τα κράτη μέλη δεν διαθέτουν σαφή σχέδια ανάπτυξης αιολικής ενέργειας για τους κατασκευαστές ανεμογεννητριών, γεγονός που περιπλέκει τον σχεδιασμό έργων εν μέσω παγκόσμιου ανταγωνισμού και αυξήσεων του κόστους των εμπορευμάτων.

Τον Οκτώβριο η Επιτροπή παρουσίασε το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για την αιολική ενέργεια, με στόχο την αντιμετώπιση ορισμένων ζητημάτων που εξακολουθούν να υπάρχουν στον τομέα.

Το σχέδιο δράσης περιλαμβάνει την ανάληψη της πρωτοβουλίας «Accele-RES», η οποία θα συμβάλει στην ψηφιοποίηση της διαδικασίας αδειοδότησης και θα δρομολογήσει ένα ειδικό διαδικτυακό εργαλείο συνδρομής στις διαδικασίες αδειοδότησης. Επιπλέον, το σχέδιο θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας παραγωγής αιολικής ενέργειας της ΕΕ, διευκολύνοντας την πρόσβαση των παραγωγών της στις ξένες αγορές, θα παράσχει προστασία από στρεβλώσεις του εμπορίου —όπως η αθέμιτη επιδότηση προϊόντων της βιομηχανίας της αιολικής ενέργειας που εισάγονται στην ΕΕ— και θα τυποποιήσει τον εξοπλισμό αιολικής ενέργειας, με στόχο τη βελτίωση της διαλειτουργικότητας, της ποιότητας και της βιωσιμότητας.

Τέλος, 21 κράτη μέλη υπέβαλαν δεσμεύσεις για την αιολική ενέργεια στο τέλος του 2023, αναφέροντας τα έργα αιολικής ενέργειας και τους όγκους ανάπτυξης αιολικής ενέργειας που προβλέπουν για το άμεσο μέλλον (2024-2026). Έτσι, θα δημιουργηθεί μεγαλύτερη βεβαιότητα τόσο για τους παραγωγούς όσο και για τους επενδυτές, με αποτέλεσμα να δρομολογηθούν περισσότερα έργα αιολικής ενέργειας.

Το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για την αιολική ενέργεια αποτελείται από έξι κύρια μέρη που αντιμετωπίζουν σχετικές ανησυχίες και θα συμβάλουν στην αύξηση της δυναμικότητας αιολικής ενέργειας από 204 GW το 2022 σε 500 GW το 2030, που είναι ο επιθυμητός στόχος

← Εγκατάσταση αποθήκευσης ενέργειας με μπαταρίες (που κατασκευάστηκε από την εταιρεία Energy Cells), με συνολική ισχύ 200 μεγαβάτ και δυναμικότητα 200 μεγαβατωρών, Βίλνιους, Λιθουανία, 25 Ιουλίου 2023. Το έργο αυτό έλαβε χρηματοδότηση ύψους 87,6 εκατ. ευρώ από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και θα δώσει τη δυνατότητα στη Λιθουανία να αποσυνδεθεί από το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας που ελέγχεται από τη Ρωσία, ενώ ταυτόχρονα θα τη βοηθήσει να συγχρονιστεί με το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας της ηπειρωτικής Ευρώπης.

Στήριξη της μετάβασης σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Η μετάβαση σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι επίσης συνδεδεμένη με την εξεύρεση τρόπων δέσμευσης και αποθήκευσής της για περιόδους κατά τις οποίες, για παράδειγμα, δεν υπάρχει επαρκής άνεμος και ηλιοφάνεια.

Η χρήση μπαταριών αποτελεί έναν τρόπο αποθήκευσης ανανεώσιμης ενέργειας. Από το 2017 η ευρωπαϊκή συμμαχία για τους συσσωρευτές, η οποία συστάθηκε από την ΕΕ για τη στήριξη του ευρωπαϊκού οικοσυστήματος συσσωρευτών, διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στην πρόοδο στον συγκεκριμένο τομέα. Η έβδομη συνεδρίαση υψηλού επιπέδου πραγματοποιήθηκε τον Μάρτιο του 2023 και σε αυτή τονίστηκε το πόσο σημαντικό είναι να αποκτήσουν αρκετά άτομα τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη βιομηχανία μπαταριών.

Άλλες σημαντικές πτυχές της μετάβασης σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι η διασφάλιση της δίκαιης μετάβασης και η αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων στις βιομηχανίες που επηρεάζονται από τη στροφή στην καθαρή ενέργεια. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση ανακήρυξε το 2023 Έτος

Δεξιοτήτων (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. κεφάλαιο 6).

Το 2023, εκτός από την αντιμετώπιση συγκεκριμένων ελλείψεων δεξιοτήτων μέσω πρωτοβουλιών όπως το σχέδιο δράσης για την ατομική ενέργεια, η Επιτροπή συνέβαλε στη δρομολόγηση μιας μεγάλης κλίμακας σύμπραξης δεξιοτήτων για ενεργοβόρες βιομηχανίες και μιας μεγάλης κλίμακας σύμπραξης δεξιοτήτων στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Οι συμπράξεις αυτές θα εγγυηθούν ότι το εργατικό δυναμικό των συγκεκριμένων βιομηχανιών θα είναι εξοπλισμένο με τις κατάλληλες δεξιότητες, ώστε να συμβαδίζει με τη μετάβαση της ΕΕ σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και θα το βοηθήσουν να αντεπεξέλθει στις ανάγκες της μεταβαλλόμενης αγοράς εργασίας. Οι συμπράξεις αποσκοπούν τόσο στον εντοπισμό ελλείψεων δεξιοτήτων όσο και στην ανάπτυξη κατάλληλων προγραμμάτων σπουδών και κατάρτισης για την αντιμετώπιση αυτών των ελλείψεων.

Η ενεργειακή μετάβαση του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας

Τον Φεβρουάριο του 2023 η Επιτροπή παρουσίασε ανακοίνωση σχετικά με την ενεργειακή μετάβαση του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας της ΕΕ. Τα μέτρα στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας αποσκοπούν στη στήριξη της μετάβασης του τομέα σε καθαρότερες πηγές ενέργειας, συμβάλλοντας έτσι στη μείωση της τρέχουσας εξάρτησής του από τα ορυκτά καύσιμα. Η συγκεκριμένη εξάρτηση δεν είναι περιβαλλοντικά βιώσιμη, και επιπλέον καθιστά τον τομέα ευάλωτο στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. κεφάλαιο 3).

↑

Μοντέλο δανικού αλιευτικού σκάφους φιλικού προς το περιβάλλον, που αποφέρει εξοικονόμηση καυσίμου τουλάχιστον 25 % ανά κιλό αλιευτικών προϊόντων. Καινοτομίες όπως αυτές, σε συνδυασμό με τις δομές που έχουν δημιουργηθεί από την ΕΕ, θα επιταχύνουν την ενεργειακή μετάβαση αυτού του τομέα.

Οι συγκεκριμένες συμπράξεις συμπληρώνουν επίσης υφιστάμενες πρωτοβουλίες, όπως η ακαδημία της ευρωπαϊκής συμμαχίας για τους συσσωρευτές, σκοπός της οποίας είναι η κατάρτιση, η επανειδίκευση και η αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων για την κάλυψη της ζήτησης ειδικευμένου προσωπικού στην ταχέως αναπτυσσόμενη ευρωπαϊκή αξιακή αλυσίδα μπαταριών. Προς το παρόν, η ακαδημία αναπτύσσει και προωθεί κατάρτιση αιχμής σε συνεργασία με παρόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα κράτη μέλη.

Η πράξη για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών και η πράξη για τις κρίσιμες πρώτες ύλες έχουν επίσης δρομολογήσει βασικές πρωτοβουλίες για την εξασφάλιση ειδικευμένου εργατικού δυναμικού στην ΕΕ. Η πράξη για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών θεωρεί ακαδημίες της βιομηχανίας των μηδενικών καθαρών εκπομπών προς στήριξη της παραγωγής τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών. Ομοίως, με την πράξη για τις κρίσιμες πρώτες ύλες ιδρύεται ακαδημία πρώτων υλών, η οποία επικεντρώνεται στην ενίσχυση των δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για το εργατικό δυναμικό στην αλυσίδα εφοδιασμού κρίσιμων πρώτων υλών.

Το 2023 εγκαινιάστηκαν επίσης οι διάλογοι για τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια. Ο πρώτος διάλογος επικεντρώθηκε στο υδρογόνο, φέρνοντας σε επαφή εκπροσώπους ολόκληρης της αξιακής αλυσίδας του υδρογόνου προκειμένου να ανταλλάξουν ιδέες και βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τον τρόπο ενίσχυσης της βιομηχανικής διάστασης της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Ο δεύτερος διάλογος πραγματοποιήθηκε με εκπροσώπους των ενεργοβόρων βιομηχανιών.

Τέλος, η ΕΕ παρέχει πρακτικές συμβουλές και εξατομικευμένη καθοδήγηση στα κράτη μέλη με το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης, για να στηρίξει τη μετάβαση σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Το 2023 το μέσο αυτό βοήθησε 17 κράτη μέλη να προσδιορίσουν τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις που απαιτούνται για τη σταδιακή κατάργηση των εισαγωγών ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Οι τομείς τεχνικής υποστήριξης περιλάμβαναν ταχύτερη αδειοδότηση για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ενεργειακή απόδοση και ανακαίνιση κτιρίων, παραγωγή υδρογόνου και βιομεθανίου, διαφοροποίηση του εφοδιασμού με φυσικό αέριο και απανθρακοποίηση της βιομηχανίας. Η υποστήριξη αυτή θα συμβάλει στην επίτευξη της πράσινης μετάβασης και στη μείωση της τιμής της ενέργειας, προς όφελος των ιδιωτών καταναλωτών και των επιχειρήσεων.

© AFP

5. Μια Ευρώπη έτοιμη για την ψηφιακή εποχή

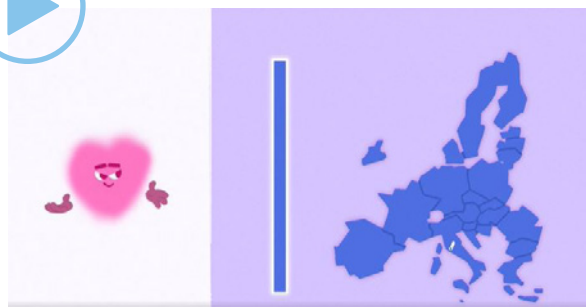

Παρουσίαση του ανθρωποειδούς ρομπότ NAO σε συμπεριληπτικό κέντρο ημερήσιας φροντίδας, όπου συντροφεύει τα παιδιά στις καθημερινές τους ασχολίες, Καρλσρούη, Γερμανία, 7 Ιουνίου 2023

Εισαγωγή

Η ΕΕ υπηρετεί ένα ανθρωποκεντρικό, βιώσιμο όραμα για μια ψηφιακή κοινωνία που ενδυναμώνει τους πολίτες και τις επιχειρήσεις και λειτουργεί ως καταλύτης για τη δράση για το κλίμα. Η ψηφιακή κοινωνία και οι ψηφιακές τεχνολογίες συνοδεύονται από νέες ελευθερίες και δικαιώματα, και προσφέρουν νέες ευκαιρίες μάθησης, ψυχαγωγίας, εργασίας, διερεύνησης και εκπλήρωσης φιλοδοξιών, πέρα από τα όρια της κοινότητας και του τύπου κάθε ατόμου.

Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν πολλές προκλήσεις όσον αφορά τον ψηφιακό μετασχηματισμό, τις οποίες η ΕΕ αντιμετωπίζει μέσω ενός ολοκληρωμένου πλαισίου που είναι γνωστό ως «Ψηφιακή Δεκαετία». Το 2023 η ΕΕ ενέτεινε τη δράση της για την ενίσχυση της κυβερνοασφάλειας και της προστασίας των δεδομένων, την παροχή δικλίδων ασφαλείας για την τεχνητή νοημοσύνη (TN), τον περιορισμό των αθέμιτων πρακτικών στον ψηφιακό χώρο και την προστασία των δικαιωμάτων των χρηστών ψηφιακών υπηρεσιών, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στα πλέον ευάλωτα άτομα —τα παιδιά μας. Στις υπόλοιπες προτεραιότητες περιλαμβάνονται μέτρα για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας, της κινητικότητας, της εκπαίδευσης και της δικαστικής συνεργασίας.

BINTEO Μια φορά κι έναν καιρό ... στην Ψηφιακή Δεκαετία της Ευρώπης

Πρόοδος όσον αφορά την «Ψηφιακή Δεκαετία»

Στόχος της «Ψηφιακής Δεκαετίας» είναι να διασφαλίσει τη λειτουργία όλων των πτυχών της τεχνολογίας και της καινοτομίας προς όφελος των ανθρώπων. Η ΕΕ έχει δεσμευτεί για έναν ολιστικό μετασχηματισμό, που καλύπτει από την προώθηση των ψηφιακών δεξιοτήτων και τον εκσυγχρονισμό των υποδομών έως την ενσωμάτωση της ΤΝ στις επιχειρηματικές πρακτικές και την ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών με ψηφιακά εργαλεία. Τον Σεπτέμβριο του 2023 η πρώτη έκθεση για την «Ψηφιακή Δεκαετία» εξέταζε την πρόοδο της ΕΕ στον ψηφιακό τομέα. Απηύθυνε συστάσεις στα κράτη μέλη ώστε να διευκολυνθεί η επίτευξη των φιλοδοξιών της «Ψηφιακής Δεκαετίας». Η έκθεση περιλάμβανε επίσης τον ετήσιο δείκτη ψηφιακής οικονομίας και κοινωνίας, καθώς και ανάλυση της υλοποίησης ψηφιακών πολυκρατικών έργων —έργων μεγάλης κλίμακας που κανένα κράτος μέλος δεν θα μπορούσε να υλοποιήσει μόνο του.

Επιπλέον, στο έγγραφο αυτό εξεταζόταν ο τρόπος με τον οποίο τα κράτη μέλη εφαρμόσαν τη διακήρυξη για τα ψηφιακά δικαιώματα και τις ψηφιακές αρχές, υλοποιώντας τη δέσμευση της ΕΕ για έναν προστατευμένο, ασφαλή και βιώσιμο ψηφιακό

μετασχηματισμό, με επίκεντρο τους πολίτες. Η έκθεση κατέδειξε επίσης τις δυνατότητες και την πρόοδο των συλλογικών προσπαθειών τους, προτάσσοντας την επιτακτική ανάγκη για τόνωση των επενδύσεων σε ψηφιακές τεχνολογίες, δεξιότητες και υποδομές.

Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη»

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επισημοποίησε τη δέσμευσή της να αναλάβει ηγετικό ρόλο στον ψηφιακό τομέα με την έγκριση του προγράμματος εργασίας «Ψηφιακή Ευρώπη» για την περίοδο 2023-2024. Το πρόγραμμα εργασίας συνοδεύεται από στρατηγικές επενδύσεις που θα έχουν καθοριστική σημασία όσον αφορά την επίτευξη των φιλοδοξιών της «Ψηφιακής Δεκαετίας». Το πρόγραμμα αυτό είναι πολλά περισσότερα από μια απλή οικονομική δέσμευση, αφορά την τεχνολογική αυτοδυναμία της ΕΕ, η οποία συνδέεται αναπόσπαστα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Μέσω του προγράμματος, η ΕΕ χαράσσει πορεία προς ένα ψηφιακό μέλλον, εξέλιξη που θα ωφελήσει όλους τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τα κυβερνητικά όργανα.

Χρηματοδότηση του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη» για την περίοδο 2023-2024

1,358 δισ. ευρώ συνολικά

375 εκατ. ευρώ

Πρόγραμμα εργασίας για την κυβερνοασφάλεια

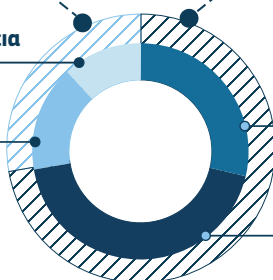
Υλοποιείται από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Αρμοδιότητας για Θέματα Κυβερνοασφάλειας

Στηρίζει:

- εθνικά κέντρα συντονισμού
- την εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας (π.χ. της οδηγίας NIS2, της πράξης για την κυβερνοασφάλεια και της οδηγίας για τις επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών)
- τη συλλογική ανθεκτικότητα της ΕΕ έναντι των κυβερνοπειλών
- τον μηχανισμό έκτακτης ανάγκης για την κυβερνοασφάλεια — ετοιμότητα και δράσεις αμοιβαίας συνδρομής κατά τη διάρκεια κυβερνοπεριστατικών.

161 εκατ. ευρώ
το 2023

214 εκατ. ευρώ
το 2024

983 εκατ. ευρώ

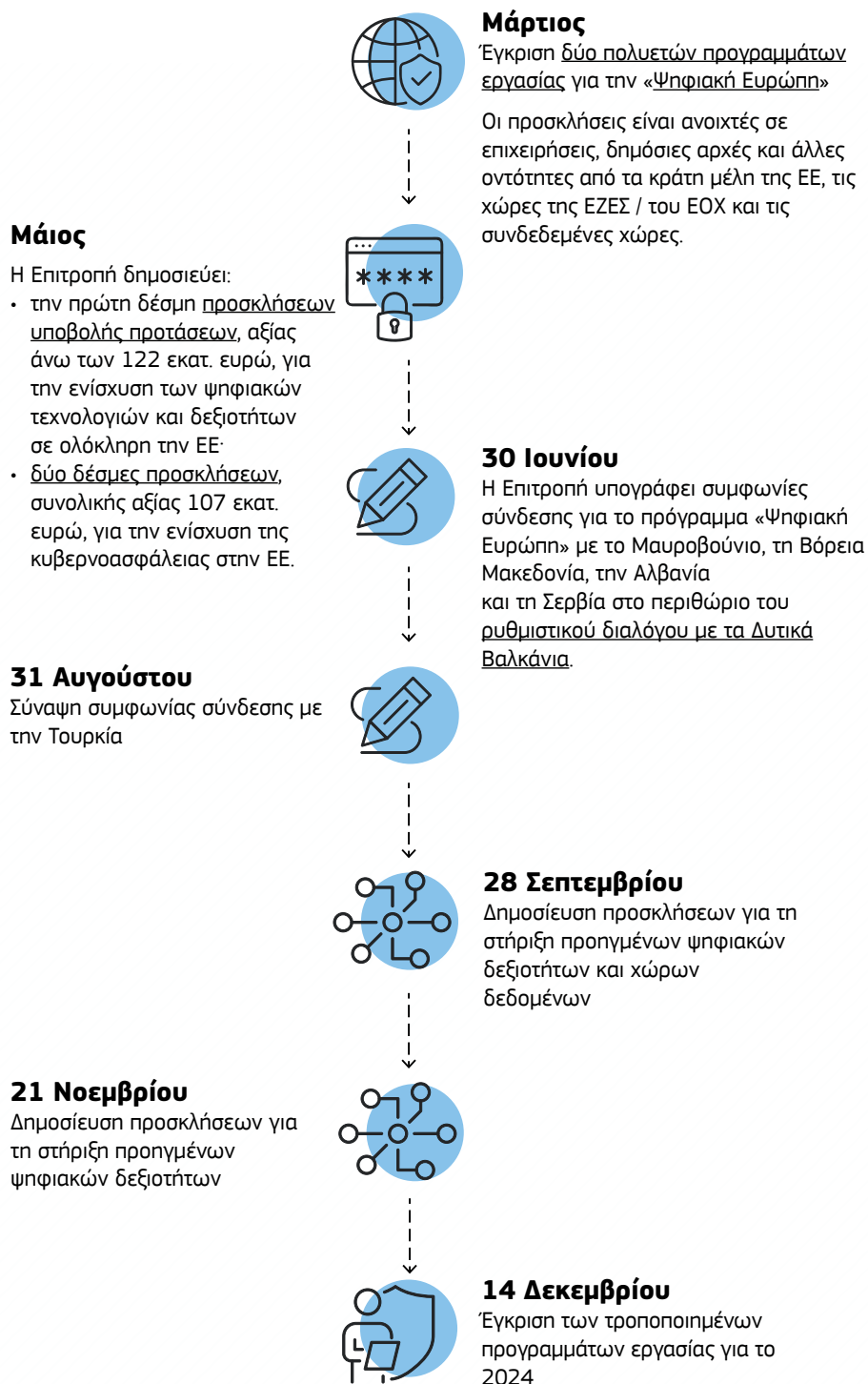
Κύριο πρόγραμμα εργασίας

Στηρίζει:

- έργα όπου χρησιμοποιούνται ψηφιακές τεχνολογίες, όπως δεδομένα, τεχνητή νοημοσύνη, υπολογιστικό νέφος και προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες
- πολυκρατικά έργα
- πρόσθετες δράσεις στο πλαίσιο βασικών ψηφιακών πολιτικών (υπολογιστική υψηλών επιδόσεων, ψηφιακή ταυτότητα της ΕΕ, ψηφιακά δίδυμα, εικονική πραγματικότητα).

Θα αποφέρει απτά οφέλη, ιδίως για τα οικοσυστήματα καινοτομίας, τα ανοικτά πρότυπα, τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, τις πόλεις, τις δημόσιες υπηρεσίες και το ευρύ κοινό.

Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη»: ορόσημα του 2023

Ψηφιακή τεχνολογία για τη βιομηχανία

Συνδεσιμότητα

Η διαχείριση του ψηφιακού μετασχηματισμού απαιτεί γρήγορη προσαρμογή και αυξημένη συνδεσιμότητα. Τον Φεβρουάριο του 2023 η Επιτροπή ανέπτυξε σχέδιο για να εξασφαλίσει συνδεσιμότητα gigabit σε κάθε γωνιά της ΕΕ. Η προτεινόμενη πράξη για τις υποδομές gigabit αποσκοπεί στη μείωση του χρόνου και του κόστους ανάπτυξης δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας. Για να βοηθήσει τις εθνικές αρχές να αντεπεξέλθουν σ' αυτό, το σχέδιο σύστασης για τις υποδομές gigabit περιγράφει τους όρους υπό τους οποίους οι φορείς εκμετάλλευσης μπορούν να έχουν πρόσβαση στα δίκτυα των ανταγωνιστών. Επιπλέον, η Επιτροπή άρχισε ταυτόχρονα διαβούλευση για να συγκεντρώσει απόψεις σχετικά με το μέλλον του τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και των υποδομών του.

Τεχνητή νοημοσύνη και υπερυπολογιστές

Η τεχνητή νοημοσύνη, από τις αλληλεπιδράσεις με διαλογικά ρομπότ (chatbots) έως τις εξατομικευμένες διαδικτυακές συστάσεις, αναδεικνύεται σε αναπόσπαστο μέρος της καθημερινής ζωής των πολιτών της ΕΕ. Δεδομένης της ευρείας χρήσης της ΤΝ, είναι απαραίτητο να τεθεί σε εφαρμογή ένα πλαίσιο για την πρόληψη της κατάχρησης και την προστασία της ιδιωτικής ζωής.

Η ΕΕ φιλοδοξεί να ηγηθεί της προσπάθειας για μια ΤΝ την οποία οι πολίτες θα μπορούν να εμπιστεύονται. Επιθυμεί να ενισχύσει το ερευνητικό και βιομηχανικό δυναμικό, φροντίζοντας ωστόσο ώστε η τεχνολογία να παραμένει ασφαλής και να προστατεύονται τα δικαιώματα των πολιτών.

Τον Δεκέμβριο οι διαπραγματεύσεις μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των κρατών μελών στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την πρωτοποριακή πράξη για την ΤΝ κατέληξαν σε πολιτική συμφωνία. Το πρώτο ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο για την ΤΝ παγκοσμίως θα προωθηθεί την ανάπτυξή της στην ΕΕ προς όφελος όλων και θα διαχειριστεί τους κινδύνους που συνδέονται με την εν λόγω τεχνολογία. Προβλέπει σαφείς απαιτήσεις και υποχρεώσεις για τους προγραμματιστές, τους φορείς υλοποίησης και τους χρήστες ΤΝ όσον αφορά την ασφαλή χρήση της στην ΕΕ, διασφαλίζει ότι η ΤΝ θα σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα των ατόμων στην ΕΕ

και απαγορεύει πρακτικές όπως το σύστημα βαθμολογίας με μονάδες κοινωνικής πίστωσης. Η πράξη αποσκοπεί επίσης στην ενθάρρυνση της καινοτομίας με τη δημιουργία ρυθμιστικών δοκιμαστηρίων —ειδικών πλαισίων όπου οι επιχειρήσεις, ιδίως οι νεοφυείς, μπορούν να δοκιμάζουν νέα προϊόντα και υπηρεσίες σε πραγματικές συνθήκες χωρίς τις συνήθεις ρυθμιστικές προκλήσεις.

Στο πλαίσιο της προσπάθειας θέσπισης διεθνών προτύπων για αξιόπιστη ΤΝ, η Επιτροπή συνεργάζεται με εταίρους που συμμερίζονται τις ίδιες απόψεις, όπως η G7, για παράδειγμα μέσω της διαδικασίας της Χιροσίμα για την ΤΝ. Η Επιτροπή συνέβαλε στην επίτευξη συμφωνίας μεταξύ των ηγετών της G7 σχετικά με τις διεθνείς κατευθυντήριες αρχές για την ΤΝ και για έναν εθελοντικό κώδικα δεοντολογίας για τους προγραμματιστές ΤΝ, για την οποία και εξέφρασε την ικανοποίησή της.

Το 2023 η ΕΕ έλαβε περαιτέρω μέτρα για τη δημιουργία ενός δικτύου υπερυπολογιστών παγκόσμιας κλάσης στα κράτη μέλη της. Η κοινή επιχείρηση για την ευρωπαϊκή υπολογιστική υψηλών επιδόσεων —νομική και χρηματοδοτική οντότητα στην οποία συμμετέχουν εταιρείες της ΕΕ και η οποία στοχεύει στην ανάπτυξη υπερυπολογιστών— επέλεξε ανάδοχο για την αγορά, την προμήθεια, εγκατάσταση και συντήρηση του Jupiter, του πρώτου ευρωπαϊκού υπερυπολογιστή εξακλίμακας (υπολογιστή ικανού να εκτελεί πάνω από ένα πεντάκις εκατομμύριο υπολογισμούς ανά δευτερόλεπτο). Επιπλέον, τον Ιούνιο η κοινή επιχείρηση υπέγραψε συμφωνίες υποδοχής με έξι εγκαταστάσεις στην ΕΕ (στην Τσεχία, τη Γερμανία, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιταλία και την Πολωνία) όπου θα φιλοξενηθούν και θα λειτουργήσουν κβαντικοί υπολογιστές.

Η ΕΕ έχει χρησιμοποιήσει το παγκόσμιας κλάσης δίκτυο υπερυπολογιστών της για να εισαγάγει την παραγωγική ΤΝ «made in Europe» στη διεθνή σκηνή. Η κίνηση αυτή θα βοηθήσει τις νεοφυείς επιχειρήσεις σε ολόκληρη την ΕΕ να εκπαιδεύσουν ταχύτερα τα μοντέλα ΤΝ τους.

→

Η κ. Μαργκρέτε Βέστεϊγιερ, εκτελεστική αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μια Ευρώπη Έτοιμη για την Ψηφιακή Εποχή και Ευρωπαϊά επίτροπος Ανταγωνισμού (πέμπτη από δεξιά), κατά τη συνεδρίαση των υπουργών της G7 που είναι αρμόδιοι για ψηφιακά και τεχνολογικά θέματα, Τακασάκι, Ιαπωνία, 30 Απριλίου 2023

Υπερυπολογιστές στην ΕΕ

Υπερυπολογιστές της ΕΕ που εγκαινιάστηκαν το 2023

Ιούνιος

Ανακοινώνεται ότι η κοινοπραξία Jules Verne θα φιλοξενήσει και θα θέσει σε λειτουργία τον δεύτερο υπερυπολογιστή εξακλίμακας της ΕΕ στη Γαλλία.

Το Πανεπιστήμιο του Λινσόπιν στη Σουηδία επιλέγεται για τη φιλοξενία και τη λειτουργία του Arrhenius.

Σεπτέμβριος

Εγκαινιάζεται στο Γκιμαράες της Πορτογαλίας ο Deucalion.

Το νέο σύστημα θα βελτιώσει την τεχνολογία εξοικονόμησης ενέργειας, τις μετεωρολογικές προβλέψεις και τη θαλάσσια έρευνα και θα συμβάλει, μεταξύ άλλων, στην ανάπτυξη νέων φαρμάκων και φιλικών προς το περιβάλλον ενεργειακών μεθόδων.

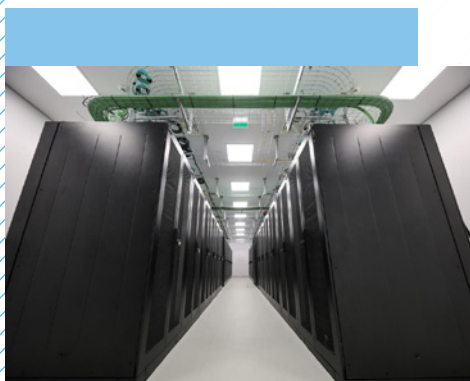
Οκτώβριος

Υπογράφεται η σύμβαση προμήθειας για τον Jupiter, τον πρώτο υπερυπολογιστή εξακλίμακας της ΕΕ.

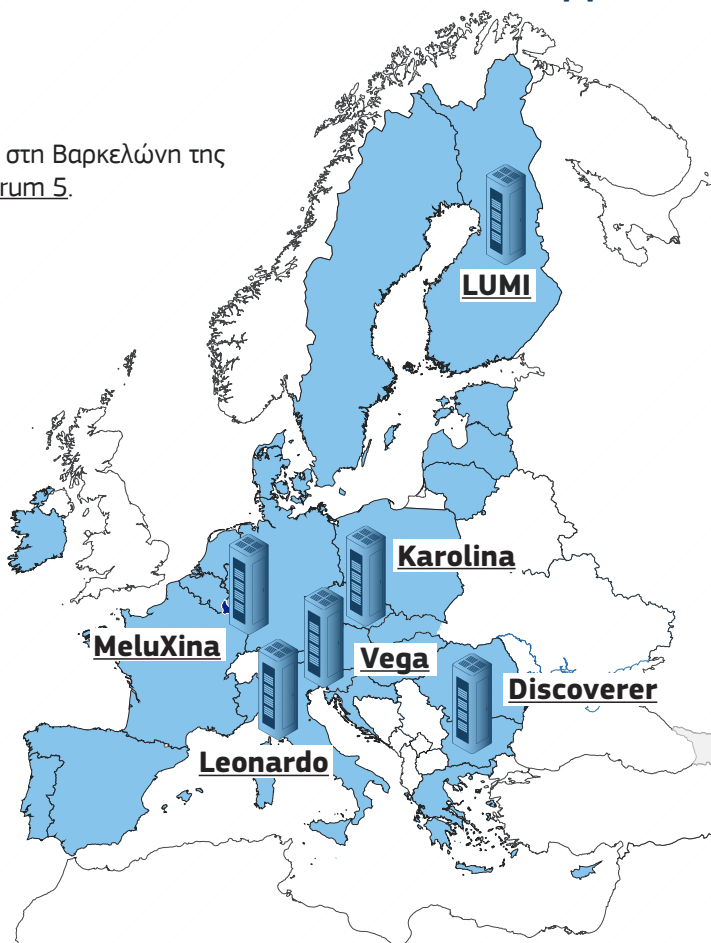
Δεκέμβριος

Τίθεται σε λειτουργία στη Βαρκελώνη της Ισπανίας ο MareNostrum 5.

Υπερυπολογιστές της ΕΕ που **βρίσκονται ήδη σε λειτουργία**

↑
Ο υπερυπολογιστής Deucalion στο Ίδρυμα Επιστήμης και Τεχνολογίας, Πανεπιστήμιο Μίνιο, Γκιμαράες, Πορτογαλία, 6 Σεπτεμβρίου 2023

Ημιαγωγοί

Οι ημιαγωγοί —που αναφέρονται συνήθως ως μικροκυκλώματα— είναι η καρδιά και ο εγκέφαλος των ηλεκτρονικών ειδών σήμερα. Η ευρωπαϊκή πράξη για τα μικροκυκλώματα, η οποία άρχισε να ισχύει στις 21 Σεπτεμβρίου, αποτελεί ένα τολμηρό βήμα για την ενίσχυση του ευρωπαϊκού τομέα των ημιαγωγών.

Επιπλέον, θα οδηγήσει την ΕΕ προς την τεχνολογική αυτοδυναμία στον τομέα των ημιαγωγών και των εφαρμογών τους. Ο στόχος είναι να διπλασιάσει η ΕΕ το μερίδιό της στην παγκόσμια αγορά ημιαγωγών ώστε να φτάσει στο 20 % έως το 2030.

Η ευρωπαϊκή πράξη για τα μικροκυκλώματα

Τρεις πυλώνες

Στήριξη της ανάπτυξης προηγμένων τεχνολογιών μικροκυκλωμάτων και της καινοτομίας σε αυτές μέσω της κοινής επιχείρησης «Μικροκυκλώματα»

Προσέλκυση μεγάλης κλίμακας επενδύσεων για την παραγωγή μικροκυκλωμάτων στην ΕΕ και διασφάλιση σταθερού εφοδιασμού

Παρακολούθηση των εξελίξεων στην αγορά και πρόβλεψη μελλοντικών κρίσεων μέσω μηχανισμού συντονισμού μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κρατών μελών

Επιτεύγματα 2023

Τον Νοέμβριο του 2023 η κοινή επιχείρηση «Μικροκυκλώματα» ανακοίνωσε τις πρώτες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για πιλοτικές γραμμές παραγωγής. Η αρχική πρόσκληση υποβολής προτάσεων αντιστοιχεί σε χρηματοδότηση 1,67 δισ. ευρώ από την ΕΕ, τα οποία αναμένεται να συμπληρωθούν από τα κράτη μέλη και ιδιωτικούς πόρους φτάνοντας συνολικά τα 3,3 δισ. ευρώ περίπου. Η κοινή επιχείρηση θα ενισχύσει το οικοσύστημα ημιαγωγών της ΕΕ και την τεχνολογική υπεροχή της Ευρώπης. Στόχος είναι η γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των εργαστηρίων και της κατασκευής. Αυτό σημαίνει μετατροπή της έρευνας και των πρωτοτύπων που αναπτύσσονται στα εργαστήρια σε κλιμακούμενες διαδικασίες για την παραγωγή στο εργοστάσιο.

Από τότε που προτάθηκε η πράξη, στις αρχές του 2022, ανακοινώθηκαν στην ΕΕ βιομηχανικές επενδύσεις που ξεπερνούν τα 100 δισ. ευρώ.

Το σύστημα προειδοποίησης για τους ημιαγωγούς δημιουργήθηκε τον Μάιο του 2023 για την παρακολούθηση της αλυσίδας εφοδιασμού ημιαγωγών για δυνητικούς κινδύνους.

Ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δεδομένα

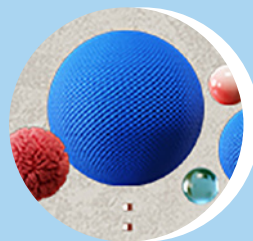
Τα δεδομένα αποτελούν την κινητήρια δύναμη του ψηφιακού μετασχηματισμού, της καινοτομίας και της ανάπτυξης. Ορισμένα δεδομένα του δημόσιου τομέα —όπως αυτά για τις καιρικές συνθήκες ή την ποιότητα του αέρα— που έχουν κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη θα πρέπει να διατίθενται ελεύθερα. Τον Ιανουάριο του 2023 η Επιτροπή δημοσίευσε κατάλογο συνόλων δεδομένων υψηλής αξίας που πρέπει να διατίθενται δωρεάν, σε μηχαναγνώσιμους μορφότυπους.

Η πράξη για τη διακυβέρνηση δεδομένων, η οποία εφαρμόζεται από τον Σεπτέμβριο του 2023, θα απελευθερώσει το δυναμικό των δημόσιων δεδομένων και θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη στην οικειοθελή κοινοχρησία δεδομένων. Θα ρυθμίσει την περαιτέρω χρήση των προστατευόμενων δεδομένων που βρίσκονται στην κατοχή δημόσιων φορέων και θα εισαγάγει κοινούς λογότυπους για τον εντοπισμό υπηρεσιών διαμεσολάβησης και οργανώσεων αλτρουισμού δεδομένων στην ΕΕ. Η πράξη επιδιώκει επίσης την άρση των τεχνικών εμποδίων, με τη βοήθεια του ευρωπαϊκού συμβουλίου καινοτομίας δεδομένων. Κατά τη διάρκεια του έτους η Επιτροπή παρουσίασε σχέδια για έναν ευρωπαϊκό χώρο δεδομένων για τον τουρισμό και έναν ευρωπαϊκό χώρο δεδομένων για τις δημόσιες συμβάσεις. Επίσης, καθόρισε το πλαίσιο για μια ευρωπαϊκή πλατφόρμα συνεργασίας ενδιαφερόμενων μερών στον τομέα του τουρισμού και για μια καινοτόμο κοινοτική πλατφόρμα αγοραστών του δημόσιου τομέα για καλύτερη συνεργασία μεταξύ των αγοραστών του δημόσιου τομέα.

Τον Νοέμβριο η ΕΕ θέσπισε νέο κανονισμό με εναρμονισμένες ρυθμίσεις όσον αφορά τη δίκαιη πρόσβαση σε δεδομένα και τη δίκαιη χρήση τους (κανονισμός για τα δεδομένα), ο οποίος πρόκειται να εφαρμοστεί από το 2025. Ο κανονισμός αποσκοπεί στην τόνωση της οικονομίας δεδομένων της ΕΕ, στη βελτίωση της πρόσβασης σε βιομηχανικά δεδομένα και στην περαιτέρω ανάπτυξη μιας αξιόπιστης αγοράς υπολογιστικού νέφους στην ΕΕ. Ο κανονισμός θα εξασφαλίσει μεγαλύτερο έλεγχο επί των δεδομένων, θα προωθήσει την καινοτομία και θα ενθαρρύνει την περαιτέρω δημιουργία δεδομένων.

Στήριξη των επιχειρήσεων

Κάθε επιχείρηση, ανεξαρτήτως μεγέθους, πρέπει να υιοθετήσει τον ψηφιακό μετασχηματισμό για να παραμείνει ανταγωνιστική. Οι ευρωπαϊκοί κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας παρέχουν απαντήσεις και στήριξη στις επιχειρήσεις που χρειάζονται συνδρομή κατά τη διάρκεια της ψηφιακής τους μετάβασης.

Τι είναι οι ευρωπαϊκοί κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας;

Είναι «υπηρεσίες μίας στάσης», διάσπαρτες σε όλη την Ευρώπη, οι οποίες βοηθούν τις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς του δημόσιου τομέα να αντιμετωπίσουν τις ψηφιακές προκλήσεις και να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί.

Έχουν δημιουργηθεί περισσότεροι από **150 κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας** σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Οι κόμβοι συγχρηματοδοτήθηκαν με **314 εκατ. ευρώ** στο πλαίσιο του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη».

Ποιους βοηθούν οι ευρωπαϊκοί κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας;

Βοηθούν τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, τις εταιρείες μεσαίας κεφαλαιοποίησης και τους οργανισμούς του δημόσιου τομέα να ανταποκριθούν στις ψηφιακές προκλήσεις. Η αποστολή τους ευθυγραμμίζεται με τον στόχο της Ψηφιακής Δεκαετίας της Ευρώπης περί διασφάλισης ότι πάνω από το 90 % των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων θα επιτύχουν τουλάχιστον ένα βασικό επίπεδο ψηφιακής έντασης έως το 2030.

Πώς μπορούν να βοηθήσουν οι ευρωπαϊκοί κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας;

Προσφέρουν πληθώρα υπηρεσιών, παρέχοντας τεχνική εμπειρογνώμοσύνη, επαγγελματική κατάρτιση και χρηματοοικονομικές συμβουλές.

Ψηφιοποίηση του εταιρικού δικαίου

Οι σύγχρονες επιχειρήσεις χρειάζονται επίσης ένα αυστηρότερο νομικό πλαίσιο. Με την περαιτέρω ανάπτυξη διαδικτυακών εργαλείων για τη σύσταση εταιρειών και τις διασυννοριακές δραστηριότητες, η επιχειρηματική δραστηριότητα στην ΕΕ γίνεται ολοένα και ευκολότερη. Η τελευταία πρόταση της Επιτροπής στο πλαίσιο αυτό αποσκοπεί στην επέκταση της χρήσης ψηφιακών εργαλείων και διαδικασιών στο εταιρικό δίκαιο της ΕΕ. Η αρχή «μόνον άπαξ» έχει ως στόχο τη μείωση του διοικητικού φόρτου, καθώς οι εταιρείες που επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους εντός της ΕΕ δεν θα υποχρεούνται να παρέχουν εκ νέου τις σχετικές πληροφορίες. Επιπλέον, με το σύστημα διασύνδεσης των μητρώων επιχειρήσεων τα εταιρικά δεδομένα παραμένουν αξιόπιστα και εύκολα προσβάσιμα σε ολόκληρη την ΕΕ.

Καταπολέμηση της διαδικτυακής πειρατείας

Η ανταλλαγή περιεχομένου που προστατεύεται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας χωρίς άδεια ζημιώνει τις δημιουργικές επιχειρήσεις και εμποδίζει την καινοτομία και την οικονομική ανάπτυξη. Η Επιτροπή, γνωρίζοντας τη σημασία που έχει η εξάλειψη της διαδικτυακής πειρατείας, ιδίως κατά τη διάρκεια ζωντανών εκδηλώσεων όπως αθλητικών γεγονότων και συναυλιών, πρότεινε μια σειρά μέτρων τον Μάιο του 2023. Ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα για την αντιμετώπιση των παράνομων εκπομπών, προκειμένου να στηρίξουν με αυτό τον τρόπο τους κλάδους του αθλητισμού και της δημιουργικότητας στην ΕΕ.

Ψηφιοποίηση των μεταφορών και της κινητικότητας

Αν οι κανόνες για τις ψηφιακές επιχειρηματικές δραστηριότητες προωθούν την οικονομική ανάπτυξη, οι ψηφιακές μεταφορές διασφαλίζουν ότι η ανάπτυξη θα είναι βιώσιμη, αποδοτική και ευρείας κλίμακας. Για τον σκοπό αυτό, η ΕΕ θέσπισε νέους κανόνες για την ενίσχυση των ευφυών συστημάτων μεταφοράς. Αυτή η επικαιροποίηση της ισχύουσας σχετικής οδηγίας βελτιστοποιεί τον σχεδιασμό της πολυτροπικής κινητικότητας, εξορθολογίζει τη διαχείριση της κυκλοφορίας και ενθαρρύνει τις φιλικές προς το περιβάλλον μετακινήσεις. Επίσης, τον Νοέμβριο εκδόθηκε πρόταση για έναν κοινό ευρωπαϊκό χώρο δεδομένων κινητικότητας με σκοπό την απλούστευση της κοινωχρησίας και της συγκέντρωσης δεδομένων.

Η ΕΕ εργάζεται επίσης για την ενίσχυση της οδικής ασφάλειας. Ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή έγινε το 2023 με την πρόταση για τον εκσυγχρονισμό των κανόνων για τις άδειες οδήγησης. Η πρόταση περιλαμβάνει την καθιέρωση ψηφιακής άδειας οδήγησης που θα ισχύει σε ολόκληρη την ΕΕ. Θα διευκολύνει επίσης την επιβολή των κανόνων οδικής κυκλοφορίας σε διασυννοριακό επίπεδο. Οι αλλαγές αυτές είναι καίριας σημασίας για τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας και την επίτευξη του στόχου της ΕΕ για μηδενικούς θανάτους από τροχαία ατυχήματα έως το 2050 («Όραμα για μηδενικές απώλειες»).

Η γρήγορη ανάπτυξη της εμπορικής αγοράς δρόμων στην ΕΕ πυροδότησε τη θέσπιση σειράς νέων κανονισμών σχετικά με την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητά τους. Οι νέοι κανόνες της ΕΕ, οι οποίοι άρχισαν να εφαρμόζονται το 2023, δημιούργησαν έναν ειδικό εναέριο χώρο για τους δρόμους, γνωστό ως U-space, ώστε να είναι ασφαλής η κυκλοφορία τους και να δοθεί η δυνατότητα στους φορείς εκμετάλλευσης να προσφέρουν ευρύτερο φάσμα υπηρεσιών. Από την παράδοση δεμάτων έως την παροχή βοήθειας έκτακτης ανάγκης και από τις αποστολές έρευνας και διάσωσης έως την παρακολούθηση υποδομών, το όραμα της ευρωπαϊκής στρατηγικής δρόμων 2.0 θα υλοποιηθεί με σταθερό ρυθμό.

Έργα στη γραμμή Βερτ-Γκέρμεσσιμ-Σπάιερ στη Γερμανία στο πλαίσιο του προγράμματος ταχείας υλοποίησης για την ψηφιοποίηση του σιδηροδρομικού δικτύου, 21 Ιουλίου 2023

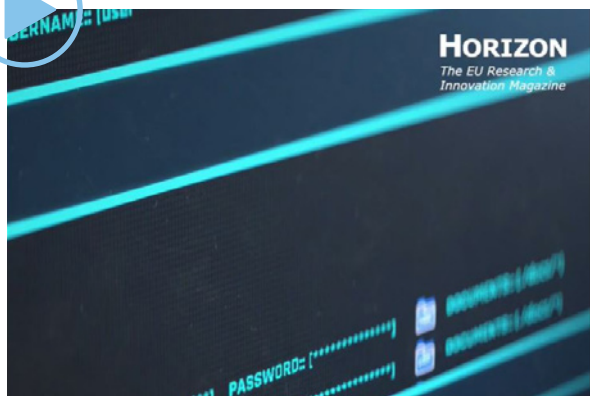
Ψηφιοποίηση για τους πολίτες

Κυβερνοασφάλεια και ανθεκτικότητα

Οι νέοι κανόνες για τη δημιουργία κοινού υψηλού επιπέδου κυβερνοασφάλειας σε όλα τα κράτη μέλη, γνωστοί ως οδηγία NIS2, άρχισαν να ισχύουν τον Ιανουάριο του 2023. Σε σύγκριση με τα προηγούμενα μέτρα του 2016 για την κυβερνοασφάλεια, οι νέοι κανόνες καλύπτουν περισσότερους τομείς, όπως είναι οι πάροχοι τηλεπικοινωνιών, οι ταχυδρομικές υπηρεσίες, η δημόσια διοίκηση και η υγειονομική περίθαλψη. Οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε αυτούς τους τομείς έχουν πλέον περισσότερες υποχρεώσεις ως προς τη διαχείριση κινδύνου και την αναφορά περιστατικών.

Στις 30 Νοεμβρίου το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο συμφώνησαν σχετικά με την πράξη για την κυβερνοανθεκτικότητα, η οποία αποσκοπεί στην ενίσχυση των κανόνων για ασφαλέστερα προϊόντα υλισμικού και λογισμικού. Πρόκειται για την πρώτη νομοθετική πράξη αυτού του είδους στον κόσμο. Θα αυξήσει το επίπεδο κυβερνοασφάλειας για όλα τα ψηφιακά προϊόντα στην ΕΕ, προς όφελος των καταναλωτών και των επιχειρήσεων. Η πράξη θα εφαρμόζεται σε όλα τα προϊόντα, από τις συσκευές παρακολούθησης βρεφών έως τους δρομολογητές, ενώ οι κανόνες ασφαλείας θα διαφέρουν ανάλογα με το επίπεδο κινδύνου του προϊόντος.

Τον Απρίλιο η Επιτροπή πρότεινε επίσης την πράξη της ΕΕ για την αλληλεγγύη στον κυβερνοχώρο, για να βοηθήσει τις χώρες να αναλάβουν κοινή δράση κατά των διαδικτυακών απειλών.

→ Η κ. Βιέρα Γιούροβα, αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αρμόδια για θέματα Αξιών και Διαφάνειας (δεύτερη από αριστερά), μιλά στη διάσκεψη «5 χρόνια ΓΚΠΔ: Εξακολουθεί να αποτελεί σημείο αναφοράς στο ψηφιακό τοπίο της ΕΕ;», Βρυξέλλες, Βέλγιο, 23 Μαΐου 2023.

Προστασία δεδομένων

Στον σημερινό διασυνδεδεμένο κόσμο, τα δεδομένα κυκλοφορούν σε κάθε γωνιά του πλανήτη με το πάτημα ενός κουμπιού. Η προστασία των δεδομένων ενισχύει την εμπιστοσύνη των πολιτών. Επομένως, όλοι όσοι χειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα θα πρέπει να τηρούν τους ίδιους κανόνες. Αυτό υπογραμμίζεται στην πρόταση που εξέδωσε η Επιτροπή τον Ιούλιο για νέο κανονισμό σχετικά με τους διαδικαστικούς κανόνες του γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων (ΓΚΠΔ). Ο προτεινόμενος κανονισμός αποσκοπεί στη διευκόλυνση της επιβολής του ΓΚΠΔ σε περιπτώσεις όπου επηρεάζονται άτομα σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη. Η πρόθεσή του είναι σαφής: ταχύτερη επίλυση των διαφορών, δηλαδή ταχύτερα ένδικα μέσα για τους πολίτες και μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου για τις επιχειρήσεις.

Χάρη στην αύξηση των παγκόσμιων προτύπων για την προστασία των δεδομένων, η διεθνής συνεργασία έχει ενισχυθεί σε μεγάλο βαθμό. Στα σημαντικότερα επιτεύγματα περιλαμβάνονται η κυκλοφορία του Οδηγού ΕΕ – Συνδέσμου Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας σχετικά με τις ρήτρες διαβίβασης δεδομένων τον Μάιο, το Πλαίσιο ΕΕ-ΗΠΑ για την προστασία των δεδομένων που εγκρίθηκε από την Επιτροπή τον Ιούλιο και η επιτυχής αναθεώρηση της συμφωνίας με την Ιαπωνία για τα δεδομένα.

← BINTEO Κυβερνοασφάλεια της ΕΕ: η ΕΕ, εντείνοντας τις προσπάθειές της για την προστασία των πολιτών, των επιχειρήσεων και των υποδομών από κυβερνοεπιθέσεις, χρηματοδοτεί έρευνα για την ενίσχυση της ψηφιακής άμυνάς της.

Η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες και η πράξη για τις ψηφιακές αγορές

Για την καλύτερη προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και τον περιορισμό των αθέμιτων πρακτικών στον ψηφιακό χώρο, η ΕΕ άρχισε να εφαρμόζει δύο νέες πράξεις το 2023: την πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες και την πράξη για τις ψηφιακές αγορές.

Με την πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες οι διαδικτυακές πλατφόρμες και οι μηχανές αναζήτησης λογοδοτούν για το επιβλαβές περιεχόμενο. Η πράξη αποσκοπεί στην προστασία των παιδιών στο διαδίκτυο, στην παροχή σαφήνειας σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας των αλγορίθμων και στην απαγόρευση της στοχευμένης διαφήμισης που χαρακτηρίζει τα άτομα με βάση την ένταξή τους σε κατηγορίες όπως η εθνοτική καταγωγή, οι πολιτικές απόψεις και ο σεξουαλικός προσανατολισμός.

Έως τις 17 Φεβρουαρίου οι πλατφόρμες αυτές όφειλαν να δημοσιοποιήσουν τον αριθμό χρηστών τους στην ΕΕ. Στις μεγαλύτερες από αυτές —που αναφέρονται ως πολύ μεγάλες διαδικτυακές πλατφόρμες και μηχανές αναζήτησης— δόθηκε διορία για να συμμορφωθούν με τις υποχρεώσεις που προβλέπει η πράξη έως το τέλος Αυγούστου. Έκτοτε η ΕΕ συλλέγει πληροφορίες από μεγάλες πλατφόρμες για να ελέγξει κατά πόσον συμμορφώνονται με τμήματα της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες, ιδίως όσον αφορά την προστασία των παιδιών και την αφαίρεση επιβλαβούς περιεχομένου. Για την υποστήριξη της εφαρμογής της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες, ιδρύθηκε το ευρωπαϊκό κέντρο για την αλγοριθμική διαφάνεια που έχει την εποπτεία των αλγορίθμων των εταιρειών αυτών.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται επίσης να ενεργούν γρήγορα σε περιπτώσεις τρομοκρατικού περιεχομένου και ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο, ώστε να επιταχυνθεί η επιβολή της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες. Επιπλέον, η Επιτροπή έχει υπογράψει διοικητικές συμφωνίες με διάφορες εθνικές ρυθμιστικές αρχές μέσω ενημέρωσης, οι οποίες πλέον πρωτοστατούν στην εφαρμογή της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες. Ο ρόλος τους στην εποπτεία της λειτουργίας των μέσων ενημέρωσης και στην τήρηση των ραδιοτηλεοπτικών προτύπων υπερβαίνει τον απλό έλεγχο. Εγγυώνται ότι οι ψηφιακές πλατφόρμες δεν είναι απλώς παθητικοί πάροχοι φιλοξενίας, αλλά, αντιθέτως, συμμετέχουν ενεργά στον έλεγχο και τη διαχείριση διαδικτυακού περιεχομένου που είναι παράνομο ή ενέχει συστηματικό κοινωνικό κίνδυνο.

Η, σχετική με την προηγούμενη, πράξη για τις ψηφιακές αγορές έχει θεσπίσει σαφείς υποχρεώσεις, έτσι ώστε οι εταιρείες που κατέχουν δεσπόζουσα θέση στον ψηφιακό τομέα, γνωστές και ως ρυθμιστές της πρόσβασης, να διασφαλίζουν ισότιμους όρους ανταγωνισμού στην ψηφιακή αγορά. Στις αρχές Σεπτεμβρίου ορίστηκαν έξι ρυθμιστές της πρόσβασης, που έχουν προθεσμία για να συμμορφωθούν πλήρως έως τον Μάρτιο του 2024.

Τα υπογράφοντα μέρη του Κώδικα δεοντολογίας του 2022 για την παραπληροφόρηση, συμπεριλαμβανομένων όλων των μεγάλων διαδικτυακών πλατφορμών, έχουν επίσης δρομολογήσει το νέο Κέντρο Διαφάνειας και δημοσίευσαν τις πρώτες βασικές εκθέσεις σχετικά με το πώς εφαρμόζουν στην πράξη τις δεσμεύσεις του κώδικα.

BINTEO Χάρη στην πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες, η στοχευμένη διαφήμιση θα γίνει πιο διαφανής και θα υποστεί περιορισμούς. Για παράδειγμα, θα απαγορευτεί η διαφήμιση που βασίζεται σε ευαίσθητα δεδομένα (όπως η σεξουαλικότητα, η θρησκεία ή η φυλή) ή που απευθύνεται σε παιδιά.

Μια γυναίκα μέλος της ομάδας Ευρωπαίων πολιτών για τους εικονικούς κόσμους εφαρμόζει τεχνική ανάνηψης χρησιμοποιώντας εργαλείο εικονικής πραγματικότητας, Βρυξέλλες, Βέλγιο, Απρίλιος 2023.

Εικονικοί κόσμοι

Σύμφωνα με μελέτη της ΕΕ, το 98 % των επαγγελματιών θεωρεί ότι η διευρυμένη πραγματικότητα θα αποτελέσει κινητήριο μοχλό στον κλάδο του τα επόμενα 5 χρόνια. Με βάση αυτό το δεδομένο, η ΕΕ επιθυμεί να κατανοήσει τόσο τα οφέλη όσο και τους κινδύνους αυτής της τεχνολογίας, πάντα με γνώμονα τα δικαιώματα του ατόμου. Θέλοντας να μάθει τις απόψεις των πολιτών από πρώτο χέρι, η Επιτροπή φιλοξένησε τις εργασίες μιας ομάδας Ευρωπαίων

πολιτών από τον Φεβρουάριο έως τον Απρίλιο του 2023, συγκεντρώνοντας στοιχεία σχετικά με τους εικονικούς κόσμους στην ΕΕ (βλ. κεφάλαιο 9).

Αυτή η συλλογική ανατροφοδότηση συνέβαλε στην κατάρτιση της νέας στρατηγικής σχετικά με το Web 4.0 και τους εικονικούς κόσμους, η οποία εγκρίθηκε τον Ιούλιο και αποσκοπεί στη δημιουργία ενός ψηφιακού τοπίου στην ΕΕ που θα είναι διαφανές, ασφαλές και φιλικό για όλους —είτε πρόκειται για πολίτες, είτε για επιχειρήσεις, είτε για δημόσιες αρχές.

Τι νέες δυνατότητες θα μας προσφέρουν οι εικονικοί κόσμοι;

Υγεία

Τόσο οι φοιτητές όσο και οι επαγγελματίες θα μπορούν να εκπαιδεύονται ώστε να αντιμετωπίζουν καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και να πραγματοποιούν προσομοιώσεις χειρουργικών επεμβάσεων, με αποτέλεσμα χαμηλότερο κίνδυνο χειρουργικών επιπλοκών και μεγαλύτερη ακρίβεια στη διάγνωση.

Πράσινη μετάβαση

Τα τρισδιάστατα μοντέλα θα μπορούν να προσομοιώνουν τις επιπτώσεις της υπερθέρμανσης του πλανήτη, οδηγώντας σε καλύτερη κατανόηση των αιτίων της και των τρόπων μετριασμού της.

Οι μικρότεροι χρόνοι εγκατάστασης και η μείωση της σπατάλης ενέργειας, υλικών και πόρων θα συμβάλουν στην πράσινη μετάβαση σε ολόκληρη τη βιομηχανία.

Βιομηχανία

Έως το 2025 οι βιομηχανικοί εικονικοί κόσμοι θα μειώσουν κατά 60 % τους χρόνους παράδοσης των οχημάτων και κατά 50 % το αποτύπωμα άνθρακα της κατασκευής οχημάτων.

Τέχνη και σχεδιασμός

Από τη μόδα έως την πολιτιστική κληρονομιά και από τη μουσική έως τις εικαστικές τέχνες και τον σχεδιασμό, τα εικονικά έργα θα προσφέρουν νέους τρόπους δημιουργίας. Θα δίνουν στους χρήστες την αίσθηση ότι βρίσκονται σε ένα πραγματικό μουσείο ή σε συναυλία, σε θεατρικό έργο ή εμβυθιστικό μπαλέτο.

Εκπαίδευση

Μια περισσότερο βιωματική διαδικασία μάθησης μπορεί να επιτρέψει στους εκπαιδευόμενους να μαθαίνουν ταχύτερα και να κατανοούν καλύτερα τον κόσμο.

Διασυνοριακή συνεργασία

Όταν οι κάτοικοι της ΕΕ μετακινούνται εντός της επικράτειάς της, τα δικαιώματά τους στην κοινωνική ασφάλιση, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης και των συντάξεων, μετακινούνται και αυτά μαζί τους. Στις 6 Σεπτεμβρίου η Επιτροπή πρότεινε ένα ψηφιακό σχέδιο για την ταχύτερη και ευκολότερη πρόσβαση σε αυτές τις παροχές σε διασυνοριακό επίπεδο. Η καλύτερη ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των κρατών μελών και ο εξορθολογισμός των διαδικασιών υποβολής αίτησης παροχών θα διευκολύνουν όχι μόνο

τους πολίτες που επιθυμούν να ζήσουν, να εργαστούν και να ταξιδέψουν στο εξωτερικό, αλλά και τις εταιρείες που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν σε άλλα κράτη μέλη, καθώς και τον διασυνοριακό συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης από τις εθνικές διοικήσεις.

Χάρη στο πορτοφόλι ψηφιακής ταυτότητας της ΕΕ, κάθε κάτοικός της θα μπορεί σύντομα να έχει πρόσβαση σε ασφαλή εφαρμογή για φορητές συσκευές που θα του/της επιτρέπει να αποδεικνύει την ταυτότητά του/της, τόσο στο διαδίκτυο όσο και εκτός διαδικτύου, και να αποθηκεύει προσωπικά έγγραφα όπως η άδεια οδήγησης, η ταυτότητα και οι τίτλοι σπουδών.

Βασικές πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της κοινωνικής ασφάλισης μέσω του ψηφιακού μετασχηματισμού

Επιτάχυνση της εφαρμογής της ηλεκτρονικής ανταλλαγής πληροφοριών για την κοινωνική ασφάλιση

Στόχος είναι η μετάβαση από την έντυπη στην ψηφιακή ανταλλαγή μεταξύ των εθνικών φορέων κοινωνικής ασφάλισης μέσω της λειτουργίας του συστήματος ηλεκτρονικής ανταλλαγής πληροφοριών για την κοινωνική ασφάλιση σε όλες τις συμμετέχουσες ευρωπαϊκές χώρες έως το τέλος του 2024.

1

2

3

4

Πλήρης συμμετοχή σε πιλοτικές δραστηριότητες του ευρωπαϊκού διαβατηρίου κοινωνικής ασφάλισης

Το ευρωπαϊκό διαβατήριο κοινωνικής ασφάλισης έχει στόχο να απλουστεύσει την έκδοση και επαλήθευση των αποδεικτικών των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλισης των πολιτών σε διασυνοριακό επίπεδο.

Διαδικτυακές διαδικασίες συντονισμού της κοινωνικής ασφάλισης

Στόχος είναι να διευκολυνθεί ακόμα περισσότερο η μετακίνηση και η εργασία των πολιτών στο εξωτερικό και να διασφαλιστεί η ταχεία πρόσβαση στις προβλεπόμενες από τον νόμο παροχές. Τα κράτη μέλη μπορούν να αξιοποιήσουν τον κανονισμό για την ενιαία ψηφιακή πύλη, ο οποίος προβλέπει την πλήρως διαδικτυακή διεκπεραίωση ορισμένων διοικητικών διαδικασιών από τις 12 Δεκεμβρίου 2023 το αργότερο.

Ενσωμάτωση του πορτοφολιού ψηφιακής ταυτότητας της ΕΕ

Το πορτοφόλι ψηφιακής ταυτότητας της ΕΕ θα αποτελέσει ψηφιακό εργαλείο που θα επιτρέπει στους πολίτες να επαληθεύουν την ταυτότητά τους διαδικτυακά και να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες σε όλα τα κράτη μέλη.

Τον Νοέμβριο το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε πολιτική συμφωνία σχετικά με τα βασικά στοιχεία του νομικού πλαισίου της ψηφιακής ταυτότητας της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, το πορτοφόλι θα παρέχει στους χρήστες πλήρη έλεγχο των δεδομένων τους μέσω ενός συστήματος εγγυημένου από το δημόσιο και όχι συστήματος που παρέχεται από μεγάλη ιδιωτική πλατφόρμα.

Η ΕΕ έχει επίσης επικαιροποιήσει τους κανόνες της σχετικά με τη διασυνοριακή συνεργασία σε νομικά θέματα. Οι προηγούμενοι κανόνες αφορούσαν τη δικαστική συνεργασία, αλλά όχι την επικοινωνία με ψηφιακά μέσα. Πλέον οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών πρέπει να συνδεθούν με αποκεντρωμένο σύστημα ΤΠ για την ασφαλή ανταλλαγή δεδομένων. Το σύστημα θα είναι διαλειτουργικό με το e-CODEX, ένα εργαλείο επικοινωνίας που αναπτύχθηκε ειδικά για τον δικαστικό τομέα, το οποίο διαχειρίζεται ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης.

Επιπλέον, είναι τώρα διαθέσιμο ένα ευρωπαϊκό σημείο ηλεκτρονικής πρόσβασης για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, ώστε να αλληλεπιδρούν ψηφιακά με τις εθνικές δικαστικές αρχές. Για τις ακροαματικές διαδικασίες μπορούν πια να

πραγματοποιούνται βιντεοκλήσεις, ενώ υπάρχουν και νέα πρωτόκολλα για τη χρήση ηλεκτρονικών υπογραφών και σφραγίδων, τη νομική ισχύ των ηλεκτρονικών εγγράφων και την ηλεκτρονική καταβολή δικαστικών τελών σε αστικές διαδικασίες.

Το μέλλον της υγειονομικής περίθαλψης είναι και αυτό ψηφιακό, και ο ευρωπαϊκός χώρος δεδομένων για την υγεία, η δημιουργία του οποίου είχε προταθεί το 2022, θα μπορούσε σύντομα να διαδραματίσει καίριο ρόλο σ' αυτό τον μετασχηματισμό. Τον Δεκέμβριο το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενέκριναν τις σχετικές θέσεις τους, τασσόμενα υπέρ της δημιουργίας αυτού του χώρου, ο οποίος έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να παρέχει στους κατοίκους της ΕΕ ευκολότερη πρόσβαση και έλεγχο επί των δεδομένων υγείας τους, ακόμα και όταν αυτοί βρίσκονται σε άλλο κράτος μέλος. Θα δώσει επίσης τη δυνατότητα στους επαγγελματίες του τομέα της υγείας να παρέχουν πιο αποτελεσματική περίθαλψη γνωρίζοντας το πλήρες ιατρικό ιστορικό. Επιπλέον, προβλέπεται ότι θα αποτελέσει βασική συνιστώσα της ασφαλούς χρήσης δεδομένων υγείας για διεξαγωγή σημαντικών ερευνών και θα διευκολύνει την ανάπτυξη πολιτικών για την υγεία.

Χρήση της ψηφιακής ταυτότητας της ΕΕ: αίτηση για τραπεζικό δάνειο

Χωρίς την ψηφιακή ταυτότητα της ΕΕ

- **1** Κλείσιμο ραντεβού με την τράπεζα
- **2** Συνάντηση στην τράπεζα
Απουσία ενός εγγράφου
- **3** Υποβολή όλων των εγγράφων σε έντυπη μορφή
- **4** Αποστολή πρότασης από την τράπεζα
- **5** Κλείσιμο νέου ραντεβού με την τράπεζα
- **6** Νέα συνάντηση στην τράπεζα για την υπογραφή της δανειακής σύμβασης

Με την ψηφιακή ταυτότητα της ΕΕ

- **1** Οι χρήστες έχουν όλα τα έγγραφά τους στο προσωπικό τους ψηφιακό πορτοφόλι, από το δελτίο ταυτότητας έως τη δήλωση εισοδήματος.
- **2** Επιλέγουν μόνο τα έγγραφα που απαιτούνται από την τράπεζα για την αίτηση δανείου και τα αποστέλλουν με απλό και ασφαλή τρόπο.
- **3** Η τράπεζα λαμβάνει τα έγγραφα ηλεκτρονικά. Εάν λείπει κάποιο έγγραφο, χρειάζεται απλώς ένα κλικ από τον χρήστη. Η αίτηση είναι έτοιμη προς επεξεργασία.

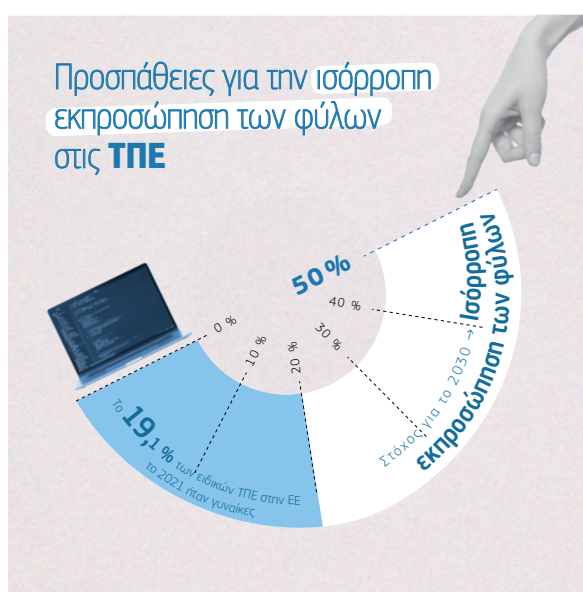

Η χρήση της ψηφιακής ταυτότητας της ΕΕ εξορθολογίζει αυτή τη διαδικασία και εξοικονομεί περισσότερο χρόνο.

Ψηφιακές δεξιότητες

Οι ψηφιακές δεξιότητες είναι απαραίτητες για την είσοδο των ατόμων στην αγορά εργασίας και για τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή γενικότερα, καθώς και για την κοινωνική ένταξη. Δεδομένου ότι το 2023 ήταν το Ευρωπαϊκό Έτος Δεξιοτήτων, η ΕΕ συνέχισε να στηρίζει τα κράτη μέλη και τον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για την παροχή υψηλής ποιότητας, προσβάσιμης και συμπεριληπτικής ψηφιακής εκπαίδευσης και κατάρτισης με στόχο την ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων των ατόμων που ζουν στην ΕΕ. Κατά τη διάρκεια του έτους η ΕΕ δρομολόγησε πολλαπλές πρωτοβουλίες για τη γεφύρωση του χάσματος δεξιοτήτων.

Για την επίτευξη του στόχου του προγράμματος πολιτικής «Ψηφιακή Δεκαετία» για 20 εκατομμύρια ειδικούς ΤΠΕ και ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων στον τομέα αυτό έως το 2030, έχουν δρομολογηθεί μεταπτυχιακά προγράμματα και κύκλοι κατάρτισης μικρής διάρκειας σε προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες στο πλαίσιο του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη». Από το 2023 αυτά είναι προσβάσιμα μέσω της πλατφόρμας για τις ψηφιακές δεξιότητες και θέσεις εργασίας, η οποία έχει πλέον διευρυνθεί με τη συμμετοχή 22 εθνικών συνασπισμών για ψηφιακές δεξιότητες και θέσεις εργασίας.

Η κατάσταση

Μελλοντικά, το **90 %** των θέσεων εργασίας θα απαιτεί ψηφιακές δεξιότητες.

Πάνω από το **ένα τρίτο** του εργατικού δυναμικού της ΕΕ δεν διαθέτει τις ψηφιακές δεξιότητες που απαιτούνται στις περισσότερες θέσεις εργασίας, σε όλους τους τομείς —από τις επιχειρήσεις έως τις μεταφορές, ακόμα και τη γεωργία.

Στην ΕΕ, μόλις το **54 %** των ατόμων ηλικίας 16 έως 74 ετών μπορεί να εκτελεί βασικές ψηφιακές εργασίες.

Ποσοστό μεγαλύτερο του **70 %** των επιχειρήσεων αναφέρει την έλλειψη προσωπικού με επαρκείς ψηφιακές δεξιότητες ως εμπόδιο στις επενδύσεις.

Η ΕΕ αντιμετωπίζει κρίσιμη έλλειψη ψηφιακών εμπειρογνομόνων, συμπεριλαμβανομένων των τομέων της κυβερνοασφάλειας και της ανάλυσης δεδομένων. Καθώς ο ενεργός πληθυσμός προβλέπεται να μειωθεί από 265 εκατομμύρια το 2022 σε **258 εκατομμύρια** έως το 2030, οι ελλείψεις αυτές πιθανότατα θα αυξηθούν.

Στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) απασχολούνται **9,4 εκατομμύρια** ειδικοί (4,6 % της συνολικής απασχόλησης στην ΕΕ). Υπό τις τρέχουσες συνθήκες, ο αριθμός των ειδικών στις ΤΠΕ στην ΕΕ θα είναι σχεδόν 12 εκατομμύρια έως το 2030, δηλαδή χαμηλότερος του στόχου (τουλάχιστον 20 εκατομμύρια ειδικοί στις ΤΠΕ) κατά περίπου 8 εκατομμύρια.

Τι κάνει η ΕΕ για όλα αυτά;

Η χρηματοδοτική στήριξη για την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων περιλαμβάνει:

2 δισ. ευρώ
Προγράμματα του
Ευρωπαϊκού Κοινωνικού
Ταμείου+

**29 δισ.
ευρώ (*)**
Σχέδια ανάκαμψης και
ανθεκτικότητας
(*) Το ποσό αυτό δηλώνει τις
εκτιμώμενες δαπάνες για τα
αρχικά σχέδια ανάκαμψης και
ανθεκτικότητας.

580 εκατ. ευρώ
Ψηφιακή Ευρώπη

Πρωτοβουλίες της ΕΕ για τη στήριξη των ψηφιακών δεξιοτήτων

1. Πρωτοβουλία για τα talents στον τομέα της υπερπροηγμένης τεχνολογίας (στο πλαίσιο του νέου ευρωπαϊκού θεματολογίου καινοτομίας)

Κατά το πρώτο έτος της πρωτοβουλίας, το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας σημείωσε σημαντική πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη του στόχου της κατάρτισης ενός εκατομμυρίου εκπαιδευομένων στον τομέα της υπερπροηγμένης τεχνολογίας έως το 2025.

Δημοσίευσε ειδική πρόσκληση υποβολής προτάσεων και συνεργάστηκε με άλλες πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένης της Girls Go Circular.

Έλαβε δεσμεύσεις από διάφορα πανεπιστήμια και εταιρείες για την κατάρτιση περισσότερων από 650 000 εκπαιδευομένων.

Δρομολόγησε το πρώτο Deep Tech Talent Training Prize (Βραβείο κατάρτισης ταλέντων στον τομέα της υπερπροηγμένης τεχνολογίας) για την αναγνώριση και την επιβράβευση των οργανισμών που διακρίνονται στην αντιμετώπιση των προκλήσεων της κατάρτισης στον τομέα της υπερπροηγμένης τεχνολογίας.

Τον Ιανουάριο του 2023 εγκαινίασε τη νέα διαδικτυακή πλατφόρμα EIT Campus που συγκεντρώνει περισσότερα από 2 500 μαθήματα για την επιχειρηματικότητα και την ανάπτυξη δεξιοτήτων.

© Εικόνες: Getty Images.

2. Ευρωπαϊκό πιστοποιητικό ψηφιακών δεξιοτήτων

Σεπτέμβριος 2022

Διεξάγεται μελέτη σκοπιμότητας για την κατανόηση των υφιστάμενων συστημάτων πιστοποίησης ψηφιακών δεξιοτήτων.

----->

Απρίλιος 2023

Δρομολογείται πιλοτικό σχέδιο με πέντε κράτη μέλη της ΕΕ (Ισπανία, Γαλλία, Αυστρία, Ρουμανία και Φινλανδία) που θα δοκιμάσει τα βασικά στοιχεία για ένα ευρωπαϊκό πιστοποιητικό.

----->

Δεκέμβριος 2023

Τα αποτελέσματα και των δύο αξόνων εργασίας παρουσιάζονται και συζητούνται σε καταληκτική εκδήλωση.

3. Ευρωπαϊκό βραβείο ψηφιακών δεξιοτήτων

Η θέσπιση του ευρωπαϊκού βραβείου ψηφιακών δεξιοτήτων ενθαρρύνει την ανταλλαγή εμπειριών σχετικά με τον τρόπο γεφύρωσης του χάσματος ψηφιακών δεξιοτήτων.

Το 2023 το βραβείο προώθησε πρωτοβουλίες σε πέντε κατηγορίες: νεολαία, γυναίκες, συμπερίληψη, αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων στην εργασία και ψηφιακές δεξιότητες για την εκπαίδευση.

Αναδείχθηκαν επτά νικητές από ένα σύνολο 330 υποψηφίων.

4. Ακαδημία κυβερνοδεξιοτήτων

Τα τελευταία χρόνια έχουν αυξηθεί δραματικά οι κυβερνοαπειλές στην ΕΕ. Η ακαδημία θα ενισχύσει τις ικανότητες κυβερνοασφάλειας της ΕΕ και θα αυξήσει τον αριθμό των ειδικευμένων επαγγελματιών στον τομέα.

Διάστημα

Η διαστημική τεχνολογία διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων στην ΕΕ, όταν για παράδειγμα χρησιμοποιούν κινητά τηλέφωνα ή συστήματα πλοήγησης αυτοκινήτων, παρακολουθούν δορυφορική τηλεόραση ή πραγματοποιούν ανάληψη χρημάτων από αυτόματα ταμειολογιστική μηχανή. Οι δορυφόροι παρέχουν επίσης σημαντικά δεδομένα στη διάρκεια καταστροφών, διευκολύνοντας τον συντονισμό κατά την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

Το 2023 αναπτύχθηκαν νέες υπηρεσίες για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της ανταγωνιστικότητας των δορυφορικών συστοιχιών Copernicus και Galileo της ΕΕ. Για παράδειγμα, το αναβαθμισμένο δορυφορικό σύστημα Galileo παρέχει πλέον ακόμη ακριβέστερο εντοπισμό θέσης, με απόκλιση μόλις 20 εκατοστών.

Για να ανταποκριθεί στις τρέχουσες ανάγκες σε δεδομένα και να προωθήσει την καινοτομία, η Επιτροπή εισήγαγε το δυναμικό σύστημα αγορών για το Copernicus, έναν νέο τρόπο σύναψης δημόσιων συμβάσεων στον τομέα του διαστήματος στην Ευρώπη. Αυτό διευκολύνει τη συμμετοχή των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, καθώς και των νεοφυών επιχειρήσεων, στην αγορά διαστημικών δεδομένων.

BINTEO Το διαστημικό οικοσύστημα δεδομένων του Copernicus, μια νέα πλατφόρμα διανομής που διευκολύνει τη χρήση όλων των δεδομένων και των υποδομών που απαιτούνται για τις εφαρμογές γεωσκόπησης

Τον Μάρτιο η ΕΕ έδωσε το πράσινο φως για το IRIS² (Υποδομή για την ανθεκτικότητα, τη διασυνδεσιμότητα και την ασφάλεια μέσω δορυφόρου), την τρίτη βασική δορυφορική της συστοιχία. Το πρόγραμμα, που χρηματοδοτείται με 2,4 δισ. ευρώ από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να παρέχει ασφαλείς κυβερνητικές επικοινωνίες και στήριξη των στρατιωτικών και αμυντικών επιχειρήσεων, και να συμβάλει στην επέκταση των εμπορικών ευρυζωνικών υπηρεσιών, ιδίως σε απομακρυσμένες περιοχές.

Για να παραμείνει η ΕΕ στην πρώτη γραμμή όσον αφορά τη διαστημική τεχνολογία, οι επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία είναι εξίσου σημαντικές, ιδίως μέσω χρηματοδοτικών προγραμμάτων όπως το «Ορίζοντας Ευρώπη». Απόδειξη αυτής της δέσμευσης αποτελεί το πρόγραμμα «Επίδειξη και επικύρωση σε τροχιά». Όπως

υποδηλώνει η ονομασία του, επιτρέπει στις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον διαστημικό τομέα να δοκιμάζουν νέες τεχνολογίες απευθείας σε τροχιά. Αυτό, για παράδειγμα, παρέχει στα ευρωπαϊκά ερευνητικά κέντρα πολύτιμες πληροφορίες και συμβάλλει στην προώθηση της εκτόξευσης δορυφόρων από εταιρείες.

Αναγνωρίζοντας την ανάγκη προσέλκυσης περισσότερων επενδύσεων, στις αρχές του 2023 η Επιτροπή εγκαινίασε επίσης τον Helios, τον πρώτο χρηματιστηριακό δείκτη εταιρειών διαστημικής τεχνολογίας. Το εργαλείο αυτό παρέχει μια σαφή εικόνα των χρηματοοικονομικών επιδόσεων των ευρωπαϊκών εταιρειών διαστημικής τεχνολογίας. Τις βοηθά να αποκτήσουν μεγαλύτερη ορατότητα και διευκολύνει τους πολίτες να επενδύσουν σε αυτές.

Καθώς επεκτείνονται οι διαστημικές υποδομές της Ευρώπης, τα προστατευτικά μέτρα αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία. Ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Διαστημικό Πρόγραμμα, σε συνεργασία με 15 κράτη μέλη, υπηρετεί αυτό τον σκοπό μέσω της σύμπραξης της ΕΕ για την επιτήρηση και παρακολούθηση του διαστήματος. Αυτή η σύμπραξη, έχοντας στη διάθεσή της ένα σύνθετο σύστημα αισθητήρων επιτήρησης και παρακολούθησης του διαστήματος, εξυπηρετεί περισσότερους από 190 καταχωρισμένους οργανισμούς, προστατεύοντας πάνω από 400 δορυφόρους από τον κίνδυνο σύγκρουσης με διαστημικά απόβλητα και άλλους επιχειρησιακούς δορυφόρους.

Η διαστημική τεχνολογία είναι ζωτικής σημασίας για την προστασία του περιβάλλοντος, και το έργο της ΕΕ «Προορισμός η Γη» αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της συνέργειας. Αποσκοπεί στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου ψηφιακού μοντέλου

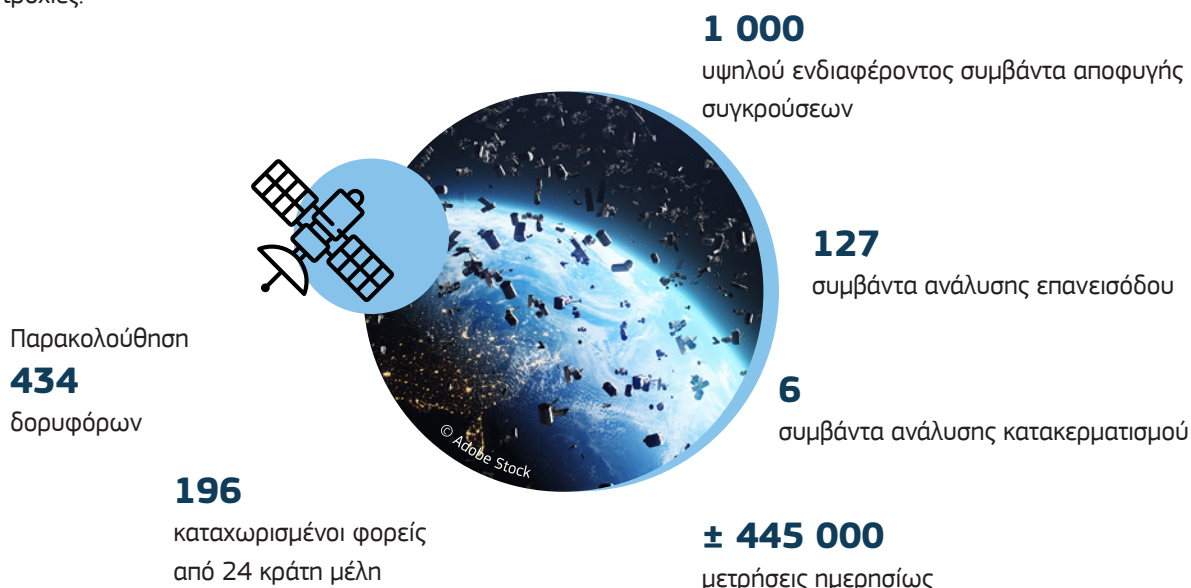
της Γης για καλύτερη πρόβλεψη των καιρικών συνθηκών και των καταστροφών. Η δεύτερη φάση του έργου, όπως επιβεβαιώθηκε τον Δεκέμβριο, θα ενισχύσει τα υφιστάμενα ψηφιακά μοντέλα, θα βελτιώσει τον χειρισμό των δεδομένων και θα ενσωματώσει προηγμένη τεχνολογία ΤΝ.

Το 2023 η ευρωπαϊκή πολιτική διαστήματος έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην ασφάλεια στο διάστημα. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή και ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας κ. Τζουζέπ Μπορέλ παρουσίασαν κοινή ανακοίνωση σχετικά με μια ευρωπαϊκή διαστημική στρατηγική για την ασφάλεια και την άμυνα. Με τον τρόπο αυτό θεσπίζονται μέτρα για την κοινή κατανόηση των διαστημικών απειλών και προετοιμάζεται το έδαφος για μια νομοθετική πρόταση της ΕΕ για το διάστημα το 2024 (βλ. κεφάλαιο 8).

Επιτήρηση και παρακολούθηση του διαστήματος στην ΕΕ

Στοιχεία και αριθμοί για το 2023

Έως το τέλος του 2023 είχαν εντοπιστεί περισσότερες από 15 600 κοντινές προσεγγίσεις σε τρεις διαφορετικές τροχιές.

6. Οικοδόμηση μιας δίκαιης και κοινωνικής Ευρώπης

Εργαζόμενοι στον τομέα των μεταφορών που διαδηλώνουν για μια δίκαιη μετάβαση στον κλάδο των οδικών μεταφορών κατά τη διάρκεια της COP28, Ντουμπάι, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, 9 Δεκεμβρίου 2023

Εισαγωγή

Οι προσπάθειες της ΕΕ έτσι ώστε να διασφαλιστούν η οικονομική ανάκαμψη από την πανδημία και η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση με κοινωνικά δίκαιο και ισότιμο τρόπο εντάθηκαν περαιτέρω το 2023. Με εκατοντάδες εκδηλώσεις και δραστηριότητες καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, το Ευρωπαϊκό Έτος Δεξιοτήτων έδωσε ισχυρή ώθηση στη συμμετοχή στη διά βίου μάθηση, στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και στην προσέλκυση ταλέντων για την τόνωση της

ανταγωνιστικότητας της ΕΕ. Η ΕΕ συνέχισε επίσης με ακόμα μεγαλύτερη ορμή το πρωτοποριακό της έργο για τη διασφάλιση της ισότητας των φύλων, με τη θέσπιση μέτρων για την εξασφάλιση ίσης αμοιβής για ίση εργασία και με την προσχώρηση στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας.

Μια δίκαιη οικονομία για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση

Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, που έχει ως βασικές αρχές του τις ίσες ευκαιρίες και την ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας, τις δίκαιες συνθήκες εργασίας, την κοινωνική προστασία και τη συμπερίληψη, λειτουργεί ως οδηγός της ΕΕ στην προσπάθεια να καταστούν οι κοινωνίες μας δικαιότερες και ανθεκτικότερες. Στόχος του είναι να διασφαλίσει ότι όλοι θα έχουν ίσες ευκαιρίες στη ζωή και θα μπορούν να ασκήσουν τα ίδια κοινωνικά δικαιώματα. Σε αυτά περιλαμβάνονται η επαρκής εκπαίδευση και κατάρτιση καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής, οι δίκαιοι μισθοί και οι δίκαιες παροχές, οι ασφαλείς και υγιείς συνθήκες εργασίας, καθώς και η φροντίδα των παιδιών, οι συντάξεις και η οικονομικά προσιτή και ποιοτική υγειονομική περίθαλψη.

Το 2023 συμπληρώθηκαν δύο χρόνια από την έναρξη της εφαρμογής του σχεδίου δράσης για την υλοποίηση του πυλώνα. Από τα 75 μέτρα του πυλώνα, σχεδόν όλα έχουν πλέον υλοποιηθεί ή παρουσιαστεί. Το σχέδιο δράσης θα επανεξεταστεί το 2025.

Η «Κοινή έκθεση για την απασχόληση», του 2023, ήταν η πρώτη που παρείχε ενημέρωση σχετικά με την πρόοδο ως προς την επίτευξη των ενωσιακών και εθνικών στόχων για την απασχόληση, τις δεξιότητες και την κοινωνική προστασία που έχουν τεθεί με ορίζοντα το 2030. Αν και η ΕΕ βρίσκεται σε καλό δρόμο όσον αφορά την επίτευξη του πρωταρχικού στόχου της για ποσοστό απασχόλησης 78 % έως το 2030, εξακολουθεί να απαιτείται σημαντική πρόοδος για την επίτευξη των στόχων σχετικά με την εκπαίδευση ενηλίκων και τη μείωση της φτώχειας.

Έως το 2030, θα πρέπει να εργάζεται τουλάχιστον το

78 %

του πληθυσμού ηλικίας 20 έως 64 ετών.

Έως το 2030, θα πρέπει να παρακολουθεί κατάρτιση κάθε έτος τουλάχιστον το

60 % όλων των ενηλίκων.

Τα άτομα που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού θα πρέπει να μειωθούν κατά τουλάχιστον

15 εκατομμύρια έως το 2030.

Ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου και της κοινωνικής οικονομίας

Οι διαπραγματεύσεις, μέσω του κοινωνικού διαλόγου, μεταξύ οργανώσεων που εκπροσωπούν τους εργοδότες και εκείνων που εκπροσωπούν τους εργαζομένους συμβάλλουν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας και διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στην προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες. Ωστόσο, ο βαθμός συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, ενώ οι νεότερες μορφές απασχόλησης και ορισμένες ομάδες, όπως τα νεαρά άτομα, είναι λιγότερο πιθανό να εκπροσωπούνται.

Για να στηρίξει τα κράτη μέλη στην ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου, η ΕΕ εξέδωσε σύσταση με

συγκεκριμένα μέτρα για μεγαλύτερη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων —για παράδειγμα, προώθηση των συλλογικών διαπραγματεύσεων και διαβούλευση με τους εν λόγω εταίρους κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή οικονομικών πολιτικών, πολιτικών απασχόλησης και κοινωνικών πολιτικών. Ζητήθηκε επίσης η γνώμη των κοινωνικών εταίρων σχετικά με τη δράση για την ενίσχυση των δικαιωμάτων των ευρωπαϊκών συμβουλίων εργαζομένων, τα οποία αποτελούν σημαντικό εργαλείο για τη συμμετοχή των εργαζομένων στη λήψη αποφάσεων που ενδέχεται να επηρεάσουν την απασχόληση ή τις συνθήκες εργασίας τους και οι οποίες λαμβάνονται από εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη.

Η κοινωνική οικονομία σε αριθμούς

Η κοινωνική οικονομία θέτει σε προτεραιότητα τους πολίτες και τους κοινωνικούς και τους περιβαλλοντικούς στόχους έναντι του κέρδους. Οι οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας δραστηριοποιούνται σε ένα ευρύ φάσμα τομέων, από τις κοινωνικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες φροντίδας έως τη στέγαση, την αναψυχή και την οικονομικά προσιτή ενέργεια. Στις οργανώσεις κοινωνικής οικονομίας περιλαμβάνονται επίσης συνεταιρισμοί, ταμεία αλληλασφάλισης, μη κερδοσκοπικές ενώσεις, ιδρύματα και κοινωνικές επιχειρήσεις.

Οι οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων και προωθούν δίκαιες συνθήκες εργασίας μέσω της συμμετοχής των εργαζομένων στη λήψη των αποφάσεων και στη διακυβέρνηση. Δημιουργούν επίσης ευκαιρίες για υποεκπροσωπούμενες ομάδες, όπως είναι οι γυναίκες και τα νεαρά άτομα, και συμβάλλουν στην επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης με τρόπο δίκαιο και συμπεριληπτικό. Για να στηρίξει την περαιτέρω ανάπτυξη αυτού του σημαντικού τομέα, η ΕΕ ενέκρινε τον Νοέμβριο μέτρα για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που θα επιτρέπει στις οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας να ευδοκιμούν

και να αναπτύσσονται. Μια νέα υπηρεσία μίας στάσης για την κοινωνική οικονομία παρέχει πληροφορίες σχετικά με την ενωσιακή χρηματοδότηση, τις ευκαιρίες κατάρτισης και τα όσα συμβαίνουν στα κράτη μέλη.

Σήμερα τα μη κερδοσκοπικά σωματεία που δραστηριοποιούνται σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη έχουν να αντιμετωπίσουν πολλούς και διαφορετικούς κανόνες, γεγονός το οποίο συνεπάγεται διοικητικό φόρτο και κόστος. Για την άρση αυτών των εμποδίων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε μια νέα εθνική μορφή μη κερδοσκοπικού σωματείου ειδικά σχεδιασμένη για διασυνοριακές δραστηριότητες, η οποία θα τους επιτρέψει να απολαμβάνουν τις ελευθερίες που παρέχει η ενιαία αγορά.

Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση είναι καίριας σημασίας για τη διασφάλιση ότι κανείς δεν θα μείνει στο περιθώριο. Επιπλέον, το νεοσυσταθέν Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα θα στηρίξει ευάλωτα νοικοκυριά, ευάλωτες πολύ μικρές επιχειρήσεις και χρήστες των μεταφορών στην ΕΕ που ενδέχεται να πλήττονται από την ενεργειακή φτώχεια και να αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες όσον αφορά τις μετακινήσεις. Περίπου 65 δισ. ευρώ από τα 86,7 δισ. ευρώ του προϋπολογισμού του ταμείου θα προέλθουν από τα έσοδα από το νέο σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ που καλύπτει τους τομείς των κτιρίων και των μεταφορών. Το εν λόγω ταμείο θα λειτουργήσει από το 2026 έως το 2032 (βλ. επίσης κεφάλαιο 4).

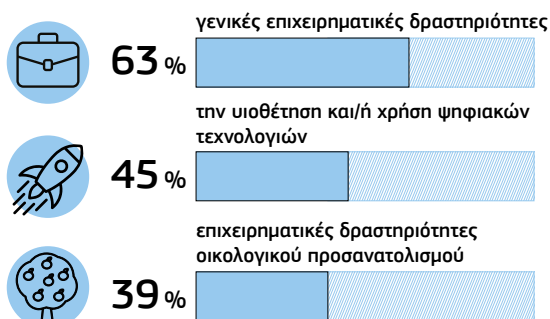
Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και των δεξιοτήτων

Παρότι η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση δημιουργούν νέες ευκαιρίες για τους πολίτες και την οικονομία της ΕΕ, πολλές εταιρείες της αναφέρουν δυσκολίες στην εξεύρεση εργαζομένων με τις δεξιότητες που χρειάζονται. Για την επίτευξη της αναγκαίας επανειδίκευσης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων του εργατικού της δυναμικού και για την προσέλκυση ατόμων με τις κατάλληλες δεξιότητες

στην ΕΕ, το 2023 ανακηρύχθηκε Ευρωπαϊκό Έτος Δεξιοτήτων.

Την επείγουσα ανάγκη μιας τέτοιας πρωτοβουλίας υπογράμμισαν και τα αποτελέσματα μιας έρευνας που πραγματοποιήθηκε την άνοιξη σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, η οποία έδειξε ότι ενδεχομένως να περιορίζεται η ικανότητα της ΕΕ να επιτύχει τους στόχους της.

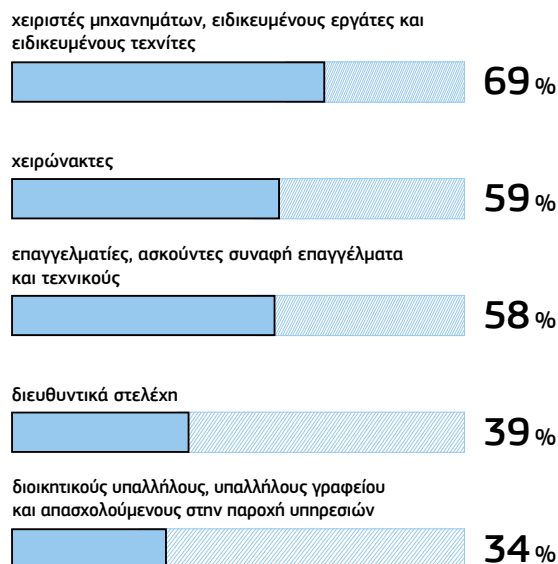
Οι ελλείψεις δεξιοτήτων αποτελούν τροχοπέδη για τις ΜΜΕ όσον αφορά:

Πρωτοβουλίες όπως το σύμφωνο για τις δεξιότητες συμβάλλουν ήδη στην αντιμετώπιση των προκλήσεων και των ελλείψεων στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, και η συνεισφορά τους ήταν σημαντική όσον αφορά το Έτος Δεξιοτήτων. Μέχρι στιγμής έχουν επωφεληθεί από προγράμματα αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης πάνω από 2 εκατομμύρια άτομα, και περισσότεροι από 1 500 οργανισμοί έχουν εγγραφεί στον χάρτη του συμφώνου για τις δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων 20 συμπράξεων μεγάλης κλίμακας. Τα μέλη του συμφώνου έχουν επίσης αναπτύξει ή επικαιροποιήσει περισσότερα από 15 000 προγράμματα κατάρτισης και έχουν επενδύσει σχεδόν

Ελλείψεις δεξιοτήτων ανά εργασιακό ρόλο

Ποσοστό ΜΜΕ που αντιμετωπίζουν ελλείψεις δεξιοτήτων όσον αφορά:

160 εκατ. ευρώ σε πρωτοβουλίες σχετικές με τις δεξιότητες.

Με βάση το μοντέλο της ευρωπαϊκής ακαδημίας συσσωρευτών, η οποία δρομολογήθηκε το 2022, η Επιτροπή προτείνει τη δημιουργία ακαδημιών της βιομηχανίας των μηδενικών καθαρών εκπομπών για τον εφοδιασμό των εργαζομένων με τις απαραίτητες δεξιότητες για την πράσινη μετάβαση. Οι ακαδημίες, καθεμία από τις οποίες θα επικεντρώνεται σε μία τεχνολογία μηδενικών καθαρών εκπομπών, θα φέρουν σε επαφή τη βιομηχανία, τους κοινωνικούς εταίρους και τους παρόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης.

↓ BINTEO Το Ευρωπαϊκό Έτος Δεξιοτήτων

Στην εμβληματική εκδήλωση «Making Skills Count» (Ανάδειξη των δεξιοτήτων) συμμετείχαν περίπου 300 άτομα στις Βρυξέλλες και πάνω από 1 000 διαδικτυακά. Στην ευρωπαϊκή εβδομάδα επαγγελματικών δεξιοτήτων από τις 23 έως τις 27 Οκτωβρίου υπογραμμίστηκε η σημασία της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για την αντιμετώπιση των οικονομικών, κλιματικών και κοινωνικών προκλήσεων. Έως το τέλος του έτους είχαν διοργανωθεί περισσότερες από 900 εκδηλώσεις σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

Το Ευρωπαϊκό Έτος Δεξιοτήτων

Το Ευρωπαϊκό Έτος Δεξιοτήτων έχει ως στόχο να συμβάλει ώστε να αναγνωρίσουν όλοι τη σημασία της κατάρτισης και να δραστηριοποιηθούν.

Η ΕΕ συνεργάζεται με τα κράτη μέλη, τους κοινωνικούς εταίρους, τις υπηρεσίες απασχόλησης, τα εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια, τους παρόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης, τους εργαζομένους και τις επιχειρήσεις για την ενίσχυση και την προώθηση της ανάπτυξης δεξιοτήτων.

Το Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους (NEB), μία από τις εμβληματικές πρωτοβουλίες του Ευρωπαϊκού Έτους Δεξιοτήτων, εγκαινίασε την ακαδημία NEB για την απόκτηση δεξιοτήτων για βιώσιμες κατασκευές. Θα επιταχύνει την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση στο οικοσύστημα των κατασκευών για τη στήριξη της μετάβασης σε μια αναγεννητική βιοοικονομία. Σε αυτό το πλαίσιο, ανανεώσιμοι βιολογικοί πόροι από τη γη και τη θάλασσα (π.χ. καλλιέργειες, δάση και ψάρια) χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τροφίμων, υλικών και ενέργειας. Ο εντοπισμός κενών γνώσης στη χρήση υλικών βιολογικής προέλευσης και ψηφιακών τεχνολογιών θα αποτελέσει έναν από τους πρώτους τομείς εστίασης της ακαδημίας, μαζί με την ενίσχυση της κυκλικότητας στον κατασκευαστικό τομέα.

Η Επιτροπή ζήτησε τη γνώμη των κοινωνικών εταίρων σχετικά με μια πρωτοβουλία για την επικαιροποίηση και την ενίσχυση του ευρωπαϊκού πλαισίου ποιότητας για την πρακτική άσκηση, μια από τις πιο σημαντικές

πρωτοβουλίες στο πλαίσιο του Έτους Δεξιοτήτων. Το πλαίσιο αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας της πρακτικής άσκησης, ιδίως όσον αφορά το περιεχόμενο της μάθησης και της κατάρτισης και τις συνθήκες εργασίας, προκειμένου να διευκολυνθεί η μετάβαση από την εκπαίδευση, την ανεργία ή την οικονομική αδράνεια και να δοθεί η δυνατότητα στα άτομα να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους και να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία.

Η ενωσιακή πλατφόρμα ταλέντων καινοτομίας, η οποία εγκαινιάστηκε τον Μάρτιο, θα βοηθήσει τις επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των νεοφυών, να αναζητήσουν εκτός ΕΕ τα talenta που χρειάζονται. Αυτή θα προσελκύσει περισσότερα ειδικευμένα άτομα στην ΕΕ και θα αυξήσει τη σχετική κινητικότητα εντός της επικράτειάς της μέσω διεθνών προσλήψεων και της στήριξης της αντιστοίχισης εργοδοτών με έδρα την ΕΕ και ειδικευμένων υπηκόων τρίτων χωρών που επιθυμούν να μετακινηθούν νόμιμα και να εργαστούν στην Ένωση.

Ο κ. Νικολά Σμιτ, Ευρωπαίος επίτροπος Απασχόλησης και Κοινωνικών Δικαιωμάτων (σε πρώτο πλάνο, δεύτερος από δεξιά), σε επίσκεψή του στο Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης του Σανταρέμ και στο Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης για τη Μεταλλουργική και τη Μεταλλουργική-Μηχανική Βιομηχανία, Λισαβόνα, Πορτογαλία, 17 Φεβρουαρίου 2023

Τα επόμενα χρόνια ο πληθυσμός της ΕΕ θα συνεχίσει να μειώνεται. Εάν δεν αντιμετωπιστεί, η δημογραφική αλλαγή θα αυξήσει περαιτέρω τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και την πίεση στους δημόσιους προϋπολογισμούς, όπως επιβεβαιώνεται στη δημογραφική έκθεση του 2023. Μετά από έκκληση των ηγετών στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου, η Επιτροπή παρουσίασε εργαλειοθήκη μέτρων για να βοηθήσει τα κράτη μέλη να διαχειριστούν τη δημογραφική αλλαγή. Στόχος της είναι να δώσει τη δυνατότητα σε όλες τις γενιές να υλοποιήσουν τις προσωπικές τους φιλοδοξίες και να αξιοποιήσουν πλήρως τις ικανότητές τους στην οικονομία και στην κοινωνία γενικότερα.

Η καλλιέργεια ταλέντων είναι ιδιαίτερης σημασίας για τις περιφέρειες με συρρικνούμενο εργατικό δυναμικό

και χαμηλό ποσοστό αποφοίτων μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και για εκείνες που πλήττονται από τη φυγή ατόμων νεαρής ηλικίας. Ο μηχανισμός ενίσχυσης ταλέντων δρομολογήθηκε τον Ιανουάριο του 2023 στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για την αξιοποίηση ταλέντων στις περιφέρειές της. Ο μηχανισμός θα στηρίξει τις περιφέρειες της ΕΕ που βιώνουν τις επιπτώσεις της επιταχυνόμενης μείωσης του οικονομικά ενεργού πληθυσμού όσον αφορά την κατάρτιση, τη διατήρηση και την προσέλκυση των ατόμων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων που απαιτούνται για την αντιμετώπιση της δημογραφικής αλλαγής. Η πλατφόρμα αξιοποίησης ταλέντων εγκαινιάστηκε επίσης τον Νοέμβριο, φέρνοντας σε επαφή τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής από τις περιφέρειες και τα κράτη μέλη με εκείνους από τα όργανα της ΕΕ.

Εργαλειοθήκη μέτρων για τη διαχείριση της δημογραφικής αλλαγής

Γονείς

Διευκόλυνση του συνδυασμού επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και της υλοποίησης των οικογενειακών σχεδίων

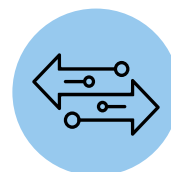
Νεολαία

Παροχή στους νέους της δυνατότητας να αξιοποιήσουν το δυναμικό τους σε ένα μαθησιακό περιβάλλον υψηλής ποιότητας και διευκόλυνση της μετάβασης στην επαγγελματική ζωή

Ηλικιωμένοι

Στήριξη της υγιούς και ενεργητικής γήρανσης και παροχή της δυνατότητας στους πολίτες να διατηρούν τον έλεγχο της ζωής τους και να συνεισφέρουν στην οικονομία και την κοινωνία

Μετανάστευση

Προσέλκυση και ενσωμάτωση ταλέντων από χώρες εκτός της ΕΕ

Η υλοποίηση του μακρόπνοου οράματος για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη. Πάνω από 2 000 οργανώσεις και αρχές σε ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο εργάζονται πλέον από κοινού για τη διεύρυνση της συνεργασίας σε διάφορους τομείς πολιτικής και την ενίσχυση της βιωσιμότητας και της ευρωστίας των αγροτικών περιοχών. Το 2023 δημιουργήθηκε η ομάδα συντονισμού του αγροτικού συμφώνου και εγκαινιάστηκε η πλατφόρμα της κοινότητας του αγροτικού συμφώνου, με πόρους για αγροτικές κοινότητες που πλήττονται από απώλεια πληθυσμού, γήρανση και δημογραφική συρρίκνωση. Η ΕΕ παρέχει επίσης πολιτική καθοδήγηση με στόχο την περαιτέρω ενίσχυση της ευημερίας, της ανθεκτικότητας και του κοινωνικού ιστού των αγροτικών περιοχών και των αγροτικών κοινοτήτων.

Τον Νοέμβριο η Επιτροπή παρουσίασε μέτρα που στόχο έχουν να καταστήσουν την ΕΕ ελκυστικότερη για τα talέντα από το εξωτερικό και να διευκολύνουν την κινητικότητα στο εσωτερικό της. Μία από τις βασικές πρωτοβουλίες είναι η πρόταση για τη δημιουργία

δεξαμενής ταλέντων της ΕΕ. Αυτή θα είναι η πρώτη πλατφόρμα αντιστοίχισης θέσεων εργασίας σε επίπεδο ΕΕ, και θα έχει ως στόχο τη διευκόλυνση των διεθνών προσλήψεων σε επαγγέλματα με ελλείψεις, σε όλα τα επίπεδα δεξιοτήτων. Μια σειρά συστάσεων που θα συνοδεύουν την πρωτοβουλία θα απλουστεύσουν και θα επιταχύνουν την αναγνώριση δεξιοτήτων και προσόντων που έχουν αποκτηθεί εκτός ΕΕ. Παρέχοντας σαφείς διαδικτυακές πληροφορίες και καθοδήγηση σχετικά με τις διαδικασίες μετανάστευσης και αναγνώρισης, η δεξαμενή ταλέντων της ΕΕ θα στηρίζει τους εργοδότες και τα άτομα που αναζητούν εργασία ώστε να συμμορφώνονται με τους σύνθετους κανόνες όσον αφορά την πρόσληψη. Με τον τρόπο αυτό οι διεθνείς προσλήψεις θα γίνουν ευκολότερες, ταχύτερες και αποδοτικότερες για όλους τους εμπλεκόμενους. Η δεξαμενή ταλέντων της ΕΕ θα συμβάλει επίσης στην υλοποίηση εταιρικών σχέσεων προσέλκυσης ταλέντων, παρέχοντας στους συμμετέχοντες υπηκόους τρίτων χωρών ένα εργαλείο για αποτελεσματικές τοποθετήσεις σε θέσεις εργασίας.

Στήριξη των εργαζομένων

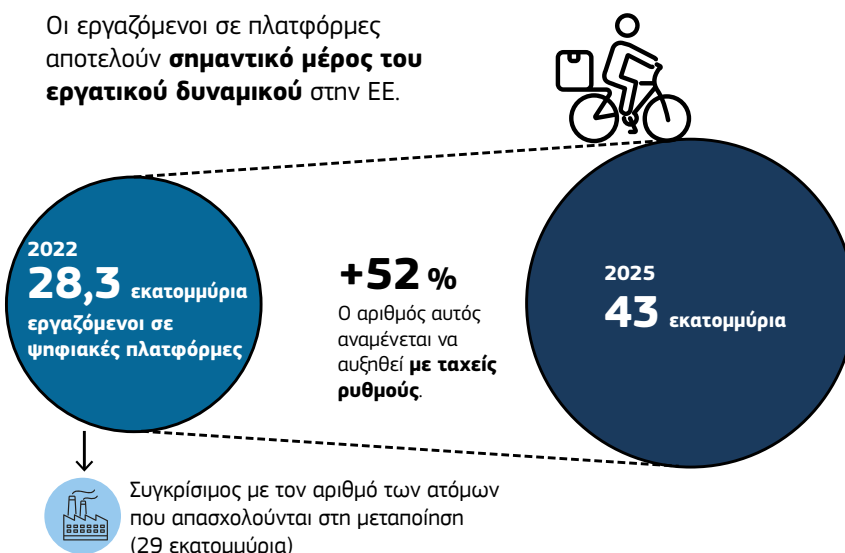
Βελτίωση των συνθηκών για τους εργαζομένους σε πλατφόρμες

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σημείωσαν πρόοδο στις διαπραγματεύσεις σχετικά με την πρόταση οδηγίας της Επιτροπής για τη βελτίωση των συνθηκών απασχόλησης των εργαζομένων σε πλατφόρμες. Στόχος της πρότασης είναι να διασφαλιστεί για τα άτομα που εργάζονται μέσω ψηφιακών πλατφορμών ένα νομικό καθεστώς απασχόλησης που αντιστοιχεί στις πραγματικές εργασιακές ρυθμίσεις τους και να μπορούν να απολαμβάνουν τα εργασιακά δικαιώματα και τις

κοινωνικές παροχές που δικαιούνται. Η οδηγία θεσπίζει επίσης νέους κανόνες που διέπουν τη χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων για την παρακολούθηση και τη λήψη αποφάσεων σε ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας. Με τον τρόπο αυτό προωθείται μεγαλύτερη διαφάνεια και λογοδοσία στην αλγοριθμική διαχείριση, και έτσι οι εργαζόμενοι μπορούν να γνωρίζουν και να αμφισβητούν αποφάσεις που επηρεάζουν τις συνθήκες εργασίας τους.

Πόσοι είναι οι εργαζόμενοι σε πλατφόρμες;

Οι εργαζόμενοι σε πλατφόρμες αποτελούν **σημαντικό μέρος του εργατικού δυναμικού** στην ΕΕ.

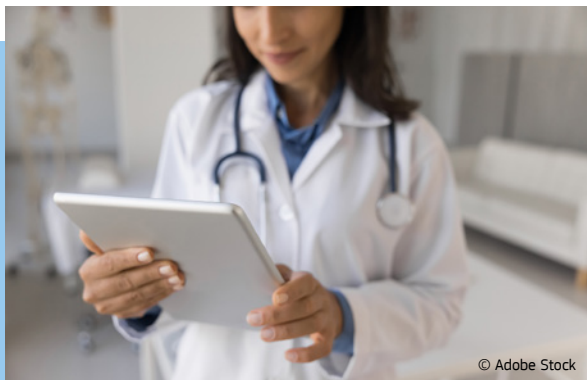

Αλληλοδιδαχή από ομοτίμους για δημόσιες διοικήσεις

Το 2023 περίπου 100 δημόσιοι υπάλληλοι από 17 κράτη μέλη συμμετείχαν σε ένα νέο πρόγραμμα ανταλλαγών για την προετοιμασία της επόμενης γενιάς υπευθύνων χάραξης πολιτικής στην ΕΕ. Το πρόγραμμα συνεργασίας και ανταλλαγών στον τομέα της δημόσιας διοίκησης δίνει τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να διδαχθούν από τις εργασιακές μεθόδους και νοοτροπίες άλλων δημόσιων διοικήσεων της ΕΕ. Χρηματοδοτείται από το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης, το πρόγραμμα της ΕΕ που παρέχει εξατομικευμένη τεχνική εμπειρογνώμοσύνη στα κράτη μέλη για να τα βοηθήσει να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν μεταρρυθμίσεις.

Ψηφιακές δεξιότητες για επαγγελματίες του τομέα της υγείας

Κατά τη διάρκεια του έτους η Εσθονία, η Ισπανία, η Ιταλία και η Ρουμανία επωφελήθηκαν από έργα που χρηματοδοτήθηκαν από το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης για να ενισχύσουν τις ψηφιακές ικανότητες των επαγγελματιών υγείας και να διασφαλίσουν τη συνεχή αναβάθμιση των δεξιοτήτων τους στο μέλλον. Τα έργα στηρίζουν υγειονομικές αρχές σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο για την ανάπτυξη σχεδίων ψηφιακών δεξιοτήτων και επιχειρησιακών κατευθυντήριων γραμμών για τη διευκόλυνση της υιοθέτησης και της χρήσης ηλεκτρονικών μπτρώων υγείας.

© Adobe Stock

Υγεία και ασφάλεια στην εργασία

Τον Νοέμβριο το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο συμφώνησαν προσωρινά να μειώσουν τα όρια έκθεσης για τον μόλυβδο στο ένα πέμπτο της τρέχουσας οριακής τιμής. Ο μόλυβδος μπορεί να επηρεάσει τη σεξουαλική λειτουργία και τη γονιμότητα, και επίσης να βλάψει την ανάπτυξη των εμβρύων ή των παιδιών των γυναικών οι οποίες εκτίθενται σε αυτόν. Υποστήριξαν επίσης τη θέσπιση της πρώτης οριακής τιμής έκθεσης στις διισοκυανικές ενώσεις, χημικές ουσίες που μπορούν να προκαλέσουν αναπνευστικές ασθένειες όπως το άσθμα. Οι αλλαγές αυτές, που αποφασίστηκαν μετά από πρόταση της Επιτροπής που βασίζεται στα πλέον πρόσφατα επιστημονικά στοιχεία, θα είναι καίριας σημασίας για την προστασία των εργαζομένων κατά τη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα. Τόσο ο μόλυβδος όσο και οι διισοκυανικές ενώσεις είναι πιθανό να χρησιμοποιηθούν, για παράδειγμα, για την παραγωγή μπαταριών και ελαφρύτερων ηλεκτρικών οχημάτων, σε ανεμογεννήτριες ή ως μονωτικά υλικά σε ανακαινίσεις κτιρίων.

Η ΕΕ τροποποίησε τη νομοθεσία για να μειώσει σημαντικά την οριακή τιμή επαγγελματικής έκθεσης στον αμίαντο. Αυτό αποτελεί καθοριστικό βήμα για την καλύτερη προστασία των εργαζομένων από τον αμίαντο, μια εξαιρετικά επικίνδυνη, καρκινογόνα ουσία η οποία εξακολουθεί να υπάρχει σε πολλά κτίρια. Η εξέλιξη αυτή αποτελεί μέρος της ολοκληρωμένης προσέγγισης της ΕΕ όσον αφορά την καλύτερη προστασία των ανθρώπων και του περιβάλλοντος από τον αμίαντο και τη διασφάλιση ενός μέλλοντος χωρίς αμίαντο.

Ευκολότερες διαδικασίες με τον ψηφιακό συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης

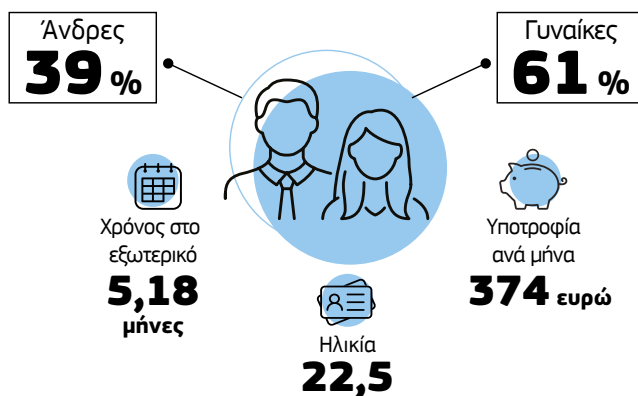
Προτάθηκαν πρακτικά μέτρα για την περαιτέρω ψηφιοποίηση του συντονισμού των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στην ΕΕ. Η χρήση εξ ολοκλήρου ψηφιακών εργαλείων θα διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εθνικών φορέων κοινωνικής ασφάλισης και θα επιταχύνει την αναγνώριση και τη χορήγηση επιλέξιμων παροχών σε διασυνοριακό επίπεδο. Αυτό θα βοηθήσει τους κατοίκους της ΕΕ που ζουν, εργάζονται και ταξιδεύουν στο εξωτερικό, τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε άλλα κράτη μέλη και τις εθνικές διοικήσεις που συντονίζουν την κοινωνική ασφάλιση σε διασυνοριακό επίπεδο (βλ. κεφάλαιο 5).

Εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση

Πρόγραμμα Erasmus+

Με σχεδόν 14 εκατομμύρια συμμετέχοντες μέχρι σήμερα, το Erasmus+ είναι ένα από τα εμβληματικά προγράμματα της ΕΕ και καλύπτει την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό. Η Επιτροπή αύξησε τον προϋπολογισμό του προγράμματος για το 2023 στα 4,43 δισ. ευρώ συνολικά, το υψηλότερο ετήσιο χρηματοδοτικό κονδύλιο που είχε δοθεί ποτέ στο πρόγραμμα. Αυτό επιτάχυνε την υλοποίηση των προτεραιοτήτων του Erasmus+ όσον αφορά την ένταξη, την ενεργό συμμετοχή στα κοινά και στις δημοκρατικές διαδικασίες, και όσον αφορά την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση στην ΕΕ και διεθνώς. Το αναθεωρημένο πρόγραμμα εργασίας περιλάμβανε 100 εκατ. ευρώ για τη στήριξη των εκπαιδευομένων και του εκπαιδευτικού προσωπικού που πλήττονται από την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Η διεθνής διάσταση του Erasmus+ ενισχύθηκε, με αύξηση κατά 31 εκατ. ευρώ του προϋπολογισμού για την ενίσχυση των προγραμμάτων κινητικότητας και της ανάπτυξης ικανοτήτων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με στόχο τη στήριξη έργων διεθνούς συνεργασίας. Το 2023 το πρόγραμμα αυτό στήριξε επίσης τη δημιουργία ψηφιακού περιβάλλοντος ανοιχτής εκπαίδευσης για σπουδαστές που είναι εγγεγραμμένοι σε ουκρανικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, για όσους εγκαταλείπουν την Ουκρανία ή για σπουδαστές που έχουν εκτοπιστεί στο εσωτερικό της χώρας.

Ποιο ήταν το προφίλ του μέσου φοιτητή Erasmus+ το 2023;

Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Εκπαίδευσης

Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Εκπαίδευσης είναι μια πρωτοβουλία που βοηθά τα κράτη μέλη να συνεργαστούν για την οικοδόμηση ανθεκτικότερων και πιο συμπεριληπτικών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Αποσκοπεί στη βελτίωση της πρόσβασης σε ποιοτική εκπαίδευση και κατάρτιση, στην παροχή στους εκπαιδευομένους της δυνατότητας να μετακινούνται εύκολα μεταξύ εκπαιδευτικών συστημάτων σε διάφορες χώρες και στη δημιουργία μιας κουλτούρας διά βίου μάθησης. Στο μέσον της περιόδου οικοδόμησης του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης, το Συμβούλιο αναγνώρισε την πρόοδο που έχει σημειωθεί και την ανάγκη να συνεχιστούν οι προσπάθειες των κρατών μελών, της Επιτροπής και μιας ευρύτερης κοινότητας ενδιαφερόμενων μερών για την υλοποίησή του έως το 2025.

↑

Η κ. Ιλιάννα Ιβάνοβα, Ευρωπαϊκή επίτροπος Καινοτομίας, Έρευνας, Πολιτισμού, Εκπαίδευσης και Νεολαίας (δεξιά), κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης για την ενδιάμεση επανεξέταση του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης, Βρυξέλλες, Βέλγιο, 10 Οκτωβρίου 2023. Στην εκδήλωση υψηλού επιπέδου εξετάστηκαν η πρόοδος όσον αφορά τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης και οι μελλοντικές προκλήσεις.

Μια ειδική ομάδα Ευρωπαίων πολιτών για τη μαθησιακή κινητικότητα (βλ. επίσης κεφάλαιο 9) διατύπωσε 21 ειδικές συστάσεις με στόχο την αύξηση των ευκαιριών μάθησης στο εξωτερικό για όλους στην ΕΕ. Οι συστάσεις αυτές λήφθηκαν υπόψη κατά την κατάρτιση της πρότασης της Επιτροπής για σύσταση του Συμβουλίου με την οποία καλούνται τα κράτη μέλη να αναδείξουν τη μαθησιακή κινητικότητα εντός της ΕΕ σε αναπόσπαστο μέρος όλων των διαδρομών εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Ψηφιακή εκπαίδευση

Οι ψηφιακές δεξιότητες είναι απαραίτητες για τη συμμετοχή στις κοινωνικές δραστηριότητες και στην εργασία, καθώς και για την επίτευξη της κοινωνικής ένταξης. Στόχος της ΕΕ είναι να βελτιώσει τη διαδικασία με την οποία οι άνθρωποι μαθαίνουν διαδικτυακά και να διασφαλίσει σε όλους, τόσο για το παρόν όσο και για το μέλλον, τις ψηφιακές δεξιότητες που χρειάζονται.

Υπό το πρίσμα αυτό, τον Νοέμβριο η ΕΕ εξέδωσε δύο συστάσεις που αποσκοπούν στην καθοδήγηση και τη στήριξη των κρατών μελών στην ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων των πολιτών και στη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος. Οι συστάσεις εντάσσονται στο πλαίσιο της υλοποίησης του σχεδίου δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση 2021-2027. Παράλληλα συνεχίζονται οι εργασίες όσον αφορά τις 13 δράσεις που προβλέπει το σχέδιο. Για παράδειγμα, τον Ιούνιο δημιουργήθηκε, στο πλαίσιο του κόμβου ψηφιακής εκπαίδευσης, μια κοινότητα πρακτικής για τη στήριξη της ευρωπαϊκής πλατφόρμας ανταλλαγών περιεχομένου και εκπαιδευτικών δεδομένων για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η Επιτροπή έχει επίσης δρομολογήσει πιλοτικό έργο με στόχο τη διερεύνηση της δυνατότητας ανάπτυξης ενός ευρωπαϊκού πιστοποιητικού ψηφιακών δεξιοτήτων, ώστε να είναι δυνατή η αναγνώριση των ψηφιακών δεξιοτήτων των

πολιτών σε διασυνοριακό επίπεδο από τους εργοδότες και τους παρόχους κατάρτισης εύκολα και γρήγορα (για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις ψηφιακές δεξιότητες, βλ. κεφάλαιο 5).

Πιο συμπεριληπτικά εκπαιδευτικά συστήματα

Χάρη στο Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης, η Ισπανία, η Ιταλία και η Πορτογαλία καθιστούν τα εκπαιδευτικά τους συστήματα πιο συμπεριληπτικά όσον αφορά τους μειονεκτούντες μαθητές μέσω ενός πολυκρατικού έργου που αποσκοπεί στην καταπολέμηση των περιφερειακών ανισοτήτων. Η χρηματοδότηση στο πλαίσιο του μέσου βοηθά επίσης την Ιρλανδία και τη Φινλανδία να δημιουργήσουν χάρτες πορείας για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών και την προώθηση της ποιοτικής και συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, ενώ παράλληλα στηρίζει τη Ρουμανία στη διαμόρφωση και στην υλοποίηση συστήματος για τη μείωση του αριθμού των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο.

↑
BINEO Βραβείο Νέων Εφευρετών:
προγραμματισμός προσιτός σε παιδιά με
προβλήματα όρασης

Προώθηση του βιβλίου και της ανάγνωσης

Η Ημέρα Ευρωπαίων Συγγραφέων —μια νέα πρωτοβουλία στο πλαίσιο του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη»— διοργανώθηκε για πρώτη φορά τον Μάρτιο. Μέσα από περισσότερες από 1 000 εκδηλώσεις, η διοργάνωση αποσκοπούσε στην επανασύνδεση της νεότερης γενιάς με την ανάγνωση βιβλίων και ενθάρρυνε τους πολίτες να ανακαλύψουν την πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας.

Στήριξη της έρευνας

Μέσω της έρευνας και της καινοτομίας, πέντε αποστολές της ΕΕ με χρηματοδότηση κυρίως από το πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη» βοηθούν την Επιτροπή στις εργασίες της για την υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, για την προετοιμασία της Ευρώπης για την ψηφιακή εποχή και στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού σχεδίου για την καταπολέμηση του καρκίνου. Κάθε αποστολή θέτει φιλόδοξους, πρακτικούς και μετρήσιμους στόχους και αποσκοπεί στην επίτευξη απτών αποτελεσμάτων προς όφελος όλων των πολιτών στην ΕΕ. Η αξιολόγηση προόδου δείχνει ότι οι αποστολές βρίσκονται σε καλό δρόμο όσον αφορά την επίτευξη των φιλόδοξων στόχων τους έως το 2030.

Επιδιώκοντας να έχουν οι δράσεις τους πραγματικό και διαρκή αντίκτυπο, οι αποστολές κινητοποιούν ευρύ φάσμα δημόσιων και ιδιωτικών φορέων —από τα κράτη μέλη και τις περιφερειακές και τοπικές αρχές έως ερευνητικά ιδρύματα, γεωργούς, επενδυτές και συνδεδεμένους εταίρους από χώρες εκτός ΕΕ. Συνεργάζονται επίσης με τους πολίτες για την υιοθέτηση νέων λύσεων και προσεγγίσεων. Το 2023 άρχισε η προπαρασκευαστική φάση μιας έκτης αποστολής για το Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους. Η αποστολή θα επικεντρωθεί στην καινοτομία και θα έχει ως στόχο τη μεταμόρφωση των γειτονιών σε ολόκληρη την Ευρώπη, ώστε έως το 2035 να είναι πια όμορφες, βιώσιμες και συμπεριληπτικές.

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη», το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας συμβάλλει στη διεύρυνση των γνώσεων σε όλους τους τομείς της επιστήμης και των υποτροφιών μέσω των αναγνωρισμένου κύρους προγραμμάτων επιχορηγήσεών του. Το 2023 διατέθηκαν από το συμβούλιο επιχορηγήσεις ύψους 2 δισ. ευρώ σε έργα που επιλέχθηκαν με βάση την επιστημονική αριστεία τους.

↑
Ο κ. Φέρεντζ Κράους (αριστερά) και η κ. Αν Λ' Ουιγέ (δεξιά)

↑
BINTEO Αποστολή της ΕΕ για τον καρκίνο — Αντιμετώπιση των αναγκών των νεαρών επιζώντων από καρκίνο

Οι δράσεις Marie Skłodowska-Curie είναι το εμβληματικό χρηματοδοτικό πρόγραμμα της ΕΕ για τη διδακτορική εκπαίδευση και τη μεταδιδακτορική κατάρτιση ερευνητών. Καθ' όλη τη διάρκεια του 2023 το πρόγραμμα στήριξε σχεδόν 3 000 έργα και 4 400 οργανισμούς, που είχαν επιλεγεί για χρηματοδότηση το 2021 και το 2022. Με τη χρηματοδότηση, ύψους άνω του 1,6 δισ. ευρώ, θα εκπαιδευτούν περισσότεροι από 15 000 υποψήφιοι διδάκτορες εντός και εκτός του ακαδημαϊκού χώρου.

↑
Η κ. Μαρίγια Γκαμπριέλ, τότε Ευρωπαϊκή Επίτροπος Καινοτομίας, Έρευνας, Πολιτισμού, Εκπαίδευσης και Νεολαίας, κατά τη διάρκεια εκδήλωσης για την αύξηση των κοιλάδων υδρογόνου στην ΕΕ, Βρυξέλλες, Βέλγιο, 1 Μαρτίου 2023. Η Επιτροπή, από κοινού με την ευρωπαϊκή βιομηχανία υδρογόνου, την επιστημονική κοινότητα και τις περιφέρειες της ΕΕ, έχει δεσμευτεί να επιταχύνει την κοινή δράση για την έρευνα, την ανάπτυξη, την επίδειξη και την εγκατάσταση κοιλάδων υδρογόνου.

Το βραβείο Νόμπελ Φυσικής για το 2023 απονεμήθηκε σε δύο ερευνητές που χρηματοδοτήθηκαν από την ΕΕ. Ο κ. Φέρεντζ Κράους και η κ. Αν Λ' Ουιγέ έχουν λάβει από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας επιχορηγήσεις σχεδόν 9,5 εκατ. ευρώ. Έλαβαν επίσης στήριξη και από άλλα ερευνητικά προγράμματα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των δράσεων Marie Skłodowska-Curie. Τιμήθηκαν με το βραβείο, μαζί με τον συνάδελφό τους φυσικό Πιερ Αγκοστινί, για «πειραματικές μεθόδους που δημιουργούν παλμούς φωτός πεντάκις εκατομμυριοστού του δευτερολέπτου για τη μελέτη της δυναμικής των ηλεκτρονίων στην ύλη».

Τον Ιούλιο η Επιτροπή πρότεινε σύσταση του Συμβουλίου για τη θέσπιση ενός νέου ευρωπαϊκού πλαισίου για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες, μιας νέας Χάρτας του Ερευνητή και ενός ευρωπαϊκού πλαισίου ικανοτήτων για τους ερευνητές. Κύριος στόχος αυτών των πρωτοβουλιών είναι η παραμονή των ερευνητών στην ΕΕ, με τη μετατροπή της σε ελκυστικό προορισμό για τους ερευνητές από τρίτες χώρες, και η προβολή της ερευνητικής σταδιοδρομίας ως ελκυστικής επιλογής για νέους φοιτητές και πτυχιούχους.

Οι πρώτοι νικητές ενός νέου βραβείου που απονέμεται σε ακαδημαϊκούς και ερευνητικούς οργανισμούς για την προώθηση της ισότητας των φύλων στην έρευνα και στην καινοτομία ανακοινώθηκαν κατά την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας (8 Μαρτίου). Το βραβείο της ΕΕ για τους πρωταθλητές της ισότητας των φύλων έλαβαν τρία ακαδημαϊκά ιδρύματα από την Ιρλανδία και ένα από τη Σουηδία.

Ενίσχυση των μέτρων για μια Ένωση ισότητας

Ισότητα των φύλων

Παρόλο που το δικαίωμα ίσης αμοιβής για ίση εργασία ή για εργασία ίσης αξίας είναι μία από τις θεμελιώδεις αρχές της Ένωσης, οι γυναίκες στην ΕΕ αμείβονται κατά μέσο όρο περίπου 13 % λιγότερο από τους άνδρες. Αν και το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων αποτελεί σύνθετο ζήτημα, οι μισθολογικές διακρίσεις θεωρούνται καθοριστικός παράγοντας γι' αυτό. Οι νέοι κανόνες για τη μισθολογική διαφάνεια αποσκοπούν στην αυστηρότερη εφαρμογή του δικαιώματος ίσης αμοιβής και στη γεφύρωση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων. Η οδηγία για τη μισθολογική διαφάνεια παρέχει στους εργαζομένους το δικαίωμα να ενημερώνονται σχετικά με τα μέσα επίπεδα αμοιβών όλων όσοι εκτελούν την ίδια εργασία ή εργασία ίσης αξίας, επιτρέποντας στους εργαζομένους να εντοπίζουν και να αμφισβητούν τυχόν μισθολογικές διακρίσεις λόγω φύλου.

Η οδηγία παρέχει επίσης στους εργαζομένους τη δυνατότητα να επιβάλουν τον σεβασμό του δικαιώματός τους σε ίση αμοιβή εάν πιστεύουν ότι

υφίστανται διακρίσεις. Για παράδειγμα, διασφαλίζει στα θύματα μισθολογικών διακρίσεων τη δυνατότητα να εκπροσωπούνται στο δικαστήριο από σχετικές ενώσεις και φορείς, όπως φορείς ισότητας. Εξασφαλίζει επίσης υψηλότερη αποζημίωση των θυμάτων και προβλέπει αυστηρότερες κυρώσεις για την παραβίαση δικαιωμάτων. Οι νέοι κανόνες πρέπει να ενσωματωθούν στο εθνικό δίκαιο έως τις 7 Ιουνίου 2026.

Η Επιτροπή συνέχισε να στηρίζει δράσεις για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας και της βίας κατά των παιδιών μέσω του προγράμματός της «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες».

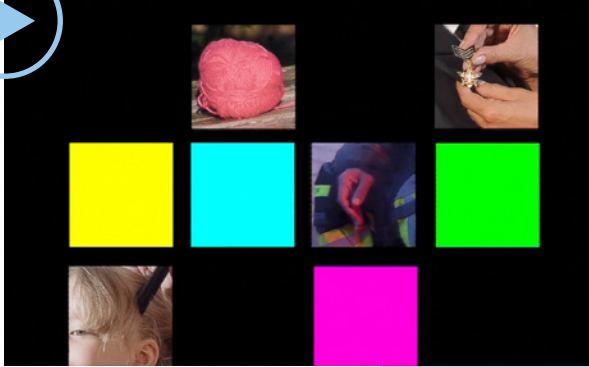
Επιλέχθηκαν 13 έργα που θα λάβουν χρηματοδότηση σχεδόν 30 εκατ. ευρώ. Επτά από τις επιλεγείσες προτάσεις επικεντρώνονται στην έμφυλη και την ενδοοικογενειακή βία, πέντε στοχεύουν στη βία κατά των παιδιών και μία καλύπτει τόσο τους ενήλικες όσο και τα παιδιά.

Η προσχώρηση της ΕΕ τον Ιούνιο στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας αποτέλεσε ορόσημο. Καταδεικνύει τη δέσμευση της ΕΕ να εντείνει τη δράση κατά της έμφυλης βίας στα 27 κράτη μέλη, καθώς και τη δράση για τη στήριξη όλων των θυμάτων βίας κατά των γυναικών και ενδοοικογενειακής βίας. Η σύμβαση άρχισε να ισχύει στην ΕΕ την 1η Οκτωβρίου 2023.

Από τα αριστερά προς τα δεξιά: η κ. Βιέρα Γιούροβα, αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αρμόδια για θέματα Αξιών και Διαφάνειας, η κ. Παουλίνα Μπράντμπεργκ, υπουργός Ισότητας των Φύλων και αναπληρώτρια υπουργός Απασχόλησης της Σουηδίας, και η κ. Χέλβνα Ντάλι, Ευρωπαϊκή επίτροπος Ισότητας, εκ μέρους της Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμμετέχουν στην εκδήλωση για την προσχώρηση της ΕΕ στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, Βρυξέλλες, Βέλγιο, 19 Ιουνίου 2023.

↑
BINTEO Αμφισβήτηση των
έμφυλων στερεοτύπων

Τα έμφυλα στερεότυπα αποτελούν βασική αιτία των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων. Η εκστρατεία «[#EndGenderStereotypes](#)» («Τέλος στα έμφυλα στερεότυπα»), η οποία ξεκίνησε τον Μάρτιο, στοχεύει σε έμφυλα στερεότυπα που επηρεάζουν τόσο τους άνδρες όσο και τις γυναίκες σε όλες τις πτυχές της ζωής, συμπεριλαμβανομένων της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, των επιλογών σταδιοδρομίας και των ευκαιριών για ανάληψη ηγετικών θέσεων. Στόχος της εκστρατείας είναι να αυξήσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα στερεότυπα στην καθημερινή ζωή και να ενθαρρύνει τους ανθρώπους να αμφισβητούν και να καταπολεμούν πρακτικές που εισάγουν διακρίσεις.

Υλοποίηση της στρατηγικής για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ 2020-2025

Η έκθεση προόδου του 2023 [Σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ 2020-2025](#) παρουσιάζει πολυάριθμα μέτρα σχετικά με τις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, τους αμφιφυλόφιλους, τα τρανς, τα κουίρ και τα ίντερσεξ άτομα (ΛΟΑΤΚΙ) και δείχνει ότι η πλειονότητα των δράσεων στο πλαίσιο της στρατηγικής είτε έχει υλοποιηθεί είτε υλοποιείται. Η έκθεση θα τροφοδοτήσει τις συζητήσεις σχετικά με όσα απομένουν να γίνουν για την επιτυχή εφαρμογή της στρατηγικής για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ έως το 2025.

Η Επιτροπή αύξησε τη χρηματοδότησή της στο πλαίσιο του προγράμματος «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» για την καταπολέμηση των διακρίσεων σε βάρος των ΛΟΑΤΚΙ και την προώθηση της ισότητας των ΛΟΑΤΚΙ, διαθέτοντας 3 εκατ. ευρώ σε έργα με ωφελούμενο ειδικά την κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ κατά την περίοδο 2023-2024.

Η εκστρατεία «[Keep Your Eyes Open](#)» («Έχε τα μάτια σου ανοιχτά») δρομολογήθηκε από την Επιτροπή το 2023 στο πλαίσιο της [στρατηγικής της ΕΕ για τα δικαιώματα των θυμάτων 2020-2025](#) με στόχο την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων εγκληματικών πράξεων, συμπεριλαμβανομένων των θυμάτων εγκλημάτων μίσους κατά των ΛΟΑΤΚΙ. Σκοπός της εκστρατείας είναι να ενθαρρύνει τους φίλους και τις οικογένειες των θυμάτων να προσφέρουν βοήθεια και υποστήριξη. Απώτερος στόχος είναι να διασφαλιστεί η κατανόηση από τα θύματα των δικαιωμάτων τους και να ενδυναμωθούν τα θύματα ώστε να τα ασκήσουν για τη δικαίωσή τους.

→
Χιλιάδες άνθρωποι ενωμένοι κατά των διακρίσεων
κατά την ετήσια διαδήλωση της Κρακοβίας για την
ισότητα, Πολωνία, 20 Μαΐου 2023

Πρώθηση της ένταξης και της πολυμορφίας

Νικητές των βραβείων για τις Ευρωπαϊκές Πρωτεύουσες Ένταξης και Διαφορετικότητας 2023

Τα ετήσια βραβεία για τις Ευρωπαϊκές Πρωτεύουσες Ένταξης και Διαφορετικότητας αποτελούν μέρος των προσπαθειών της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων. Οι νικητές του 2023, από επτά διαφορετικά κράτη μέλη, τιμήθηκαν για τη συμβολή τους στην οικοδόμηση δικαιότερων κοινωνιών μέσω της προώθησης της πολυμορφίας και της ένταξης όσον αφορά το φύλο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, τη φυλετική και εθνοτική καταγωγή, τη θρησκεία και τις πεποιθήσεις, την αναπηρία και την ηλικία.

**Δημοτικό
συμβούλιο
της Τεράσα,**
Ισπανία

**Περιφέρεια
Βρυξελλών,**
Βέλγιο

**Πόλη του
Ελσίνκι,**
Φινλανδία

**Δημοτικό
συμβούλιο της
Λα Θάρθα,**
Ισπανία

**Πόλη του
Λάμπιν,**
Κροατία

**Δήμος του
Φουντάο,**
Πορτογαλία

**Πόλη του
Γκντανσκ,**
Πολωνία

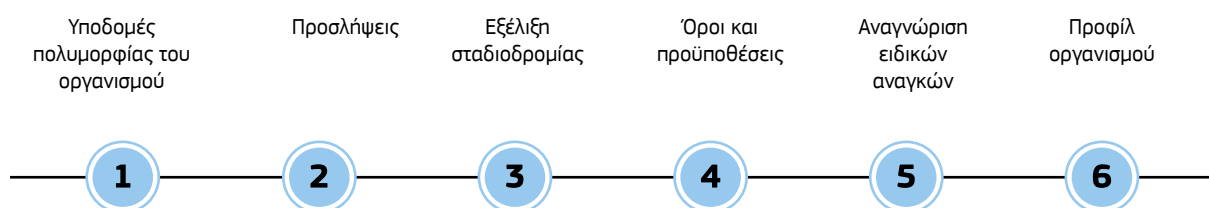
Καταλονία,
Ισπανία

**Πόλη του
Ρέτζο Εμίλια,**
Ιταλία

Πόσο καλά διαχειρίζεται ο εργοδότης/οργανισμός σας την πολυμορφία;

Το ενωσιακό εργαλείο αυτοαξιολόγησης της πολυμορφίας, που έγινε διαθέσιμο τον Μάιο κατά τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Μήνα Πολυμορφίας, επιτρέπει στους εργοδότες του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και σε οργανισμούς, είτε μεγάλους είτε μικρούς, να βλέπουν πόσο καλά διαχειρίζονται την πολυμορφία σε έξι κατηγορίες.

Οι Ρομά αποτελούν τη μεγαλύτερη εθνοτική μειονότητα της Ευρώπης. Πολλοί εξακολουθούν να υφίστανται διακρίσεις και κοινωνικό αποκλεισμό. Τον Ιανουάριο η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση απολογισμού σχετικά με τις εθνικές στρατηγικές για τους Ρομά, τις αξιολόγησε με βάση τις δεσμεύσεις που είχαν αναλάβει τα κράτη μέλη και παρείχε καθοδήγηση για τομείς όπου χρειάζεται βελτίωση ή απαιτούνται πιο εντατικές προσπάθειες. Η Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ και να επανεξετάσουν τα εθνικά τους πλαίσια ώστε αυτά να ευθυγραμμιστούν περισσότερο με τη σύσταση του Συμβουλίου για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά.

Στα τέλη του 2023 παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση των κρουσμάτων ρητορικής μίσους και των εγκλημάτων μίσους στην Ευρώπη, ιδίως κατά εβραϊκών και μουσουλμανικών κοινοτήτων. Τον Δεκέμβριο η Επιτροπή δημοσίευσε ανακοίνωση με τίτλο «Το μίσος δεν έχει θέση εδώ: η Ευρώπη ενωμένη ενάντια στο μίσος», η οποία παρέθετε συγκεντρωτικά τα σχετικά μέτρα της ΕΕ. Τα μέτρα απορρέουν από βασικούς υφιστάμενους άξονες εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της στρατηγικής της ΕΕ για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού και τη διαφύλαξη της εβραϊκής ζωής, και η ανακοίνωση λειτούργησε ως έκκληση για δράση προς όλους τους Ευρωπαίους ώστε να αντισταθούν στο μίσος και να προαγάγουν την ανεκτικότητα και τον σεβασμό (βλ. επίσης κεφάλαιο 7).

Στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030

Μια Ένωση ισότητας μπορεί να δημιουργηθεί μόνο όταν τα άτομα με αναπηρία απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους και μπορούν να συμμετέχουν πλήρως στις κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες, όπως όλοι οι άλλοι.

Για να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρία θα μπορούν να έχουν ισότιμη πρόσβαση σε εκπώσεις και σε άλλα προνόμια σε ολόκληρη την ΕΕ, και να κυκλοφορούν ελεύθερα μεταξύ των κρατών μελών, η Επιτροπή έχει προτείνει:

- μια νέα ευρωπαϊκή κάρτα αναπηρίας και
- μια βελτιωμένη ευρωπαϊκή κάρτα στάθμευσης για άτομα με αναπηρία.

Ο στόχος είναι η προτεινόμενη ευρωπαϊκή κάρτα αναπηρίας να χρησιμεύσει ως αναγνωρισμένο αποδεικτικό αναπηρίας σε όλα τα κράτη μέλη. Θα παρέχει στους κατόχους της ισότιμη πρόσβαση στους ειδικούς όρους και στην προτιμηση μεταχείριση (π.χ. ελεύθερη είσοδος, μειωμένες τιμές και πρόσβαση κατά προτεραιότητα) που απολαμβάνουν και οι κάτοικοι του κράτους μέλους που επισκέπτονται. Αυτή θα ισχύει για δημόσια μέσα μεταφοράς, πολιτιστικές εκδηλώσεις, μουσεία, αθλητικά κέντρα κ.λπ. Η κάρτα θα είναι συμπληρωματική ως προς τις υπάρχουσες εθνικές κάρτες αναπηρίας. Η δημόσια διαβούλευση σχετικά με τη νέα κάρτα ήταν δυνατή μέσω διαφόρων εναλλακτικών μορφών, ώστε να διασφαλιστεί

η προσβασιμότητα. Ως αποτέλεσμα, συνεισέφεραν στην πρωτοβουλία αυτή πάνω από 2 500 άτομα με αναπηρία.

Η προτεινόμενη νέα κάρτα στάθμευσης θα εγγυάται στους επισκέπτες τα ίδια δικαιώματα χρήσης των χώρων στάθμευσης και των εγκαταστάσεων που προορίζονται για άτομα με αναπηρία με τους κατοίκους του οικείου κράτους μέλους. Προβλέπεται να αντικαταστήσει τις εθνικές κάρτες στάθμευσης.

Οι διαπραγματεύσεις ανάμεσα στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την πρωτοβουλία βρίσκονται σε εξέλιξη.

Προστασία των καταναλωτών

Το 2023 η Επιτροπή, σε συνεργασία με τις αρχές που είναι αρμόδιες για την επιβολή της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών της ΕΕ (στο δίκτυο συνεργασίας για την προστασία των καταναλωτών), σημείωσε και πάλι σημαντική πρόοδο στην προστασία των καταναλωτών από αθέμιτες πρακτικές. Όσον αφορά τον ταξιδιωτικό τομέα, το δίκτυο διαδραμάτισε καίριο ρόλο στη διασφάλιση της δίκαιης μεταχείρισης των καταναλωτών σε περίπτωση ακύρωσης πτήσεων. Σε μια άλλη σημαντική εξέλιξη, η Google σε διάλογο που είχε με το δίκτυο δεσμεύτηκε να παρέχει στους καταναλωτές σαφέστερες και ακριβέστερες πληροφορίες με στόχο τη συμμόρφωση με τους κανόνες της ΕΕ.

Οι εκσυγχρονισμένοι κανόνες θα εγγυώνται στους καταναλωτές της ΕΕ την προσφορά μόνο ασφαλών προϊόντων, ανεξάρτητα από την προέλευσή τους και από το αν πωλούνται σε παραδοσιακά καταστήματα ή σε διαδικτυακές αγορές. Οι νέοι κανόνες, οι οποίοι αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των προκλήσεων της αυξανόμενης ψηφιοποίησης, των νέων τεχνολογικών εξελίξεων και των παγκοσμιοποιημένων αλυσίδων εφοδιασμού, άρχισαν να ισχύουν τον Ιούνιο και θα εφαρμόζονται σε όλα τα κράτη μέλη από τις 13 Δεκεμβρίου 2024 και εξής.

Τον Νοέμβριο άρχισαν να ισχύουν νέοι κανόνες για την προστασία των καταναλωτών που υποβάλλουν αίτηση για χορήγηση πίστωσης (π.χ. δάνειο για την αγορά αυτοκινήτου). Στόχος των κανόνων αυτών είναι να γνωρίζουν οι καταναλωτές ακριβώς τι υπογράφουν και να λαμβάνουν πληροφορίες προσαρμοσμένες στις ψηφιακές συσκευές.

Επιπλέον, τον Δεκέμβριο άρχισαν να ισχύουν εκσυγχρονισμένοι κανόνες για τις συμβάσεις χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που συνάπτονται εξ αποστάσεως (π.χ. διαδικτυακά ή ταχυδρομικά). Η νομοθεσία προβλέπει σαφείς κανόνες σχετικά με τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στους καταναλωτές πριν από τη σύναψη σύμβασης. Εισάγει επίσης τη δυνατότητα του καταναλωτή να υπαναχωρεί από μια σύμβαση μέσω ενός ευδιάκριτου «κουμπιού υπαναχώρησης» στον ιστότοπο του πωλητή. Οι νέοι κανόνες, που θα αρχίσουν να εφαρμόζονται από τα μέσα του 2026, παρέχουν επίσης στους καταναλωτές τη δυνατότητα να επικοινωνούν με υπάλληλο σε περιπτώσεις που ένα διαλογικό ρομπότ δεν προσφέρει ικανοποιητική εξυπηρέτηση.

Τα μεγάλα ταξιδιωτικά γραφεία έχουν δεσμευτεί για:

καλύτερη ενημέρωση των καταναλωτών σχετικά με τα δικαιώματά τους σε περίπτωση ακύρωσης πτήσης·

επίσπευση της επιστροφής χρημάτων στον καταναλωτή για τα εισιτήρια, με μέγιστη αναμονή 14 ημερών (7 ημέρες κατ' ανώτατο όριο για την επιστροφή χρημάτων από τις αεροπορικές εταιρείες στους ταξιδιώτες ή στον μεσάζοντα που χρησιμοποιήθηκε για την κράτηση του εισιτηρίου και άλλες 7 ημέρες για τη διεκπεραίωση της επιστροφής χρημάτων από τον μεσάζοντα)·

παροχή διαφανών στοιχείων επικοινωνίας·

παροχή πληροφοριών σχετικά με τα συγκεκριμένα οφέλη που συνδέονται με τα πακέτα υπηρεσιών τους·

επεξήγηση των επιπτώσεων συγκεκριμένων υπηρεσιών στα δικαιώματα των καταναλωτών σε περίπτωση διακοπής των πτήσεων.

7. Προστασία των πολιτών και των ελευθεριών

Εισαγωγή

Το 2023, καθώς η νόσος COVID-19 έπαψε επιτέλους να αποτελεί παγκόσμια κατάσταση έκτακτης ανάγκης, ολοκληρώθηκαν τα θεμέλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας. Στο μέλλον όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα είναι καλύτερα προετοιμασμένα για την από κοινού αντιμετώπιση κρίσεων στον τομέα της δημόσιας υγείας και θα είναι σε θέση να προστατεύουν αποτελεσματικότερα τόσο τη σωματική όσο και την ψυχική υγεία των πολιτών τους. Η ΕΕ ενίσχυσε τα μέτρα αντιμετώπισης της κοινής πρόκλησης της μετανάστευσης μέσω της νομοθεσίας —με την πολιτική συμφωνία μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το σύμφωνο για τη μετανάστευση και το

άσυλο, σε συνδυασμό με επιχειρησιακά μέτρα— και των ολοκληρωμένων εταιρικών σχέσεων με τρίτες χώρες. Το 2023 ήταν επίσης το έτος κατά το οποίο η Κροατία έγινε μέλος του χώρου Σένγκεν και άρχισε να απολαμβάνει πλήρως τα οφέλη από την ένταξή της στον μεγαλύτερο χώρο ελεύθερης κυκλοφορίας στον κόσμο. Επιπλέον, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έλαβε απόφαση-ορόσημο για την ένταξη της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στον χώρο Σένγκεν, η οποία θα αρχίσει με την άρση των ελέγχων στα εναέρια και θαλάσσια σύνορα από τα τέλη Μαρτίου του 2024. Η ΕΕ έλαβε επίσης ολοκληρωμένα μέτρα για την προστασία των πολιτών της από απειλές τόσο εντός όσο και εκτός των συνόρων της.

Προστασία των πολιτών

Οι τρομοκρατικές επιθέσεις σε σχολείο στη Γαλλία και στους δρόμους των Βρυξελλών τον Οκτώβριο του 2023 υπενθύμισαν με οδυνηρό τρόπο ότι είναι επείγουσα ανάγκη να συνεχιστεί η προσαρμογή και η ενίσχυση της αρχιτεκτονικής ασφάλειας της ΕΕ. Κατά τη διάρκεια του έτους συμφωνήθηκαν ορισμένα μέτρα για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας, της εμπορίας ανθρώπων, της διακίνησης ναρκωτικών και της διαφθοράς.

Η Επιτροπή παρότρυνε επίσης τα κράτη μέλη να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν την πλήρη συμμόρφωση με τον κανονισμό σχετικά με την πρόληψη της διάδοσης τρομοκρατικού περιεχομένου στο διαδίκτυο, ο οποίος υποχρεώνει τους παρόχους υπηρεσιών να αφαιρούν τρομοκρατικό περιεχόμενο εντός μίας ώρας από τη λήψη εντολής αφαίρεσης από τις αρχές των κρατών μελών. Τον Οκτώβριο δημοσιεύτηκε μια σειρά συστάσεων για τον συντονισμό της αντίδρασης των κρατών μελών στη διάδοση και την εξάπλωση παράνομου περιεχομένου, όπως το τρομοκρατικό περιεχόμενο ή η παράνομη ρητορική μίσους, για να μην οδηγήσει αυτό σε σοβαρή απειλή για τη δημόσια ασφάλεια (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. κεφάλαιο 5).

Η ΕΕ έχει δεσμευτεί να εντείνει τη δράση της ενάντια σε κάθε μορφή μίσους. Μετά την ανησυχητική αύξηση της ρητορικής μίσους και των εγκλημάτων μίσους που στοχεύουν ιδίως τις εβραϊκές και μουσουλμανικές κοινότητες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μαζί με τον ύπατο εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας κ. Τζουζέπ Μπορέλ, απηύθυνε έκκληση για δράση σε όλους τους πολίτες της Ευρώπης, για να αντισταθούν στο μίσος και να υπερασπιστούν την ανεκτικότητα και τον σεβασμό. Με την κοινή ανακοίνωση, η ΕΕ ενισχύει τις δράσεις σε τομείς πολιτικής όπως η ασφάλεια, η ψηφιακή τεχνολογία, η εκπαίδευση, ο πολιτισμός και ο αθλητισμός. Αυτό σημαίνει, μεταξύ άλλων, πρόσθετη χρηματοδότηση για την προστασία των τόπων λατρείας, με τον διορισμό απεσταλμένων οι οποίοι θα έχουν ως

σκοπό να μεγιστοποιήσουν τη δυναμική των πολιτικών της ΕΕ για την καταπολέμηση του μίσους.

Η Επιτροπή παρότρυνε επίσης το Συμβούλιο να επεκτείνει τον υπάρχοντα κατάλογο των εγκλημάτων που περιλαμβάνεται στις Συνθήκες ώστε να συμπεριληφθούν η ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους, όπως είχε προταθεί το 2021, και τόνισε εκ νέου τη σημασία της εντατικοποίησης της εφαρμογής της στρατηγικής για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού και τη διαφύλαξη της εβραϊκής ζωής (2021-2030).

Οι πολίτες και οι επιχειρήσεις στην ΕΕ εξαρτώνται από κρίσιμες υποδομές για την παροχή βασικών υπηρεσιών. Σε ένα ολοένα και πιο ευμετάβλητο τοπίο όσον αφορά την ασφάλεια και τις γεωπολιτικές εξελίξεις, η ΕΕ λαμβάνει μέτρα για τη μείωση της τρωτότητας και την αύξηση της ανθεκτικότητας σ' αυτόν τον τομέα. Η Επιτροπή έχει εγκρίνει κατάλογο βασικών υπηρεσιών που συνδέονται με κρίσιμες υποδομές, ο οποίος πρόκειται να αξιολογηθεί από τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή πρότεινε επίσης ένα σχέδιο στρατηγικής για τις κρίσιμες υποδομές, με σκοπό την ενίσχυση του συντονισμού σε επίπεδο ΕΕ για την αντιμετώπιση σημαντικών διασυνοριακών περιστατικών.

Στο πλαίσιο δέσμης μέτρων που παρουσίασε τον Δεκέμβριο κατά την 30ή επέτειο της Ιθαγένειας της ΕΕ, η Επιτροπή πρότεινε την τροποποίηση των κανόνων για την προστασία και τη στήριξη των πολιτών της ΕΕ στο εξωτερικό σε περιόδους κρίσης. Η αναθεωρημένη οδηγία για την προξενική προστασία έχει ως στόχο να εξασφαλίσει καλύτερη και ευκολότερη προστασία στους πολίτες όταν ταξιδεύουν εκτός της ΕΕ, εάν η χώρα της ιθαγένειάς τους δεν διαθέτει προξενείο ή πρεσβεία εκεί όπου βρίσκονται.

→

Η κ. Άλβα Γιούανσον, Ευρωπαϊκή Επίτροπος Εσωτερικών Υποθέσεων, απαντά σε ερωτήσεις δημοσιογράφων στο λιμάνι της Αμβέρσας με αφορμή τη συνεχιζόμενη αύξηση της ποσότητας κοκαΐνης που κατάσχεται εκεί, Βέλγιο, 7 Φεβρουαρίου 2023.

Ενίσχυση της καταπολέμησης της διακίνησης ναρκωτικών

Η διακίνηση ναρκωτικών είναι ιδιαίτερα επικερδής για τους εγκληματίες, όπως καταδεικνύεται από την άνευ προηγουμένου αύξηση της ποσότητας των παράνομων ναρκωτικών που διατίθενται στην Ευρώπη και από τα πρωτοφανή επίπεδα κατασχέσεων ναρκωτικών στην ΕΕ. Ο αντίκτυπος των εγκληματικών δικτύων

που εμπλέκονται σε παράνομες δραστηριότητες γίνεται ιδιαίτερα αισθητός στις κοινότητες —και στις οικονομίες— και γι' αυτό απαιτείται συλλογική και συντονισμένη αντίδραση από τις κυβερνήσεις, τις αρχές επιβολής του νόμου και ιδιωτικούς φορείς σε βασικούς τομείς.

Το εκτιμώμενο **κέρδος του οργανωμένου εγκλήματος** από παράνομες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της διακίνησης ναρκωτικών, ανέρχεται σε περίπου **139 δισ. ευρώ** ετησίως, ποσό που αντιστοιχεί στο 1 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της ΕΕ.

Το **50 %** όλων των ανθρωποκτονιών στην Ευρώπη **συνδέεται άμεσα με τη διακίνηση ναρκωτικών**.

Το **70 %** όλων των κατασχέσεων ναρκωτικών στην ΕΕ πραγματοποιείται **σε λιμένες**.

Το **40 %** των εγκληματικών δικτύων που δραστηριοποιούνται στην ΕΕ εμπλέκεται στο **εμπόριο παράνομων ναρκωτικών**.

Η διακίνηση κοκαΐνης στην ευρωπαϊκή αγορά **αυξήθηκε κατά 416 %** μεταξύ 2011 και 2021.

Το 2021 σημειώθηκαν **6 200 θάνατοι** στην ΕΕ λόγω υπερβολικής δόσης ναρκωτικών.

Πηγή: Αξιολόγηση απειλών όσον αφορά το σοβαρό και το οργανωμένο έγκλημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 2021.

Η Επιτροπή, έχοντας ως στόχο την ενίσχυση των προσπάθειών της ΕΕ για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της διακίνησης ναρκωτικών, κατάρτισε τον Οκτώβριο χάρτη πορείας με 17 στοχευμένες δράσεις σε τέσσερις τομείς

προτεραιότητας. Τα μέτρα στηρίζονται στην εν εξελίξει εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος 2021-2025 και της στρατηγικής της ΕΕ για τα ναρκωτικά.

Νέος χάρτης πορείας της ΕΕ για την καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών και του οργανωμένου εγκλήματος

1

Αύξηση της ανθεκτικότητας των λιμένων έναντι της διακίνησης ναρκωτικών και της διείσδυσης εγκληματικών δραστηριοτήτων

2

Εξάρθρωση εγκληματικών δικτύων υψηλού κινδύνου μέσω καλύτερα συντονισμένων ερευνών και μέσω της χρήσης καταχωρίσεων του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν

3

Μέτρα για την πρόληψη του οργανωμένου εγκλήματος μέσω της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών

4

Συνεργασία με διεθνείς εταίρους, π.χ. από τη δυτική Αφρική, τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική

Επιπλέον, η ΕΕ ενισχύει την εντολή των βασικών παραγόντων που δραστηριοποιούνται στην καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών, για παράδειγμα με τη σύσταση του νέου Οργανισμού της ΕΕ για τα Ναρκωτικά το 2024. Ο οργανισμός θα αναπτύξει ένα ευρωπαϊκό σύστημα προειδοποίησης με σκοπό τη γρήγορη ενημέρωση των εθνικών αρχών σχετικά με τις νέες επικίνδυνες ουσίες που εισέρχονται στην αγορά. Η ΕΕ αύξησε επίσης τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Πολυκλαδικής Πλατφόρμας κατά των Εγκληματικών Απειλών, γεγονός που απέφερε σημαντικά αποτελέσματα. Επιπλέον, εξακολουθεί να επενδύει σε καινοτόμες λύσεις για τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου, ώστε να τις βοηθήσει να συμβαδίσουν με τις τεχνολογικές αλλαγές και να διατηρήσουν την αποτελεσματικότητά τους όσον αφορά την προστασία των πολιτών σήμερα και στο μέλλον.

Η διαφθορά συνιστά απειλή για την ασφάλεια, καθώς διευκολύνει και ενισχύει το οργανωμένο έγκλημα, την τρομοκρατία και άλλες μορφές εγκληματικότητας, συμπεριλαμβανομένης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της διακίνησης

ναρκωτικών. Το 2023 η Επιτροπή προτείνει νέα νομοθεσία για την καταπολέμηση της διαφθοράς και εγκαινίασε ένα δίκτυο της ΕΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Επιπλέον, οι νέοι κανόνες σχετικά με την πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές πληροφορίες, οι οποίοι συμφωνήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο τον Ιούνιο, θα παρέχουν στις αρχές επιβολής του νόμου γρήγορη πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τους λογαριασμούς στους οποίους εγκληματίες και τρομοκράτες διατηρούν ή αποκρύπτουν τα κεφάλαια ή τα περιουσιακά τους στοιχεία.

Τον ίδιο μήνα η ΕΕ θέσπισε νέους κανόνες με στόχο να καταστήσει ευκολότερη και ταχύτερη για τις αρχές επιβολής του νόμου και τις δικαστικές αρχές την απόκτηση των ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων που χρειάζονται για τη διερεύνηση υποθέσεων και τη δίωξη εγκληματιών. Αυτό σημαίνει ότι μια δικαστική αρχή σε ένα κράτος μέλος θα μπορεί να λαμβάνει ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία από πάροχο υπηρεσιών σε άλλο κράτος μέλος (όπως μια εταιρεία τηλεπικοινωνιών ή μέσω κοινωνικής δικτύωσης) ή από νόμιμο εκπρόσωπο του παρόχου.

Το **85 %** των ποινικών ερευνών εμπεριέχει ψηφιακά δεδομένα.

Σε ποσοστό **άνω του 50 %** όλων των ποινικών ερευνών υποβάλλεται διασυνοριακό αίτημα λήψης ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων.

Ο μέσος χρόνος που απαιτείται για τη λήψη ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων είναι **10 μήνες** για διαδικασίες αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής και **120 ημέρες** για ευρωπαϊκές εντολές έρευνας.

Οι νέοι κανόνες (με ισχύ από το 2026) θα μειώσουν τον χρόνο που απαιτείται για τη λήψη ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων σε μόλις 10 ημέρες, και σε λιγότερο από 8 ώρες για περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.

Προς μια νέα μεταναστευτική πολιτική

Το νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο έχει σχεδιαστεί για τη διαχείριση και την εξομάλυνση της μετανάστευσης μακροπρόθεσμα, παρέχοντας ασφάλεια και αξιοπρεπείς συνθήκες στα άτομα που φτάνουν στην ΕΕ. Επιδιώκει επίσης να καθιερώσει μια κοινή προσέγγιση σε επίπεδο ΕΕ για τη μετανάστευση και το άσυλο, η οποία θα βασίζεται στην αλληλεγγύη, την ευθύνη και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Τον Δεκέμβριο το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε συμφωνία επί πέντε βασικών προτάσεων του συμφώνου. Μόλις οι προτάσεις αυτές εγκριθούν επίσημα, το σύμφωνο θα αρχίσει να εφαρμόζεται, δημιουργώντας ένα νομικό πλαίσιο που θα εξισορροπεί την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών και την ευθύνη με στόχο μια αποτελεσματική και δίκαιη προσέγγιση όσον αφορά τη διαχείριση της μετανάστευσης.

Νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο: βασικές προτάσεις για τις οποίες υπήρξε συμφωνία το 2023

Κανονισμός για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης

Δημιουργεί έναν νέο μηχανισμό αλληλεγγύης για την εξισορρόπηση του ισχύοντος συστήματος, στο οποίο λίγα μόνο κράτη μέλη φέρουν την ευθύνη για τη συντριπτική πλειονότητα των αιτήσεων ασύλου, και θέτει σαφείς κανόνες σχετικά με την ευθύνη για τις αιτήσεις ασύλου.

Κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου

Εξετάζει την κοινή διαδικασία που πρέπει να ακολουθούν τα κράτη μέλη όσον αφορά τα άτομα που ζητούν διεθνή προστασία, καθιστώντας τις διαδικασίες ασύλου, επιστροφής και συνόρων ταχύτερες και αποτελεσματικότερες.

Κανονισμός για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης

Αποσκοπεί στη διασφάλιση της μελλοντικής ετοιμότητας της ΕΕ για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης, συμπεριλαμβανομένης της εργαλειοποίησης των μεταναστών.

Κανονισμός Eurodac

Δημιουργεί κοινή βάση δεδομένων για τη συγκέντρωση ακριβέστερων και πληρέστερων δεδομένων.

Κανονισμός για τον έλεγχο διαλογής

Δημιουργεί ενιαίους κανόνες για την ταυτοποίηση των υπηκόων τρίτων χωρών κατά την άφιξή τους, ενισχύοντας έτσι την ασφάλεια εντός του χώρου Σένγκεν.

Παράλληλα, έχουν ενισχυθεί τα επιχειρησιακά μέτρα στήριξης των κρατών μελών κατά μήκος των κύριων μεταναστευτικών οδών προς την Ευρώπη. Το 2023 η Επιτροπή παρουσίασε σχέδια δράσης για τις οδούς της ανατολικής Μεσογείου και της δυτικής Μεσογείου και του Ατλαντικού, με πρακτικά μέτρα για τις σχετικές χώρες καταγωγής και διέλευσης. Τα σχέδια συμπληρώνουν τα αντίστοιχα για τις οδούς των Δυτικών Βαλκανίων και της κεντρικής Μεσογείου, τα οποία είχαν παρουσιαστεί το 2022. Τα μέτρα που έλαβαν η ΕΕ, τα κράτη μέλη και οι διεθνείς εταίροι συνέβαλαν στη διαχείριση του αριθμού των αντικανονικών αφίξεων.

Για την περίοδο 2021-2027, η Επιτροπή έχει διαθέσει 11,5 δισ. ευρώ στα κράτη μέλη και στις συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν για προγράμματα αντιμετώπισης των προκλήσεων στους τομείς της μετανάστευσης, της διαχείρισης των συνόρων και της ασφάλειας.

Η ευρωπαϊκή ομάδα επαφής για την έρευνα και τη διάσωση ενεργοποιήθηκε εκ νέου, ώστε να προωθήσει τον στενότερο συντονισμό και βέλτιστες πρακτικές, ιδίως μεταξύ των κρατών σημαίας και των παράκτιων κρατών. Επιπλέον, 19 κράτη μέλη και οι τέσσερις συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν (Ελβετία, Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Νορβηγία) έχουν δεσμευτεί να δημιουργήσουν έναν εθελοντικό μηχανισμό αλληλεγγύης, ο οποίος θα έχει ως στόχο τη στήριξη των κρατών μελών που αντιμετωπίζουν τις περισσότερες μεταναστευτικές προκλήσεις. Η ΕΕ συνέχισε επίσης να παρακολουθεί τις μεταναστευτικές ροές μέσω του ενωσιακού μηχανισμού για την ετοιμότητα αντιμετώπισης και τη διαχείριση μεταναστευτικών κρίσεων, επιδιώκοντας την ενίσχυση της από κοινού αντίδρασης.

Μετά την αύξηση των αφίξεων από τη Βόρεια Αφρική στη νήσο Λαμπεντούζα, στην Ιταλία, τον Σεπτέμβριο, η ΕΕ κατάρτισε σχέδιο 10 σημείων το οποίο περιλαμβάνει πρακτικά μέτρα για τη μείωση της αντικανονικής μετανάστευσης και την παροχή άμεσης βοήθειας στις ιταλικές αρχές.

↑
Η κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (τρίτη από αριστερά), η κ. Τζόρτζια Μελόνι, πρωθυπουργός της Ιταλίας (σε πρώτο πλάνο, τρίτη από δεξιά), και ο κ. Ματέο Πιαντεντόζι, υπουργός Εσωτερικών της Ιταλίας (σε πρώτο πλάνο, δεύτερος από δεξιά), κατά την επίσκεψή τους στο κέντρο υποδοχής και ταυτοποίησης μεταναστών στη νήσο Λαμπεντούζα, Ιταλία, 17 Σεπτεμβρίου 2023

Αντιμετώπιση της αντικανονικής μετανάστευσης

Καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών

Η καταπολέμηση και η πρόληψη της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων είναι δύο από τις προτεραιότητες της ΕΕ, και έχουν ζωτική σημασία για την αντιμετώπιση της αντικανονικής μετανάστευσης με ολοκληρωμένο τρόπο. Τα δίκτυα παράνομης διακίνησης μεταναστών γνωρίζουν πώς να εκμεταλλεύονται τα νομικά κενά και χρησιμοποιούν νέες μεθόδους στρατολόγησης, όπως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και οι εφαρμογές για φορητές συσκευές. Η εξέλιξη αυτή, γνωστή ως «ψηφιακή παράνομη διακίνηση», αποτελεί νέα πρόκληση για τις αρχές επιβολής του νόμου και τις δικαστικές αρχές. Η παράνομη διακίνηση μεταναστών και η εμπορία ανθρώπων είναι συχνά αλληλένδετες: τα δίκτυα παράνομης διακίνησης μπορούν να εκμεταλλεύονται μετανάστες κατά μήκος των διαδρομών ή να τους διακινούν λαθραία με σκοπό την εκμετάλλευσή τους μόλις φτάσουν στην Ευρώπη.

Ειδικές επιχειρησιακές ομάδες που υποστηρίζονται από τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου και κοινές ομάδες έρευνας στο πλαίσιο του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Ποινικής Δικαιοσύνης ενισχύουν τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση των δικτύων παράνομης διακίνησης μεταναστών. Για παράδειγμα, δημιουργήθηκε ειδική επιχειρησιακή ομάδα στο πλαίσιο της εφαρμογής από την Ιταλία του σχεδίου 10 σημείων για τη Λαμπεντούζα. Ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου συμβάλλει επίσης στις προσπάθειες για την καταπολέμηση των εγκληματικών οργανώσεων.

Σύμφωνα με το σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών 2021-2025, δρομολογήθηκε επιχειρησιακή εταιρική σχέση με την Τυνησία για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης, με βάση τις εταιρικές σχέσεις που είχαν συναφθεί το 2022 με τα Δυτικά Βαλκάνια, το Μαρόκο και τον Νίγηρα.

Η χρήση εμπορικών μέσων μεταφοράς, κυρίως εναέριων, για τη διευκόλυνση της αντικανονικής μετανάστευσης στην ΕΕ έχει εξελιχθεί σταδιακά σε έναν νέο τρόπο λειτουργίας των δικτύων παράνομης διακίνησης. Με στόχο την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, τον Ιούνιο η Επιτροπή ενέκρινε εργαλειοθήκη μέτρων για τη στήριξη των κρατών μελών, για παράδειγμα μέσω στοχευμένης προσέγγισης των μεταφορέων.

Τον Νοέμβριο η Επιτροπή προτείνει επικαιροποίηση του από εικοσαετίας ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου της ΕΕ για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών. Η επικαιροποίηση περιλάμβανε πρόταση για τη θέσπιση ελάχιστων κανόνων σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση της υποβολής της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην ΕΕ, με αυστηρότερες κυρώσεις για τους διακινητές. Οι νέοι κανόνες θα ενισχύσουν τον ρόλο των οργανισμών της ΕΕ, ιδίως του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου, και θα διευρύνουν τη συνεργασία με τις χώρες-εταίρους για την αντιμετώπιση του ζητήματος σε παγκόσμιο επίπεδο. Η ΕΕ απηύθυνε επίσης έκκληση για ανάληψη δράσης με στόχο μια παγκόσμια συμμαχία για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών.

Το **90 %** των αντικανονικών μεταναστών μεταφέρεται από διακινητές.

Το 2022 η Ευρωπόλ ανέφερε **15 000** διακινητές.

Το 2022 σημειώθηκαν **331 000** αντικανονικές εισόδους από τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ.

Αναδυόμενες προκλήσεις

Η συντονισμένη πολιτική θεωρήσεων αποτελεί προϋπόθεση για την αποτελεσματική διαχείριση της μετανάστευσης. Η ΕΕ έχει συνάψει συμφωνίες απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης με περισσότερες από 60 χώρες, γεγονός που αποφέρει πολλά οφέλη στους πολίτες και των δύο πλευρών, καθώς και στα κράτη μέλη και στις χώρες-εταίρους. Ωστόσο, τα ταξίδια χωρίς υποχρέωση θεώρησης αποτελούν επίσης προκλήσεις για τον τομέα της μετανάστευσης και της ασφάλειας. Για παράδειγμα, η ανεπαρκής ευθυγράμμιση με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ μπορεί να μετατρέψει μια χώρα που απαλλάσσεται από την υποχρέωση θεώρησης σε κόμβο διέλευσης για αντικανονική είσοδο στην ΕΕ. Επιπλέον, τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές τα οποία εφαρμόζονται από χώρες που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης ενέχουν κινδύνους για την ασφάλεια.

Ως απάντηση στα παραπάνω, η Επιτροπή πρότεινε την αναθεώρηση του ισχύοντος μηχανισμού αναστολής των θεωρήσεων. Η πρόταση εισάγει νέους λόγους αναστολής των καθεστώτων απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, πιο ευέλικτα όρια για την ενεργοποίηση του μηχανισμού και διατάξεις για την ενίσχυση των υποχρεώσεων παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων.

Επίσης, τον Οκτώβριο η Επιτροπή παρουσίασε στο Κοινοβούλιο την έκπη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης. Η έκθεση καλύπτει τις εξελίξεις στις χώρες που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης στα Δυτικά Βαλκάνια και στην Ανατολική Εταιρική Σχέση. Επικεντρώνεται επίσης σε χώρες του Ειρηνικού και της Καραϊβικής που χορηγούν ιθαγένεια σε επενδυτές.

Βελτίωση της διαχείρισης των συνόρων

Η πρώτη στα χρονικά ευρωπαϊκή στρατηγική διαχείρισης των συνόρων παρουσιάστηκε τον Μάρτιο. Παρέχει συντονισμένο πλαίσιο για τις εθνικές αρχές, καθώς και για τους περισσότερους από 120 000 υπαλλήλους των εθνικών συνοριακών αρχών και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Συναριοφυλακής και Ακτοφυλακής που συνεργάζονται για την προστασία των συνόρων της ΕΕ. Το κοινό όραμα διαμορφώθηκε μετά από μακρά περίοδο διαβουλεύσεων μεταξύ των θεσμικών οργάνων. Η στρατηγική μειώνει

επίσης την εξάρτηση όσον αφορά κρίσιμες τεχνολογίες από τρίτες χώρες, αξιοποιώντας τα αποτελέσματα της έρευνας και της καινοτομίας της ΕΕ στον τομέα της διαχείρισης των συνόρων.

Η Επιτροπή έλαβε περαιτέρω μέτρα για την οικοδόμηση του κοινού συστήματος της ΕΕ για τη διαχείριση της επιστροφής των αντικανονικών μεταναστών, για παράδειγμα μέσω σύστασης σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων επιστροφής και την επίσηυση των επιστροφών. Ο συντονιστής επιστροφών της ΕΕ, με την υποστήριξη εκπροσώπων των κρατών μελών και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Συναριοφυλακής και Ακτοφυλακής, οριστικοποίησε την επιχειρησιακή στρατηγική που καθοδηγεί το έργο του δικτύου υψηλού επιπέδου για τις επιστροφές και άρχισε την εφαρμογή του. Η Επιτροπή συνεργάζεται ήδη με τα κράτη μέλη για στοχευμένες δράσεις επιστροφής. Τα κράτη μέλη ανέφεραν αύξηση κατά 9 % των αποφάσεων επιστροφής που εκδόθηκαν για υπηκόους τρίτων χωρών μεταξύ Ιανουαρίου και Σεπτεμβρίου του 2023, σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους.

Ασφαλείς και νόμιμες οδοί προς την Ευρώπη

Σε όλη την ΕΕ εξακολουθούν να υπάρχουν ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων, σε διάφορους τομείς και σε διάφορα επίπεδα δεξιοτήτων. Η προσπάθεια της ΕΕ να καλύψει τις ελλείψεις ξεκινά από το εσωτερικό της, με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων του εγχώριου εργατικού δυναμικού της. Ωστόσο, για να αντιμετωπίσει ολοκληρωμένα αυτή την πρόκληση και τις επιπτώσεις της δημογραφικής αλλαγής, η ΕΕ πρέπει επίσης να καταβάλει περισσότερες προσπάθειες για να προσελκύσει δεξιότητες και talέντα από όλο τον κόσμο.

Η εφαρμογή της δέσμης μέτρων για τις δεξιότητες και τα talέντα που είχε εγκριθεί τον Απρίλιο του 2022 καθιστά την αγορά εργασίας της ΕΕ ελκυστικότερη για τα talέντα από το εξωτερικό. Τα μέτρα περιλαμβάνουν νομοθετικές προτάσεις για την απλούστευση των διαδικασιών υποβολής αιτήσεων και την ενίσχυση των δικαιωμάτων των υπηκόων τρίτων χωρών που επιθυμούν να εργαστούν στην ΕΕ. Οι διαπραγματεύσεις προχωρούν ικανοποιητικά,

με αποτέλεσμα, μετά την επίτευξη πολιτικής συμφωνίας μεταξύ του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου τον Δεκέμβριο του 2023 σχετικά με την αναθεώρηση της οδηγίας για την ενιαία άδεια, να αναμένεται πριν από τη λήξη της εντολής της τρέχουσας Επιτροπής συμφωνία για την επικαιροποίηση της οδηγίας για τους επί μακρόν διαμένοντες.

Τον Νοέμβριο η Επιτροπή παρουσίασε δέσμη μέτρων για την κινητικότητα των ταλέντων με πρόσθετα μέτρα για την προσέλκυση ταλέντων. Ειδικότερα, πρότεινε τη δημιουργία δεξαμενής ταλέντων της ΕΕ, της πρώτης πανευρωπαϊκής

πλατφόρμας που θα φέρνει σε επαφή πολίτες τρίτων χωρών που επιθυμούν να έρθουν και να εργαστούν στην ΕΕ με εργοδότες από τα κράτη μέλη. Η δέσμη περιλαμβάνει επίσης μέτρα για την αναγνώριση των προσόντων των υπηκόων τρίτων χωρών και τη διευκόλυνση της κινητικότητας των εκπαιδευομένων. Επιπλέον, η ΕΕ αναπτύσσει εταιρικές σχέσεις προσέλκυσης ταλέντων με βασικές χώρες-εταίρους με σκοπό την καθιέρωση αμοιβαία επωφελούς συνεργασίας για την κινητικότητα και την ανάπτυξη δεξιοτήτων (βλ. επίσης κεφάλαιο 5).

Ο χώρος Σένγκεν

Την 1η Ιανουαρίου 2023, κατά την πρώτη διεύρυνση του χώρου Σένγκεν εδώ και πάνω από μια δεκαετία, η Κροατία έγινε η 27η χώρα που προσχώρησε στον χώρο αυτό όπου επιτρέπονται τα ταξίδια χωρίς περιορισμούς όσον αφορά τα εσωτερικά του σύνορα. Πέραν των 23 κρατών μελών, μέλη της συμφωνίας Σένγκεν είναι η Ελβετία, η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και η Νορβηγία. Τον Δεκέμβριο το Συμβούλιο αποφάσισε ομόφωνα να καλωσορίσει τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία στον χώρο Σένγκεν, ξεκινώντας με την άρση των ελέγχων στα εναέρια και θαλάσσια σύνορα από τα τέλη Μαρτίου του 2024. Η προσχώρησή τους στον χώρο Σένγκεν θα δώσει ώθηση στα ταξίδια, στο εμπόριο και στον τουρισμό και θα συμβάλει περαιτέρω στην ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς. Οι συζητήσεις για τη λήψη νέας απόφασης για την άρση των ελέγχων στα χερσαία σύνορα θα συνεχιστούν το 2024. Η διεύρυνση του χώρου Σένγκεν θα καταστήσει την ΕΕ ισχυρότερη ως Ένωση, όπως αναφέρεται στην «Εκθεση για την κατάσταση του Σένγκεν 2023».

Το ανανεωμένο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν άρχισε να λειτουργεί τον Μάρτιο του 2023. Παρέχει στα κράτη μέλη πρόσθετες δυνατότητες για τη στήριξη της διασυνοριακής συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών εντός του χώρου Σένγκεν. Μετά από εντατική προετοιμασία των κυπριακών αρχών έτσι ώστε να μπορούν να επεξεργαστούν δεδομένα του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν, η Κύπρος προσχώρησε και αυτή στο σύστημα τον Ιούλιο.

Σήμερα οι διαδικασίες θεώρησης για τον χώρο Σένγκεν εξακολουθούν να απαιτούν σε μεγάλο βαθμό έντυπα έγγραφα, αυξάνοντας το κόστος τόσο για τους ταξιδιώτες όσο και για τα συμμετέχοντα κράτη. Το 2023 η ΕΕ θέσπισε νέους κανόνες για την ψηφιοποίηση των διαδικασιών, ένα από τα σημαντικότερα έργα στο πλαίσιο της στρατηγικής Σένγκεν την οποία είχε παρουσιάσει η Επιτροπή τον Ιούνιο του 2021.

Το **80 %** των ατόμων στην ΕΕ πιστεύει ότι είναι σημαντικό να ενισχυθεί η ασφάλεια των συνόρων.

Το **77 %** θα επιθυμούσε την επίσπευση των διαδικασιών στα σύνορα.

Το **68 %** τάσσεται υπέρ των ψηφιακών ταξιδιωτικών εγγράφων και το **72 %** συμφωνεί ότι η εθελοντική χρήση ψηφιακών ταξιδιωτικών διαπιστευτηρίων θα επιταχύνει τις ταξιδιωτικές διαδικασίες.

Πηγή: Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 536, Σεπτέμβριος 2023.

Προστασία των δικαιωμάτων των επιβατών

Οι νέοι κανόνες της ΕΕ για την προστασία των επιβατών σιδηροδρομικών μεταφορών άρχισαν να ισχύουν τον Ιούνιο. Οι επιβάτες των σιδηροδρόμων προστατεύονται πλέον καλύτερα εάν διακοπεί το ταξίδι τους, και οι σιδηροδρομικές εταιρείες πρέπει να εξασφαλίζουν μια ταξιδιωτική εμπειρία χωρίς προβλήματα για τους επιβάτες με μειωμένη κινητικότητα. Η υποχρέωση των σιδηροδρομικών εταιρειών να ανταλλάσσουν δεδομένα σχετικά με την κυκλοφορία και τις μετακινήσεις σε πραγματικό χρόνο προετοιμάζει επίσης το έδαφος για πιο ανταγωνιστικές προσφορές εισιτηρίων.

Η Επιτροπή πρότεινε επίσης την περαιτέρω ενίσχυση των υφιστάμενων δικαιωμάτων των επιβατών σε σχέση με όλους τους τρόπους μεταφοράς. Η πρόταση επικεντρώνεται στη βελτίωση της επιβολής των δικαιωμάτων των επιβατών (τόσο της γενικής επιβολής όσο και των ατομικών προσφυγών), καθώς και των επιβατών που χρησιμοποιούν πολλαπλά μέσα μεταφοράς, και στην επιστροφή χρημάτων για αεροπορικά εισιτήρια που αγοράζονται μέσω μεσαζόντων.

Καλύτερη υγεία

Ευρωπαϊκό σχέδιο για την καταπολέμηση του καρκίνου

Το ευρωπαϊκό σχέδιο για την καταπολέμηση του καρκίνου είναι η πιο ολοκληρωμένη πρωτοβουλία της ΕΕ για την αντιμετώπιση του καρκίνου, ο οποίος αποτελεί την πρώτη αιτία θανάτου των κατοίκων της ΕΕ κάτω των 65 ετών, με προϋπολογισμό 4 δισ. ευρώ.

Από την έναρξη εφαρμογής του το 2021, η ΕΕ έχει ήδη υλοποιήσει αρκετές από τις εμβληματικές πρωτοβουλίες του σχεδίου. Με ένα νέο Κέντρο Γνώσης για τον Καρκίνο, με το πρώτο ευρωπαϊκό μητρώο ανισοτήτων όσον αφορά τον καρκίνο, τη δρομολόγηση ενός ευρωπαϊκού δικτύου για νεαρούς επιζώντες από καρκίνο και με τα νέα μέτρα για την έγκαιρη ανίχνευση, η ΕΕ εργάζεται για να αλλάξει την πραγματικότητα που βιώνουν οι ασθενείς και οι οικογένειές τους.

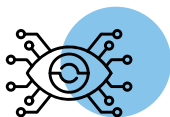
Το 2023 η ΕΕ συνέχισε να εργάζεται αποτελεσματικά στον τομέα αυτόν. Η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία απεικόνισης του καρκίνου, η οποία δρομολογήθηκε τον Ιανουάριο, αποσκοπεί στη διευκόλυνση της πρόσβασης και της χρήσης ιατρικών εικόνων και ψηφιακών τεχνολογιών (όπως

↑ **BINTEO** Την Παγκόσμια Ημέρα κατά του Καρκίνου, Ευρωπαίοι επίτροποι αφηγούνται μικρές προσωπικές ιστορίες, με στόχο την ευαισθητοποίηση σχετικά με τον καρκίνο.

η τεχνητή νοημοσύνη) για την καλύτερη ανίχνευση και αντιμετώπιση του καρκίνου. Τον Σεπτέμβριο η πρωτοβουλία δρομολόγησε την πλατφόρμα για την απεικόνιση του καρκίνου στην Ευρώπη, το πρώτο σημαντικό ορόσημο γι' αυτήν. Η πλατφόρμα συνδέει 36 σύνολα δεδομένων από εικόνες σχετικές με εννέα τύπους καρκίνου (καρκίνο του μαστού, του παχέος εντέρου, του πνεύμονα, του προστάτη, του ορθού, του ήπατος, διάχυτο διηθητικό γλοίωμα της γέφυρας, νευροβλάστωμα και γλοιοβλάστωμα), συγκεντρώνοντας έτσι περισσότερες από 200 000 σειρές εικόνων από περίπου 20 000 άτομα.

Η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία απεικόνισης του καρκίνου:

θα αξιοποιήσει την πρόσφατη πρόοδο και τις επιτυχίες των **συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης** όσον αφορά την παροχή βοήθειας στους επαγγελματίες του τομέα υγείας για **τον εντοπισμό και τη διάγνωση καρκίνων**

θα στηρίξει την πιλοτική εφαρμογή και την ανάπτυξη **καινοτόμων λύσεων με τη βοήθεια υπολογιστή** για την επίτευξη **μεγαλύτερης ακρίβειας και αξιοπιστίας στην απεικόνιση του καρκίνου** και την **εξατομικευμένη περίθαλψη**, σύμφωνα με τους στόχους του ευρωπαϊκού σχεδίου για την καταπολέμηση του καρκίνου

θα αναδείξει τον τρόπο πρόσβασης, χρήσης και ομαδοποίησης ιατρικών απεικονίσεων, διασφαλίζοντας παράλληλα **υψηλό επίπεδο δεοντολογίας, εμπιστοσύνης, ασφάλειας και προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα**, σε πλήρη συμμόρφωση με τις αξίες και τους κανόνες της ΕΕ

Το πρώτο σύνολο προφίλ χώρας για τον καρκίνο όσον αφορά τα κράτη μέλη, την Ισλανδία και τη Νορβηγία δείχνει ότι δαπανούν σημαντικά ποσά για την περίθαλψη καρκινοπαθών (σχεδόν 170 δισ. ευρώ το 2018). Ο καρκίνος του πνεύμονα παραμένει μακράν

η συνηθέστερη αιτία θανάτου από καρκίνο, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν μεγάλες ανισότητες στα ποσοστά θνησιμότητας από καρκίνο τόσο μεταξύ όσο και εντός των χωρών.

Ο καρκίνος είναι η δεύτερη κύρια αιτία θανάτου στην ΕΕ και αντιπροσωπεύει το **26 %** όλων των θανάτων.

Η θνησιμότητα από καρκίνο στην ΕΕ είναι σχεδόν κατά **75 %** υψηλότερη στους άνδρες.

Τα άτομα από ομάδες χαμηλότερου εισοδήματος που καπνίζουν καθημερινά είναι κατά **50 %** περισσότερα σε σχέση με τα άτομα από ομάδες υψηλότερου εισοδήματος.

Το ποσοστό συμμετοχής στον προσυμπτωματικό έλεγχο για τον καρκίνο του τραχήλου της μήτρας διαφέρει σχεδόν κατά δύο φορές ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης.

Το 2018 τα κράτη μέλη, η Ισλανδία και η Νορβηγία δαπάνησαν σχεδόν **170 δισ. ευρώ** για την περίθαλψη καρκινοπαθών.

Λόγω της νόσου COVID-19, ο προσυμπτωματικός έλεγχος για τον καρκίνο ατόνησε στα περισσότερα κράτη μέλη το 2020 σε σύγκριση με το 2019.

Η Επιτροπή άρχισε μια σειρά διαλόγων με νεαρούς επιζώντες από καρκίνο για να κατανοήσει καλύτερα τις ανάγκες και τα προβλήματά τους, αλλά και για να αναπτύξει μαζί τους πρωτοβουλίες που θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων.

Τον Απρίλιο άρχισαν οι εργασίες για την ανάπτυξη του πρώτου κώδικα δεοντολογίας σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με τη δίκαιη πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες για τους επιζώντες από καρκίνο. Στόχος είναι η προώθηση του δικαιώματος στη λήψη και η αντιμετώπιση των διακρίσεων, ώστε τα άτομα με ιστορικό καρκίνου να έχουν δίκαιη μεταχείριση όσον αφορά τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα, όπως ενυπόθηκα δάνεια ή ασφάλειες ζωής.

Το 78 % των επαγγελματιών καρκίνων που αναγνωρίζονται στα κράτη μέλη σχετίζεται με τον αμίαντο.

(Βλ. κεφάλαιο 6 για τα μέτρα της ΕΕ που αποσκοπούν στη μείωση της επαγγελματικής έκθεσης στον αμίαντο.)

Η ΕΕ εργάζεται για:

Το **40 %** των κρουσμάτων καρκίνου μπορεί να προληφθεί.

←

Ο κ. Μαργαρίτης Σχοινάς, αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αρμόδιος για την Προώθηση του Ευρωπαϊκού Τρόπου Ζωής μας, κατά τα εγκαίνια του κτιρίου «Nicola David-Pinedo» του Ινστιτούτου Έρευνας Καρκίνου Κύπρου, Λευκωσία, Κύπρος, 22 Μαΐου 2023

Υγειονομική ασφάλεια και COVID-19

Ύστερα από 3 χρόνια και πλέον, στις 5 Μαΐου 2023 ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ανακοίνωσε ότι η νόσος COVID-19 δεν αποτελεί πλέον παγκόσμια κατάσταση έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας. Η αποφασιστική δράση και συνεργασία σε παγκόσμιο επίπεδο, σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών, καθώς και οι σημαντικές επενδύσεις στην επιστήμη και την καινοτομία, επέτρεψαν στην ΕΕ να ξεπεράσει αυτή την άνευ προηγουμένου κρίση.

Ωστόσο, ακόμα κι αν το καθεστώς της έχει αλλάξει, η νόσος COVID-19 δεν έχει εξαφανιστεί και η ΕΕ παραμένει σε εγρήγορση. Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων παρακολουθεί στενά την εξελισσόμενη κατάσταση. Το φθινόπωρο δημοσίευσε επικαιροποιημένα στοιχεία σχετικά με την αυξημένη μετάδοση της νόσου COVID-19 στην ΕΕ και τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, μαζί με κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον εμβολιασμό και τις εκστρατείες επικοινωνίας για τα κράτη μέλη. Τον Οκτώβριο το Κέντρο και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας εγκαινίασαν ένα νέο εργαλείο επιτήρησης για την παρακολούθηση των συνδυασμένων επιπτώσεων των αναπνευστικών νόσων και τη διευκόλυνση της έγκαιρης ανίχνευσης και γνωστοποίησης ενδείξεων σχετικά με την κυκλοφορία αναπνευστικών ιών.

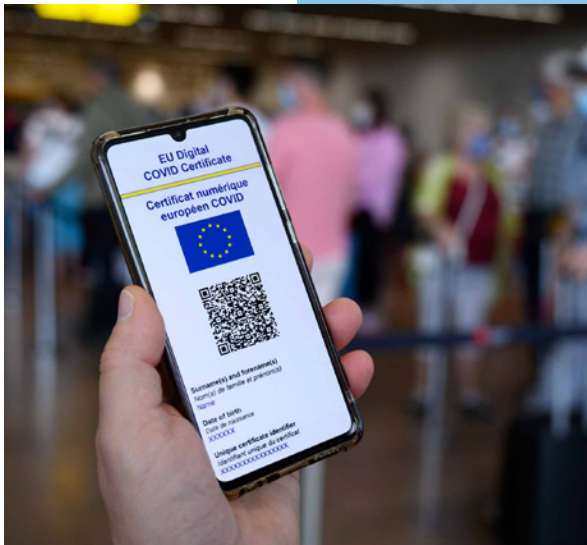
Στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της πανδημίας COVID-19, η Επιτροπή θέσπισε την Ευρωπαϊκή Ένωση Υγείας για τη βελτίωση και τη διασφάλιση της υγείας όλων στην ΕΕ. Με βάση τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την πανδημία, το νέο πλαίσιο ενισχύει την αρχιτεκτονική της ΕΕ σε ό,τι αφορά την πρόληψη, την ετοιμότητα και την αντίδραση σε περιπτώσεις σοβαρών διασυννοσηκών απειλών κατά της υγείας. Διευρύνει επίσης τον ρόλο δύο βασικών οργανισμών της ΕΕ μέσω των νέων εντολών για το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων.

Ο ρόλος της Αρχής Ετοιμότητας και Αντιμετώπισης Καταστάσεων Έκτακτης Υγειονομικής Ανάγκης (HERA) της Επιτροπής στη διασφάλιση ότι η ΕΕ διαθέτει τα φάρμακα και τον εξοπλισμό που απαιτούνται για την προστασία των πολιτών της σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης είναι ιδιαίτερα κρίσιμος. Η Επιτροπή, εξ ονόματος των κρατών μελών, κατέληξε τον Μάιο σε συμφωνία με τις BioNTech-Pfizer για την καλύτερη προσαρμογή των παραδόσεων εμβολίων στις ανάγκες των κρατών μελών και τη διαθεσιμότητα προσαρμοσμένων εμβολίων κατά της νόσου COVID-19 σε περίπτωση εμφάνισης νέων παραλλαγών. Υπογράφηκε επίσης σύμβαση-πλαίσιο με κορυφαίους παραγωγούς εμβολίων για τη δημιουργία του δικτύου EU FAB με στόχο τη διασφάλιση της συνεχούς ικανότητας παραγωγής εμβολίων σε περίπτωση κατάστασης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας. Η HERA Invest, η οποία δρομολογήθηκε το 2023, θα στηρίξει την έρευνα και την ανάπτυξη για τις πλέον πιεστικές διασυννοσηκές απειλές κατά της υγείας. Η HERA συνεργάζεται επίσης με τα κράτη μέλη για τη βελτίωση των γνώσεων και των δεξιοτήτων όσον αφορά την ετοιμότητα και την αντίδραση στον τομέα της υγείας, ιδίως σε βασικούς τομείς όπως η δημιουργία αποθεμάτων και οι δημόσιες συμβάσεις.

Οι προσπάθειες για την ενίσχυση της ετοιμότητας της ΕΕ όσον αφορά τις πανδημίες και της ικανότητάς της να διεξάγει κλινικές δοκιμές σε ενωσιακό επίπεδο συνεχίζονται, με στόχο την έγκαιρη πρόσβαση σε καινοτόμες θεραπείες και σε εμβόλια. Η ΕΕ είναι ένθερμος υποστηρικτής του Ταμείου για την πανδημία, το οποίο φιλοξενείται από την Παγκόσμια Τράπεζα. Το ταμείο στηρίζει την πρόληψη, την ετοιμότητα και την αντιμετώπιση πανδημιών σε χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος, και η ΕΕ, τα κράτη μέλη της και τα χρηματοπιστωτικά της ιδρύματα, ενεργώντας από κοινού ως «Ομάδα Ευρώπη», είναι από τους βασικούς συνεισφέροντες.

Η κ. Στέλλα Κυριακίδου, Ευρωπαία επίτροπος Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων (δεύτερη από δεξιά), κατά τη διάρκεια επίσκεψης στο εργοστάσιο Biovac και στον κόμβο μεταφοράς τεχνολογίας mRNA στο Κέιπ Τάουν, Νότια Αφρική, 28 Ιανουαρίου 2023

Το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ — μια επιτυχία της Ευρώπης

Από την πανδημία μάθαμε πώς η ψηφιακή υγεία μπορεί να μεταμορφώσει τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης και να προσφέρει καλύτερη περίθαλψη.

Το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ συνέβαλε αποφασιστικά στην αντιμετώπιση της πανδημίας, καθώς διευκόλυνε την ασφαλή μετακίνηση στην ΕΕ κατά τη διάρκεια της κρίσης. Γρήγορα έγινε το παγκόσμιο πρότυπο, καθώς συνδέθηκαν με το σύστημα σχεδόν 80 χώρες και εκδόθηκαν πάνω από 2,3 δισεκατομμύρια πιστοποιητικά. Ο κανονισμός για το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ έπαψε να ισχύει στις 30 Ιουνίου 2023.

Με βάση την επιτυχία αυτή και την τεχνολογία που χρησιμοποιήθηκε, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας εγκαινίασε την 1η Ιουλίου 2023 το παγκόσμιο δίκτυο για την ψηφιακή πιστοποίηση υγείας. Το σύστημα θα ενισχύσει την παγκόσμια αρχιτεκτονική υγειονομικής ασφάλειας και θα συμβάλει στην προστασία των ανθρώπων σε ολόκληρο τον κόσμο από τρέχουσες και μελλοντικές απειλές κατά της υγείας, συμπεριλαμβανομένων των πανδημιών.

Αναμόρφωση των φαρμακευτικών συστημάτων της ΕΕ

Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση της φαρμακευτικής νομοθεσίας της ΕΕ —η μεγαλύτερη και πιο εκτεταμένη εδώ και 20 χρόνια— έχει ως στόχο να διασφαλίσει την καλύτερη προσαρμογή αυτού του κρίσιμου τομέα στις ανάγκες του 21ου αιώνα.

Η μεταρρύθμιση, η οποία παρουσιάστηκε τον Απρίλιο, αντιμετωπίζει διάφορες θεμελιώδεις προκλήσεις. Για παράδειγμα, τα φάρμακα δεν φθάνουν ακόμη στους ασθενείς αρκετά γρήγορα, και δεν είναι πάντα διαθέσιμα στον ίδιο βαθμό στα κράτη μέλη. Οι υψηλές τιμές για καινοτόμες θεραπείες και οι ελλείψεις φαρμάκων εμπνέουν επίσης ανησυχία στους ασθενείς και στους παρόχους υγειονομικής περίθαλψης.

Κεντρικός στόχος της μεταρρύθμισης είναι η δημιουργία ενιαίας αγοράς φαρμάκων, ώστε οι ασθενείς σε ολόκληρη την ΕΕ να έχουν έγκαιρη και ισότιμη πρόσβαση σε ασφαλή, αποτελεσματικά και οικονομικώς προσιτά φάρμακα. Η αναθεώρηση θα στηρίξει επίσης την καινοτομία στην ανάπτυξη φαρμάκων και θα τονώσει την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ χάρη σε ένα απλοποιημένο φαρμακευτικό σύστημα που θα είναι στραμμένο προς το μέλλον και θα αντέχει

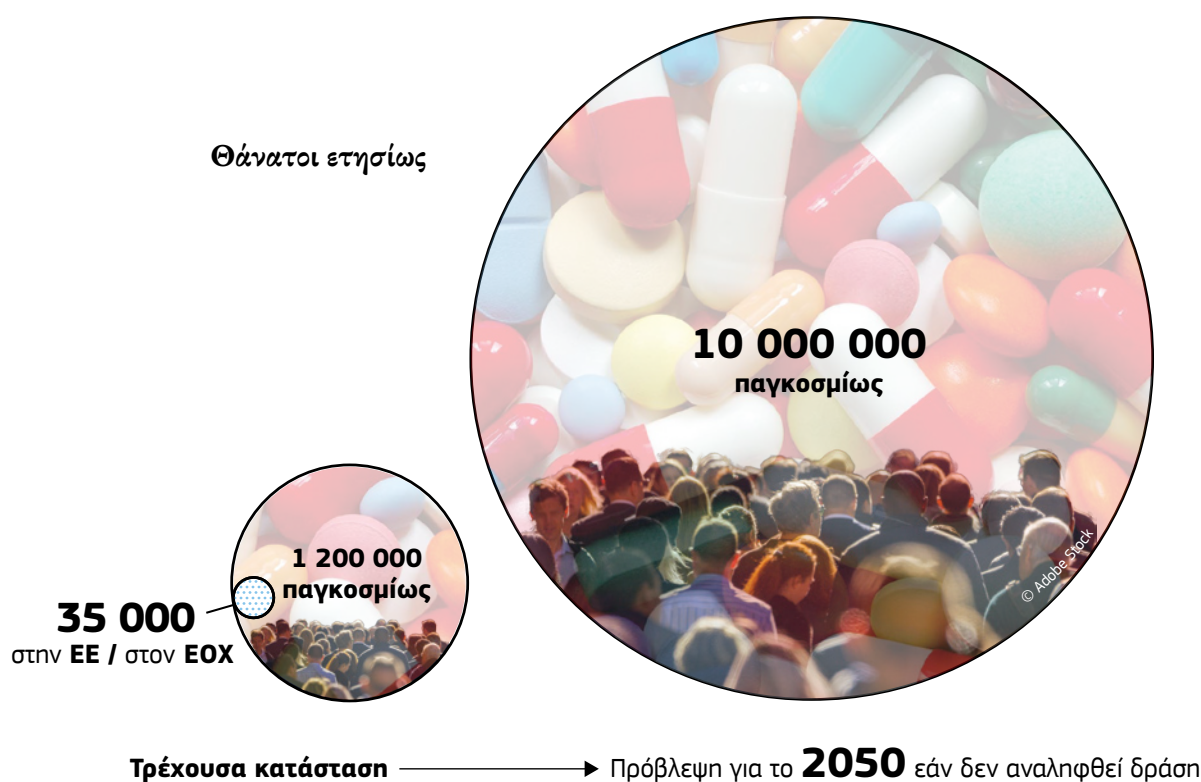
στις κρίσεις. Αυτό σημαίνει ότι νέες και καλύτερες θεραπείες θα είναι διαθέσιμες γρηγορότερα, έτσι ώστε οι ασθενείς να λαμβάνουν νωρίτερα την περίθαλψη που χρειάζονται.

Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει δέσμη μέτρων για την αντιμετώπιση του ζητήματος των ελλείψεων φαρμάκων μακροπρόθεσμα, και πέραν των καταστάσεων κρίσης. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, η Επιτροπή παρουσίασε τον Οκτώβριο δέσμη μέτρων με ιδιαίτερη έμφαση στα φάρμακα κρίσιμης σημασίας, για τα οποία πρέπει να υπάρχει ανά πάσα στιγμή ασφάλεια εφοδιασμού στην ΕΕ. Εγκαινιάστηκε επίσης ένας ευρωπαϊκός εθελοντικός μηχανισμός αλληλεγγύης για τα φάρμακα, ο οποίος επιτρέπει στα κράτη μέλη να αναδιανέμουν φάρμακα από τα διαθέσιμα αποθέματα σε περίπτωση κρίσιμων ελλείψεων σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ. Στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης θα προταθεί μια σειρά νέων κανόνων και κινήτρων για τις φαρμακευτικές εταιρείες, παράλληλα με απλουστευμένες κανονιστικές διαδικασίες και αυστηρότερους περιβαλλοντικούς όρους κατά την παραγωγή φαρμάκων.

Η μικροβιακή αντοχή θεωρείται μία από τις τρεις κορυφαίες απειλές για την υγεία στην ΕΕ. Παρουσιάζεται όταν τα βακτήρια καθίστανται ανθεκτικά στα φάρμακα που χρησιμοποιούνται για την καταπολέμηση των λοιμώξεων. Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει μέτρα για τη συνετή χρήση των αντιμικροβιακών ουσιών και ένα νέο κίνητρο για

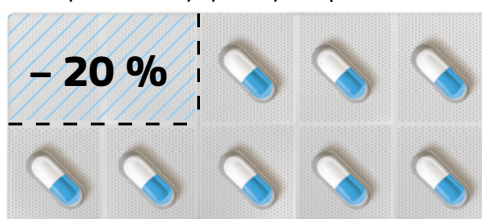
τα αντιμικροβιακά που ανατρέπουν τα δεδομένα. Μια σύσταση που προτάθηκε από την Επιτροπή, και η οποία περιλαμβάνει ενωσιακούς και εθνικούς στόχους για την κατανάλωση αντιμικροβιακών ουσιών, εγκρίθηκε αμέσως από το Συμβούλιο και αποτελεί πλέον μέρος της εργαλειοθήκης της ΕΕ για τη μικροβιακή αντοχή.

Μικροβιακή αντοχή

Στόχος έως το 2030

μείωση της χρήσης αντιβιοτικών

Αντιμετώπιση ζητημάτων ψυχικής υγείας

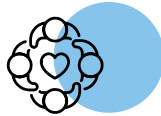
Η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται αντιμέτωπη με πρωτοφανείς κρίσεις, οι οποίες έχουν επηρεάσει σημαντικά την ικανότητα των ανθρώπων να αντεπεξέρχονται στις αυξανόμενες προκλήσεις σε ταχέως μεταβαλλόμενα περιβάλλοντα. Με στόχο την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού, η Επιτροπή παρουσίασε τον Ιούνιο μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την ψυχική υγεία, η οποία επιδιώκει, μεταξύ άλλων, να βοηθήσει τις ευάλωτες ομάδες, ιδίως τους νέους,

και να απαλείψει το στίγμα και τις διακρίσεις που συνδέονται με την ψυχική υγεία. Είναι ένα σημαντικό πρώτο βήμα για να τεθεί η ψυχική υγεία σε ισότιμη βάση με τη σωματική. Η νέα προσέγγιση προβλέπει 20 εμβληματικές πρωτοβουλίες και παρέχει ευκαιρίες χρηματοδότησης ύψους 1,2 δισ. ευρώ από διάφορα προγράμματα για τη στήριξη των κρατών μελών, ώστε να δώσουν προτεραιότητα στους ανθρώπους και στην ψυχική τους υγεία.

Μέτρα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων ψυχικής υγείας στο πλαίσιο διάφορων πολιτικών

Ευρωπαϊκός κώδικας ψυχικής υγείας

Πρωτοβουλία «Υγιέστεροι μαζί» για τις μη μεταδοτικές νόσους

Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την πρόληψη της κατάθλιψης και των αυτοκτονιών

Ασφαλέστεροι ψηφιακοί χώροι για παιδιά και νέους

Ορθή εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία

Εκστρατείες στον χώρο εργασίας από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία

Για την Παγκόσμια Ημέρα Ψυχικής Υγείας στις 10 Οκτωβρίου 2023, η Επιτροπή διοργάνωσε διάσκεψη υψηλού επιπέδου στις Βρυξέλλες. Στην εκδήλωση συμμετείχαν εκατοντάδες άτομα, συμπεριλαμβανομένων εκπροσώπων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, εθνικών κυβερνήσεων, διεθνών οργανισμών και άλλων ενδιαφερόμενων εταίρων.

→ Η Ματίλντε, βασίλισσα των Βέλγων, εκφωνεί την κεντρική ομιλία στη Διάσκεψη για την Παγκόσμια Ημέρα Ψυχικής Υγείας, Βρυξέλλες, Βέλγιο, 10 Οκτωβρίου 2023.

Αξιοποίηση των κονδυλίων της ΕΕ στον τομέα της υγείας

Το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης της Επιτροπής βοηθά το Βέλγιο, την Αυστρία και τη Σλοβενία να αξιοποιήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ για την ανάπτυξη της υγειονομικής περίθαλψης στην επικράτειά τους. Μέσω του κόμβου για την υγεία, αυτά τα κράτη μέλη μπορούν να εντοπίσουν τις καλύτερες ευκαιρίες χρηματοδότησης για τη στήριξη βασικών μεταρρυθμίσεων προς όφελος των πολιτών. Μακροπρόθεσμα, αυτό θα βοηθήσει επίσης τις εθνικές κυβερνήσεις και τις περιφέρειες να στηρίξουν τις οικονομικές επενδύσεις στον τομέα της υγείας. Με βάση τα ελπιδοφόρα αποτελέσματά του, το έργο αυτό μπορεί να αναβαθμιστεί και να λειτουργήσει σε επίπεδο ΕΕ.

Στρατηγική για την παγκόσμια υγεία

Με τον ηγετικό ρόλο που διαδραμάτισε η ΕΕ στην καταπολέμηση της πανδημίας COVID-19 απέδειξε ότι μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην επίτευξη των παγκόσμιων στόχων για την υγεία μέσω της προσέγγισης «Ομάδα Ευρώπη». Η προσέγγιση αυτή συνδυάζει πόρους από την ΕΕ, τα κράτη μέλη και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της ΕΕ για την επίτευξη μεγαλύτερου αντίκτυπου στην πράξη.

Τον Νοέμβριο του 2022 η Επιτροπή παρουσίασε μια στρατηγική για την παγκόσμια υγεία, η οποία αποτελεί την εξωτερική διάσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας και βασική συνιστώσα της στρατηγικής Global Gateway (βλ. κεφάλαιο 8). Με τον τρόπο αυτόν επιβεβαιώνεται

η προσήλωση στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ιδίως στον στόχο αριθ. 3 για την καλή υγεία και ευημερία) και στην ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη, η οποία καθορίζει κοινούς στόχους και αρχές για την ανάπτυξη.

Τον Νοέμβριο του 2023, υπό τον συντονισμό της Γαλλίας και με τη συμμετοχή 22 κρατών μελών, της Νορβηγίας και της Ουκρανίας, δρομολογήθηκε κοινή δράση για τη χαρτογράφηση όλων των στρατηγικών για την υγεία σε παγκόσμιο επίπεδο. Με τον τρόπο αυτό θα υπάρξει καλύτερος συντονισμός δράσεων και αποφυγή επικαλύψεων.

Από τα αριστερά προς τα δεξιά: ο κ. Βέρνερ Χόγιερ, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, ο κ. Μπιλ Γκέιτς, πρώην διευθύνων σύμβουλος της Microsoft, η κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο κ. Τέντρος Αντάνομ Γκεμπρεγέσους, γενικός διευθυντής του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, και η κ. Κάθριν Ράσελ, εκτελεστική διευθύντρια της Unicef, εγκαινιάζουν μια νέα εταιρική σχέση για την εξάλειψη της πολιομυελίτιδας, τη στήριξη της διανομής άλλων μέσων ανοσοποίησης στην παιδική ηλικία και την ενίσχυση των συστημάτων υγείας, ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν καλύτερα σε αναδυόμενες απειλές για την υγεία, Βρυξέλλες, Βέλγιο, 11 Οκτωβρίου 2023.

8. Προώθηση των ευρωπαϊκών συμφερόντων και αξιών στον κόσμο

Εισαγωγή

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, υλοποιώντας τη δέσμευσή της, αντιμετωπίζει τις παγκόσμιες προκλήσεις, προωθεί τα συμφέροντα και τις αξίες της και προάγει τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την πολυμερή προσέγγιση στην παγκόσμια σκηνή. Η δέσμευση αυτή εκτείνεται σε μια σειρά κρίσιμους τομείς, συμπεριλαμβανομένων της συνεργασίας σε θέματα ασφάλειας και άμυνας, της πολιτικής γειτονίας, των διεθνών εταιρικών σχέσεων, του εμπορίου, της ανθρωπιστικής βοήθειας και της πολιτικής προστασίας.

Η ΕΕ συνέχισε να συνεργάζεται στενά με παγκόσμιους εταίρους το 2023 για να διασφαλίσει τη σταθερότητα εν μέσω αυξανόμενων γεωπολιτικών εντάσεων, ιδίως λόγω της στρατιωτικής επίθεσης της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και του πολέμου Ισραήλ-Χαμάς. Συνέχισε να επικεντρώνεται στις στενές σχέσεις με γειτονικές

Η ανθρωπιστική βοήθεια της ΕΕ στηρίζει το Παγκόσμιο Επιστημονικό Πρόγραμμα ώστε να φτάσει σε 1,3 εκατομμύρια άτομα στη Λωρίδα της Γάζας, με επείγουσα διανομή τροφίμων σε εκτοπισθέντες που βρίσκονται σε καταφύγια και άτυπους καταυλισμούς, Ντέιρ αλ Μπάλαχ, Λωρίδα της Γάζας, Ιανουάριος 2024.

περιοχές που ασπάζονται δημοκρατικές αξίες και επιδιώκουν την οικονομική ανάπτυξη, καθώς και στη δημιουργία εταιρικών σχέσεων που προωθούν τις κοινές αξίες και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Επιδεικνύοντας υψηλή ετοιμότητα όσον αφορά την αντιμετώπιση καταστροφών τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, η ΕΕ συνέχισε να προστατεύει ζωές, να προλαμβάνει καταστροφές και να δρα γρήγορα σε περιπτώσεις κρίσεων. Αυτές οι συνεχιζόμενες προσπάθειες υπογραμμίζουν την αταλάντευτη δέσμευση της ΕΕ για την προώθηση της ειρήνης, της σταθερότητας και της ανθεκτικότητας σε παγκόσμια κλίμακα.

Η κρίση στη Μέση Ανατολή

Οι βίαιες και αδιάκριτες τρομοκρατικές επιθέσεις της Χαμάς στο Ισραήλ στις 7 Οκτωβρίου 2023 οδήγησαν σε δραστική επιδείνωση της ανθρωπιστικής κατάστασης των Παλαιστινίων στη Λωρίδα της Γάζας και αύξησαν τον κίνδυνο κλιμάκωσης στην περιοχή.

Τονίζοντας ότι δεν υπάρχει δικαιολογία για την τρομοκρατία, η ΕΕ καταδίκασε απερίφραστα τη Χαμάς για τις επιθέσεις και ζήτησε την απελευθέρωση όλων των ομήρων χωρίς προϋποθέσεις. Μολονότι αναγνωρίζει το δικαίωμα του Ισραήλ να υπερασπίζεται τον εαυτό του βάσει του διεθνούς δικαίου, η ΕΕ επανέλαβε ότι είναι

απαραίτητο να διασφαλίζεται πάντα η προστασία όλων των αμάχων σύμφωνα με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο.

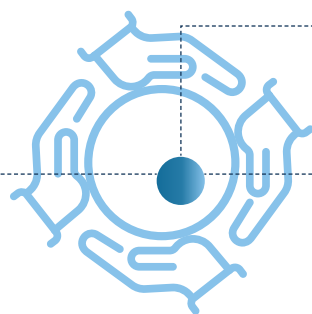
Ανησυχώντας σοβαρά για την επιδεινούμενη ανθρωπιστική κρίση στη Λωρίδα της Γάζας, η ΕΕ ζήτησε τη συνεχή, γρήγορη, ασφαλή και απρόσκοπτη πρόσβαση της ανθρωπιστικής βοήθειας και την παροχή βοήθειας σε όσους την έχουν ανάγκη με τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των ανθρωπιστικών διαδρόμων και των παύσεων για την κάλυψη ανθρωπιστικών αναγκών.

Ανθρωπιστική στήριξη της ΕΕ προς τους Παλαιστίνιους το 2023

Σχεδόν

1,1 δισ. ευρώ
από το 2000 και μετά

1 310 τόνοι
βασικών προμηθειών

33

πτήσεις ανθρωπιστικής
αερογέφυρας της ΕΕ

103 εκατ. ευρώ
ανθρωπιστικής χρηματοδότησης

Η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος χορηγός ανθρωπιστικής βοήθειας προς τον παλαιστινιακό λαό. Από το 2000 έχει διαθέσει συνολικά πάνω από 1 δισ. ευρώ για την κάλυψη των βασικών αναγκών τους. Από τον Οκτώβριο έχει τετραπλασιάσει τη βοήθεια έκτακτης ανάγκης προς τους Παλαιστίνιους και συνεργάζεται με μεγάλο αριθμό εταίρων στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας επί του πεδίου.

Η ΕΕ συνεργάζεται συνεχώς με περιφερειακούς και διεθνείς εταίρους για την πρόληψη της περιφερειακής κλιμάκωσης της σύγκρουσης, συμπεριλαμβανομένης της επιδείνωσης της κατάστασης στη Δυτική Όχθη. Παραμένει προσηλωμένη σε μια διαρκή και βιώσιμη ειρήνη με βάση τη λύση των δύο κρατών και τις σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

Διανομή νερού στη Λωρίδα της Γάζας από τη Δράση ενάντια στην πείνα, η οποία παρέχει ουσιαστική βοήθεια σε όσους πλήττονται από τη συνεχιζόμενη σύγκρουση, Ντέρ Αλ Μπάλαχ, 14 Νοεμβρίου 2023

Ασφάλεια και άμυνα: πρόοδος όσον αφορά τη στρατηγική πυξίδα

Η ΕΕ επιθυμεί να εγγυηθεί την ασφάλεια των κατοίκων της και να συμβάλει σε έναν κόσμο πιο ειρηνικό. Η στρατηγική πυξίδα για την ασφάλεια και την άμυνα είναι ένα σχέδιο για την ενίσχυση της ασφάλειας και της άμυνας της ΕΕ έως το 2030. Καλύπτει όλες τις πτυχές της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας και διαρθρώνεται γύρω από τέσσερις πυλώνες: εταιρικές σχέσεις, δράσεις, επενδύσεις και ασφάλεια.

Συνεργασία με το NATO («εταιρικές σχέσεις», «δράσεις»)

Οι σημερινές προκλήσεις στον τομέα της ασφάλειας είναι εγγενώς διακρατικές και καμία χώρα δεν μπορεί να τις αντιμετωπίσει μόνη της. Η συλλογική και στρατηγική προσέγγιση είναι ιδιαίτερης σημασίας. Βασικό στοιχείο αυτής της παγκόσμιας στρατηγικής είναι η μακροχρόνια εταιρική σχέση της ΕΕ με το NATO, η οποία αποτελεί ζωτικό στοιχείο των προσπαθειών της στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας.

↑
Η κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατά την υπογραφή της τρίτης κοινής δήλωσης για τη συνεργασία ΕΕ-NATO, Βρυξέλλες, Βέλγιο, 10 Ιανουαρίου 2023

Στέλνοντας ένα πηχρό πολιτικό μήνυμα διατλαντικής ενότητας, η κοινή δήλωση για τη συνεργασία ΕΕ-NATO τόνισε την ανάγκη για μια στιβαρή ευρωπαϊκή αμυντική προσέγγιση που θα υπηρετεί την παγκόσμια ασφάλεια και θα είναι συμβατή με το NATO. Οι υπογράφοντες δεσμεύτηκαν επίσης σαφώς να εμβαθύνουν αυτή τη συνεργασία.

Το 2023 η εμβάθυνση της συνεργασίας ΕΕ-NATO έφτασε σε πρωτοφανές επίπεδο και απέφερε απτά αποτελέσματα σε όλους τους τομείς, με ιδιαίτερη έμφαση στην ανθεκτικότητα. Η ειδική ομάδα ΕΕ-NATO για την ανθεκτικότητα των κρίσιμων υποδομών, που συγκροτήθηκε τον Ιανουάριο, διατύπωσε ειδική σύσταση για περαιτέρω συνεργασία.

→
Από τα αριστερά προς τα δεξιά: ο κ. Σαρλ Μισέλ, πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ο κ. Γενς Στόλτενμπεργκ, γενικός γραμματέας του NATO, και ο κ. Τζουζέπ Μπορέλ, ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας και αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αρμόδιος για μια Ισχυρότερη Ευρώπη στον Κόσμο, στη σύνοδο κορυφής των ηγετών των κρατών μελών της ΕΕ που είχε ως θέμα τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και τη βοήθεια της ΕΕ προς την Ουκρανία, Βρυξέλλες, Βέλγιο, 29 Ιουνίου 2023

Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας ανέδειξε εκ νέου τις κοινές αξίες της ΕΕ και του ΝΑΤΟ. Έχουν επιδείξει από κοινού αταλάντευτη αλληλεγγύη προς την Ουκρανία, και συντονίζουν τα αντίστοιχα μέσα στήριξης. Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός για την Ειρήνη (βλ. κεφάλαιο 1) είναι πλέον αναπόσπαστο μέρος της στήριξης της ΕΕ προς τους εταίρους σε όλο τον κόσμο.

Κατά τη διάρκεια του έτους η ΕΕ ενέτεινε επίσης τη συνεργασία της με άλλους διμερείς, περιφερειακούς και πολυμερείς εταίρους, συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Εθνών, του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη, της Αφρικανικής Ένωσης, του Συνδέσμου Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας και πολλών άλλων. Στο πρώτο φόρουμ ασφάλειας και άμυνας Schuman συμμετείχαν η ΕΕ και οι διεθνείς εταίροι με σκοπό την αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων στον τομέα της ασφάλειας.

Ανάπτυξη αμυντικών ικανοτήτων («επενδύσεις»)

Το 2023 δρομολογήθηκαν δύο βασικές πρωτοβουλίες με στόχο την ενίσχυση της άμυνας και της βιομηχανίας της ΕΕ. Η πράξη για τη στήριξη της παραγωγής πυρομαχικών, με προϋπολογισμό 500 εκατ. ευρώ, αποσκοπεί στην αύξηση της παραγωγής πυρομαχικών και πυραύλων της ΕΕ. Συμπληρωματικά, η πράξη για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας μέσω κοινών προμηθειών, με προϋπολογισμό 300 εκατ. ευρώ, θα δώσει κίνητρα στα κράτη μέλη, για πρώτη φορά, ώστε να αγοράζουν από κοινού τα πλέον κρίσιμα αμυντικά προϊόντα από τη βιομηχανία της ΕΕ.

Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας

Ετήσιος προϋπολογισμός 2023 ανά κατηγορία δράσης

1,2 δισ. ευρώ

Μη θεματικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για καινοτόμες και μελλοντοστραφείς αμυντικές λύσεις

72 εκατ. ευρώ

Πληροφοριακή υπεροχή

99 εκατ. ευρώ

Αισθητήρες

69 εκατ. ευρώ

Κυβερνοχώρος

60 εκατ. ευρώ

Διάστημα

125 εκατ. ευρώ

Υποβρύχιος πόλεμος

90 εκατ. ευρώ

Αντιαεροπορική και αντιπυραυλική άμυνα

123 εκατ. ευρώ

Αερομαχία

63 εκατ. ευρώ

Ναυμαχία

Ιατρική αντιμετώπιση και χημική, βιολογική, ραδιολογική και πυρηνική άμυνα

40 εκατ. ευρώ

Ενέργεια και περιβάλλον

25 εκατ. ευρώ

Χερσαία μάχη

47 εκατ. ευρώ

Προστασία και κινητικότητα των δυνάμεων

45 εκατ. ευρώ

Λοιπές δράσεις

30,3 εκατ. ευρώ

Υλικά και κατασκευαστικά στοιχεία

50 εκατ. ευρώ

Ρηξικέλευθες τεχνολογίες

41 εκατ. ευρώ

Ψηφιακός μετασχηματισμός

45 εκατ. ευρώ

154,4 εκατ. ευρώ

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας είναι βασικός υποστηρικτής της έρευνας και της ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας στην ΕΕ. Από το 2021 και εξής έχει διαθέσει πάνω από 3 δισ. ευρώ για 60 συνεργατικά έργα σε όλα τα κράτη μέλη. Μόνο το 2023 το ταμείο διέθεσε 1,2 δισ. ευρώ σε ζωτικής σημασίας αμυντικούς τομείς όπως η επίγνωση της κατάστασης του διαστήματος, η αντιμετώπιση υπερηχητικών πυραύλων και η ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής κορβέτας περιπολίας. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας στηρίζει την καινοτομία στον τομέα της άμυνας μέσω του προγράμματος καινοτομίας της ΕΕ στον τομέα της άμυνας, ύψους 2 δισ. ευρώ, που στόχο έχει να βοηθήσει ιδίως τους μικρότερους φορείς καινοτομίας.

Το 2023 χορηγήθηκαν 616 εκατ. ευρώ για τη στήριξη της μεταφοράς στρατευμάτων και εξοπλισμού σε ολόκληρο το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών, ως μέρος του κονδυλίου για τη στρατιωτική κινητικότητα του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη». Στόχος είναι η στήριξη των επενδύσεων σε υποδομές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο για μη στρατιωτικούς όσο και για αμυντικούς σκοπούς.

Νέες στρατηγικές ασφάλειας («προστασία»)

Οι πρόσφατες κρίσεις και οι αυξανόμενες εντάσεις αποκάλυψαν αδυναμίες στην ασφάλεια της ΕΕ. Ως απάντηση, τον Οκτώβριο η Επιτροπή δρομολόγησε ολοκληρωμένη διαβούλευση για την τεκμηρίωση της μελλοντικής ευρωπαϊκής βιομηχανικής στρατηγικής στον τομέα της άμυνας.

Η υπερθέρμανση του πλανήτη αποτελεί επίσης όλο και συχνότερα πηγή ανησυχίας όσον αφορά τις στρατιωτικές επιχειρήσεις της ΕΕ. Έχει προκαλέσει σημαντική στροφή στην αμυντική πολιτική της ΕΕ, με την κλιματική αλλαγή να βρίσκεται πλέον στην κορυφή του θεματολογίου της για την ασφάλεια.

Επιπλέον, το 2023 η ΕΕ ενέκρινε την πρώτη διαστημική στρατηγική της για την ασφάλεια και την άμυνα. Η στρατηγική αυτή επικεντρώνεται, μεταξύ άλλων, στην προστασία των διαστημικών πόρων της ΕΕ και των κρατών μελών της. Με το βλέμμα στο μέλλον, η ΕΕ πρόκειται να θεσπίσει νομοθεσία για το διάστημα το 2024, με στόχο την αύξηση της ανθεκτικότητας και της ισχύος της ΕΕ στο διάστημα.

Περισσότερο από το 80 % του παγκόσμιου εμπορίου διεξάγεται μέσω θαλάσσης, και περίπου τα δύο τρίτα του παγκόσμιου πετρελαίου και φυσικού αερίου εξορύσσονται από τη θάλασσα ή μεταφέρονται μέσω αυτής. Σχεδόν όλα τα παγκόσμια δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων των διαδικτυακών, ρέουν μέσω υποθαλάσσιων καλωδίων. Η ευημερία και η ασφάλεια της ΕΕ εξαρτώνται από την ασφάλεια και την προστασία των ωκεανών. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης ενέκριναν τον Μάρτιο επικαιροποιημένη στρατηγική και σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ασφάλεια στη θάλασσα. Με βάση τα έγγραφα αυτά, το Συμβούλιο ενέκρινε τον Οκτώβριο την αναθεωρημένη στρατηγική και σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ασφάλεια στη θάλασσα. Αυτή ευθυγραμμίζεται με τη στρατηγική πυξίδα και θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της.

→ BINTEO «Μήνυμα αφύπνισης»: πώς θα προστατευθούν οι ζωτικής σημασίας θαλάσσιες υποδομές της ΕΕ εν μέσω αναδυόμενων απειλών.

Στρατηγική της ΕΕ για την ασφάλεια στη θάλασσα

Κύριοι στόχοι

Προστασία των συμφερόντων της ΕΕ στη θάλασσα —πολίτες, οικονομία, υποδομές και σύνορα

Προστασία των φυσικών μας πόρων και του θαλάσσιου περιβάλλοντος

Τήρηση του διεθνούς δικαίου, ιδίως της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας

Άμεση και αποτελεσματική απόκριση σε αυξανόμενες απειλές (π.χ. κυβερνοαπειλές και υβριδικές απειλές)

Εξασφάλιση σχετικής κατάρτισης και εκπαίδευσης για την αντιμετώπιση απειλών (π.χ. κυβερνοδεξιότητες)

Πολιτική γειτονίας και διαπραγματεύσεις για τη διεύρυνση

Δυτικά Βαλκάνια και Τουρκία

Η ΕΕ παρέμεινε προσηλωμένη στην προσπάθεια ένταξης των Δυτικών Βαλκανίων στους κόλπους της. Η δέσμη μέτρων του 2023 για τη διεύρυνση παρείχε λεπτομερή αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης και της προόδου που σημείωσε ο εκάστοτε εταίρος στην πορεία του προς την ΕΕ. Η δέσμη επικεντρώθηκε κυρίως στις θεμελιώδεις μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται, όσον αφορά μεταξύ άλλων το κράτος δικαίου, τη δημόσια διοίκηση, τη λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών και τα οικονομικά κριτήρια.

Κατά τη διάρκεια του έτους η Βόρεια Μακεδονία και η Αλβανία σημείωσαν ομαλή πρόοδο στο πλαίσιο της διαδικασίας αναλυτικής εξέτασης —ένα πρώτο βήμα για τις διαπραγματεύσεις προσχώρησης. Η σύσταση της Επιτροπής και η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου

να αρχίσει διαπραγματεύσεις προσχώρησης με τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, μόλις αυτή εκπληρώσει τα απαιτούμενα κριτήρια, αναγνωρίζουν την πρόοδο της χώρας από το 2022 που έλαβε καθεστώς υποψήφιας χώρας. Οι συνομιλίες προσχώρησης του Μαυροβουνίου και της Σερβίας με την ΕΕ συνεχίστηκαν, υποστηριζόμενες από τους εν εξελίξει διαλόγους με την Επιτροπή σε πολιτικό και τεχνικό επίπεδο. Τον Απρίλιο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε επίσημα την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων για το Κόσοβο (η ονομασία αυτή χρησιμοποιείται με επιφύλαξη των θέσεων ως προς το καθεστώς και συνάδει με την απόφαση 1244/1999 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και τη γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσόβου), η οποία άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2024.

→

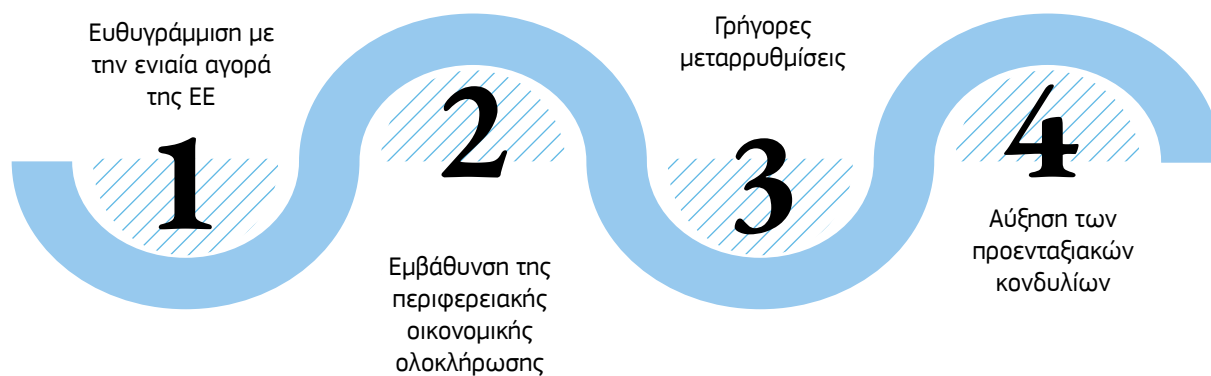
Στις 6 Οκτωβρίου 2023 ο κ. Όλιβερ Βάρχεϊ, Ευρωπαίος επίτροπος Γειτονίας και Διεύρυνσης, συμμετείχε στη σύνοδο κορυφής της διαδικασίας του Βερολίνου, στα Τίρανα της Αλβανίας.

Το 2023 η ΕΕ συνέχισε την υλοποίηση του οικονομικού και επενδυτικού σχεδίου ύψους 30 δισ. ευρώ για τα Δυτικά Βαλκάνια, στοχεύοντας στη μακροπρόθεσμη ανάκαμψη από την πανδημία COVID-19, στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, καθώς και στην περιφερειακή συνεργασία και σύγκλιση με την ΕΕ. Επιπλέον, διέθεσε 450 εκατ. ευρώ από τη δέσμη μέτρων ενεργειακής στήριξης ύψους 1 δισ. ευρώ για να συνδράμει τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων

στην αντιμετώπιση ενεργειακών κρίσεων και στην ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας. Επιπρόσθετα, το νέο σχέδιο ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια, το οποίο κατάρτισε η Επιτροπή και επικεντρώνεται στην οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνικοοικονομική σύγκλιση, έχει ως στόχο να προσφέρει στην περιοχή, πριν από την επίσημη προσχώρηση των κρατών, ορισμένα από τα πλεονεκτήματα που απολαμβάνουν τα μέλη της ΕΕ.

Σχέδιο ανάπτυξης τεσσάρων πυλώνων για τα Δυτικά Βαλκάνια

Στη σύνοδο κορυφής της διαδικασίας του Βερολίνου το 2023, οι ηγέτες των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων επιβεβαίωσαν εκ νέου τη δέσμευσή τους για βαθύτερη ολοκλήρωση των περιφερειακών οικονομιών τους μέσω της κοινής περιφερειακής αγοράς, ένα βήμα προς την ένταξή τους στην ΕΕ. Υιοθέτησαν σχέδια οικονομικής ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων σε υποδομές και της επέκτασης της περιφερειακής αγοράς. Η σύνοδος κορυφής έφερε επίσης στο προσκήνιο εξελίξεις στην εκπαίδευση, όπως είναι η νέα πανεπιστημιούπολη του Κολλεγίου της Ευρώπης στα Τίρανα, και περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες, όπως είναι το πράσινο θεματολόγιο. Η σύνοδος υπογράμμισε ακόμη τη σημασία της περιφερειακής ασφάλειας, με στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας κατά του οργανωμένου εγκλήματος και των απειλών κυβερνοασφάλειας.

Στη σύνοδο κορυφής ΕΕ – Δυτικών Βαλκανίων στις 13 Δεκεμβρίου στις Βρυξέλλες, οι συζητήσεις επικεντρώθηκαν στην προσέγγιση των χωρών-εταίρων των Δυτικών Βαλκανίων με την ΕΕ και στην προώθηση της σταδιακής ένταξής τους, στην οικονομική ανάπτυξη εν μέσω του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και στην ενίσχυση της περιφερειακής ασφάλειας και ανθεκτικότητας.

Τον Μάιο διεξήχθησαν προεδρικές και βουλευτικές εκλογές στην Τουρκία. Τον Νοέμβριο εκδόθηκε έκθεση σχετικά με τις τρέχουσες σχέσεις ΕΕ-Τουρκίας, στην οποία περιγράφονται τρόποι βελτίωσης της συνεργασίας. Η ΕΕ εξακολουθεί να στηρίζει πρόσφυγες και κοινότητες στην Τουρκία παρέχοντας εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη και προστασία των συνόρων.

Γεωργία, Μολδαβία και Ουκρανία

Η φετινή ιστορική δέσμη μέτρων για τη διεύρυνση ήταν η πρώτη που περιλάμβανε αξιολόγηση της ικανότητας των τριών αυτών χωρών να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιότητα του μέλους της ΕΕ. Κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους η Γεωργία, η Μολδαβία και η Ουκρανία επιβεβαίωσαν τη δέσμευσή τους για ένταξη στην ΕΕ. Η πορεία τους προς την προσχώρηση θα περιλαμβάνει στοχευμένες μεταρρυθμίσεις των δικαστικών συστημάτων, καταστολή του οργανωμένου εγκλήματος και συνεχιζόμενες προσπάθειες για τη βελτίωση του πολιτικού τοπίου, με έμφαση στην απο-ολιγαρχοποίηση και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η σύσταση της Επιτροπής —και η ιστορική απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου— για έναρξη διαπραγματεύσεων προσχώρησης με τη Μολδαβία και την Ουκρανία, και τη χορήγηση καθεστώτος υποψήφιας χώρας στη Γεωργία, αναγνώρισαν τις σημαντικές προσπάθειές τους για ευθυγράμμιση με τα πρότυπα της ΕΕ.

Ανατολική Εταιρική Σχέση

Το θεματολόγιο της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης για την περίοδο μετά το 2020 έχει επικεντρωθεί στην ανθεκτικότητα, την ανάκαμψη και τις μεταρρυθμίσεις, και έχει υλοποιηθεί σε εναρμόνιση με την πορεία

ένταξης της Γεωργίας, της Μολδαβίας και της Ουκρανίας στην ΕΕ.

Το οικονομικό και επενδυτικό σχέδιο για την Ανατολική Εταιρική Σχέση, ύψους 17 δισ. ευρώ, είναι το κύριο μέσο της ΕΕ για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας στην περιοχή, το οποίο συνδέεται με τη στρατηγική Global Gateway (βλ. παρακάτω). Έως το τέλος του 2023 είχαν κινητοποιηθεί αναμενόμενες επενδύσεις ύψους 8,6 δισ. ευρώ, από τα οποία 5 δισ. ευρώ για ειδικά εμβληματικά έργα σε κάθε χώρα.

Η ΕΕ, τα κράτη μέλη της και οι εταίροι της θα εντείνουν τις προσπάθειές τους για την υλοποίηση του θεματολογίου της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης για την ανάκαμψη, την ανθεκτικότητα και τις μεταρρυθμίσεις. Αυτές οι προσπάθειες περιλαμβάνουν την αντιμετώπιση των επιπτώσεων του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας σε ολόκληρη την περιοχή. Η συνεργασία θα επικεντρωθεί σε διάφορους τομείς, όπως η συνδεσιμότητα, οι μεταφορές, η ενέργεια και η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση, καθώς και σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κοινωνίας των πολιτών, κράτους δικαίου και ασφάλειας. Παρά το γεγονός ότι δεν συνεργάστηκε με το καθεστώς Λουκασένκο, η ΕΕ συνέχισε να στηρίζει άμεσα τον λαό της Λευκορωσίας, κινητοποιώντας 100 εκατ. ευρώ μεταξύ 2020 και 2023.

Η ΕΕ συνέχισε το 2023 να επενδύει σε προσπάθειες για την εξασφάλιση διαρκούς ειρήνης μεταξύ Αρμενίας και Αζερμπαϊτζάν και αύξησε την ανθρωπιστική της βοήθεια προς την περιοχή, η οποία στο τέλος του έτους ανερχόταν σε περισσότερα από 25,8 εκατ. ευρώ συνολικά από την κλιμάκωση της σύγκρουσης το 2020.

↑

Ο κ. Τζουζέπ Μιορέλ, ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας και αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αρμόδιος για μια Ισχυρότερη Ευρώπη στον Κόσμο (σε πρώτο πλάνο, κέντρο), στη συνεδρίαση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τη σύγκρουση μεταξύ Αρμενίας και Αζερμπαϊτζάν στην έδρα του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη, Ηνωμένες Πολιτείες, 21 Σεπτεμβρίου 2023

Νότια Γειτονία

Στη Νότια Γειτονία, το θεματολόγιο για το σχέδιο περιφερειακής συνεργασίας στη Μεσόγειο και η χρηματοδοτική στρατηγική του, το οικονομικό και επενδυτικό σχέδιο ύψους 30 δισ. ευρώ, έχουν σημειώσει ικανοποιητική πρόοδο σε τομείς όπως η οικονομική ανάπτυξη, η διακυβέρνηση, ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η ενεργειακή και κλιματική ανθεκτικότητα και η μετανάστευση.

Το μνημόνιο συνεννόησης ΕΕ-Τυνησίας, που υπογράφηκε τον Ιούλιο, εξετάζει τις κοινές προκλήσεις και τις μελλοντικές ευκαιρίες για την οικονομία και το εμπόριο, την πράσινη και την ενεργειακή μετάβαση, τις

διαπροσωπικές επαφές καθώς και τη μετανάστευση και την κινητικότητα.

Η ΕΕ συνέχισε επίσης να στηρίζει τους ανθρώπους που ζουν σε περιοχές όπου έχουν ξεσπάσει κρίσεις, όπως στον Λίβανο, στη Λιβύη, στη Συρία και στην Παλαιστίνη (η ονομασία αυτή δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως αναγνώριση κράτους της Παλαιστίνης και δεν θίγει τις επιμέρους θέσεις των κρατών μελών σχετικά με το θέμα αυτό). Τον Ιούνιο, στο πλαίσιο της διάσκεψης των Βρυξελλών για τη Συρία, η ΕΕ δεσμεύτηκε να διαθέσει 3,8 δισ. ευρώ σε επιχορηγήσεις για τη Συρία και τις γειτονικές της χώρες.

Χρηματοδοτική στήριξη για τη Νότια Γειτονία

έχουν δεσμευτεί
3,8 δισ. ευρώ
σε επιχορηγήσεις της ΕΕ για
τη Νότια Γειτονία κατά την
περίοδο 2021-2023

έχουν δεσμευτεί
660 εκατ. ευρώ
σε μικτές επιχορηγήσεις
(μη επιστρεπτέα κεφάλαια)

Οι επιχορηγήσεις της ΕΕ, μαζί με τις μικτές επιχορηγήσεις και εγγυήσεις που παρέχονται σε ανεξάρτητα δημοσιονομικά όργανα-εταίρους, θα κινητοποιήσουν επενδύσεις ύψους 23,8 δισ. ευρώ.

ΕΕ — Δυτικά Βαλκάνια και Γειτονία: εμβληματικά έργα για το 2023

Τα έργα υλοποιούνται στο πλαίσιο των οικονομικών και επενδυτικών σχεδίων που έχουν συμφωνηθεί με τις χώρες.

Περιφερειακό — Δυτικά Βαλκάνια

Ο διαβαλκανικός διάδρομος ηλεκτρικής ενέργειας είναι μια διασύνδεση 400 κιλοβόλτ που συνδέει τα συστήματα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, του Μαυροβουνίου και της Σερβίας με τα συστήματα της Κροατίας, της Ιταλίας, της Ουγγαρίας και της Ρουμανίας.

Περιφερειακό — Νότια Γειτονία — καλώδιο Medusa

Το υποθαλάσσιο καλώδιο οπτικών ινών Medusa στη Μεσόγειο θα συνδέσει τις βόρειες αφρικανικές χώρες με τις ευρωπαϊκές για την αύξηση των ταχυτήτων διαδικτύου στα πανεπιστήμια της Βόρειας Αφρικής.

Περιφερειακό — ανατολική Ευρώπη

Το υποθαλάσσιο καλώδιο για την ψηφιακή συνδεσιμότητα του Εύξεινου Πόντου θα στηρίξει τον ψηφιακό μετασχηματισμό και θα αυξήσει την ψηφιακή ανθεκτικότητα της περιοχής.

Βόρεια Μακεδονία

Η διασύνδεση του σιδηροδρομικού διαδρόμου VIII θα συνδέσει τη Βόρεια Μακεδονία με τα βουλγαρικά σύνορα.

Γεωργία

Με το υποθαλάσσιο καλώδιο ηλεκτρικής ενέργειας για τη συνδεσιμότητα του Εύξεινου Πόντου θα εξαχεται πράσινη ενέργεια από τον νότιο Καύκασο στην ΕΕ.

Μαρόκο

- Το δίκτυο τραμ στη γραμμή Ραμπάτ-Σαλέ-Τεμαρά θα επεκταθεί κατά 37 χιλιόμετρα.
- Πρόσκληση υποβολής προτάσεων για τον σταθμό ηλεκτροπαραγωγής με υδρογόνο P2X.

Τυνησία

Κατασκευή της ELMED, της πρώτης διασύνδεσης μεταξύ Ιταλίας και Τυνησίας με υποθαλάσσιο καλώδιο ηλεκτρικής ενέργειας υψηλής τάσης.

Ισραήλ

Το υποβρύχιο καλώδιο ηλεκτρικής ενέργειας EuroAsia Interconnector θα συνδέσει την Ελλάδα, την Κύπρο και το Ισραήλ.

Αίγυπτος

- GREGY — διασύνδεση ηλεκτρικής ενέργειας υψηλής τάσης στην ανατολική Μεσόγειο μεταξύ Ευρώπης και Αφρικής, από την Αίγυπτο έως την Ελλάδα.
- Εκσυγχρονισμός του κέντρου ελέγχου της περιοχής της Αλεξάνδρειας.
- Παραγωγή μεθανόλης για πράσινη ναυτιλία.

Ιορδανία

- Έργο αφαλάτωσης και μεταφοράς ύδατος Άκαμπα-Αμμάν.
- Ανακαίνιση και εκσυγχρονισμός της μονάδας επεξεργασίας λυμάτων As-Salt: κατασκευή μονάδας παραγωγής βιοαερίου.

Διεθνείς εταιρικές σχέσεις και η στρατηγική Global Gateway

Το 2023 η ΕΕ σημείωσε μεγάλη πρόοδο όσον αφορά τη στρατηγική Global Gateway, η οποία αποτελεί τη συμβολή της ΕΕ στη μείωση του παγκόσμιου επενδυτικού χάσματος και στην υποστήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης σε ολόκληρο τον κόσμο. Συγκεκριμένα, το 2023 άρχισαν να υλοποιούνται περίπου 90 νέα εμβληματικά έργα

στην Αφρική, τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική, στην Ασία και τον Ειρηνικό Ωκεανό, στα Δυτικά Βαλκάνια και στην Ανατολική και Νότια Γειτονία. Τα έργα αυτά αφορούν διάφορους τομείς, όπως άξονες μεταφορών στρατηγικής σημασίας, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, υποβρύχια καλώδια, κρίσιμες πρώτες ύλες, επιμόρφωση διδασκόντων και παραγωγή εμβολίων.

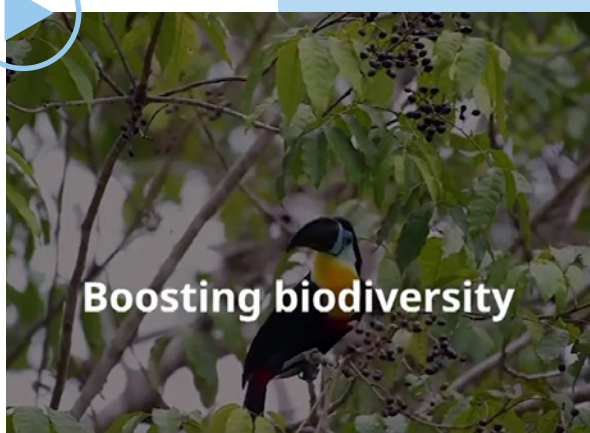
Στις 25 και 26 Οκτωβρίου στο πρώτο φόρουμ Global Gateway συμμετείχαν ηγέτες από την ΕΕ και τις χώρες-εταίρους, επιχειρήσεις, εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών, ομάδες προβληματισμού, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και διεθνείς οργανισμοί με στόχο την κλιμάκωση της εφαρμογής της στρατηγικής Global Gateway. Μέσα σε δύο μόλις μέρες υπογράφηκαν συμφωνίες αξίας περίπου 3 δισ. ευρώ. Η ΕΕ έχει δεσμευτεί να κινητοποιήσει 300 δισ. ευρώ στο πλαίσιο της στρατηγικής έως το 2027.

↑
Η κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (δεξιά), και η κ. Σείχ Χασίνα, πρωθυπουργός του Μπανγκλαντές (αριστερά), στο φόρουμ Global Gateway, Βρυξέλλες, Βέλγιο, 25 Οκτωβρίου 2023

Για πρώτη φορά μετά από οχτώ χρόνια, η ΕΕ και η Κοινότητα των Κρατών της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής πραγματοποίησαν σύνοδο κορυφής κατά την οποία εγκρίθηκε το επενδυτικό θεματολόγιο ΕΕ – Λατινικής Αμερικής και Καραϊβικής της Global Gateway. Το θεματολόγιο αυτό αναμένεται να κινητοποιήσει περισσότερα από 45 δισ. ευρώ τα επόμενα χρόνια. Το 2023 η ΕΕ σύναψε επίσης διάφορες διμερείς στρατηγικές εταιρικές σχέσεις με

χώρες-εταίρους στην περιοχή για την περαιτέρω συνεργασία στους τομείς της ενέργειας και των κρίσιμων πρώτων υλών. Συγκροτήθηκε ψηφιακή συμμαχία ΕΕ – Λατινικής Αμερικής και Καραϊβικής για τη συνεργασία σε ψηφιακά και διαστημικά θέματα. Επιπλέον, για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης, το εμβληματικό πρόγραμμα Euroclima της ΕΕ επεκτάθηκε στις 33 χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής.

Το επενδυτικό θεματολόγιο της Global Gateway για ΕΕ – Λατινική Αμερική και Καραϊβική

Boosting biodiversity

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν δεσμεύσει **πάνω από 45 δισ. ευρώ** για τη στήριξη της ενισχυμένης εταιρικής σχέσης με τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική έως το 2027. Αναμένεται να συνεισφέρουν και άλλες χώρες, μαζί με τον ιδιωτικό τομέα και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Το θεματολόγιο περιλαμβάνει περισσότερα από 130 έργα σε χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής για τη μόχλευση ποιοτικών επενδύσεων.

Τα έργα θα υλοποιηθούν μέσω πρωτοβουλιών της «Ομάδας Ευρώπης»: η ΕΕ, τα κράτη μέλη, ιδρύματα αναπτυξιακής χρηματοδότησης (συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων), οργανισμοί εξαγωγικών πιστώσεων και όλες οι άλλες δημόσιες πηγές χρηματοδότησης θα συνεργαστούν με τον ιδιωτικό τομέα.

BINTEO Global Gateway: έναρξη του προγράμματος Amazonia+

Το θεματολόγιο διαρθρώνεται γύρω από ορισμένους βασικούς πυλώνες:

δίκαιη και πράσινη
μετάβαση

συμπεριληπτικός
ψηφιακός
μετασχηματισμός

ανθρώπινη ανάπτυξη

ανθεκτικότητα στον
τομέα της υγείας και
εμβόλια

Η ΕΕ ενίσχυσε περαιτέρω τις σχέσεις της και με την περιοχή Ασίας-Ειρηνικού κατά τη διάρκεια του έτους. Το 2022 είχε ανακοινώσει τη μόχλευση επενδύσεων ύψους έως και 10 δισ. ευρώ για έργα της Global Gateway από κοινού με τις χώρες-μέλη του Συνδέσμου Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας. Στο πλαίσιο αυτό, δρομολόγησε το 2023 πρόγραμμα γεωσκόπησης για τη στήριξη της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, για τη θωράκιση της επισιτιστικής

ασφάλειας και την αντιμετώπιση καταστροφών. Επιπλέον, η ΕΕ δρομολόγησε νέες εταιρικές σχέσεις όσον αφορά τη βιώσιμη ενέργεια και τη διαχείριση των φυσικών πόρων. Ακόμη, με στόχο τη βελτίωση της βιώσιμης συνδεσιμότητας μεταξύ Ευρώπης και Κεντρικής Ασίας, χαρτογραφήθηκαν οι μεταφορικές ζεύξεις μεταξύ των δύο περιοχών και οι προκύπτουσες επενδυτικές ευκαιρίες.

Η κ. Γιούτα Ουρπιλάινεν, Ευρωπαϊά επίτροπος Διεθνών Εταιρικών Σχέσεων (δεύτερη από δεξιά), κατά την υπογραφή της συμφωνίας της Σαμόας, Άπια, Σαμόα, 15 Νοεμβρίου 2023

Δημιουργήθηκε επίσης νέα εταιρική σχέση μεταξύ της ΕΕ και του Οργανισμού Κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού, ο οποίος περιλαμβάνει 79 χώρες. Στις 15 Νοεμβρίου υπέγραψαν τη συμφωνία της Σαμόας, η οποία αντικαθιστά τη συμφωνία της Κοτονού. Το νέο κείμενο επικεντρώνεται στις κοινές προσπάθειες για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων, όπως είναι η κλιματική αλλαγή, η προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τα ζητήματα υγείας. Η συμφωνία αυτή θα διαμορφώσει τις σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και του οργανισμού για τα επόμενα 20 χρόνια.

Η ΕΕ προχωρεί στην υλοποίηση της δέσμης επενδυτικών μέτρων Αφρικής-Ευρώπης της Global Gateway ύψους 150 δισ. ευρώ, συμπεριλαμβανομένων νέων σημαντικών πρωτοβουλιών της «Ομάδας Ευρώπη» (κοινές προσπάθειες της ΕΕ και των κρατών μελών της) σε τομείς όπως η υγεία, οι ψηφιακές τεχνολογίες, η πράσινη ενέργεια, η εκπαίδευση και οι μεταφορές.

Πρωτοβουλίες της «Ομάδας Ευρώπη» για το 2023

Τον Οκτώβριο του 2023 δημοσιεύτηκε ο χάρτης πορείας της εταιρικής σχέσης ΕΕ-Ναμίμπιας για τις αλυσίδες αξίας βιώσιμων πρώτων υλών και το ανανεώσιμο υδρογόνο. Ταυτόχρονα η ΕΕ υπέγραψε συμφωνίες για παρόμοιες εταιρικές σχέσεις με τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό και τη Ζάμπια.

Η παραγωγή εμβολίων έχει ξεκινήσει στη Νότια Αφρική, ενώ δημιουργούνται εγκαταστάσεις παραγωγής στην Γκάνα, στη Ρουάντα και στη Σενεγάλη.

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν αυξήσει τη στήριξη για παραγωγή καθαρής ενέργειας στην Αφρική, για παράδειγμα μέσω της έναρξης της εταιρικής σχέσης δίκαιης ενεργειακής μετάβασης με τη Σενεγάλη και της εγκαίνιασης του ηλιακού σταθμού ηλεκτροπαραγωγής Γκορού Μπαντά στον Νίγηρα.

Τον Ιανουάριο του 2023 η ΕΕ και τα κράτη μέλη της δρομολόγησαν επίσης περιφερειακή πρωτοβουλία εκπαιδευτικών, ύψους 100 εκατ. ευρώ, για τη στήριξη της ποιοτικής εκπαίδευσης για όλους.

Στις 18 Δεκεμβρίου 2023 η κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (αριστερά), επισκέφθηκε το Κιγκάλι της Ρουάντας, όπου εκφώνησε ομιλία κατά την τελετή εγκαίνιας της BioNTech Africa, μαζί με τον κ. Πολ Καγκάμε, πρόεδρο της Ρουάντας (δεξιά).

Η ΕΕ χρηματοδοτεί την κατασκευή γέφυρας στον ποταμό Λογκόν, η οποία συνδέει το Καμερούν με το Τσαντ. Μέχρι και σήμερα οι μεταφορές και το εμπόριο διεξάγονται με τα παραδοσιακά ξύλινα κανό που μεταφέρουν εμπορεύματα και ανθρώπους. Γιαγκούα, Καμερούν, 5 Απριλίου 2023.

Το 2023 η ΕΕ έκανε ένα σημαντικό βήμα για την καταπολέμηση των ανισοτήτων με την καθιέρωση του δείκτη ανισότητας. Το εργαλείο αυτό βοηθά στην εκτίμηση του βαθμού στον οποίο τα μέτρα μειώνουν τις ανισότητες και ανταποκρίνονται στις ανάγκες του φτωχότερου 40 % του πληθυσμού.

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της παραμένουν από κοινού ο μεγαλύτερος χορηγός επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας παγκοσμίως, έχοντας χορηγήσει 92,8 δισ. ευρώ το 2022 (τελευταίο έτος για το οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία), ποσό που αντιστοιχεί στο 43 % του συνόλου.

Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία

Ανθρωπιστική βοήθεια

Η ανθρωπιστική βοήθεια σώζει ζωές, διαφυλάσσει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και προωθεί την παγκόσμια αλληλεγγύη σε περιπτώσεις κρίσεων και καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Η ΕΕ είναι συλλογικά ένας από τους μεγαλύτερους χορηγούς ανθρωπιστικής βοήθειας στον κόσμο. Με προϋπολογισμό ύψους 2,4 δισ. ευρώ μόνο για το 2023, επικεντρώνεται όχι μόνο σε νέες έκτακτες ανάγκες, αλλά και σε ξεχασμένες κρίσεις.

Λόγω των συγκρούσεων, των οικονομικών κλυδωνισμών, των ακραίων καιρικών συνθηκών και της πανδημίας, η επισιτιστική ανασφάλεια βρίσκεται σε πρωτοφανή υψηλά επίπεδα. Η παράνομη εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία έχει επηρεάσει περαιτέρω τις τιμές των τροφίμων, της ενέργειας και των λιπασμάτων και έχει διαταράξει τις αλυσίδες εφοδιασμού. Το 2023 διατέθηκαν περισσότερα από 668 εκατ. ευρώ για ανθρωπιστική επισιτιστική και διατροφική βοήθεια. Μέσω αυτής, η ΕΕ έχει ως στόχο να παράσχει πρόσβαση σε ασφαλή και θρεπτικά τρόφιμα για τους πληθυσμούς που πλήττονται περισσότερο από την πείνα και τους πλέον ευάλωτους που ζουν σε περιοχές όπου έχουν ξεσπάσει κρίσεις.

Τα τελευταία 12 χρόνια της συριακής κρίσης, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν παράσχει στον συριακό λαό εκτεταμένη στήριξη συνολικού ύψους 30 δισ.

ευρώ. Το ποσό αυτό περιλαμβάνει την ανθρωπιστική, αναπτυξιακή και οικονομική βοήθεια και τη βοήθεια σταθεροποίησης, ενώ διατέθηκαν άλλα 170 εκατ. ευρώ ανθρωπιστικής βοήθειας το 2023.

Τον Φεβρουάριο του 2023 έπληξε τη Συρία και την Τουρκία ένας ισχυρός σεισμός μεγέθους 7,8 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ. Ήταν ένας από τους ισχυρότερους στην περιοχή εδώ και πάνω από έναν αιώνα. Από τους μετασεισμούς προκλήθηκαν ακόμα περισσότερες καταστροφές.

Χάρη στη χρηματοδότηση της ΕΕ και στις οργανώσεις-εταίρους, διανέμονται είδη υγιεινής σε σεισμόπληκτους που ζουν σε σκηνές, Τουρκία, 23 Αυγούστου 2023.

Η ΕΕ αντέδρασε αμέσως: απέστειλε 30 ομάδες έρευνας και διάσωσης στην Τουρκία, κινητοποίησε ανθρωπιστική βοήθεια και για τις δύο χώρες και συγκάλεσε στις 20 Μαρτίου τη διεθνή διάσκεψη δωρητών «Μαζί για τους λαούς της Τουρκίας και της Συρίας». Κατά τη διάσκεψη, η διεθνής κοινότητα δεσμεύτηκε να διαθέσει 7 δισ. ευρώ για την κάλυψη των ανθρωπιστικών αναγκών και την ανασυγκρότηση των πληγισμών περιοχών στην Τουρκία, καθώς και για την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στη Συρία, παράλληλα με τη στήριξη της ταχείας ανάκαμψης και της ανθεκτικότητας της χώρας. Η δέσμευση αυτή περιλάμβανε συνεισφορά ύψους 1,1 δισ. ευρώ από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, από τα οποία 400 εκατ. ευρώ εξασφαλίστηκαν το 2023 μέσω του Ταμείου Αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τον Σεπτέμβριο έπληξε το Μαρόκο σεισμός μεγέθους 6,8 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ. Η ΕΕ κινητοποίησε γρήγορα 1 εκατ. ευρώ σε κονδύλια έκτακτης ανάγκης, έστειλε εμπειρογνώμονες σε ανθρωπιστικά και υλικοτεχνικά θέματα και ήταν έτοιμη να προσφέρει ακόμα περισσότερη στήριξη εάν χρειαζόταν.

Δεδομένου ότι υπάρχει σαφής αύξηση της ανάγκης για ανθρωπιστική βοήθεια παγκοσμίως, η ΕΕ ενέτεινε τις προσπάθειες για διεύρυνση της παγκόσμιας βάσης των χορηγών και τη γεφύρωση του αυξανόμενου χάσματος μεταξύ χρηματοδότησης και αναγκών, το οποίο για πρώτη φορά υπερέβη σχεδόν τα 40 δισ. ευρώ το 2023. Το θέμα βρέθηκε στο επίκεντρο του ετήσιου Ευρωπαϊκού Ανθρωπιστικού Φόρουμ, που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες τον Μάρτιο. Με στόχο την εξεύρεση βιώσιμων λύσεων για τις ανθρωπιστικές ανάγκες, στο φόρουμ αυτό οι υπουργοί Εξωτερικών της ΕΕ συζήτησαν τη χρήση των κονδυλίων για την ανάπτυξη και το κλίμα, έτσι ώστε να αντιμετωπιστούν τα βαθύτερα αίτια αυτών των

προβλημάτων, και οι διοργανωτές τούς ενθάρρυναν να αυξήσουν το επίπεδο των δεσμεύσεων.

Πέρα από τη χρηματοδότηση, η ΕΕ έχει επίσης χρησιμοποιήσει τις δικές της ικανότητες προκειμένου να συμπληρώσει το έργο των ανθρωπιστικών οργανώσεων-εταίρων. Μέσω της ικανότητας ευρωπαϊκής ανθρωπιστικής αντίδρασης, παρέχει άμεση υλικοτεχνική υποστήριξη καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, ιδίως στη Μέση Ανατολή. Στην υποστήριξη περιλαμβάνονταν η διανομή προμηθειών που σώζουν ζωές από τα αποθέματα της ίδιας της ΕΕ και η οργάνωση επιχειρήσεων ανθρωπιστικής αερογέφυρας της ΕΕ για τη μεταφορά φορτίων αρωγής για οργανισμούς-εταίρους.

Παρόμοια ήταν η αντίδραση της ΕΕ μετά τη σύγκρουση που ξέσπασε στο Σουδάν τον Απρίλιο, σώζοντας ζωές με την παροχή εφοδίων σε ανθρώπους που πλήττονταν από τη σύγκρουση στο Σουδάν και σε πρόσφυγες που φιλοξενούνταν στο Τσαντ. Μια παράλληλη ανθρωπιστική αερογέφυρα οργανώθηκε μετά την περαιτέρω κλιμάκωση των συγκρούσεων στην ανατολική Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό. Επίσης η ΕΕ συνέχισε να παρέχει με μια σειρά πτήσεων βοήθεια έκτακτης ανάγκης στον λαό του Αφγανιστάν, ο οποίος αντιμετωπίζει τη μεγαλύτερη ανθρωπιστική κρίση στον κόσμο.

Τον Μάρτιο του 2023 η ΕΕ διοργάνωσε διάσκεψη αλληλεγγύης με μετανάστες και πρόσφυγες από τη Βενεζουέλα, συγκεντρώνοντας 815 εκατ. ευρώ και φέρνοντας στο προσκήνιο αυτή την ξεχασμένη ανθρωπιστική κρίση. Διοργανώθηκαν και άλλες εκδηλώσεις για την προσέλκυση δωρητών με σκοπό τη στήριξη του λαού της Υεμένης και των περιοχών όπου έχει ξεσπάσει κρίση στο Κέρας της Αφρικής και στο Σαχέλ.

Πάνω από το ήμισυ του πληθυσμού του Μαλί είναι κάτω των 18 ετών. Περίπου το ένα τρίτο από αυτούς ζει σε περιοχές που πλήττονται από ένοπλες συγκρούσεις. Η ΕΕ εργάζεται εντατικά για την προστασία των παιδιών αυτών, ανταποκρινόμενη γρήγορα σε νέους εκτοπισμούς και φροντίζοντας ώστε η εκπαίδευσή τους να συνεχίζεται αδιάλειπτα.

Οι ψυχαγωγικές δραστηριότητες για τα εκτοπισμένα παιδιά στο Μαλί διοργανώνονται σε μικρές ομάδες για μεγαλύτερη ασφάλεια και με σκοπό να καλλιεργηθεί αίσθημα οικειότητας. Η προσέγγιση αυτή διευκολύνει επίσης τον εντοπισμό παιδιών που χρειάζονται πρόσθετη στήριξη. Στη συνέχεια τα ευάλωτα παιδιά λαμβάνουν ψυχοκοινωνική στήριξη και βοήθεια προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες ανάγκες τους. 11 Απριλίου 2023.

© DRC / Bakary Diouara

Αντιμετώπιση καταστροφών, πρόληψη και ετοιμότητα

Ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της ΕΕ, που θεσπίστηκε τον Οκτώβριο του 2001, αποτελεί τη ραχοκοκαλιά της συνεργασίας και της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών και 10 άλλων συμμετεχόντων κρατών σε περίπτωση ανθρωπογενών ή φυσικών καταστροφών. Έτσι, όταν μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης υπερβαίνει τις ικανότητες αντίδρασης μιας χώρας, είτε στην Ευρώπη είτε αλλού, αυτή μπορεί να ζητήσει βοήθεια μέσω του μηχανισμού.

Με την προσθήκη της Μολδαβίας και της Ουκρανίας το 2023, ο μηχανισμός έχει πλέον 37 μέλη που ενισχύουν συλλογικά την αντιμετώπιση, πρόληψη και ετοιμότητα έναντι των καταστροφών στην Ευρώπη.

Η ΕΕ διαδραματίζει καίριο ρόλο στον συντονισμό και τη χρηματοδότηση της συλλογικής αντιμετώπισης καταστροφών στο εσωτερικό της και παγκοσμίως. Το 2023 η ζήτηση για βοήθεια μέσω του μηχανισμού αυξήθηκε, φτάνοντας τα 66 αιτήματα για την αντιμετώπιση τόσο φυσικών όσο και ανθρωπογενών κρίσεων σε ολόκληρη την Ευρώπη και πέραν αυτής. Στις κρίσεις αυτές περιλαμβάνονταν ο συνεχιζόμενος πόλεμος στην Ουκρανία, ο ισχυρότατος σεισμός στη Συρία και την Τουρκία, οι καταστροφικές δασικές πυρκαγιές στον Καναδά και την Ελλάδα και οι πρωτοφανείς πλημμύρες στην Ιταλία, τη Λιβύη και τη Σλοβενία.

Η ΕΕ έχει διευρύνει περαιτέρω τα στρατηγικά της αποθέματα rescEU, τα οποία δημιουργήθηκαν ως έσχατη λύση για σοβαρές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που υπερβαίνουν τα κράτη μέλη. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ έχει δημιουργήσει δικά της αποθέματα καταφυγίων, τα οποία μπορούν να φιλοξενήσουν

χιλιάδες ανθρώπους σε διάφορες χώρες. Έχει επίσης αρχίσει να συγκροτεί ιατρική ομάδα έκτακτης ανάγκης rescEU, δημιουργώντας το πρώτο πανευρωπαϊκό κινητό νοσοκομείο. Κάποια από τα κράτη μέλη έχουν λάβει χρηματοδότηση από την ΕΕ για τη δημιουργία του πρώτου χημικού, βιολογικού, ραδιολογικού και πυρηνικού στρατηγικού αποθέματος του rescEU, καθώς και ενός ενεργειακού αποθέματος έκτακτης ανάγκης με γεννήτριες και άλλου είδους εξοπλισμό.

Η ΕΕ στηρίζει κυβερνήσεις, οργανισμούς και κοινότητες όσον αφορά την πρόβλεψη καταστροφών, την προετοιμασία έναντι καταστροφών και την αντιμετώπισή τους. Οι κοινότητες λαμβάνουν βοήθεια για την επίτευξη αυτών των στόχων με τη χρήση συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης, την ανταλλαγή εμπειρογνώσις, την παροχή κατάρτισης για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και τη δημιουργία αποθεμάτων ειδών έκτακτης ανάγκης.

Στον τομέα αυτόν, η ΕΕ ανανέωσε τη δέσμευσή της για εφαρμογή του Πλαισίου Σεντάι των Ηνωμένων Εθνών για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών. Στηρίζει επίσης τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική μέσω μνημονίου συνεννόησης για τη συνεργασία στον τομέα της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση καταστροφών και της διαχείρισης κινδύνων. Καθώς το τοπικό κινδύνων στην Ευρώπη έχει διευρυνθεί, η ΕΕ ενέκρινε το 2023 πέντε στόχους ανθεκτικότητας στις καταστροφές. Πρόκειται για στόχους που καθοδηγούν τις κοινότητες σε ολόκληρη την Ευρώπη βοηθώντας τις να προβλέπουν, να προλαμβάνουν, να προετοιμάζονται και να ανταποκρίνονται σε μελλοντικές μείζονες καταστροφές. Στο πλαίσιο της υλοποίησης των στόχων αυτών, επιμέρους σενάρια καταστροφών συνδέονται με τις ικανότητες αντιμετώπισής τους, και ενισχύεται η ανθεκτικότητα στις καταστροφές με απόδο και αποτελεσματικό τρόπο.

→ Ρουμάνοι πυροσβέστες στη Ρόδο, Ελλάδα, προσφέρουν σε ένα κουνέλι που διασώθηκε από τις φλόγες την ενυδάτωση που χρειάζεται επειγόντως. Όταν εκδηλώνονται πυρκαγιές στον φυσικό τους οικότοπο, τα ζώα συχνά αφήνονται αβοήθητα, χωρίς να μπορούν να διαφύγουν. Ιούλιος 2023.

© Πολιτική Προστασία Ρουμανίας

Πέντε ενωσιακοί στόχοι όσον αφορά την ανθεκτικότητα στις καταστροφές

Πρόβλεψη

Καλύτερη εκτίμηση κινδύνων

Προετοιμασία

Αυξημένη ευαισθητοποίηση
και ετοιμότητα των πολιτών

Προειδοποίηση

Ενισχυμένα συστήματα
έγκαιρης προειδοποίησης

Αντίδραση

Αρτιότερος μηχανισμός
πολιτικής προστασίας της ΕΕ

Ασφάλεια

Ισχυρός συντονισμός της
αντιμετώπισης καταστάσεων
έκτακτης ανάγκης σε
ολόκληρη την Ευρώπη

Εμπορικές συμφωνίες

Η ΕΕ συνεργάζεται με διάφορες χώρες και διεθνείς οργανισμούς για την προώθηση του εμπορίου και της οικονομικής ευημερίας σε όλο τον κόσμο, ενώ παράλληλα διασφαλίζει τη συμβολή της τεχνολογίας στην εξυπηρέτηση της κοινωνίας και στον σεβασμό των κοινών δημοκρατικών αξιών.

Τον Ιούνιο η Επιτροπή και ο ύπατος εκπρόσωπος για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας κ. Τζουζέπ Μπορέλ θέσπισαν τη στρατηγική για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής οικονομικής ασφάλειας, μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για μια ισχυρότερη και ανθεκτικότερη οικονομία της ΕΕ. Με την προσέγγιση αυτή, θα αναπτυχθεί η βιομηχανική βάση της ΕΕ, θα προστατευτούν ζωτικά οικονομικά συμφέροντα και θα προωθηθεί η συνεργασία με ευρύ φάσμα χωρών εκτός ΕΕ για την ενίσχυση της παγκόσμιας οικονομικής ασφάλειας.

Το 2023 η ΕΕ σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο όσον αφορά διάφορες συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών. Υπέγραψε και ενέκρινε συμφωνία με τη Νέα Ζηλανδία, η οποία είχε συναφθεί το 2022. Υπογράφηκε επίσης η συμφωνία ΕΕ-Χιλής, και έχει ανοίξει ο δρόμος για την επίσημη έγκρισή της.

Η ΕΕ ολοκλήρωσε τις διαπραγματεύσεις και υπέγραψε τη συμφωνία οικονομικής εταιρικής σχέσης με την Κένυα, την πλέον φιλόδοξη συμφωνία που έχει διαπραγματευτεί η ΕΕ με αναπτυσσόμενη χώρα για τη βιωσιμότητα. Προχώρησαν επίσης οι εργασίες για τη συμφωνία διευκόλυνσης των βιώσιμων επενδύσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ανγκόλας, και η Επιτροπή πρότεινε στο Συμβούλιο τη σύναψη και την υπογραφή της.

Οι διαπραγματεύσεις για εμπορικές συμφωνίες με την Αυστραλία, την Ινδία και την Ινδονησία συνεχίστηκαν, όπως και οι τεχνικές και νομικές εργασίες για την εμπορική συμφωνία ΕΕ-Mercosur. Άρχισαν επίσης εκ νέου διαπραγματεύσεις με την Ταϊλάνδη.

Μετά τον οικονομικό διάλογο υψηλού επιπέδου ΕΕ-Ιαπωνίας τον Ιούνιο και τη σύνοδο κορυφής ΕΕ-Ιαπωνίας τον Ιούλιο, τα δύο μέρη αποφάσισαν να συνεργαστούν περαιτέρω στο πλαίσιο της συμφωνίας οικονομικής εταιρικής σχέσης ΕΕ-Ιαπωνίας. Η συνεργασία αυτή περιλαμβάνει τη διεύρυνση των συνομιλιών σχετικά με την οικονομική ασφάλεια και την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με τις αρχές του ψηφιακού εμπορίου.

Τον Δεκέμβριο το Πεκίνο φιλοξένησε μια σημαντική σύνοδο κορυφής ΕΕ-Κίνας, την πρώτη σύνοδο κορυφής με φυσική παρουσία από το 2019, η οποία επικεντρώθηκε στην επίτευξη απτής προόδου όσον αφορά τις σχέσεις ΕΕ-Κίνας. Βασικά θέματα της ημερήσιας διάταξης ήταν η εξισορρόπηση του εμπορικού ελλείμματος της ΕΕ με την Κίνα, η προώθηση μιας δίκαιης οικονομικής εταιρικής σχέσης και η τήρηση των διεθνών κανόνων.

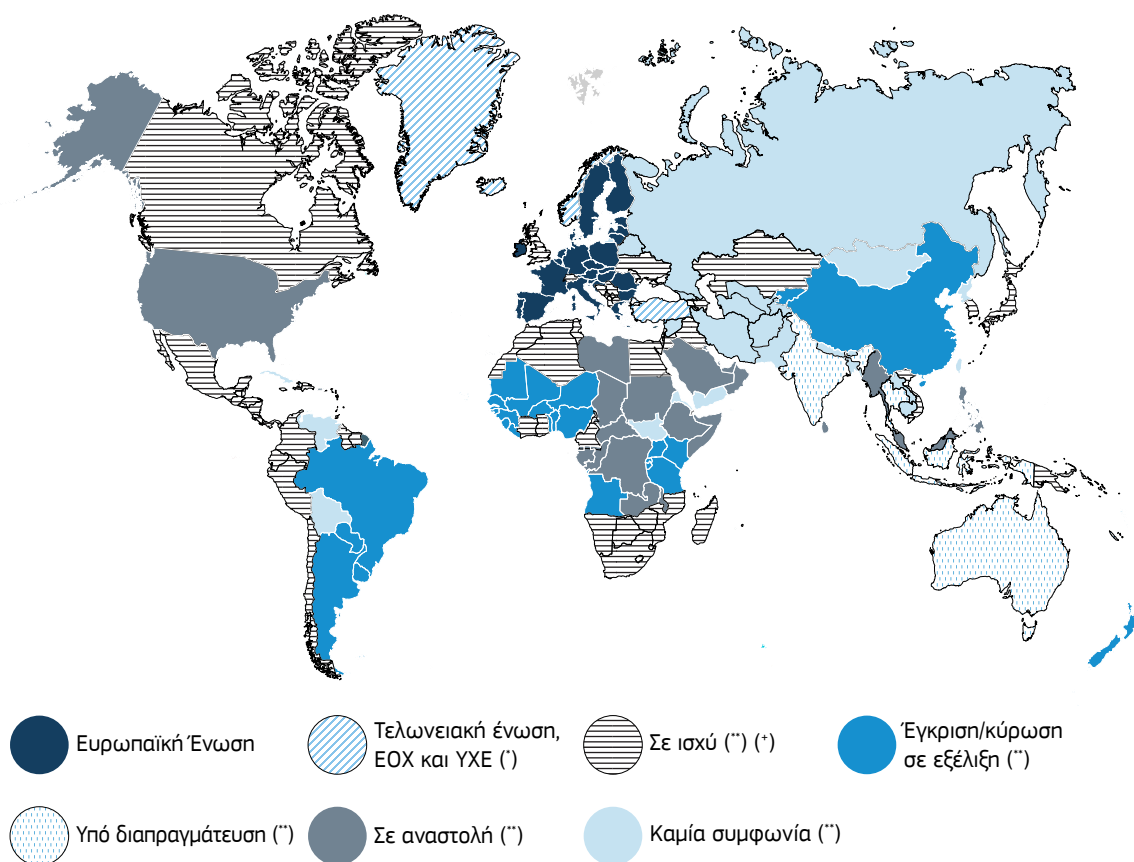
Η σύνοδος ασχολήθηκε επίσης με κρίσιμα ζητήματα παγκόσμιου ενδιαφέροντος όπως ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, οι εντάσεις στη Μέση Ανατολή, η κλιματική αλλαγή, οι προκλήσεις στον τομέα της υγείας και η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εντός της Κίνας. Οι συμμετέχοντες υπογράμμισαν επίσης τη σημασία της συνεργασίας και του αμοιβαίου σεβασμού στα διεθνή θέματα.

Επιπλέον, συνεχίστηκαν οι διαπραγματεύσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες για τον παγκόσμιο διακανονισμό για βιώσιμο χάλυβα και αλουμίνιο, ώστε να αντιμετωπιστεί η πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στις διεθνείς αγορές και να καταστεί το εμπόριο χάλυβα πιο βιώσιμο. Για να στηρίξουν τις προσπάθειες αυτές, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η ΕΕ συμφώνησαν να παρατείνουν την αναστολή των αμερικανικών δασμών σε ορισμένες ποσότητες χάλυβα και αλουμινίου της ΕΕ και να εξισορροπήσουν εκ νέου τους δασμούς της ΕΕ στα προϊόντα των ΗΠΑ έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025 και τις 31 Μαρτίου 2025, αντίστοιχα. Ξεκίνησαν επίσης διαπραγματεύσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες σχετικά με μια συμφωνία για τα κρίσιμα ορυκτά, η οποία θα επιτρέψει στους κατασκευαστές ηλεκτρικών οχημάτων και αντίστοιχων εξαρτημάτων στην ΕΕ να

επωφεληθούν από ορισμένες εκπτώσεις φόρου βάσει του νόμου των ΗΠΑ για τη μείωση του πληθωρισμού.

Η ΕΕ και οι Ηνωμένες Πολιτείες συνέχισαν να αναπτύσσουν τις ψηφιακές και εμπορικές σχέσεις τους στο πλαίσιο του Συμβουλίου Εμπορίου και Τεχνολογίας ΕΕ-ΗΠΑ, του οποίου η τέταρτη υπουργική σύνοδος πραγματοποιήθηκε τον Μάιο. Μετά την επιτυχία του Συμβουλίου ΕΕ-ΗΠΑ, η ΕΕ και η Ινδία πραγματοποίησαν και αυτές τον Μάιο την πρώτη υπουργική σύνοδο του Συμβουλίου Εμπορίου και Τεχνολογίας ΕΕ-Ινδίας, το οποίο είχε δρομολογηθεί τον Φεβρουάριο. Κατά τη διάρκεια της συνόδου οι δύο πλευρές συμφώνησαν να εντείνουν τη συνεργασία τους σε τρεις βασικούς τομείς: τεχνολογία, καθαρή ενέργεια και εμπόριο.

Εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ το 2023

(*) Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος: υπερπόντιες χώρες και εδάφη.

(") Συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών: σφαιρική και σε βάθος συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών· επενδυτική συμφωνία· ενισχυμένη συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας· συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας με προτιμσιακό στοιχείο.

(*) Οι συμφωνίες με την Τυνησία και με την ανατολική και μεσημβρινή Αφρική επικαιροποιούνται επί του παρόντος· οι επικαιροποιημένες συμφωνίες με τη Χιλή και το Μεξικό βρίσκονται στο στάδιο της κύρωσης· η σφαιρική και σε βάθος συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών με τη Γεωργία δεν εφαρμόζεται στην Αμπχαζία και τη Νότια Οσετία.

Το πλαίσιο του Ουίνδσορ αποτελεί ορόσημο στις σχέσεις ΕΕ – Ηνωμένου Βασιλείου. Παρέχει οριστικές απαντήσεις στις προκλήσεις που σχετίζονται με την εφαρμογή του πρωτοκόλλου για τις Ιρλανδία / Βόρεια Ιρλανδία (αναπόσπαστο μέρος της συμφωνίας αποχώρησης), επιβεβαιώνει την απόλυτη προσήλωση τόσο της ΕΕ όσο και του Ηνωμένου Βασιλείου στη Συμφωνία της Μεγάλης Παρασκευής (συμφωνία του Μπέλφαστ), διευκολύνει το εμπόριο μεταξύ της Βόρειας Ιρλανδίας και της Μεγάλης Βρετανίας και προστατεύει την ενιαία αγορά της ΕΕ. Τα δύο μέρη δεσμεύονται για την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή όλων των στοιχείων του πλαισίου.

Η συμφωνία εμπορίου και συνεργασίας σημείωσε επίσης πρόοδο το 2023, επιτρέποντας τη συνεργασία στους τομείς του εμπορίου, των μεταφορών, της ενέργειας και της ασφάλειας, καθώς και σε τομείς όπως η κυβερνοασφάλεια και οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Το Ηνωμένο Βασίλειο και η ΕΕ κατέληξαν σε συμφωνία σχετικά με τη συμμετοχή του πρώτου στο πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη», που αποτελεί το πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ, και στο Copernicus, το κορυφαίο παγκοσμίως πρόγραμμα γεωσκόπησης της ΕΕ.

Χάρη στη στήριξη της ΕΕ στη διαδικασία διευθέτησης του Κυπριακού, οι συναλλαγές διαμέσου της πράσινης γραμμής μεταξύ Τουρκοκυπρίων και Ελληνοκυπρίων έφτασαν στο ποσό ρεκόρ των 16 εκατ. ευρώ το 2023.

Οι συναλλαγές αυτές ενισχύουν την εμπιστοσύνη μεταξύ των δύο κοινοτήτων και βοηθούν την κυπριακή οικονομία. Για να ενισχυθεί περαιτέρω αυτή η ανάπτυξη, δημιουργήθηκε τον Οκτώβριο υπηρεσία μίας στάσης χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ, η οποία παρέχει συμβουλές σε τοπικούς εμπόρους.

Η ΕΕ δρομολόγησε αρκετές ψηφιακές εταιρικές σχέσεις ώστε να ενισχύσει τους δεσμούς της με εταίρους που συμπεριλαμβάνονται τις ίδιες απόψεις, συμπεριλαμβανομένων του Καναδά και χωρών στην περιοχή του Ινδοειρηνικού, όπως είναι η Σιγκαπούρη και η Νότια Κορέα. Στόχος είναι να ενισχυθεί η συνεργασία για την ανάπτυξη ενός ασφαλούς και προστατευμένου ψηφιακού χώρου και ανθεκτικού ψηφιακού μετασχηματισμού. Επίσης, η στρατηγική εταιρική σχέση μεταξύ της ΕΕ και της Ιαπωνίας συνέχισε να αναπτύσσεται, με τα δύο μέρη να υπογράφουν συμφωνίες για την ενίσχυση της συνεργασίας όσον αφορά τις ψηφιακές υποδομές, τους ημιαγωγούς και τις αλυσίδες εφοδιασμού πρώτων υλών.

Ένας άλλος στόχος της ΕΕ είναι η ενίσχυση των δεσμών της με τις κορυφαίες επιστημονικές κοινότητες του κόσμου. Η είσοδος της Νέας Ζηλανδίας στο πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη» το 2023 δημιούργησε νέες προοπτικές, δεδομένου ότι η χώρα αυτή είναι ο πρώτος απομακρυσμένος εταίρος στο εγχείρημα αυτό. Η συμμετοχή του Καναδά διευρύνει περαιτέρω αυτή τη διεθνή επιστημονική συμμαχία.

↑

Η κ. Μαργκρέτε Βέστεϊγιερ, εκτελεστική αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μια Ευρώπη Έτοιμη για την Ψηφιακή Εποχή και Ευρωπαϊά επίτροπος Ανταγωνισμού (δεύτερη από δεξιά), και ο κ. Βάλντις Ντομπρόβσκις, εκτελεστικός αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αρμόδιος για μια Οικονομία στην Υπηρεσία των Ανθρώπων και Ευρωπαϊός επίτροπος Εμπορίου (τρίτος από δεξιά), στο Συμβούλιο Εμπορίου και Τεχνολογίας ΕΕ-Ινδίας, Βρυξέλλες, Βέλγιο, 16 Μαΐου 2023

9. Θεσμικές εξελίξεις και ενίσχυση της δημοκρατίας

Εισαγωγή

Το 2023 τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οι οργανισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνεργάστηκαν στενά με στόχο την προστασία των κοινών συμφερόντων της και την υλοποίηση πολιτικών για τους πολίτες της. Συνεχίστηκαν οι προσπάθειες για τη βελτίωση της νομοθετικής διαδικασίας της ΕΕ και για τη μεταρρύθμιση των διοικήσεων, έτσι ώστε αυτές να είναι καλύτερα προετοιμασμένες για να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται και να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που προκύπτουν σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο. Η επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων προς όφελος των πολιτών μέσω της βελτίωσης των κανόνων της ΕΕ αποτελεί κοινό στόχο —αλλά και ευθύνη— όλων των οργάνων και των κρατών μελών της. Σε αυτά περιλαμβάνεται η ενδυνάμωση των πολιτών για να είναι σε θέση να συμμετέχουν ενεργά στις δημοκρατικές διαδικασίες.

↑

Από τα αριστερά προς τα δεξιά: ο κ. Σαρλ Μισέλ, πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η κ. Γέσικα Ρούσβαλ, υπουργός Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Σουηδίας, η κ. Σιρίν Εμπαντί, Ιρανή δικηγόρος και συγγραφέας, η κ. Ρομπέρτα Μέτσολα, πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η κ. Σαμάνθα Κριστοφορέτι, Ιταλίδα αστροναύτισσα, και η κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατά τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας της Γυναίκας από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Στρασβούργο, Γαλλία, 15 Μαρτίου 2023

Συνεργασία

Το θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ είναι μοναδικό και το σύστημα λήψης αποφάσεων εξελίσσεται συνεχώς. Καταρχήν, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει νέους νόμους, οι οποίοι εγκρίνονται από τους συννομοθέτες —δηλαδή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη συνέχεια, τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τους νόμους, ενώ η Επιτροπή φροντίζει για την ορθή εφαρμογή τους. Το έργο των συγκεκριμένων θεσμικών οργάνων συμπληρώνεται από άλλα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς. Το 2023 τα θεσμικά όργανα της

ΕΕ σημείωσαν πρόοδο όσον αφορά διάφορες βασικές νομοθετικές πρωτοβουλίες και ενέτειναν τις προσπάθειες με σκοπό να καταστεί η ΕΕ πιο διαφανής, πιο υπεύνη και πιο αποτελεσματική. Έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Προς μια ανθεκτική, ανταγωνιστική και βιώσιμη Ευρώπη», οι ηγέτες της ΕΕ συναντήθηκαν τον Οκτώβριο στη Γρανάδα της Ισπανίας με στόχο να θέσουν τις βάσεις του διαλόγου για τον καθορισμό των γενικών πολιτικών κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα επόμενα χρόνια.

Η Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης εναλλάσσεται μεταξύ των κρατών μελών κάθε έξι μήνες. Το πρώτο εξάμηνο του 2023 την Προεδρία άσκησε η Σουηδία και το δεύτερο εξάμηνο η Ισπανία.

Η κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μέλη της σουηδικής αντιπροσωπείας και μέλη του Σώματος των επιτρόπων κατά την εισαγωγική συνεδρίαση της σουηδικής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Κίρουνα, Σουηδία, 12 Ιανουαρίου 2023

Πρόοδος στις νομοθετικές πρωτοβουλίες

Το 2023 οι συννομοθέτες της ΕΕ σημείωσαν πρόοδο σε διάφορες σημαντικές πρωτοβουλίες.

Όσον αφορά την αλληλεγγύη προς την Ουκρανία και τη στρατιωτική στήριξη (βλ. κεφάλαιο 1), το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε πολιτική συμφωνία σχετικά με την πράξη για τη στήριξη της παραγωγής πυρομαχικών, κινητοποιώντας 500 εκατ. ευρώ για την κατασκευή πυρομαχικών και πυραύλων. Επιπρόσθετα, συμφώνησαν στη θέσπιση νέων μέτρων για την επείγουσα ενίσχυση της αμυντικής βιομηχανίας της ΕΕ όσον αφορά την παραγωγή πυρομαχικών (πράξη για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας μέσω κοινών προμηθειών, βλ. κεφάλαιο 8). Λόγω του συνεχιζόμενου επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, το Συμβούλιο συμφώνησε στην επιβολή της 11ης και 12ης δέσμης οικονομικών και ατομικών περιοριστικών μέτρων (κυρώσεων).

Σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά την ενίσχυση της οικονομίας και της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ με την επίτευξη συμφωνιών μεταξύ των συννομοθετών σχετικά με σημαντικές προτάσεις, όπως ο κανονισμός για τα ευρωπαϊκά πράσινα ομόλογα, η δέσμη μέτρων για τον τραπεζικό τομέα, ο κανονισμός για τα κεντρικά αποθετήρια τίτλων, καθώς και η ρηξικέλευθη πράξη για τις κρίσιμες πρώτες ύλες (βλ. κεφάλαιο 2). Επιπλέον, το Συμβούλιο συμφώνησε σε κοινή θέση σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής για τη μεταρρύθμιση των κανόνων οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ.

Όσον αφορά το πράσινο θεματολόγιο, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενέκριναν βασικές νομοθετικές πράξεις με στόχο την επίτευξη των κλιματικών στόχων για το 2030. Στις συγκεκριμένες πράξεις περιλαμβάνονται νέοι κανόνες για τη μείωση της τελικής κατανάλωσης ενέργειας και την αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών στο ενεργειακό μείγμα της ΕΕ (βλ. κεφάλαια 3 και 4).

Αναφορικά με την ψηφιακή μετάβαση, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενέκριναν νέους κανόνες με σκοπό την ενίσχυση του τομέα των ημιαγωγών (πράξη για τα μικροκυκλώματα), οι οποίοι θα συμβάλουν στην τεχνολογική αυτοδυναμία της ΕΕ. Επίσης, οι συννομοθέτες ενέκριναν την πράξη για τα δεδομένα, η οποία θα διασφαλίσει τη δίκαιη πρόσβαση σε δεδομένα. Τέλος, κατέληξαν σε πολιτική συμφωνία σχετικά με την πράξη για την τεχνητή νοημοσύνη, η οποία θα προωθήσει την ασφαλή χρήση της τεχνητής νοημοσύνης στην ΕΕ προς όφελος όλων (βλ. κεφάλαιο 5).

Το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, μετά από διαπραγματεύσεις, κατέληξαν επίσης σε πολιτική συμφωνία σχετικά με το νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο (βλ. κεφάλαιο 7), και σχετικά με τη διαφάνεια της πολιτικής διαφήμισης (βλ. παρακάτω). Πρόοδος σημειώθηκε και όσον αφορά την οδηγία για τη βελτίωση των συνθηκών για τους εργαζομένους σε ψηφιακές πλατφόρμες (βλ. κεφάλαιο 6). Επιπλέον, όσον αφορά τον χώρο Σένγκεν, το Συμβούλιο συμφώνησε ομόφωνα να άρει τους ελέγχους στα εναέρια και θαλάσσια εσωτερικά σύνορα με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία (βλ. κεφάλαιο 7).

Επιπρόσθετα, η πολιτική συμφωνία για τη στοχευμένη αναθεώρηση του δημοσιονομικού κανονισμού αποτελεί σημαντικό βήμα για την προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ (βλ. κεφάλαιο 2), την ενίσχυση της διαφάνειας, τη βελτίωση της διαχείρισης κρίσεων και τη μείωση του διοικητικού φόρτου για τα κράτη μέλη.

Στις 3 Ιουλίου 2023 η κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και μέλη του Σώματος των Επιτρόπων παρέστησαν στην εναρκτήρια συνεδρίαση της ισπανικής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Μαδρίτη, Ισπανία.

Διασφάλιση της εφαρμογής των κανόνων της ΕΕ

Το δίκαιο της ΕΕ πρέπει να υιοθετείται και να εφαρμόζεται πλήρως και ορθά παντού, προκειμένου οι πολίτες και οι επιχειρήσεις να μπορούν να απολαμβάνουν όλα τα σχετικά οφέλη. Για να επιτευχθεί αυτός ο σκοπός, το 2023 η Επιτροπή κίνησε περισσότερες από 500 νέες διαδικασίες επί παραβάσει είτε επειδή ορισμένα κράτη μέλη δεν είχαν μεταφέρει έγκαιρα τις οδηγίες της ΕΕ στο εθνικό τους δίκαιο, είτε επειδή δεν εφαρμόζαν ορθά τους κανόνες της ΕΕ, είτε επειδή οι εθνικοί κανόνες τους δεν συμμορφώνονταν πλήρως με το δίκαιο της ΕΕ.

Από την άλλη πλευρά, κατά τη διάρκεια του έτους περατώθηκαν 1 000 διαδικασίες επί παραβάσει καθώς τα κράτη μέλη συμμορφώθηκαν με τους κανόνες της ΕΕ. Αυτό θα αποφέρει απτά οφέλη, όπως ενισχυμένα δικαιώματα στην ψηφιακή ενιαία αγορά, βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση, μεγαλύτερη προστασία του περιβάλλοντος, καλύτερες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και ασφαλέστερες μεταφορές.

Επίσης, η Επιτροπή συνέχισε τις εργασίες της με στόχο την εξαρκής πρόληψη των παραβιάσεων. Σχετικό παράδειγμα αποτελεί η παροχή έγκαιρης στήριξης στα κράτη μέλη —μέσω πρακτικής καθοδήγησης, συνεδριάσεων, κατάρτισης και τεχνικής βοήθειας—, ώστε να εφαρμόσουν αποτελεσματικά το δίκαιο της ΕΕ.

Ενεργός διοργανική συνεργασία

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών υποστήριξαν το έργο του Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής με σημαντικές παρατηρήσεις και συμμετείχαν ενεργά στη στήριξη της Ουκρανίας. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή συνέχισε την επιλογή μελών από χώρες της διεύρυνσης στο πλαίσιο της σχετικής πρωτοβουλίας της, με σκοπό τη συμμετοχή εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών από τις υποψήφιες προς ένταξη στην ΕΕ χώρες στο καθημερινό συμβουλευτικό έργο της ΕΟΚΕ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών, μέσω της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας Δήμων και Περιφερειών για την Ανασυγκρότηση της Ουκρανίας, τόνισε τη σημασία που έχει η αποκέντρωση και η ενίσχυση της τοπικής αυτοδιοίκησης στη διαδικασία ανάκαμψης και ανασυγκρότησης της χώρας.

Τα εθνικά κοινοβούλια των περισσότερων κρατών μελών συνέχισαν τη στενή συνεργασία τους με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, εξετάζοντας τις προτεινόμενες νέες νομοθετικές πράξεις σχετικά με την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας. Η αρχή της επικουρικότητας καθορίζει τις συνθήκες υπό τις οποίες είναι θεμιτή η ανάληψη δράσης από την ΕΕ και όχι από τα κράτη μέλη. Ως προς την εφαρμογή της αρχής αυτής, τα εθνικά κοινοβούλια δεν εξέφρασαν ανησυχίες παρά μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις. Συμμετείχαν σε γραπτό και προφορικό πολιτικό διάλογο με την Επιτροπή για ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, καθώς και σε διακοινοβουλευτικές συνεδριάσεις που διοργάνωσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Οι σχέσεις του Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή με τα άλλα θεσμικά όργανα εξακολούθησαν να είναι καλές και πολύ εποικοδομητικές. Ως το θεσμικό όργανο που έχει την πιο άμεση επαφή με τους πολίτες, η Επιτροπή παραμένει η κύρια αποδέκτρια των ερευνών του Διαμεσολαβητή. Το 2023 η Επιτροπή υλοποίησε περίπου τα τρία τέταρτα των προτάσεων του Διαμεσολαβητή, με τις περιπτώσεις κακοδιοίκησης να είναι πολύ σπάνιες.

Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο —ως θεματοφύλακα των οικονομικών της ΕΕ— διενήργησε σειρά δημοσιονομικών ελέγχων και ελέγχων επιδόσεων, σε τομείς όπως το ταμείο ανάκαμψης από την πανδημία NextGenerationEU, η οικονομική ανταγωνιστικότητα της ΕΕ, η ανθεκτικότητα στις απειλές κατά της ασφάλειας, ο σεβασμός των ευρωπαϊκών αξιών, η κλιματική αλλαγή και η καταπολέμηση της απάτης. Ως κύρια ελεγχόμενη του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η Επιτροπή αποδέχθηκε τη συντριπτική πλειονότητα των συστάσεων που της απευθύνθηκαν, προκειμένου να διασφαλίσει ότι τα κονδύλια της ΕΕ θα συγκεντρώνονται και θα δαπανώνται σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες, καθώς και ότι θα επιτυγχάνουν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα.

Χρηστή διοίκηση

Ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών

Η διαφάνεια, η ακεραιότητα και η λογοδοσία αποτελούν τα βασικά χαρακτηριστικά μιας δημοκρατίας που βασίζεται στο κράτος δικαίου. Προωθούν τη χρηστή διακυβέρνηση και οικοδομούν εμπιστοσύνη στη διαδικασία χάραξης πολιτικής. Επίσης, αποτελούν εξαιρετικά σημαντικά πολιτικά εργαλεία για την πρόληψη της διαφθοράς. Μετά από καταγγελίες για διαφθορά και την επακόλουθη σύλληψη μέλους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο τέλος του προηγούμενου έτους, το 2023 το Κοινοβούλιο υλοποίησε σειρά μεταρρυθμίσεων με στόχο την ενίσχυση της ακεραιότητας, της ανεξαρτησίας και της λογοδοσίας του, ως μέσο πρόληψης περαιτέρω παρεμβάσεων στο έργο του.

Με στόχο να ενισχύσει την εμπιστοσύνη των πολιτών στα θεσμικά όργανα της ΕΕ, η Επιτροπή υπέβαλε τον Ιούνιο πρόταση για τη σύσταση διοργανικού φορέα δεοντολογίας. Στόχος της συγκεκριμένης πρότασης είναι η δημιουργία κοινών προτύπων για τη δεοντολογική συμπεριφορά των μελών, καθώς και η θέσπιση ενός επίσημου μηχανισμού συνεργασίας και ανταλλαγής απόψεων σχετικά με τις δεοντολογικές απαιτήσεις. Η Επιτροπή κάλεσε όλα τα θεσμικά και λοιπά όργανα της ΕΕ (το Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, το Δικαστήριο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Ελεγκτικό Συνέδριο, καθώς και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών) να αρχίσουν διαπραγματεύσεις και διοργάνωσε τις πρώτες πολιτικές και τεχνικές συνεδριάσεις για μια ενδεχόμενη συμφωνία.

Τον Ιούνιο η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα επισημοποίησε τις ρυθμίσεις λογοδοσίας της με το Κοινοβούλιο. Ο διάλογος μεταξύ της Κεντρικής

Τράπεζας και του Κοινοβουλίου είναι καίριας σημασίας στην προκειμένη περίπτωση. Επιτρέπει στην Τράπεζα να εξηγεί λεπτομερώς τις δράσεις και τις πολιτικές της στους εκλεγμένους αντιπροσώπους των πολιτών της ΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη τις ανησυχίες τους. Έτσι, οι πολίτες και οι εκπρόσωποί τους μπορούν να ενημερώνονται για τις επιδόσεις της Τράπεζας υπό το πρίσμα του πρωταρχικού στόχου της για διατήρηση της σταθερότητας των τιμών.

Βελτίωση της νομοθεσίας

Το θεματολόγιο της Επιτροπής για τη βελτίωση της νομοθεσίας διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στο έργο της για τη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας της ΕΕ μέσω εξυπνότερης, αποδοτικότερης και αποτελεσματικότερης νομοθεσίας. Στηρίζεται σε ένα τεκμηριωμένο πλαίσιο, αναγνωρισμένο από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης.

Το 2023 η Επιτροπή δεσμεύτηκε να μειώσει κατά 25 % με την πάροδο του χρόνου τον φόρτο που συνδέεται με τις απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων. Πρότεινε 41 πρωτοβουλίες στο πρόγραμμα εργασίας της, καθιστώντας προτεραιότητα τον εξορθολογισμό των απαιτήσεων υποβολής εκθέσεων που συνεπάγονται δυσανάλογες επιβαρύνσεις για τις επιχειρήσεις ή τις διοικήσεις. Στόχος είναι η μείωση του διοικητικού φόρτου χωρίς να υπονομεύονται οι στόχοι πολιτικής ή να υποβαθμίζονται τα κοινωνικά, οικονομικά, περιβαλλοντικά ή άλλα πρότυπα, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των καταναλωτών. Στο πλαίσιο ειδικής πρόσκλησης υποβολής στοιχείων λήφθηκαν 200 συνεισφορές από επιχειρήσεις, δημόσιες αρχές, την κοινωνία των πολιτών και τους πολίτες, οι οποίες και θα τροφοδοτήσουν τη σχετική διαδικασία.

← Η κ. Κριστίν Λαγκάρντ, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (αριστερά), και η κ. Ρομπέρτα Μέτσολα, πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (δεξιά), κατά την υπογραφή των ρυθμίσεων λογοδοσίας, Βρυξέλλες, Βέλγιο, 5 Ιουνίου 2023

Εξορθολογισμός και απλούστευση των απαιτήσεων υποβολής εκθέσεων

Πώς;

Παραδείγματα

Πρόταση	Στόχος	Αναμενόμενη εξοικονόμηση / αναμενόμενα οφέλη
Μεταρρύθμιση του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα	Δημιουργία ενιαίας ενωσιακής διεπαφής και διευκόλυνση της περαιτέρω χρήσης των δεδομένων	2 δισ. ευρώ
Αναθεωρημένη οδηγία για τις συνδυασμένες μεταφορές	Απλούστευση των διαδικασιών (π.χ. χρήση ψηφιακών πλατφορμών δεδομένων για τις μεταφορές για την απόδειξη επιλεξιμότητας)	430 εκατ. ευρώ
Προσαρμοσμένα κατώτατα όρια της λογιστικής οδηγίας	Μείωση των απαιτήσεων υποβολής εκθέσεων	Αναμένεται να ωφεληθούν περισσότερες από 1 εκατομμύριο επιχειρήσεις
Εναλλακτική επίλυση διαφορών	Κατάργηση ορισμένων υποχρεώσεων γνωστοποίησης και αντικατάσταση της διαδικτυακής πλατφόρμας	Περίπου 630 εκατ. ευρώ

Ο κ. Μάρος Σέφτσοβιτς, εκτελεστικός αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αρμόδιος για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, τις Διοργανικές Σχέσεις και τη Διερεύνηση Προοπτικών, στην όγδοη συνεδρίαση της ολομέλειας της πλατφόρμας «Fit for Future», Βρυξέλλες, Βέλγιο, 28 Νοεμβρίου 2023. Αυτή η ομάδα εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου στηρίζει την Επιτροπή στις προσπάθειές της να απλουστεύσει τη νομοθεσία της ΕΕ και να μειώσει το περιττό κόστος.

Επίσης, η Επιτροπή συνέχισε την εφαρμογή της προσέγγισης «για κάθε θέσπιση, μία κατάργηση», η οποία εγγυάται ότι οποιαδήποτε νεοεισαχθείσα επιβάρυνση αντισταθμίζεται με την κατάργηση ισοδύναμης επιβάρυνσης στον ίδιο τομέα πολιτικής. Η προσέγγιση συμπληρώνει το πρόγραμμα της Επιτροπής για τη βελτίωση της καταλληλότητας και της αποδοτικότητας του κανονιστικού πλαισίου. Μέσω του προγράμματος, η Επιτροπή επιδιώκει να εντοπίζει και να εξαλείφει συστηματικά τη γραφειοκρατία και το περιττό κόστος κάθε φορά που αναθεωρείται και αξιολογείται η νομοθεσία της ΕΕ.

Ενίσχυση της διοικητικής συνεργασίας

Οι αποτελεσματικές εθνικές δημόσιες διοικήσεις έχουν καθοριστική σημασία για την υλοποίηση των εθνικών πολιτικών και των πολιτικών της ΕΕ, την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων προς όφελος τόσο των πολιτών όσο και των επιχειρήσεων, καθώς και για τη διοχέτευση επενδύσεων με στόχο την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και την τόνωση της ανταγωνιστικότητας. Προκειμένου να ενισχυθεί ο ευρωπαϊκός τομέας της διοίκησης, η πρωτοβουλία ComPAcT προσφέρει ένα νέο σύνολο αρχών που θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τις ελλείψεις δεξιοτήτων και να διασφαλίσουν ότι το 100 % των βασικών δημόσιων υπηρεσιών θα είναι διαδικτυακά προσβάσιμες έως το 2030. Έτσι, οι οικονομίες και οι κοινωνίες της ΕΕ θα μπορέσουν να επιτύχουν τους φιλόδοξους κλιματικούς και ενεργειακούς στόχους για το 2030. Επίσης, οι δημόσιες διοικήσεις της ΕΕ θα μπορέσουν να καταστούν λιγότερο γραφειοκρατικές, ταχύτερες όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών, πιο διαφανείς και πιο προσβάσιμες στους πολίτες. Στο πλαίσιο αυτό, η συμφωνία σχετικά με την πράξη για τη διαλειτουργική Ευρώπη, η οποία επιτεύχθηκε τον Νοέμβριο, αποτέλεσε ορόσημο στην πορεία προς την υλοποίηση των ψηφιακών στόχων της ΕΕ για το 2030 (βλ. κεφάλαιο 3). Μόλις εκδοθεί, η πράξη θα αναβαθμίσει τη διαδικασία ανταλλαγής πληροφοριών στον δημόσιο τομέα της ΕΕ και θα επιταχύνει τον ψηφιακό μετασχηματισμό του.

Στρατηγική ανάλυση προοπτικών

Με στόχο τη θωράκιση των πολιτικών της στο ολόεναν και πιο σύνθετο παγκόσμιο πλαίσιο, η ΕΕ ενσωματώνει σταδιακά την ανάλυση προοπτικών στη χάραξη της πολιτικής της. Διερευνώνται πιθανά σενάρια, τάσεις, κίνδυνοι και αναδυόμενα ζητήματα, διαδικασία η οποία —σε εναρμόνιση με την εργαλειοθήκη για τη βελτίωση της νομοθεσίας— παρέχει χρήσιμες

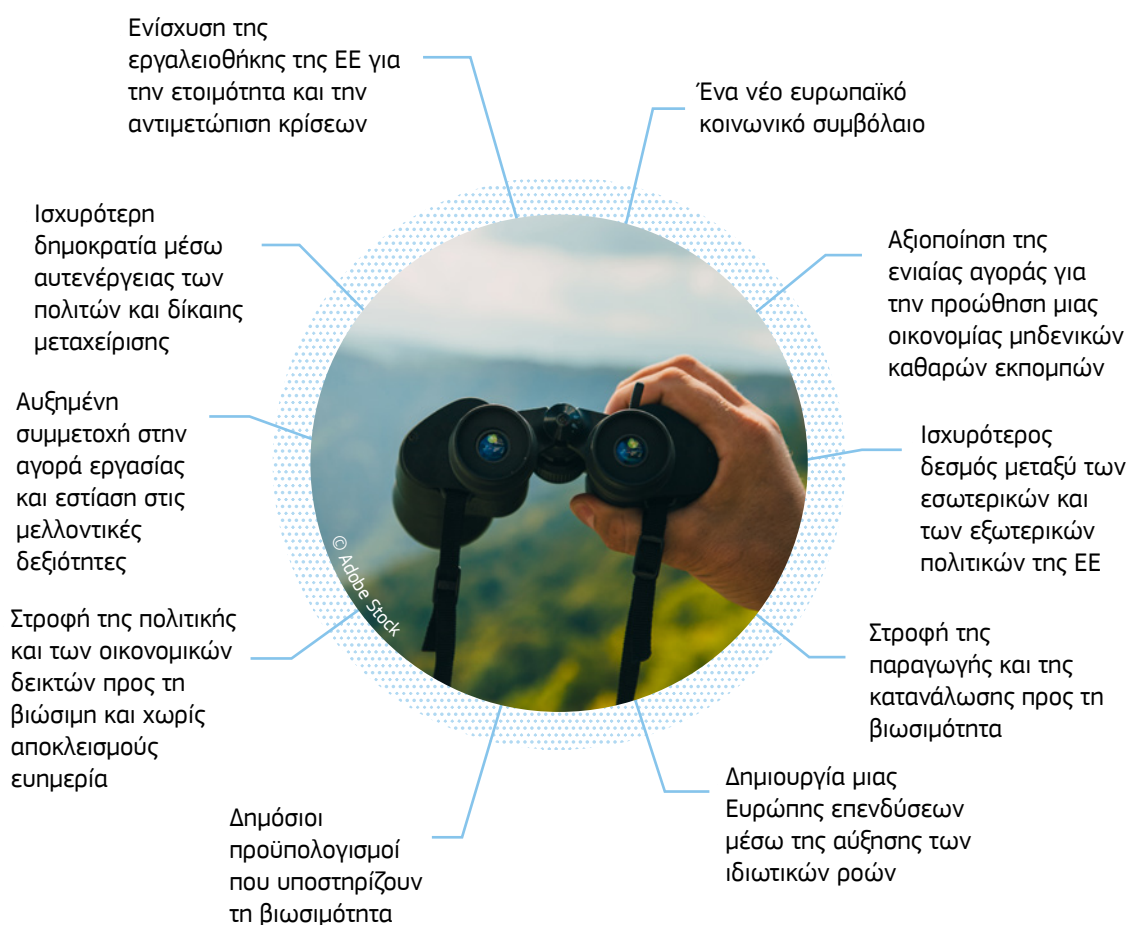
πληροφορίες για τον στρατηγικό σχεδιασμό και τη χάραξη πολιτικής. Τέλος, η στρατηγική ανάλυση προοπτικών θα βοηθήσει την ΕΕ να προβλέψει και να ανταποκριθεί καλύτερα στις μελλοντικές ανάγκες και σε απρόβλεπτες δυσμενείς εξελίξεις, καθώς και σε πολύπλοκες κρίσεις, όπως αυτές που παρατηρούμε τα τελευταία χρόνια.

Η έκθεση στρατηγικής ανάλυσης προοπτικών του 2023 ανέλυσε τις κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις στην πορεία προς την επίτευξη βιωσιμότητας και τη διατήρηση της ευημερίας των πολιτών. Επιπλέον, ανέδειξε τον τρόπο με τον οποίο η επιτυχημένη αντιμετώπιση των συγκεκριμένων προκλήσεων μπορεί να βοηθήσει στην ενίσχυση του ηγετικού ρόλου της ΕΕ σε παγκόσμιο επίπεδο. Η έκθεση προτείνει 120 συγκεκριμένους τομείς δράσης και παρουσιάζει τα πρώτα αποτελέσματα του πιλοτικού προγράμματος σχετικά με την προσέγγιση «πέραν του ΑΕγχιΠ», στόχος της οποίας είναι η ανάπτυξη δεικτών προόδου που θα περιλαμβάνουν περισσότερες περιβαλλοντικές και κοινωνικές πτυχές.

Επίσης, κατά τη διάρκεια του έτους η Επιτροπή ανέπτυξε περαιτέρω τη συνεργασία της με τα κράτη μέλη μέσω του πανευρωπαϊκού δικτύου ανάλυσης προοπτικών, το οποίο δημιουργήθηκε το 2021. Το δίκτυο συνέβαλε στην αύξηση του ενδιαφέροντος και των επενδύσεων στη στρατηγική ανάλυση προοπτικών σε εθνικό επίπεδο, διευκολύνοντας τη διεξαγωγή ευρύτερων διεργασιών σε επίπεδο ΕΕ. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι εργασίες για την έκθεση «Resilient EU2030» («Ανθεκτική ΕΕ για το 2030») κατά τη διάρκεια της ισπανικής Προεδρίας του Συμβουλίου και η δήλωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Γρανάδας.

Στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Στρατηγικής και Πολιτικής Ανάλυσης συμμετέχουν εννέα θεσμικά όργανα και οργανισμοί της ΕΕ με στόχο την πρόβλεψη μελλοντικών κινδύνων, αλλά τη διερεύνηση ευκαιριών. Το 2023 η συνεργασία επικεντρώθηκε στην προετοιμασία της νέας έκθεσης για τις παγκόσμιες τάσεις, η οποία αναμένεται στο πρώτο ήμισυ του 2024.

Δέκα τομείς δράσης για την επίτευξη βιωσιμότητας

Ενίσχυση της δημοκρατίας

Διασφάλιση του κράτους δικαίου

Καθώς ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας συνεχίζεται, η προδραστική προάσπιση και διαφύλαξη της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου στην ΕΕ —και πέρα από αυτή— είναι ζωτικής σημασίας. Η έκθεση για το κράτος δικαίου του 2023 συνέβαλε σημαντικά στην υλοποίηση αυτού του στόχου, καταδεικνύοντας ότι είχε επιτευχθεί πλήρης ή μερική συμμόρφωση με το 65 % των συστάσεων για το κράτος δικαίου που εκδόθηκαν προς τα κράτη μέλη το 2022. Αυτό αντικατοπτρίζει τις σημαντικές προσπάθειες που καταβάλλονται

στα κράτη μέλη με στόχο την πραγματοποίηση των αναγκών μεταρρυθμίσεων, οι οποίες θα ενισχύσουν το κράτος δικαίου σε τέσσερις βασικούς τομείς: το δικαστικό σύστημα, το πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς, την πολυφωνία και την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης. Δεδομένων των θετικών αποτελεσμάτων στα κράτη μέλη, το 2023 η Επιτροπή ανακοίνωσε ότι θα διευρύνει την έκθεση για το κράτος δικαίου με στόχο να στηρίξει στις μεταρρυθμιστικές τους προσπάθειες τις υπό ένταξη χώρες με τη μεγαλύτερη πρόοδο.

Εξωτερικές παρεμβάσεις στα δημοκρατικά συστήματα

Το **81** %

των ατόμων στην ΕΕ συμφωνεί ότι οι εξωτερικές παρεμβάσεις αποτελούν σοβαρό πρόβλημα που θα πρέπει να αντιμετωπιστεί.

Το **81** %

των ατόμων στην ΕΕ συμφωνεί ότι οι οντότητες που εκπροσωπούν ξένες κυβερνήσεις σε ενωσιακό έδαφος θα πρέπει να καταχωρίζονται για την πρόληψη συγκαλυμμένων παρεμβάσεων.

Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στην προώθηση και την προστασία της δημοκρατίας

Το **87** %

των ατόμων στην ΕΕ θεωρεί σημαντικό τον ρόλο της κοινωνίας των πολιτών για την προστασία της δημοκρατίας και την προώθηση του δημοκρατικού διαλόγου.

Δημοκρατία και εκλογές

Το **78** %

των ατόμων στην ΕΕ φοβάται ότι οι αποφάσεις των ψηφοφόρων θα μπορούσαν να βασίζονται σε παραπληροφόρηση.

Το **70** %

των ατόμων στην ΕΕ θεωρεί ότι οι εκλογές θα μπορούσαν να επηρεάζονται κρυφά από ξένες χώρες.

Το **72** %

των ατόμων στην ΕΕ ανησυχεί για το ενδεχόμενο χειραγώγησης των εκλογών στην ΕΕ μέσω κυβερνοεπιθέσεων.

Το **65** %

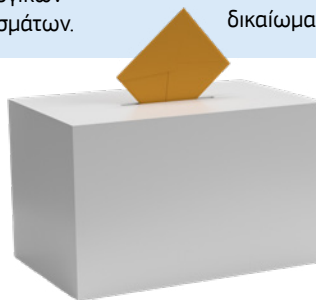
των ατόμων στην ΕΕ φοβάται ότι μπορεί να πειστεί να ψηφίσει με συγκεκριμένο τρόπο.

Το **63** %

των ατόμων στην ΕΕ φοβάται ενδεχόμενη χειραγώγηση των εκλογικών αποτελεσμάτων.

Το **53** %

των ατόμων στην ΕΕ φοβάται ότι μπορεί να ψηφίσουν κάποιοι που δεν έχουν δικαίωμα ψήφου.

Πηγή: Έκτακτο Ευροβαρόμετρο 528, Δεκέμβριος 2023.

Προάσπιση της δημοκρατίας

Σε μια υγιή και ακμάζουσα δημοκρατία, οι πολίτες μπορούν να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους, να επιλέγουν τους πολιτικούς ηγέτες τους και να έχουν λόγο για το μέλλον τους. Η δημοκρατία στην ΕΕ είναι ισχυρή, αλλά αντιμετωπίζει προκλήσεις όπως η άνοδος του εξτρεισμού, οι παρεμβάσεις στις εκλογές, η διάδοση πληροφοριών με σκοπό τη χειραγώγηση και οι απειλές κατά δημοσιογράφων.

Η δέσμη μέτρων για την προάσπιση της δημοκρατίας, η οποία εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο, έχει στόχο την αντιμετώπιση προκλήσεων όπως οι εξωτερικές παρεμβάσεις, καθώς και την ανάπτυξη ανθεκτικότητας εκ των έσω, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά και στις δημοκρατικές διαδικασίες. Η πρόταση για την ενίσχυση της διαφάνειας και της δημοκρατικής λογοδοσίας μέσω της ανάδειξης των συγκαλυμμένων ξένων επιρροών αποτελεί το βασικό στοιχείο της συγκεκριμένης δέσμης. Επίσης, τα μέτρα θα βελτιώσουν τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς μέσω της θέσπισης κοινών προτύπων όσον αφορά τις δραστηριότητες εκπροσώπησης συμφερόντων

τρίτων χωρών. Επιπλέον, η δέσμη περιλαμβάνει τη σύσταση για την ενίσχυση των εκλογικών διαδικασιών στην ΕΕ και τη σύσταση για την προώθηση της συμπεριληπτικής συμμετοχής των πολιτών και της κοινωνίας των πολιτών στη χάραξη πολιτικής.

Επιπρόσθετα, επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία σχετικά με τους νέους κανόνες για τη διαφάνεια της πολιτικής διαφήμισης. Με βάση τους συγκεκριμένους κανόνες, οι πολιτικές διαφημίσεις θα πρέπει να φέρουν σαφή σχετική ένδειξη και να περιλαμβάνουν πληροφορίες όπως ποιος πλήρωσε γι' αυτές και τι ποσό, τις εκλογές, το δημοψήφισμα ή την κανονιστική διαδικασία με τα οποία συνδέονται, καθώς και εάν είναι στοχευμένες.

Η προώθηση ελεύθερων και δίκαιων εκλογών και η διασφάλιση του κράτους δικαίου και της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης αποτελούν δομικά στοιχεία για τη δημιουργία ενός χώρου όπου κάθε πολίτης αισθάνεται ελεύθερος και ενδυναμωμένος.

Ευρωπαϊκές εκλογές

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συνεργασίας για τις Εκλογές προωθεί συγκεκριμένες και πρακτικές ανταλλαγές σε σειρά θεμάτων σχετικών με τη διασφάλιση ελεύθερων και δίκαιων εκλογών, συμπεριλαμβανομένης της κυβερνοασφάλειας. Το δίκτυο θα συνεχίσει να στηρίζει τη συνεργασία μεταξύ των αρχών των κρατών μελών στον δρόμο προς τις ευρωπαϊκές εκλογές του 2024.

BINTEO Βιντεοσκοπημένο μήνυμα της κ. Ρομπέρτα Μέτσολα, προέδρου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σχετικά με τις ευρωπαϊκές εκλογές που θα διεξαχθούν από τις 6 έως τις 9 Ιουνίου 2024

Ελευθερία των μέσων ενημέρωσης

Το 2023 επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία σχετικά με την ευρωπαϊκή πράξη για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης. Πρόκειται για ένα νέο σύνολο κανόνων που εγγυώνται την αποτελεσματικότερη προστασία των μέσων ενημέρωσης και των δημοσιογράφων από πολιτικές παρεμβάσεις, και διευκολύνουν τη λειτουργία των μέσων ενημέρωσης σε διασυνοριακό επίπεδο. Η πράξη προτείνει ένα νέο ανεξάρτητο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Υπηρεσιών Μέσων Ενημέρωσης, αποτελούμενο από εθνικές ρυθμιστικές αρχές ή φορείς για τα μέσα ενημέρωσης, με σκοπό τη συνεργασία σε επίπεδο ΕΕ —για παράδειγμα, κατά της ξένης προπαγάνδας— και την εφαρμογή των νέων κανόνων.

Επίσης, επιτεύχθηκε συμφωνία σχετικά με τους νέους κανόνες για την προστασία των δημοσιογράφων, των υπερασπιστών των δικαιωμάτων, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και

άλλων που αποτελούν στόχο στρατηγικών αγωγών με σκοπό την αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού. Οι νέοι κανόνες θα περιλαμβάνουν την απόρριψη αβάσιμων αξιώσεων σε πρώιμο στάδιο, μέσα έννομης προστασίας κατά καταχρηστικών δικαστικών διαδικασιών και προστασία από αποφάσεις άλλων χωρών που δεν θα αναγνωριστούν ή δεν θα εκτελεστούν στην ΕΕ.

Το 2023 το έργο Free Media Hub EAST —υπό την καθοδήγηση του Κέντρου της Κοινωνίας των Πολιτών της Πράγας και με την υποστήριξη της Επιτροπής— χορήγησε πάνω από 2,2 εκατ. ευρώ σε υφιστάμενα και εδραιωμένα ανεξάρτητα λευκορωσικά και ρωσικά μέσα ενημέρωσης που δραστηριοποιούνται στην ΕΕ (κυρίως στην Τσεχία, τη Γερμανία, τη Λετονία, τη Λιθουανία και την Πολωνία).

Διαδηλώτρια κρατά πλακάτ με φωτογραφία της Μάχσα Αμινί, μιας 22χρονης γυναίκας που έχασε τη ζωή της αφού τέθηκε υπό κράτηση από την αστυνομία θρών του Ιράν για παραβίαση του νόμου περί υποχρεωτικής χρήσης μαντίλας, Μιλάνο, Ιταλία, 16 Σεπτεμβρίου 2023.

Η ΕΕ τιμά τους αγώνες για την ελευθερία, καθώς και όσους έδωσαν τη ζωή τους γι' αυτήν. Το Βραβείο Ζαχάρωφ του Κοινοβουλίου για την ελευθερία της σκέψης του 2023 απονεμήθηκε στην Τζίνα Μάχσα Αμινί και το κίνημα «Γυναίκα, Ζωή, Ελευθερία» στο Ιράν.

Ενδυνάμωση των πολιτών

Η ΕΕ έχει δεσμευτεί να αφουγκράζεται προσεκτικότερα τους πολίτες και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Το άνοιγμα των διαδικασιών χάραξης πολιτικής στο κοινό είναι ένας ακόμη τρόπος να καταστεί η ΕΕ πιο διαφανής, υπεύνη και αποτελεσματική.

Τα τελευταία χρόνια η Επιτροπή ενίσχυσε περαιτέρω τις δραστηριότητες διαβούλευσής της μέσω της δικτυακής πύλης «Πείτε την άποψή σας», η οποία είναι η κεντρική σελίδα για όλες τις απόψεις και παρατηρήσεις των πολιτών και των ενδιαφερόμενων μερών. Μέσω της πύλης μπορούν να διατυπώνονται παρατηρήσεις σχετικά με τις προσκλήσεις υποβολής στοιχείων, τις εγκριθείσες προτάσεις και τα σχέδια πράξεων. Με στόχο να προσεγγίσει το ευρύτερο κοινό, η Επιτροπή αύξησε το ποσοστό των διαβουλευσεων που μεταφράζονται σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ από 59 % (το 2019) σε 83 % (το 2023).

Ομάδες πολιτών

Μεταξύ Δεκεμβρίου 2022 και Απριλίου 2023 η Επιτροπή διοργάνωσε τις πρώτες ομάδες πολιτών νέας γενιάς, ενσωματώνοντας τη νέα αυτή μορφή

συμμετοχής των πολιτών στη διαδικασία χάραξης πολιτικής. Με βάση την πείρα που αποκτήθηκε κατά τη Διάσκεψη για το μέλλον της Ευρώπης, καθώς και τις εκκλήσεις που διατυπώθηκαν κατά τη διάρκεια της, οι ομάδες δίνουν τη δυνατότητα σε 150 τυχαία επιλεγμένους πολίτες να συζητήσουν και να διατυπώσουν συστάσεις πριν από τις προτάσεις της Επιτροπής.

Οι ομάδες συζήτησαν τις πρωτοβουλίες για τη σπατάλη τροφίμων, τους εικονικούς κόσμους και τη μαθησιακή κινητικότητα. Οι συστάσεις —οι οποίες συγκεντρώθηκαν στις εκθέσεις των πολιτών— συνέβαλαν στην κατάρτιση των τελικών προτάσεων της Επιτροπής και δημοσιεύτηκαν μαζί με αυτές. Οι πρωτοβουλίες της Επιτροπής για τη σπατάλη τροφίμων, τους εικονικούς κόσμους και τη μαθησιακή κινητικότητα δρομολογήθηκαν στις 5 Ιουλίου, στις 11 Ιουλίου και στις 15 Νοεμβρίου, αντίστοιχα. Οι νέες ομάδες πολιτών συμβάλλουν στην ευρύτερη διαδικασία διαβούλευσης, μέσω της οποίας η Επιτροπή συλλέγει στοιχεία από τους πολίτες και τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Η κ. Ντούμπραβκα Σούιτσα, αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αρμόδια για τη Δημοκρατία και τη Δημογραφία, στις εργασίες της ομάδας Ευρωπαίων πολιτών για τους εικονικούς κόσμους, Βρυξέλλες, Βέλγιο, 11 Ιουλίου 2023

Ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες πολιτών

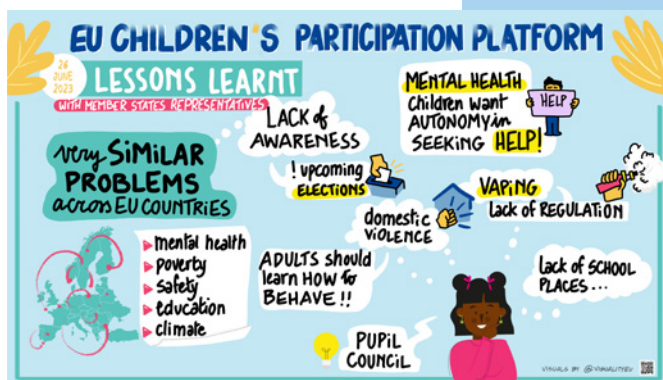
Τον Απρίλιο η Επιτροπή καταχώρισε την 100ή Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών από τη θέσπισή τους το 2012. Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, η Επιτροπή καταχώρισε 37 νέες πρωτοβουλίες για ανάληψη δράσης από την ΕΕ σε διάφορους τομείς, όπως είναι η αξιοπρεπής μεταχείριση των μεταναστών, η καλή διαβίωση των ζώων, τα σιδηροδρομικά δίκτυα, η φορολογία, η διαφύλαξη του ουκρανικού πολιτισμού και η εκπαίδευση σχετικά με την ιθαγένεια της ΕΕ.

Επίσης, η Επιτροπή ανταποκρίθηκε θετικά σε τέσσερις επιτυχημένες πρωτοβουλίες το 2023, ζητώντας τη μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων, τον τερματισμό του εμπορίου κομμένων πτερυγίων καρχαρία, τον τερματισμό των δοκιμών σε ζώα, καθώς και την απαγόρευση της παραγωγής και εμπορίας γούνας. Μέχρι στιγμής, 10 πρωτοβουλίες έχουν λάβει περισσότερες από 1 εκατομμύριο δηλώσεις υποστήριξης από το 2012.

Η έκθεση του 2023 σχετικά με τους νέους κανόνες της Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας Πολιτών, οι οποίοι ισχύουν από το 2020, δείχνει ότι παρέχουν ένα πιο προσιτό, λιγότερο επαχθές και πιο εύχρηστο πλαίσιο για τους διοργανωτές και τους υποστηρικτές. Επιπλέον, προτείνει πρακτικές βελτιώσεις όσον αφορά τον τρόπο αύξησης της γενικής ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των πολιτών σχετικά με το δικαίωμά τους να χρησιμοποιούν την πρωτοβουλία πολιτών, καθώς και σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να γίνει πιο ορατή η ανταπόκριση σε επιτυχημένες πρωτοβουλίες.

Ενίσχυση των δικαιωμάτων των πολιτών

Η ιθαγένεια της ΕΕ αποτελεί ένα από τα κύρια επιτεύγματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την ευκαιρία της 30ής επετείου της ιθαγένειας της ΕΕ, η Επιτροπή πρότεινε μέτρα για την ενίσχυση των δικαιωμάτων που απορρέουν από την ιθαγένεια, παρέχοντας ταυτόχρονα σημαντικές πληροφορίες για την καθοδήγηση των πολιτών όσον αφορά τα δικαιώματά τους. Στην έκθεση του 2023 για την ιθαγένεια της ΕΕ υπογραμμίζεται η πρόοδος που έχει επιτευχθεί από τη δημοσίευση της τελευταίας σχετικής έκθεσης το 2020 όσον αφορά την προώθηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από την ιθαγένεια, των κοινών αξιών και της συμμετοχής των πολιτών στις δημοκρατικές διαδικασίες στην ΕΕ.

↑
Διδάγματα από την πρώτη γενική συνέλευση της πλατφόρμας της ΕΕ για τη συμμετοχή των παιδιών

Τον Ιούνιο πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες η πρώτη γενική συνέλευση της πλατφόρμας της ΕΕ για τη συμμετοχή των παιδιών, στη δημιουργία της οποίας συνεργάστηκαν —και της οποίας προεδρεύουν— παιδιά και έφηβοι από την ΕΕ. Περίπου 60 παιδιά συναντήθηκαν με σκοπό να συζητήσουν τα θέματα που θα κατευθύνουν το έργο της πλατφόρμας για τρία χρόνια —δηλαδή, τη δημοκρατία, την κλιματική αλλαγή, την ψυχική υγεία, την ασφάλεια και τη φτώχεια.

Ενδυνάμωση των παιδιών και των νέων

Αποτελώντας σχεδόν το 20 % των πολιτών της ΕΕ, τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να εκφράζουν τη γνώμη τους για θέματα που τα αφορούν. Το 2023 η πλατφόρμα της ΕΕ για τη συμμετοχή των παιδιών δημιούργησε ακόμη περισσότερες ευκαιρίες συμμετοχής στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για άτομα κάτω των 18 ετών. Σχεδόν 50 οργανώσεις που εργάζονται απευθείας με παιδιά σε ολόκληρη την ΕΕ έχουν γίνει μέλη της πλατφόρμας από τη σύστασή της τον Οκτώβριο του 2022.

Το Ευρωπαϊκό Έτος Νεολαίας 2022 είχε θέσει τους νέους ψηλά στην πολιτική ατζέντα σε όλα τα επίπεδα και συνέβαλε στην ενσωμάτωση της οπτικής της νεολαίας σε διάφορους τομείς πολιτικής. Το Έτος Νεολαίας είχε ως αποτέλεσμα μια μεγάλης κλίμακας κινητοποίηση και συμμετοχή, αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση εκατομμυρίων νέων —οι οποίοι συμμετείχαν σε 13 000 δραστηριότητες σε 67 χώρες— σχετικά με τις ευκαιρίες που προσφέρει η ΕΕ

μέσω διάφορων προγραμμάτων και πρωτοβουλιών πολιτικής. Δρομολογήθηκαν ορισμένες νέες μορφές συμμετοχής των νέων —από την πλατφόρμα της φωνής της νεολαίας και τις ομιλίες νεολαίας έως τους διαλόγους πολιτικής και τη δεξαμενή νέων Ευρωπαίων δημοσιογράφων. Οι εκστρατείες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν από τον Φεβρουάριο του 2022 έως τον Μάιο του 2023, είχαν ως αποτέλεσμα 210 εκατομμύρια προβολές και 10 εκατομμύρια αλληλεπιδράσεις, φθάνοντας σε 91,4 εκατομμύρια άτομα.

Προκειμένου να γίνουν ενεργοί πολίτες, οι νέοι πρέπει να κατανοήσουν πώς λειτουργεί η δημοκρατία, καθώς και ποια είναι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους. Η εργαλειοθήκη «Η δημοκρατία της ΕΕ σε δράση», η οποία δημοσιεύτηκε τον Μάιο, συστήνει την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών στους μαθητές και τους ενθαρρύνει να αναλάβουν ενεργό ρόλο στη συζήτηση για ευρωπαϊκά θέματα.

Επικοινωνήστε με την ΕΕ

Αυτοπροσώπως

Σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν εκατοντάδες κέντρα Europe Direct. Μπορείτε να βρείτε τη διεύθυνση του πλησιέστερου σ' εσάς κέντρου στο διαδίκτυο (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_el).

Τηλεφωνικώς ή γραπτώς

Η Europe Direct είναι μια υπηρεσία που απαντά στις ερωτήσεις σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορείτε να επικοινωνήσετε με αυτή την υπηρεσία:

- καλώντας ατελώς τον αριθμό 00 800 6 7 8 9 10 11 (ορισμένα δίκτυα τηλεφωνίας ενδέχεται να χρεώνουν τις κλήσεις αυτές),
- καλώντας τον αριθμό +32 22999696,
- συμπληρώνοντας το ακόλουθο ηλεκτρονικό έντυπο: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_el.

Βρείτε πληροφορίες σχετικά με την ΕΕ

Στο διαδίκτυο

Πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο Europa (european-union.europa.eu).

Στις εκδόσεις της ΕΕ

Μπορείτε να δείτε ή να παραγγείλετε εκδόσεις της ΕΕ στη διεύθυνση op.europa.eu/el/publications. Μπορείτε να ζητήσετε πολλαπλά αντίγραφα δωρεάν εκδόσεων επικοινωνώντας με την υπηρεσία Europe Direct ή με το τοπικό σας κέντρο τεκμηρίωσης (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_el).

Στη νομοθεσία της ΕΕ και σε σχετικά έγγραφα

Για πρόσβαση σε νομικές πληροφορίες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του συνόλου της ενωσιακής νομοθεσίας από το 1951 σε όλες τις επίσημες γλώσσες, μεταβείτε στον ιστότοπο EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

Στα ανοιχτά δεδομένα από την ΕΕ

Η πύλη data.europa.eu παρέχει πρόσβαση σε σύνολα ανοιχτών δεδομένων από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ. Τα εν λόγω δεδομένα μπορούν να καταφορτωθούν και να επαναχρησιμοποιηθούν δωρεάν, τόσο για εμπορικούς όσο και για μη εμπορικούς σκοπούς. Η πύλη παρέχει επίσης πρόσβαση σε πληθώρα συνόλων δεδομένων από τις ευρωπαϊκές χώρες.

■ Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης